

OSBiH: JEDNA VOJNA SILA ZA 21. STOLJEĆE

Povjerenstvo za reformu obrane Izvješće 2005.

Podneseno od strane Povjerenstva za reformu obrane

**OSBiH: JEDNA VOJNA SILA
ZA
21. STOLJEĆE**

Povjerenstvo za reformu obrane

Izvješće 2005.

Podneseno od strane Povjerenstva za reformu obrane

Sarajevo

rujan, 2005. godine

Članovi Povjerenstva za reformu obrane

g. Nikola Radovanović	<i>supredsjedatelj</i>	<i>ministar obrane BiH</i>
dr Raffi Gregorian	<i>supredsjedatelj</i>	<i>NATO stožer u Sarajevu</i>
gen. major (u mirovini) John Drewienkiewicz	<i>zamjenik predsjedatelja</i>	<i>direktor OEES-ovog Odjela za sigurnosnu suradnju</i>
g. Miroslav Nikolić	<i>član</i>	<i>ministar obrane Federacije BiH</i>
g. Milovan Stanković	<i>član</i>	<i>ministar obrane RS</i>
g. Boško Šiljegović	<i>član</i>	<i>predsjedatelj Zajedničkog povjerenstva za obranu i sigurnost</i>
gđa Seada Palavrić	<i>član</i>	<i>dopredsjedateljica Zajedničkog povjerenstva za obranu i sigurnost</i>
g. Branko Zrno	<i>član</i>	<i>zamjenik predsjedatelja Zajedničkog povjerenstva za obranu i sigurnost</i>
g. Vahid Karavelić	<i>član</i>	
gen. puk. Sifet Podžić	<i>glavni savjetnik za vojna pitanja</i>	<i>načelnik Zajedničkog stožera BiH</i>
pom. gl. tajnika John Colston	<i>predstavnik</i>	<i>NATO, pomoćnik glavnog tajnika za obrambeno planiranje i operacije [viši predstavnik za reformu obrane u Povjerenstvu za reformu obrane]</i>
brig. gen. Steven Schook	<i>predstavnik</i>	<i>zapovjednik NATO stožera u Sarajevu</i>
gen. maj. David Leakey	<i>predstavnik</i>	<i>zapovjednik EUFOR-a</i>
veleposl. Martin Ney	<i>predstavnik</i>	<i>viši zamjenik visokog predstavnika, OHR</i>
veleposl. Matthew Rycroft	<i>predstavnik</i>	<i>Predsjedništvo EU [Britansko veleposlanstvo]</i>
veleposl. Shuvalov Konstantin Victorovich	<i>promatrač</i>	<i>Veleposlanstvo Ruske federacije</i>
veleposl. Douglas McElheney	<i>promatrač</i>	<i>Veleposlanstvo Sjedinjenih Američkih Država</i>
veleposl. Sina Baydur	<i>promatrač</i>	<i>Organizacija Islamske konferencije [Tursko veleposlanstvo]</i>
g. Bruce McLane	<i>promatrač</i>	<i>Centar George C. Marshall</i>
g. Slavko Marin	<i>savjetnik za vojna pitanja</i>	<i>Predsjedništvo BiH</i>
g. Dragan Kapetina	<i>savjetnik za vojna pitanja</i>	<i>Predsjedništvo BiH</i>
g. Mensur Delija	<i>savjetnik za vojna pitanja</i>	<i>Predsjedništvo BiH</i>

Sadržaj

1. Sažetak.....	01
2. Koncept za Oružane snage za 21. stoljeće.....	11
3. Koncepti i informacije	
3.1. Konceptni dokumenat o sustavu pukovnijska.....	21
3.2. Koncept pričuve.....	29
3.3. Informacije o ročnom i pričuvnom sastavu.....	33
4. Preporuke za izmjene i dopune zakona	
4.1. Pravni temelj.....	37
4.2. Izmjene i dopune Zakona o obrani Bosne i Hercegovine	
4.2.1. Uvod.....	41
4.2.2. Obrazloženje.....	41
4.2.3. Analiza članaka.....	44
4.3. Zakon o službi u Oružanim snagama Bosne i Hercegovine	
4.3.1. Uvod.....	87
4.3.2. Obrazloženje.....	88
4.3.3. Analiza dio po dio.....	90
4.3.4. Preporuke za izmjene i dopune zakona.....	109
4.4. Ostale preporuke za izmjene i dopune zakona	
4.4.1. Amandmani na ustave i zakone entiteta.....	151
4.4.2. Preporuke za izmjene i dopune zakona.....	153

5. Dodaci

<i>5.1. Odluka Visokog predstavnika od 31. prosinca 2004. g.....</i>	<i>163</i>
<i>5.2. Izjava Visokog predstavnika od 16. prosinca 2004. g.....</i>	<i>169</i>
<i>5.3. Pismo glavnog tajnika NATO-a Predsjedništvu BiH.....</i>	<i>175</i>
<i>5.4. Izješće BiH MO Visokom predstavniku – Sažetak preporuka.....</i>	<i>177</i>
<i>5.5. Dijagram lanca zapovijedanja.....</i>	<i>181</i>
<i>5.6. Prijedlog lokacija bh. brigada i pješaačkih pukovnija.....</i>	<i>183</i>

1. Sažetak

Povjerenstvo za reformu obrane svoje preporuke temelji na kontinuiranom nastojanju na osiguranju vjerodostojne kandidature Bosne i Hercegovine za Partnerstvo za mir, zakonskoj obvezi Bosne i Hercegovine i entitetskih institucija da rade na pristupanju NATO-u, sukladno članku 80. Zakona o obrani, pismu glavnog tajnika NATO-a od 16. prosinca 2004. godine predsjedatelju Predsjedništva Bosne i Hercegovine, mandatu Povjerenstva koji je sadržan u odluci Visokog predstavnika od 31. prosinca 2004.g., te odluci Predsjedništva BiH od 23. veljače 2005.g. u kojoj se izražava opredjeljenje za članstvo u NATO-u.

Preporuke Povjerenstva za reformu obrane tiču se dva široka područja: stvaranja *jedne obrambene strukture i jedne vojne sile* u Bosni i Hercegovini pod punim, funkcionalnim državnim zapovjedništvom i nadzorom i preustroja Oružanih snaga Bosne i Hercegovine kako bi se ispunili kriteriji državnih težnji glede inozemne, obrambene i sigurnosne politike, a posebice kolektivne obrane i sigurnosti. Premisa koja se provlači kroz oba ova područja je dostizanje NATO standarda kako bi se pomogla integracija Bosne i Hercegovine u euroatlantske procese i organizacije – prvenstveno Partnerstvo za mir, a onda i NATO i Europsku uniju, vodeći pri tome računa o specifičnim okolnostima u Bosni i Hercegovini, kao državi tri konstitutivna naroda i ostalih, te potrebi da njene Oružane snage pripadaju svim njenim narodima i štite sve njene narode.

Jedna obrambena struktura

Preporukama Povjerenstva za reformu obrane iz 2003.g. bila su predviđena dva lanca zapovijedanja, administrativni i operativni, na čelu sa Predsjedništvom BiH i državnim ministarstvom obrane, kao odgovornim tijelom izvršne vlasti. Takva struktura unaprijedila je prethodne aranžmane, koji su podrazumijevali odvojene obrambene strukture, prije donošenja zakona iz oblasti obrane 2003.g. Bez obzira na to, nadzor nad svakodnevnim funkcioniranjem oružanih snaga je i dalje ostao na razini entiteta, koji su zadržali većinu funkcija u svezi personala, logistike i obuke. Nadležnost države u administrativnim područjima bila je ograničena na uspostavljanje standarda, a do kraja 2004.g. postalo je

jasno da pokušaji sprovedbe, čak i ovako ograničene nadležnosti, nailaze na značajnu institucionalnu inerciju. Ovakva situacija, zajedno sa dokazima da elementi operativnog i administrativnog lanca zapovijedanja nisu pod punim ni državnim ni entitetskim nadzorom, rezultirali su sadašnjim mandatom Povjerenstva za reformu obrane s ciljem konsolidacije dva lanca zapovijedanja i njihovog stavljanja pod puni državni nadzor, prenošenja preostalih entitetskih nadležnosti na državu i ukidanje entitetskih institucija iz domena obrane.

Za ispunjenje ovog mandata potrebne su značajne izmjene obrambenog sektora, kao što je navedeno u preporukama Povjerenstva za reformu obrane, pošto država ne može preuzeti odgovornost za personal, logistiku i obuku bez dodavanja novih kapaciteta. Postojeća državna struktura je prvenstveno napravljena da bi izvršavala operativne zadatke i u tom području bi ona zahtijevala ograničeno pojačanje; međutim, ova struktura je bila napravljena za vrlo ograničeni broj administrativnih zadataka i stoga bi bila potrebna značajna pojačanja za te svrhe. Osoblje za ove pojačane institucije na državnoj razini bi se, kadgod je to moguće, preuzimalo iz postojećeg entitetskog osoblja iz obrambenog sektora, ali buduće državne institucije neće biti tako velike kao što su današnje državne i entitetske institucije zajedno. Pravilno određivanje veličine postojećih obrambenih institucija je još jedan važan elemenat za ovaj paket reformi. Upravo je to u srži priuštivosti i učinkovitosti, a vrijedni resursi bi ostali na raspolaganju za druga područja obrane i državne prioritete.

Preporučene obrambene strukture također moraju biti sukladne političkim realnostima, najprije sa potrebom da buduće institucije za personal, logistiku i obuku budu jasno odvojene od postojećih entitetskih institucija i pod izričitim državnim nadzorom. Preporukama Povjerenstva za reformu obrane predviđa se da ove nove državne odgovornosti preuzmu novi elementi, uz razuman dijapazon nadzora. Osim toga, fizički smještaj obrambenih institucija u Bosni i Hercegovini mora odražavati policentričnu, geografski reprezentativan temelj za smještaj ključnih elemenata. Decentralizirani smještaj obrambenih institucija je standardna praksa koja se primjenjuje u većini vodećih zapadnih zemalja. Imperativ je, međutim, da ove institucije budu decentralizirane samo u geografskom smislu, a da budu jako dobro povezane putem adekvatnih

komunikacijskih kanala jer su one zajedno predstavljaju sastavne dijelove lanca zapovijedanja i njegove infrastrukture.

Nakon pažljivog razmatranja svih relevantnih čimbenika, Povjerenstvo za reformu obrane je predložilo novu strukturu zapovijedanja i nadzora nad Oružanim snagama Bosne i Hercegovine iznad razine brigada. U toj strukturi ostaju Ministarstvo obrane, Zajednički stožer i Operativno zapovjedništvo, a dodaje joj se novo Zapovjedništvo za potporu. Ministarstvo obrane bi ostalo pretežno civilna organizacija zadužena za cjelokupnu strategiju i politiku, dok bi Zajednički stožer i dalje bio zadužen da pretoči ove politike u detaljne planove. Operativno zapovjedništvo, koje bi zapovijedalo svim brigadama i mobilnim postrojbama, imalo bi primarnu odgovornost za realiziranje planova koji se odnose na operacije i kolektivnu terensku obuku (obuka skupina na razini voda, satnije, bojne i brigade). Zapovjedništvo za potporu, sa podređenim elementima za upravljanje personalom, logistikom i obukom, imalo bi primarnu odgovornost za realizaciju planova koji se odnose na upravljanje personalom, logistiku i individualnu "školsku" obuku (obuka novih vojnih lica, individualni vojne vještine, profesionalni razvoj – općenito, one funkcije koje je prije imao administrativni lanac zapovijedanja).

Povjerenstvo za reformu obrane je predložilo koncept pune profesionalizacije Oružanih snaga Bosne i Hercegovine, kao i novi koncept za pričuvu. Ovim konceptom predviđa se pričuva koja će biti otprilike 50% od ukupne veličine djelatnih snaga, a zadatak će joj biti pružati sljedeća pojačanja djelatnim snagama: pojedince koji će popunjavati planirana ili neplanirana upražnjena mjesta (npr. upražnjene pozicije koje se popunjavaju po potrebi ili upražnjene pozicije zbog bolesti i neočekivanih dešavanja); vodovi i satnije koje će pružati pojačanja djelatnim postrojbama (npr. pješачke satnije pješачkim bojnama); i specijalističke postrojbe koje će pružati posebne kapacitete po potrebi (npr. sanitetske postrojbe). Pripadnici pričuve bit će grupirani u dvije kategorije – opća pričuva za osobe koje će popunjavati planirana i neplanirana upražnjena mjesta; i pričuva za pojačanje za osobe koje će popunjavati satnije, vodove ili specijalističke postrojbe. Pričuva će dolaziti iz dva izvora: izravno odabrani

specijalisti i bivša profesionalna vojna lica koja su se po završetku djelatne vojne službe pridružila pričuvi.

Neće biti potrebe za obvezatnim služenjem vojnog roka jer će svi djelatni vojnici biti dobrovoljci. Obvezatni vojni rok više neće biti potreban kao način popune Oružanih snaga personalom, a sadašnji sustav obveznog služenja vojnog roka bit će ukinut.

Naravno, veličina i razina obučenosti pričuvnih snaga ovise o priuštivosti. Zapravo, vjerojatno je da će se Oružane snage, i djelatne i pričuvne, smanjiti po završetku procesa preustroja i profesionalizacije, ali će te manje snage biti daleko učinkovitije. Oružane snage će se riješiti zastarjelog i viška naoružanja, opreme, streljiva i doktrine. Oružane snage bi se sastojale od dobro obučenih i adekvatno opremljenih postrojbi koje bi davale doprinos kolektivnoj sigurnosti pružajući odgovarajuće kapacitete savezima i partnerstvima. Oružane snage bi bile sposobne pružati vojnu pomoć civilnim organima vlasti, a mogle bi pozvati i male, korisne pričuvne snage za pojačanje svojih kapaciteta. Što je još važnije, Oružane snage bile bi pod izravnim državnim nadzorom, ispunjavajući zahtjeve inozemne politike i sigurnosti države, a njeni pripadnici bi bili ponosni na svoju profesiju.

Budu li usvojene, preporuke Povjerenstva za reformu obrane bi raskinule političku vezu između naimenovanja na funkciju ministra obrane i generala na visokim zapovjednim mjestima. Preporuke Povjerenstva za reformu obrane iz 2003.g. su propisale vertikalnu distribuciju mjesta između konstitutivnih naroda Bosne i Hercegovine i ministra obrane, načelnika Zajedničkog stožera i zapovjednika Operativnog zapovjedništva Bosne i Hercegovine. Ovo bi moglo dovesti do situacije da događaji u državnoj političkoj areni utiču na raspored pozicija generala u državnim obrambenim institucijama. Do toga bi dolazilo barem svake četiri godine zbog dužinr trajanja izbornih mandata, ali bi se moguće u demokratskom okruženju moglo dešavati i češće, ukoliko bi vlada pala ili parlament izglasao svoje raspuštanje. Prednost raskidanja veze između ovih funkcija je dvostruka: kao prvo, to bi omogućilo veću stabilnost i kontinuitet obrambenim strukturama i ključnih generalskih pozicija; kao drugo, to znači da generali neće biti politizirani – tj. da niti će biti uključeni u stranačke političke

aktivnosti u vlasti niti će nastupati kao “glasnogovornici” naroda koji zastupaju u okviru vertikalne raspodjele mjesta.

I, konačno, usvajanje koncepta pukovnija ispod razine brigade moglo bi privesti kraju tranziciju ka jednoj obrambenoj strukturi i jednoj vojnoj sili. Prema ovom konceptu, pješački elementi dviju komponenti Vojske Federacije Bosne i Hercegovine (VF) i Vojske Republike Srpske (VRS) bili bi organizirani u tri pješačke pukovnije. Svaka pješačka pukovnija sastojala bi se od tri pješačke bojne, a ukupno devet pješačkih bojni bi bilo dodijeljeno trima multietničkim brigadama – tri bojne po brigadi – tako da bi svaka brigada imala po jednu bojnu iz svake pukovnije. Zapovijedanje i nadzor (npr. za operacije, obuku, administrativna pitanja i logistiku) bi išla od Predsjedništva Bosne i Hercegovine, preko ministra obrane BiH, načelnika Zajedničkog stožera BiH i načelnika Operativnog zapovjedništva, pa nadole prema stožerima brigada i njima podređenim bojnama. Pukovnije bi bile zadužene za očuvanje vojnog nasljeđa i tradicije VF i VRS, a svaka bi imala mali stožer pukovnije koji bi se bavio ceremonijalnim i drugim zadacima pukovnije. Pješačke pukovnije bile bi jedini element OSBiH porijeklom iz bivših entitetskih vojski. Drugi rodovi (npr. topništvo, inženjerija, veza itd.) stvorili bi jedinstvene pukovnije čije bi podređene postrojbe bile formirane od postojećih postrojbi bivše VF i bivše VRS. Operativno zapovjedništvo bi onda podređene postrojbe pukovnija dodjeljivalo kao potporu manevarskim brigadama, po potrebi.

Kako je brigada osnovna formacija NATO vojski, to bi vrijedilo i za Oružane snage Bosne i Hercegovine. Sa svoje tri brigade, Oružane snage mogu se fokusirati na to da imaju jednu brigadu kao “borbeno spremnu brigadu” po principu rotiranja, čime bi se zadovoljio kriterij NATO-a da otprilike 40% snaga mora biti spremno za razmještanje. Za Bosnu i Hercegovinu nije moguće biti punom članicom NATO-a, a imati međunarodne vojne snage koje nadgledaju i kontroliraju Oružane snage. Kada jedna vojna sila, bazirana na brigadama sa zapovjedništvima manevarskih brigada u Mostaru, Banjoj Luci i Tuzli, postane potpuno operativna, omogućit će se zaokruživanje vojnih aspekata Daytonskog sporazuma, a Bosna i Hercegovina će preuzeti kontrolu nad vlastitim Oružanim

snagama, bez potrebe da međunarodne snage osiguravaju vojne aspekte Daytonskog mirovnog sporazuma.

Zaključak

Cilj mandata Povjerenstva za reformu obrane u 2005.g. je unaprijediti reforme otpočete 2003. i 2004. g. uspostavom stvarnog državnog zapovijedanja i nadzora nad Oružanim snagama Bosne i Hercegovine. U isto vrijeme, mandat nalaže Povjerenstvu za reformu obrane da promijeni fokus Oružanih snaga kako bi se podržala deklarirana inozemna politika i sigurnosni ciljevi Bosne i Hercegovine, a posebno ostvarilo članstvo u Partnerstvu za mir, NATO-u i Europskoj uniji. Ovo su složeni i dalekosežni ciljevi, a Povjerenstvo smatra da ovo izvješće zacrtava put ka njihovom ostvarenju. Međutim, Izvješće samo po sebi nije dovoljno: Predsjedništvu BiH i Vijeću ministara BiH bit će potrebna stručna pomoć i puna potpora svi pripadnika obrambenog sektora i svih izabраниh predstavnika naroda Bosne i Hercegovine da bi zajedno izgradili sigurnu i prosperitetnu budućnost za sve.

Ključne činjenice

Zapovijedanje i nadzor

- Postoji jedan lanac zapovijedanja. On polazi od Predsjedništva BiH, koje odlučuje konsenzusom, preko ministra obrane, načelnika Zajedničkog stožera, zapovjednika Operativnog zapovjedništva i zapovjednika Zapovjedništva za potporu, a preko njih do njima podređenih dijelova.
- Ministarstvo obrane, zajedno sa Zajedničkim stožerom je nadležno za politike i planove. Operativno zapovjedništvo, Zapovjedništvo za potporu i njima podređeni dijelovi nadležni su za provedbu planova i politika koje donese Ministarstvo obrane i Zajednički stožer sukladno zakonima i propisima.
- Parlamentarna skupština BiH zadržava svoju nadležnost za parlamentarni nadzor nad institucijama u oblasti obrane, sukladno Zakonu o obrani iz 2003. godine.

Ročni sastav, pričuvni sastav i profesionalizacija

- Nove Oružane snage BiH bit će sastavljene isključivo od profesionalnih pripadnika. Ročni sastav ukinut će se 1. siječnja 2006. godine. Obveza ročnika u slučaju mobilizacije (40 godina u RS i 60 godina u Federaciji) ukida se 1. siječnja 2006. godine.

- Evidencije o ročnom sastavu i druga dokumentacija o vojnoj službi koje se trenutno nalaze u općinskim uredima entitetskih MO bit će prebačene na civilne općinske organe vlasti tako da svi dokazi o obuci zvanična dokumentacija koju bi mogli potraživati građani budu na raspolaganju.
- Povjerenstvo predlaže da entiteti poduzmu neophodne korake na brisanju iz svojih kaznenih zakona svih kaznenih djela koja se odnose na neispunjavanje obveze prema vojnoj službi i predlože amnestiju za sve osobe koje, iz nekog razloga, nisu od 1992. g. ispunile obvezu služenja vojnog roka.
- Pasivna pričuva od 60.000 pripadnika (40.000 u Federaciji; 20.000 u RS) organizirana u šest divizija ukinut će se 1. siječnja 2006. godine.
- Nova djelatna pričuva formirat će se u narednih nekoliko godina i njena veličina će biti 50% od djelatnog sastava. Njeni prvi pripadnici bit će angažirani iz reda profesionalnih vojnika koji su napustili službu nakon 2002. godine.
- Djelatna pričuva će se popunjavati profesionalcima koji su završili sa djelatnom službom i pojedinačnim specijalistima koji će se angažirati među pučanstvom i koji će morati proći vojnu obuku.
- Od pripadnika djelatne pričuve očekivat će se da svake godine prolaze kroz periodičnu obuku, za što će biti plaćeni.
- Djelatna pričuva sastojat će se od dijelova koji će predstavljati podređene postrojbe djelatnih formacija, specijalizirane postrojbe, kao što su sanitetska ili ABKO postrojba, te pojedinačne specijaliste.

Sustav pukovnija OSBiH kao jedne vojne sile kompatibilne sa NATO-om

- Postojat će tri pješačke pukovnije, od kojih će svaka biti odgovorna za očuvanje i njegovanje vojnog nasljeđa i identiteta postrojbi od kojih potiču, tj. komponenti ARBiH i HVO bivše Vojske Federacije i bivše VRS.
- Ostali, manji rodovi OSBiH, poput inženjerije, veze i topništva, bit će organizirani u pojedinačne pukovnije i u njihovom sastavu će biti postrojbe dodijeljene trima brigadama kao potpora.
- Pripadnici svih pukovnija na lijevom ramenu nosit će obilježja svojih pukovnija, a na desnom ramenu zastavu BiH. Nazive i obilježja pješačkih pukovnija tek treba odobriti i oko toga bi se trebalo posavjetovati sa visokim vojnim časnicima.
- Pukovnije nemaju operativne niti administrativne ovlasti. One imaju mala zapovjedništva pukovnija sa manje od 10 vojnih osoba koja se bave pitanjima svečanosti i drugim zadacima pukovnija.

- Svaka pukovnija može imati “pukovnika” pukovnije, što je isključivo počasna uloga načelnika pukovnije. “Pukovnik” je obično visoki vojni dužnosnik značajan za pukovnicu i može biti djelatni, pričuvni ili umirovljeni časnik.
- Popuna novih potpuno profesionalnih OSBiH vršit će se iz cijele BiH i na osnovu natječaja u kojem će biti naznačena lokacija, postrojba i pukovnija za svako upražnjeno mjesto. Kandidati koji se prijave moći će navesti u kojoj pukovnici i postrojbi bi željeli služiti i bit će im ponuđeno mjesto u toj pukovnici ili postrojbi, ukoliko mjesto bude na raspolaganju. Ukoliko se na natječaj javi veći broj kandidata nego što ima raspisanih mjesta, onda kandidat može izabrati mjesto u nekoj drugoj pukovnici ili postrojbi, ali ni u kom slučaju kandidat neće biti raspoređen u neku pukovnicu protivu njegove volje.

Djelatni sastav Oružanih snaga BiH

- Veličina djelatnog sastava OSBiH bit će smanjena ukidanjem onih pozicija na kojima rade osobe koje su trenutno angažirane na poslovima obuke i upravljanja ročnim sastavom i pasivnom pričuvom. Veličina će biti negdje između 9.000 i 10.000.
- OSBiH sastojat će se od tri manevarske brigade, jedne brigade za taktičku potporu i jedne avijacijske brigade, a sve će biti pod nadzorom Operativnog zapovjedništva.
- Svaka od tri manevarske brigade sastojat će se od tri pješačke bojne, po jedna iz svakog od tri nove pješačke pukovnije.
- Svaka manevarska brigada imat će rodove potpore, poput topništva, inženjerije, veze itd.
- Zapovjedništva brigada bit će u Banjoj Luci, Tuzli i Mostaru, ali će bojne i postrojbe dodijeljene brigadama biti raspoređene širom zone odgovornosti svake brigade.

Nacionalna zastupljenost u OSBiH

- OSBiH pripadaju BiH i trebaju odražavati sastav BiH, kao države tri konstitutivna naroda i ostalih.
- Tri konstitutivna naroda su jednakopravno zastupljena na svim visokim razinama na kojima se donose odluke, počevši od Predsjedništva pa do Operativnog zapovjedništva i Zapovjedništva za potporu.
- Ministar obrane, načelnik Zajedničkog stožera, zapovjednik Operativnog zapovjedništva i zapovjednik Zapovjedništva za potporu svaki imaju po dva zamjenika čije su odgovornosti definirane zakonom. On i njegovi zamjenici ne mogu biti iz reda istog konstitutivnog naroda.

- Predsjedništvo će biti odgovorno za utvrđivanje razine nacionalne zastupljenosti u OSBiH, uzimajući u obzir ustav, zakone, posljednji popis stanovništva, operativnu gotovost, popunu, moral i koheziju OSBiH. Posebna pozornost posvetit će nacionalnoj zastupljenosti unutar pukovnija koje nisu pješačke, kako bi se osigurala minimalna zastupljenost svih konstitutivnih naroda.

Prijenos funkcija koje obnašaju entitetska ministarstva obrane i vojna zapovjedništva

- Funkcije koje trenutno obnašaju entitetska ministarstva obrane i vojna zapovjedništva će ili preuzeti Ministarstvo obrane BiH, odnosno Zajednički stožer BiH, ili će biti prebačene na nove odjele za ljudstvo, logistiku i obuku i doktrinu Zapovjedništva za potporu.
- Entitetska ministarstva obrane i vojna zapovjedništva bit će zakonski ukinuti 1. siječnja 2006. godine. Njihovi uposlenici postat će uposlenici BiH i nastaviti raditi dok se ne izrade novi poslovnici i opisi poslova za konsolidirane pozicije za sve funkcionalne oblasti. To će se uraditi po fazama i trebat će do dvije godine da se to postigne.
- Sa ukidanjem ročnog sastava neće više biti potrebe za općinskim odjelima niti županijskim upravama entitetskih MO. Međutim, sve kvalificirane osobe koje su trenutno uposlene u entitetskim MO će ući u razmatranje za nove konsolidirane pozicije u MO BiH i drugim institucijama.
- Imenovanja i postavljenja na nove konsolidirane pozicije obaviti će se pomoću internih mehanizama definiranih u zakonu. Samo kvalificirane osobe koje su trenutno uposlene u entitetskim MO i MO BiH, te institucijama ispunjavat će uvjete za postavljenja na te pozicije dok se ne završi proces transformacije.

Proračun za obranu

- Od 1. siječnja 2006. godine postojat će jedinstveni proračun za obranu na razini države.
- Stabilno financiranje u naredne 3-4 godine bit će od ključnog značaja za sprovedbu reformi u oblasti obrane.
- Troškovi za obranu su već smanjeni za 55% od 2002. godinu, i daljnja smanjenja bi ozbiljno ugrozila reformu obrane.
- Financijska sredstva koja bi se trošila na ročni sastav trebalo bi reinvestirati u OSBiH kako bi se provela reforma obrane i poboljšao kvalitet života vojnika.

Rokovi

- Provedba će početi sa stupanjem novih zakona na snagu, ali će prvi značajniji datum biti 1. siječanj 2006. godine kada će institucije BiH u oblasti obrane preuzeti entitetska MO i vojna zapovjedništva i kada će se početi primjenjivati novi jedinstveni proračun za obranu.
- Predsjedništvo do 1. srpnja 2006. godine treba odobriti novu strukturu snaga, veličinu i lokacije OSBiH.
- Do 1. srpnja 2007. godine zapovjedništva novih brigada, njima dodijeljene pješačke bojne, nove pješačke pukovnije i zapovjedništva pukovnija trebali bi biti formirani i razmješteni na svojim lokacijama.
- Do 31. prosinca 2007. godine svi ostali rodovi trebali bi formirati zapovjedništva svojih pukovnija i biti na svojim novim lokacijama.

2. Koncept Oružanih snage za 21. stoljeće

Uvod

Skoro je desetljeće prošlo otkad je Opći okvirni mirovni sporazum parafiran u Daytonu, Ohio. Tijekom ovog perioda Bosna i Hercegovina morala je razriješiti dva glavna izazova. Prvi je bio obnova, nakon razornih sukoba od 1992. do 1995. godine. Drugi je bio transformacija od postkomunističkog, dirigiranog gospodarstva u modernu parlamentarnu demokraciju sa tržišnim gospodarstvom. Nijedna druga tranzicijska zemlja u istočnoj ili jugoistočnoj Europi nije se morala suočiti sa ovakvim izazovima.

Tijekom ovog desetljeća regionalna i globalna sigurnosna situacija su se dramatično promijenile. Bipolarni svijet Hladnog rata i globalna prijetnja nuklearnog rata ustupili su mjesto novom, multipolarnom svijetu koje karakteriziraju transnacionalne prijetnje, kao što je širenje oružja za masovno uništenje, globalni terorizam i organizirani kriminal, cyber ratovanje i nestabilnost koju izazivaju propale države. Sve demokratske države susreću se sa ovim izazovima, ali nijedna država nema sposobnost sama s njima izaći na kraj. Budući da su ove prijetnje po prirodi globalne, moraju se i rješavati kolektivno.

Istovremeno se regionalna pozicija Bosne i Hercegovine popravila. U susjednim zemljama su demokratski izabrane vlade zamijenile autokratske režime. Ove nove vlade žele ući u euroatlantske integracije i uspostaviti dobre odnose sa Bosnom i Hercegovinom. One su svoje vojske podvele pod demokratski, civilni nadzor, drastično smanjile njihovu veličinu i počele ih reformirati u sklopu svojih vlastitih napora na pridruživanju NATO savezu. U nedostatku prijetnje konvencionalnog napada iz susjedstva, Bosna i Hercegovina se sada može koncentrirati na razvijanje obrambenih snaga za 21. stoljeće, koje će zemlju i njene građane braniti kroz kolektivne sigurnosne aranžmane, a posebice kroz članstvo u NATO-u.

Članstvo u NATO-u je zakonski i politički cilj Bosne i Hercegovine sukladno članku 80. Zakona o obrani i odluci Predsjedništva Bosne i Hercegovine. Iz tog razloga, izazov za Povjerenstvo za reformu obrane bio je pronaći način kako

razviti moderne snage koje će zadovoljiti NATO standarde, a pri tome uzeti u obzir i jedinstvene okolnosti koje postoje u BiH, kao državi tri konstitutivna naroda i ostalih. Povjerenstvo je isto tako moralo uzeti u obzir da Bosna i Hercegovina ima na raspolaganju ograničena sredstva za reformu obrane i da nove strukture moraju biti što je moguće učinkovitije i održivije.

Smanjuje se brojnost međunarodnih sigurnosnih snaga koje u BiH održavaju sigurno i stabilno okruženje koje je zemlji bilo potrebno da se oporavi od konflikta. Ako Bosna i Hercegovina želi postati normalnom zemljom kakvu njeni građani žele, ona mora uspostaviti uvjete u kojima međunarodni vojni nadzor više neće biti potreban. Kako bi ovo ostvarila, BiH mora imati moderne, relevantne, vjerodostojne i priuštive snage koje doprinose stabilnosti i obrani zemlje i njenih građana. Oružane snage Bosne i Hercegovine moraju biti jedna vojna sila da bi ušle u NATO ili učestvovala u operacijama kolektivne sigurnosti. Iz tog razloga, brigade će biti glavna formacija Oružanih snaga Bosne i Hercegovine. Brigade su kompatibilne sa NATO ustrojima i mogu služiti ili kao samostalna formacija u većim operacijama ili čak uključiti i snage iz druge države. U Oružanim snagama Bosne i Hercegovine postojat će tri manevarske brigade, jedna brigada za taktičku potporu i jedna avijacijska brigada.

Temeljni element brigade je bojna. Postoji vjerovatnoća da će se u budućim operacijama kolektivne sigurnosti pojedinačne bojne ili njima podređene postrojbe raspoređivati kao dio multinacionalnih brigada. Međutim, na bilo kojoj razini da se Oružane snage Bosne i Hercegovine budu koristile, sigurnosni izazovi 21. stoljeća zahtijevaju visoko-profesionalne i osposobljenje vojnike koji mogu djelovati u zbunjujućem okruženju današnjih sukoba, čime se glavni akcent stavlja na koheziju i moral postrojbe. Iz tog razloga, Povjerenstvo za reformu obrane podržava pretvorbu entitetskih vojski u tri pješačke pukovnije.

Pukovnije nemaju operativne ili administrativne nadležnosti, ali omogućavaju postojanje duha zajednice (*esprit de corps*), morala i kohezije postrojbe, kroz očuvanje i njegovanje vojnog naslijeđa i identiteta. One će biti "žive" institucije koje će i nove tradicije koje su se razvile iz nedavnih iskustava, kao što su misije u Iraku i Eritreji, integrirati sa postojećim tradicijama naslijeđenim od postrojbi od kojih potiču.

Nove Oružane snage Bosne i Hercegovine za 21. stoljeće detaljno su opisane u konceptu, shemama i nacrtima zakona u prilogu ovog izviješća. Ako parlamenti usvoje zakone, proces transformacije potrajat će oko dvije godine. Na kraju tog procesa, Bosna i Hercegovina imat će jednu modernu i profesionalnu vojnu silu koja odražava sastav zemlje, pripada svim njenim narodima i u službi je njihovih interesa.

Kronologija: Proces reforme obrane u 2003. godini

Reforma obrane je kontinuiran proces u Bosni i Hercegovini od 1996. godine. Nakon perioda velikih smanjanja snaga, postalo je i moguće i potrebno razmotriti pitanje državnog zapovijedanja i nadzora nad Oružanim snagama. Bilo je to moguće zbog poboljšanja u oblasti sigurnosti i stabilnosti, a potrebno zbog želje Bosne i Hercegovina da se pridruži zajednici euroatlanskih zemalja, zajednici koju, između ostalog, karakteriziraju demokratski nadzor države nad oružanim snagama i usmjerenje prema inozemnoj politici i sigurnosnim ciljevima države.

Odluka Visokog predstavnika da osnuje Povjerenstvo za reformu obrane u svibnju 2003. godine ubrzala je proces reforme. Povjerenstvo je pripremilo preporuke za jačanje državnog zapovijedanja i nadzora nad Oružanim snagama. Ovaj posao obavljen je u kontekstu postojećih obveza Bosne i Hercegovina u oblasti obrane i sigurnosti, kao što su one koje se primjenjuju na članice Organizacije za europsku sigurnost i suradnju (OESS), a posebice je bio usredotočen na korake koje je potrebno poduzeti da se osigura vjerodostojna kandidatura zemlje za članstvo u NATO-ovom programu Partnerstvo za mir.

Preporuke Povjerenstva za reformu obrane se odnose na mnogobrojne slabosti obrambenog ustroja Bosne i Hercegovine, posebno u području zapovijedanja i nadzora sa državne razine, demokratskog civilnog nadzora, poštivanja međunarodnih obveza, učinkovitosti i efikasnosti. U nove zakone i amandmane na važeće zakone na državnoj i entitetskoj razini ugrađena je većina ovih preporuka. Cilj članstva u NATO savezu postavljen je u odredbama Zakona o obrani Bosne i Hercegovine. Najočividniji rezultat je bilo uspostavljanje

strukture obrane na državnoj razini, koju sačinjava Ministarstva obrane, uključujući i Zajednički stožer i Operativno zapovjedništvo na državnoj razini.

Iako je temelj za reforme u oblasti obrane iz 2003. godine bio cilj zemlje postati vjerodostojnim kandidatom za članstvo u Partnerstvu za mir, postizanje tog statusa vjerodostojnog kandidata je više od samog ispunjenja uvjeta koje je odredio NATO. Dostizanje tog statusa zavisi od stvarne primjene zakonskih odredbi i funkcionalnosti provedenih reformi u oblasti obrane, a ne samo od nominalnog izvršavanja zadataka navedenih na spisku. Primarni problem ostaje to što je primjena ili pokušaj primjene ovih reformi istakao postojeće slabosti u sustavu obrane. Zbog tih slabosti nije ostvaren glavni cilj reformi u oblasti obrane iz 2003. godine, a to je da država Bosna i Hercegovina ostvari punu sposobnost zapovijedanja i nadzora nad svojim Oružanim snagama.

Suvremeno sigurnosno okruženje

Jedan od temeljnih principa državnosti je sposobnost države zaštititi svoje međunarodne granice u obrani suvereniteta, teritorijalnog integriteta i političke neovisnosti. Ovi principi su zagaranirani Ustavom Bosne i Hercegovine i važećim državnim Zakonom o obrani. Uz to, integralni element strukture jedne države je njena sposobnost uspostave odnosa sa drugim državama i tako definira svoju inozemnu politiku - i ovaj zakonski princip je sadržan u Ustavu Bosne i Hercegovine.

Međutim, u suvremenom, globalnom sigurnosnom okruženju, značaj koji ima tradicionalni pristup sigurnosnim pitanjima, kao npr. uloga oružanih snaga u obrani teritorija i suvereniteta, jednostrani dogovori u oblasti sigurnosti i obrane i sposobnost jedne zemlje ispuniti tu ulogu, smanjuje se u korist mehanizama i organizacija za kolektivnu obranu i sigurnost. Osim toga, zbog visokih troškova održavanja velikih vojnih sustava sposobnih izaći na kraj sa svim prijetnjama, mnoge države pretpostavljaju multilateralne dogovore u oblasti obrane i sigurnosti tradicionalnim, jednostranim naporima. Ukratko, potreba za velikim ofenzivnim i defanzivnim vojnim kapacitetima se uveliko manjila. Zbog globalizacije, porasta ne-državnih aktera i višedimenzionalnih, transnacionalnih prijetnji, kao što su terorizam i organizirani kriminal, države

kombiniraju svoje obrambene, sigurnosne i obavještajne djelatnosti, što dovodi do širenja NATO-a i dogovora o sigurnosnoj suradnji. Zbog toga su oružane snage postale dio šireg pristupa kolektivnoj obrani i sigurnosti, koji se ne bavi samo sigurnošću i blagostanjem države i njenih građana već i globalnim aspektima sigurnosti.

Bosna i Hercegovina napravila je cijeli niz pozitivnih koraka u smislu suočavanja sa rizicima suvremenog, globalnog sigurnosnog okruženja. Formiranjem Državne agencije za istrage i zaštitu (SIPA), kao ključnog operativnog odjela Ministarstva sigurnosti, uspostavljena je glavna operativna policijska organizacija na državnoj razini za borbu protiv organiziranog kriminala, međunarodnog terorizma i nezakonite migracije. Državna granična služba (DGS) vrši kontrolu međunarodnih granica Bosne i Hercegovine, posebno protiv krijumčarenja, kriminala i nezakonite migracije. Uz Obavještajno-sigurnosnu agenciju Bosne i Hercegovine, koja je obavještajni kapacitet na državnoj razini, Oružane snage Bosne i Hercegovine kao jedna, profesionala vojna sila, organizirana sukladno legitimnim obrambenim i sigurnosnim potrebama Bosne i Hercegovine, bit će sredstvo za rješavanje izazova suvremenog, globalnog sigurnosnog okruženja.

Koncept kolektivne obrane i sigurnosti je ugrađen u širi koncept inozemne, sigurnosne i obrambene politike Bosne i Hercegovine. Propisno dokumentirana i temeljna komponenta sigurnosne politike Bosne i Hercegovine, pa prema tome implicitno i element njene inozemne politike, je težnja Bosne i Hercegovine ka integriranju u euroatlanske organizacije i procese, prvenstveno u Partnerstvo za mir, a nakon toga u NATO i Europsku uniju. Oružane snage Bosne i Hercegovine su instrument države i kao takve moraju biti sposobne podržavati tu politiku; međutim, s obzirom na sadašnji sastav Oružanih snaga, one niti ispunjavaju niti mogu ispuniti tu ulogu. Osim toga, sadašnje uređenje i strukture obrane Bosne i Hercegovine utemeljeni su na zastarjelim premisama koje više nisu primjenjive u regionu, a ni u samoj zemlji. U suvremenom sigurnosnom okruženju, Bosni i Hercegovini nisu potrebne konvencionalne oružane snage čiji je isključivi cilj potisnuti oružane snage koje napadaju, a ni teritorijalna obrana. Osim toga, država ne može sebi priuštiti održavanje velikih

konvencionalnih mehaniziranih snaga sa velikim brojem novaka i pričuve, a koje, s vojne točke gledišta, malo doprinose sposobnostima zemlje. Sadašnje uređenje nije jamstvo sigurnosti, a NATO-u je od male koristi, pošto NATO od svojih članica traži da imaju relevantne, vjerodostojne i održive snage, koje su mobilne i mogu se razmiještati.

Osim toga, geopolitičko okruženje Bosne i Hercegovine je nesumnjivo stabilno: gotovo sve zemlje u Europi su članice NATO-a ili Partnerstva za mir; većina njih imaju tijesne gospodarske veze, a većina njih su i bliže povezane preko Europske unije. U podregionu je došlo do značajnog poboljšanja u oblasti sigurnosti: vlade u regionu su izabrane demokratskim putem i njihove vojske su stavljene pod civilni nadzor; neke zemlje su već članice NATO-a ili Partnerstva za mir, a sve druge su opredijeljene postati dio obitelji NATO-a/Partnerstva za mir što prije. Osim toga, sve zemlje u regionu su odredile pristupanje Europskoj uniji kao glavni cilj svoje inozemne politike. U takvom okruženju ne postoji opasnost od konvencionalnog napada, a ni direktna prijetnja teritorijalnom integritetu i suverenitetu.

Reforme za kolektivnu sigurnost

Bosna i Hercegovina je već na pragu Partnerstva za mir, pa iako partnerstvo ne nosi sobom isto ugovorno jamstvo kao članstvo u NATO-u, to je prvi korak u tom smjeru. Ključ za postizanje neupitne vojne sigurnosti je članstvo u NATO-u, pošto bi tada cijeli Savez jamčio teritorijalni integritet i suverenitet Bosne i Hercegovine.

Ako Bosna i Hercegovina želi da se pridruži NATO-u, njene Oružane snage moraju imati kapacitete pružiti potporu naporima kolektivne obrane. Posebno je jasno da NATO neće prihvatiti Bosnu i Hercegovinu u Savez sa dvije vojske i tri ministarstva obrane. Iz tog razloga, NATO je pozvao Bosnu i Hercegovinu da ostvaruje kontinuirani napredak ka jednoj vojnoj sili – kao što je rečeno na samitu NATO-a u lipnju 2004. godine i kao što je to naknadno glavni tajnik ponovio Predsjedništvu Bosne i Hercegovine.

U svjetlu gorenavedenog, potrebno je provesti ozbiljan i obiman preustroj sadašnje strukture i sposobnosti triju brigada Oružanih snaga Bosne i

Hercegovine. Prustroj bi se trebao usmjeriti na razvijanje postrojbi koje će zadovoljiti potrebe Bosne i Hercegovine, a istovremeno biti pogodne za operacije kolektivne sigurnosti koje zadovoljavaju potrebe NATO-a. Primjeri mogu uključivati lako pješastvo opće namjene koje može obavljati “policijske” dužnosti i postrojbe za uništavanje ubojnih eksplozivnih sredstava i razminiranje, dakle ono u čemu BiH posjeduje specijalistička znanja, a čega nedostaje NATO snagama. Ovo zahtijeva preustroj postojeće strukture brigada tako da se Oružane snage mogu koncentrirati na to da uvijek imaju jednu “brigadu u pripravnosti”, po principu rotacije, i tako zadovoljiti kriterij NATO-a da oko 40% snaga mora biti spremno za razmještanje.

Pošto si Bosna i Hercegovina ne može priuštiti održavanje velikih stalnih snaga, odnosno specijaliziranih postrojbi koje se rijetko koriste, pričuvne snage se moraju reorganizirati kako bi se dobili korisni elementi za pojačanje Oružanih snaga Bosne i Hercegovine sa relativno malim troškovima. Na primjer, pričuvne pješačke satnije i vodovi mogu biti pojačanje djelatnim pješačkim bojnama; rezervne specijalističke postrojbe (npr. inženjerija ili civilno-vojna suradnja) mogu se angažirati po potrebi; individualni pripadnici pričuve sa posebnim vještinama (npr. komunikacije) mogu biti angažirani u djelatnim postrojbama. Pričuvne snage mogle bi se popuniti bivšim profesionalnim vojnicima koji su prešli u pričuvu nakon završetka profesionalne vojne službe ili pripadnicima pričuve koji se direktno regrutiraju.

To znači da su postojeće ročne i pričuvne strukture suviše, jer troše oko 53 milijuna KM godišnje, što je gotovo jedna petina proračuna za obranu za 2005. godinu, a rezultat su vojnici koji nisu dobro obučeni i opremljeni, koji ne doprinose sigurnosti građana Bosne i Hercegovine i koji ne mogu izvršiti ni jednu valjanu misiju. [Loši rezultati postojećeg sustava rezultat su nedostatka sredstava. Bosna i Hercegovina ne može osigurati financijska sredstva potrebna za stvaranje održivog ročnog sustava i pričuvnih snaga utemeljenih na takvom ročnom sustavu.] Zbog toga služenje vojnog roka mora prestati, a Oružane snage Bosne i Hercegovine transformirati u profesionalne snage koje se sastoje od djelatnog i pričuvnog sastava, čije osoblje se regrutira, obučava, oprema i isplaćuje sukladno standardima profesionalne vojne službe.

Prelazak Oružanih snaga Bosne i Hercegovine u jednu modernu vojnu silu pod punim državnim zapovijedanjem i nadzorom je politička, vojna i gospodarska nužnost. To ostaje glavni dugoročni razlog na kome se temelje preporuke Povjerenstva za reformu obrane, kao i to da državne institucije od entiteta preuzmu sve nadležnosti u oblasti obrane.

Preporuke Povjerenstva za reformu obrane za 2005. godinu

Mandat Povjerenstva za reformu obrane za 2005. godinu posebno se bavi pitanjem funkcioniranja svih institucija obrane, sposobnošću vršenja zapovijedanja i nadzora i sposobnošću obrambenih i sigurnosnih struktura da pomognu pri ispunjenju međunarodnih obveza Bosne i Hercegovine. To implicitno uključuje sposobnost tih struktura, posebno Oružanih snaga, da podrže obrambenu i sigurnosnu politiku države: prvenstveno ostvarivanje članstva u Partnerstvu za mir, a zatim u NATO-u.

Šesnaestog prosinca 2004. godine, glavni tajnik NATO-a je uputio pismo predsjedatelju Predsjedništva Bosne i Hercegovine u svezi ovih pitanja. Naveo je da će biti potrebite dodatne sustavne reforme kako bi se omogućilo ispunjenje uvjeta za ulazak u Partnerstvo za mir, a koji se odnose na suradnju sa Međunarodnim kaznenim sudom za bivšu Jugoslaviju. Glavni tajnik NATO-a je još naveo da će to iziskivati daljnje mjere za jačanje državnog zapovijedanja i nadzora tako što će država preuzeti postojeće nadležnosti entiteta u oblasti obrane.

Važno je razumjeti da ovo nisu dodatni uvjeti za Partnerstvo za mir. Mandat Povjerenstva za reformu obrane za 2005. godinu treba shvatiti kao produženje ovih uvjeta. Namjera nije dodavanje novih koraka koje treba napraviti, nego da se osigura realizacija preporuka iz 2003. godine na način na koji je to i planirano: uspostavljanje istinskog državnog zapovijedanja i nadzora nad Oružanim snagama Bosne i Hercegovine.

Visoki predstavnik je ovu namjeru naglasio u svojoj izjavi od 16. prosinca 2004. godine, koja je bila reakcija na događaje koji su se pokazali kao simptomi sustavnih slabosti sigurnosnih struktura Bosne i Hercegovine. Ovi događaji nastali su kao direktna posljedica nedostatka državnog nadzora nad Oružanim

snagama. Upravni odbor Vijeća za implementaciju mira je to također istakao u svojoj izjavi od 3. veljače ove godine, kada je i on ukazao na temeljne sustavne slabosti u sigurnosnim strukturama u Bosni i Hercegovini na kojima treba raditi, ako zemlja želi ispuniti svoje međunarodne obveze.

Osim toga, u ožujku ove godine, nakon istraga o sustavnim slabostima zapovijedanja i nadzora nad Oružanim snagama, Ministarstvo obrane BiH uputilo je Visokom predstavniku izvješće sa detaljnim rezultatima istrage i predložilo mjere za jačanje zapovijedanja i nadzora nad Oružanim snagama. Mnogi rezultati i mjere su bili podudarni sa onima iz izvješća Povjerenstva za reformu obrane iz 2003. godine.

Napokon, glavna pretpostavka i element na temelju kojih su sastavljene preporuke Povjerenstva za reformu obrane je opredjeljenje Bosne i Hercegovine za punopravno članstvo u NATO savezu, kako je i Predsjedništvo Bosne i Hercegovine ponovilo u veljači ove godine. U Izvješću Povjerenstva za reformu obrane iz 2003. godine stoji da će u budućnosti biti potrebne dodatne reforme kako bi se dostigli NATO standardi. U tadašnjim preporukama, Povjerenstvo je predvidjelo moguće opcije za buduće reforme, nastojeći olakšati buduće promjene. Preporuke Povjerenstva za reformu obrane za 2005. godinu su utemeljene na istim stavovima. Predloženi zakoni (novi Zakon o obrani Bosne i Hercegovine, novi Zakon o službi u Oružanim snagama Bosne i Hercegovine i amandmani na ključne entitetske zakone) osiguravaju strukture koje su usklađene sa NATO standardima i pomoću kojih će se ostvariti odluka Bosne i Hercegovine da postane punopravna članica NATO saveza. Osim toga, razvoj sustava pukovnija daje okvir za jednu vojnu silu, a što je ključna sastavnica NATO kriterija za buduću integraciju.

Prema tome, preporuke Povjerenstva za reformu obrane jasno slijede utvrđeno obrazloženje i cilj: osigurati puno zapovijedanje i nadzor nad Oružanim snagama, razviti Oružane snage koje odgovaraju legitimnim obrambenim i sigurnosnim potrebama i uspostaviti strukturu Oružanih snaga koja će omogućiti buduće integracije, prvo u Partnerstvo za mir, a potom i u NATO.

3. Koncepti i informacije

Ovaj odjeljak predstavlja niz koncepata i informacija koji su poslužili ili kao temelj za sastavne dijelove preporuka za izmjene i dopune zakona ili kao obrazloženje za njih. Konceptni dokumenat o sustavu pukovnija odgovara prvobitno distribuiranoj verziji ovog koncepta, uz nekoliko manjih gramatičko-pravopisnih izmjena. Koncept pričuve i Informacije o pričuvnom i ročnom sastavu skraćeni su u odnosu na svoje prvobitno distribuirane verzije da bi na taj način sadržali samo ključne činjenice iz obrazloženja preporuka Povjerenstva za reformu obrane.

3.1. Konceptni dokumenat o sustavu pukovnija

1. Cilj

Cilj ovog materijala je opisati način na koji bi se model pukovnija mogao iskoristiti za stvaranje jedne vojne sile za Bosnu i Hercegovinu (BiH) koja bi bila kompatibilna sa NATO-om.

2. Opće informacije

Iskazani i pravno definirani cilj BiH je ulazak u NATO. NATO je jasno dao do znanja da BiH treba transformirati svoje Oružane snage u jednu vojnu silu prije ulaska u Savez. Trenutno BiH ima tri u osnovi jednonacionalne brigade u operativnom statusu. Međutim, uzimajući u obzir ustavne odredbe o tri konstitutivna naroda u BiH (i ostalim), stvaranje jedne vojne sile je suočeno sa izazovom: kako to postići, a u isto vrijeme očuvati vojno naslijeđe i identitet?

U ovom materijalu je objašnjeno rješenje za očuvanje vojnog naslijeđa i identiteta unutar jedne vojne sile putem usvajanja sustava pukovnija koji je sukladan multietničkom ustavu i zakonima BiH. Najvažnije od svega je da je ovaj koncept sukladan jednom, jedinstvenom lancu zapovijedanja, što ostaje temeljni zahtjev za obrambeni sustav BiH.

3. Ka jednoj vojnoj sili u BiH

Koncept za temeljnu vojnu strukturu BiH

U cilju ispunjavanja uvjeta NATO-a, dijelovi strukture Oružanih snaga BiH (OSBiH) moraju biti modularni, razmjestivi, a dijelovi istog roda službe međusobno zamjenjivi. Kako bi se postigle ove karakteristike, OSBiH će imati standardnu strukturu brigade, sastavljenu od tri pješake bojne i odgovarajućih dijelova za potporu, što predstavlja osnovu svih snaga NATO-a. Zapovjedništva brigada će biti popunjena ljudstvom iz više pukovnija i rodova. Ovim se osigurava da snage BiH budu u mogućnosti uzeti najbolje kandidate za zapovjedne pozicije, a istovremeno postiže uravnotežena kombinacija stručnjaka za pojedine oblasti potrebnih na razini zapovjedništva brigade. Kao što je slučaj u drugim državama članicama NATO-a, brigade su odgovorne jednom lancu zapovijedanja. Operativno zapovjedništvo bit će razina iznad brigada. Zajednički stožer osigurat će višu vojnu razinu zapovijedanja na temelju uputa Ministarstva obrane BiH i, na kraju Predsjedništva kao glavnog zapovjednika OSBiH. Jedan pravilnik o vojnoj disciplini primjenjivat će se na sve pripadnike OSBiH.

Kako bi se osigurala fleksibilnost koja se traži od brigada za različite uloge i zadatke, bojne će biti standardizirane u najvećoj mogućoj mjeri. Pravedna raspodjela opreme, ljudstva i resursa za potporu bit će ključna kako bi se brigadama i njihovim bojnama omogućilo da postignu status pune sposobnosti razmještanja u kontekstu NATO-a.

Priroda modernih vojnih operacija, posebno učesće u operacijama kolektivne sigurnosti, zahtijeva visoko modularne snage – na primjer, od neke bojne iz BiH se može tražiti da bude integrirana u multinacionalnu brigadu, ili bojne iz drugih država mogu služiti u okviru brigade iz BiH – a struktura brigade ostaje najbolji način za postizanje tog cilja.

Upravljanje resursima brigade

Brigadama iz BiH bit će dodijeljeni dovoljni unutarnji resursi u okviru svake od njihovih bojni kako bi se ispunili ciljevi obuke i misije. Ti resursi bit će jednako raspoređeni među svim BiH brigadama i bojnama. Izrada i korištenje

standardnih tabela organizacije i opreme koje preciziraju prirodu i količinu materijala potrebnih za održavanje svake bojne bit će ključni u osiguranju uravnoteženih, modulariziranih snaga. Ovaj koncept primijenit će se na sve rodove službe. Brigade će rukovoditi glavnim svakodnevnim zadacima, a bojne će u tom pogledu slijediti upute svojih brigada. Ti zadaci uključuju:

- (i) Obuku i gotovost bojne;
- (ii) Održavanje radnih kopija evidencije o obuci ljudstva;
- (iii) Nabavku osnovne vojničke opreme i odjeće;
- (iv) Upravljanje internim sredstvima za prijevoz vojnika;
- (v) Skladištenje i sigurnost naoružanja bojne;
- (vi) Upravljanje objektima za ishranu i smještaj.

Ovi zadaci će se izvršavati sukladno politikama, planovima i uputama koje izdaju viša nadređena zapovjedništva unutar lanca zapovjedanja (Ministarstvo obrane, Zajednički stožer, Operativno zapovjedništvo i Zapovjedništvo za potporu), koje zajednički daju okvir za:

- (i) Obuku i standarde;
- (ii) Angažiranje;
- (iii) Upravljanje plaćama i ljudstvom;
- (iv) Zakon o službi u vojsci; i,
- (v) Razinu opremljenosti.

Oružje će biti dodijeljeno svakoj bojni ovisno o njenoj ulozi. U slučaju pješačke bojne, to uključuje pješačko naoružanje, oružje za posade kao što su strojnice, protuoklopno oružje i minobacači. Skladišta oružja bi najčešće bila locirana u garnizonima bojni. Isti opći pristup primijenit će se i na drugu opremu, kao što su vozila, sredstva veze itd.

Angažiranje i personalna politika u jednoj vojnoj sili BiH

Privlačenje, raspoređivanje i zadržavanje ljudstva su ključne značajke profesionalne i održive vojne sile. Angažiranjem će se rukovoditi sa jednog mjesta za cijelu BiH, a sve osobe će ući u službu na dobrovoljnoj osnovi. Kandidati za profesionalne OSBiH angažirat će se na temelju objavljenih natječaja u pukovnijama i potom proći osnovnu vojnu obuku. Nakon završetka osnovne vojne obuke osobi se pruža mogućnost da izabere pukovnicu u kojoj želi služiti. Kao što je slučaj u svim profesionalnim vojskama, ne može se očekivati da sve osobe završe osnovnu vojnu obuku tako da se mora angažirati više ljudi nego što ima slobodnih pozicija. Prema tome, moguće je da kada osoba završi osnovnu vojnu obuku bude više kandidata za određenu pukovnicu nego što ima slobodnih pozicija u toj pukovnici. Iako će se nastojati udovoljiti prvom izboru kandidata, raspoređivanje će se zasnivati na sveukupnim potrebama OSBiH. Ako se prvom izboru ne može udovoljiti, osobi će biti ponuđena pozicija u drugoj pukovnici ili rodu, u ovisnosti od slobodnih mjesta. U takvoj situaciji osoba može odgoditi početak službe i čekati dok se ne pojavi slobodna pozicija u pukovnici koja je njegov prvi izbor ili može izabrati otpust iz službe bez ikakvih daljnjih obveza. Ovakav sustav će osigurati transparentan i pošten metod za pojedinačni ulazak u službu u Oružane snage Bosne i Hercegovine.

Rukovođenje ljudstvom zasnivat će se na centraliziranom personalnom sustavu. Kompletan vojni dosije za svakog pojedinca čuvat će se i voditi na jednom mjestu kako bi se dodatno olakšalo donošenje odluka u rasponu od prelaska između bojni (obično unutar bojni iste pukovnije) i posebnih zadataka do sveukupne potrebe za održavanjem uravnoteženih snaga širom BiH. Centralizirani sustav ima značajnu vrijednost u smislu uvida, ali, pored toga, osigurava i veoma ekonomičan metod eliminacije dupliciranja djelatnosti. Međutim, iz praktičnih razloga bojne će zadržati radne kopije personalnih dosijea svojih pripadnika u cilju osiguranja točne evidencije o ciklusima obuke pojedinca. Odgovarajućim mehanizmom osigurat će se redovito ažuriranje centralnih dosijea, uključujući i nadzor.

4. Usvajanje modela pukovnija za OSBiH

Struktura brigade zadovoljava osnovne strukturalne operativne potrebe, ali ne i potrebu za očuvanjem vojnog naslijeđa i identiteta. Kako bi se zadovoljila ova potreba, devet pješачkih bojni OSBiH će, za potrebe svečanosti i vojnog naslijeđa, biti grupirano u tri pukovnije, svaka sa po tri bojne, u okviru kojih će se njegovati vojno naslijeđe i identitet. Ovaj sustav će zamijeniti trenutno rješenje tri jednonacionalne brigade koje su organizirane kao komponente, što spriječava BiH da postane kandidat sa dobrim izgledima za članstvo u NATO-u. Pukovnije su isključivo organizacije za svečanosti i za razliku od brigada nemaju nikakvu operativnu, administrativnu ulogu niti ulogu u obuci. Brigade su “poslovne” organizacije koje se sastoje iz po jedne bojne iz svake pukovnije (tri bojne po brigadi) i odgovarajućih dijelova za potporu.

Lokacije bojni i brigade će se odrediti na takav način da stalne mirnodopske lokacije jedne pukovnije budu na teritoriji RS, a druge dvije pukovnije na teritoriji FBiH. Međutim, sukladno konceptu jedne vojne sile, neće biti ograničenja u pokretu bojni za potrebe obuke ili operativne potrebe na osnovu odobrenja koje dođe iz lanca zapovijedanja.

Sustav pukovnija predstavlja povijesno vojno porijeklo komponenti iz kojih potiče. On odražava simbole i postignuća sa kojima se vojnici identificiraju i kroz koji se zadržava vojno naslijeđe. Pripadnik pukovnije će najčešće zadržati doživotnu vezu sa svojom pukovnijom, čak i nakon prestanka djelatne službe, te može nastaviti učestvovati u poslovima koji se tiču pukovnije. Sustavi pukovnija postoje stoljećima i već dugo usađuju osjećaj ponosa vojnicima, ali se i fleksibilno prilagođavaju promjenjivim potrebama vojnog okruženja.

Tijekom prijelaza na sustav pukovnija, davanje naziva, brojeva i odgovarajuće vojno porijeklo za pukovnije i bojne preuzet će se iz postojećih snaga, uz odobrenje jedinstvenog lanca zapovijedanja i bit će sukladni Ustavu i zakonima BiH. Kad su u pitanju obilježja pukovnija, koristit će se isti metod sukladno važećim zakonima i odlukama suda, te uputama jedinstvenog lanca zapovijedanja. Mogući razmještaj pukovnija za BiH je prikazan u Aneksu 5.6

ovog izvješća i predstavlja koncept za očuvanje vojnog naslijeđa i identiteta u Oružanim snagama Bosne i Hercegovine.

(NB: Iako se ovaj materijal fokusira na pješništvo, drugi rodovi službe će također usvojiti sustav pukovnija, prema kojem pripadnici svakog roda formiraju jednu pukovnicu OSBiH, poput topništva ili inženjerije. Dijelovi tih pukovnija će biti dodijeljeni brigadama na isti način kao i pješačke bojne. Važe isti faktori – mogućnost razmještanja, modularnost, zamjenjivost itd.)

Sastav, struktura i funkcije pukovnija

Pukovnije će zadržati fizičko prisustvo putem formiranja zapovjedništava pukovnija. Bojnik pukovnije kojemu potporu pruža mali stožer od pet do šest osoba zapovijedat će zapovjedništvom pukovnije. Osoblju u zapovjedništvu pukovnije bit će dodijeljena jedna ili više glavnih funkcija pukovnije, uključujući i:

- (i) Upravljanje muzejom pukovnije;
- (ii) Nadzor finansijskih sredstava pukovnije (koja se koriste za potrebe svečanosti, npr. nabavka trofeja za sportska natjecanja);
- (iii) Priprema, istraživanje i njegovanje povijesti pukovnije;
- (iv) Očuvanje rukotvorina pukovnije;
- (v) Upute o izvođenju posebnih svečanosti;
- (vi) Upute o običajima, odjeći i ponašanju; i
- (vii) Rad časničkih, dočasničkih i vojničkih klubova.

U sustavu pukovnija, "pukovnik" pukovnije služi kao počasni vođa pukovnije. Ta osoba, obično bivši pripadnik pukovnije, rukovodi svim bitnim proslavama i događajima u pukovnici. Također služi i kao neovisni i nepristrasni savjetnik o poslovima pukovnije. Ta pozicija je isključivo dobrovoljna i smatra se velikom čašću imati tu ulogu.

Pukovnica će biti vojni dio koji daje upute i savjete o svim pitanjima koja se tiču svečanosti, običaja, naslijeđa i državnih ili povijesnih događaja. Ključno je

shvatiti da pukovnija nema operativni status niti izdaje operativne zapovjedi. Ovo “razdvajanje ovlasti” će osigurati primat lanca zapovjedanja, počevši od MO preko Zajedničkog stožera, Operativnog zapovjedništva, pa do brigada i bojne. Zaključak je da će svrha pukovnije biti očuvanje vojnog nasljeđa i identiteta, kao i osiguranje kontinuirane potpore i morala vojnika.

Komunikacija u pukovnji

Komunikacija sa pripadnicima pukovnije imat će ključnu ulogu u tome da svi pripadnici budu informirani o bitnim svečanostima, djelatnostima pripadnika i društvenim događajima. U drugim oružanim snagama koje koriste sustav pukovnija, bilteni i godišnja izvješća pomažu u prijenosu ovakvih informacija na organiziran način, mada usmeni način prenošenja informacija i dalje predstavlja efikasno sredstvo komunikacije. Izraz “obitelj pukovnije” se često koristi u komunikaciji opisujući istinski osjećaj pripadnosti koji posjeduju pripadnici pukovnije.

Lokacija, oprema i stvari u posjedu pukovnije

Zapovjedništvo svake pukovnije bit će na istoj lokaciji kao i jedna od bojni te pukovnije, po mogućnosti na istoj lokaciji kao i zapovjedništvo brigade. Odabir lokacija pukovnije zavisit će od više čimbenika, npr. jednostavnost pristupa ili to što je lokacija od značaja za pukovnju. Zbog veličine zapovjedništva pukovnije, potrebe za smještajem su minimalne. Međutim, postavlja se pitanje potrebe za prostorom za muzej pukovnije, a možda i objekta za klub. Zapovjedništva pukovnija su važna jer vojnicima omogućavaju da se fizički identificiraju sa domom i muzejom pukovnije, objektima kluba i drugim simbolima pukovnije koji jačaju ponos zbog pripadnosti pukovnji i lojalnost pukovnji.

Međudjelovanje personalnog sustava i sustava pukovnija

Nakon završetka osnovne obuke, novim pripadnicima će se dati prilika izabrati pukovnju u kojoj će služiti. Poštivanje individualnog izbora će, kao što je naglašeno, biti značajka ulaska u službu u OSBiH, i nitko nikada neće biti prisiljen služiti u pukovnji koja nije njegov izbor. Pojedinci će biti privučeni u pukovnije iz raznih razloga, iako će blizina mjesta stanovanja i prijateljstva

vjerovatno ostati ključni čimbenici prilikom odlučivanja o pripadnosti pukovniji.

5. Zaključak

U reformi obrane u BiH nastoje se postići izvediva rješenja kako bi se došlo do jedne standardizirane, vojne sile koja je u stanju zastupati interese svih građana. Cilj stvaranja jedne vojne sile u BiH, koja ujedno njeguje i vojno naslijeđe i identitet, dosada je bio teško ostvariv cilj.

Međutim, koncept sustava pukovnija na način opisan u ovom materijalu daje nam mehanizme za ostvarivanje ovog cilja. Model pukovnija omogućava stvaranje jedne vojne sile koja zadovoljava standarde NATO-a vezane za operativnu spremnost, ali i njeguje vojno naslijeđe i različite identitete. Dokazano je da je sustav pukovnija uspješan vojni model u jačanju ponosa zbog službe u vojsci i vojnog naslijeđa. Ovaj sustav pruža nadu za budućnost.

3.2. Koncept pričuve

1. Cilj

Cilj ovog koncepta je opisati na koji način će pričuveni element Oružanih snaga Bosne i Hercegovine doprinijeti realizaciji profesionalnih, relevantnih i održivih vojnih kapaciteta koji mogu sadržajno doprinijeti operacijama kolektivne sigurnosti u kontekstu saveza i partnerstava.

2. Uvod

Postojeći sustav pričuve utemeljen na obvezatnom služenju vojnog roka ne zadovoljava buduće potrebe Oružanih snaga Bosne i Hercegovine. Ovaj sustav troši skoro 20% obrambenog proračuna i proizvodi veliki broj loše obučanih vojnika koji su odslužili vojni rok, a koji potom ne prolaze obuku za obnavljanje stečenih vještina i koji su organizirani u divizije koje postoje samo na papiru. Bosna i Hercegovina ne raspolaže resursima da bi opremala i obučavala ove snage na realističan način tako da je novac koji se na njih troši jednostavno rasipanje ograničenih sredstava. Postojeći sustav pričuve je i neodrživ i neprimjeren u svjetlu budućih potreba Oružanih snaga Bosne i Hercegovine.

Povjerenstvo za reformu obrane zaključilo je da bi buduće Oružane snage trebale biti profesionalna vojska dobrovoljnih vojnika, organizirana i obučena tako da zadovolji očekivanja, zahtjeve i standarde NATO-a. Ovo zahtijeva razvoj dobro opremljenih i dobro obučanih postrojbi koje mogu pružiti kapacitete za opće borbene svrhe, specijalističke kapacitete (kao što su postrojbe za razminiranje ili postrojbe vojne policije) ili kombinaciju obiju kategorija. Iz tog razloga, pričuveni elementi Oružanih snaga Bosne i Hercegovine moraju se uklopiti u ovaj kontekst.

3. Obrazloženje

U prošlosti je tipična uloga pričuvnih snaga bila da vojsku dovede do razine punog ratnog kapaciteta kroz dodatne divizije ili brigade. Brojne zemlje članice NATO-a koristile su ovaj model, a on još uvijek predstavlja temelj postojećeg modela pričuvnih snaga u Bosni i Hercegovini. Međutim, održavanje ovakvog modela pričuve je skupo jer zahtijeva sredstva za adekvatnu obuku i opremanje.

Ako nema adekvatne razine financiranja, od takve pričuve ima malo koristi. Osim toga, ovaj model pričuve zasnovan na općoj mobilizaciji i konfliktu velikih razmjera ne zadovoljava zahtjeve tekuće sigurnosne politike zemlje, a ni bilo koje operativne potrebe NATO-a.

Danas je u zemljama članicama NATO-a temeljna misija pričuvnih snaga ojačati djelatne snage preko dodatnog obučenog osoblja i/ili dodatnih postrojbi. Pripadnici pričuve doprinose operativnoj gotovosti nadopunjujući operativne kapacitete i unapređujući održivost djelatnih snaga. U najširem smislu, postoje dva načina na koji se to može postići: korištenjem pojedinačnih pripadnika pričuve za popunu upražnjenih mjesta u djelatnim postrojbama i korištenjem skupina pričuve, organiziranih i obučavanih u takvim skupinama, za davanje vodova, satnija ili drugih postrojbi djelatnim snagama. U oba slučaja nema potrebe niti uloge za velike pričuvne divizije ili posebna zapovjedništva pričuve.

1. U slučaju pojedinačnih upražnjenih mjesta, ona se mogu planirati tako da djelatne snage imaju otvorene pozicije koje se popunjavaju pripadnicima pričuve samo u slučaju konkretne potrebe (npr. dodatno sanitetsko osoblje za operativna razmještanja), odnosno neplanirana, tako da se onda pripadnici pričuve koriste za popunu mjesta u djelatnim postrojbama koja su upražnjena zbog nepredviđenih okolnosti (npr. gubici u ljudstvu).
2. U slučaju organiziranih i obučenih skupina pričuve, sva bi prazna mjesta bila planirana: djelatne bojne imale bi prazna mjesta za pričuvne vodove ili satnije koje bi ih popunjavale po potrebi (npr. vodovi ili satnije) ili bi, pak, specijalističke pričuvne postrojbe, po potrebi, davale djelatnim snagama posebne kapacitete (npr. postrojbe za uništavanje MES-a).
3. Ovaj pristup zahtijeva relativno mali broj pričuve, ne više od polovine djelatnih snaga, a moguće i puno manje od toga, imajući na umu da ukupna uloga, veličina, struktura i oprema pričuvnih snaga ovise od ekonomske stabilnosti Oružanih snaga kao cjeline. Ovako male pričuvne snage znače da svi pripadnici pričuve, poput pripadnika djelatnih snaga mogu biti dobrovoljci, kako što je trenutno trend u NATO-u.

4. Dobrovoljci se mogu ili izravno angažirati u pričuvi ili se mogu odabrati među pripadnicima djelatnih snaga koji žele služiti u pričuvi po završetku obveza u djelatnim snagama. Kao pripadnici profesionalne vojske, pripadnici pričuve moraju primati plaću i dodatke koji će biti adekvatni potrebi da se privuče i zadrži potreban kvalitet i kvantitet ljudstva u pričuvi.
5. Pričuva profesionalnih vojnih snaga mora biti obučena po standardima koji će pripadnici pričuve omogućiti da funkcioniraju učinkovito kada ojačavaju djelatne snage. Većina NATO zemalja su usvojile sustav koji pričuvi pruža odgovarajuću temeljnu obuku i periodični nastavak obuke – npr. godišnje po jedan ili dva tjedna. Kao i kod ostalih obrambenih čimbenika, učestalost, trajanje i kompleksnost te obuke ovisi od priuštivosti.

6. Koncept

Pričuva Oružanih snaga Bosne i Hercegovine bit će organizirana, opremljena i obučena tako da omogući sljedeća pojačanja za djelatne snage:

- a. Individualna pojačanja za popunu planiranih upražnjenih mjesta u djelatnim postrojbama.
- b. Individualna pojačanja za popunu neplaniranih upražnjenih mjesta u djelatnim postrojbama.
- c. Vodovi i satnije za popunu planiranih upražnjenih mjesta u djelatnim postrojbama, i
- d. Specijalističke postrojbe za pružanje specijalističkih kapaciteta djelatnim snagama.

Pričuvne snage neće po veličini preći polovinu djelatnih snaga. Predsjedništvo BiH će propisati njihovu veličinu i strukturu, kao dijela sveukupne strukture oružanih snaga.

Pripadnici pričuvnih snaga će se anagažirati iz dva izvora: određeni specijalisti (npr. liječnici) regrutirat će se izravno u pričuvne snage, ali će većina pripadnika pričuve biti pripadnici djelatnih snaga koji žele služiti u pričuvi po napuštanju djelatne vojne službe.

Pripadnici pričuve dijelit će se u dvije skupine: *Pričuva za pojačanje* koja će davati pojedince, vodove, satnije i specijalističke postrojbe/elemente za popunu planiranih slobodnih mjesta i *Opća personalna pričuva* koja će davati pojedince za popunu neplaniranih slobodnih mjesta.

Pripadnici pričuve će proći kroz temeljnu obuku (za izravno angažirane specijaliste) i periodične obuke za obnavljanje stečenih vještina u granicama raspoloživih resursa Oružanih snaga Bosne i Hercegovine. Isto tako, pripadnici pričuve i pričuvne postrojbe bit će opremljeni u mjeri u kojoj je to moguće u okvirima sveukupnog konteksta potreba i resursa Oružanih snaga. *Pričuva za pojačanje* bit će prvi prioritet za opremanje i obuku pričuvnih snaga.

Pričuvne snage neće biti organizirane pod zasebnim zapovjedništvom. Funkcije upravljanja personalom vršit će Zapovjedništvo za potporu, a pripadnike i postrojbe će kontrolirati Operativno zapovjedništvo u svjetlu potreba za dodatnom obukom ili operacijama.

7. Zaključak

Male, koncentrirane, pričuvne snage tipa kakav je opisan u ovom konceptu unaprijedit će sposobnost Oružanih snaga Bosne i Hercegovine i na taj način omogućiti BiH da ostvari svoje sigurnosne ciljeve kroz uspostavu i održavanje profesionalnih i relevantnih Oružanih snaga.

3.3. Informacije o ročnom i pričuvnom sastavu

1. Svrha

Svrha ovog dokumenta je opisati sadašnje ustrojstvo i strukturu ročnog i pričuvnog sastava u Federaciji Bosne i Hercegovine i Republici Srpskoj.

2. Opći podaci

Do 1992.g., obrana SFRJ bila je zasnovana na konceptu “općenarodne obrane”. Sukladno ovom konceptu, svi su radno sposobni muškarci imali obvezu služenja vojnog roka od 12 mjeseci, nakon koje su imali obvezu služenja u velikim pričuvnim snagama do starosne dobi od 60 godina. Planovi za mobilizaciju pravili su se na razini Saveznog tajništva za obranu, a podaci o svakom pojedincu čuvani su u općinskim tajništvima. Ovi uredi bili su zaduženi za pozivanja ročnika i njihovo slanje na odsluženje vojnog roka, vođenje evidencije i dokumentacije o svim sredstvima i resursima (tvornicama, prijevoznim sredstvima, čak o stočnom fondu) koji bi mogli zatrebati u svrhu općenarodne obrane. Postojeće strukture ročnog i pričuvnog sastava u Bosni i Hercegovini uvelike proizilaze iz ovog koncepta.

Sukladno odluci Predsjedništva BiH o veličini i strukturi Oružanih snaga Bosne i Hercegovine (br. 01-414-6/04 od 24. ožujka 2004.g.), definiran je broj ročnika u Oružanim snagama. Ovaj broj definiran je kao ukupan godišnji kontingent ročnika od 12,600; do 8,400 u Vojski Federacije Bosne i Hercegovine i do 4,200 u Vojski Republike Srpske. Maksimalan broj ročnika u Vojski Federacije Bosne i Hercegovine podrazumijeva do 6,416 pripadnika bošnjačke komponente i 1,986 pripadnika hrvatske komponente. Ova odluka također definira i veličinu pričuvnog sastava Oružanih snaga Bosne i Hercegovine od 60,000: 40,000 u Vojski Federacije Bosne i Hercegovine i 20,000 u Vojski Republike Srpske.

Federacija Bosne i Hercegovine

Kontingenti od po 1,400 ročnika se svakih dva mjeseca pozivaju na služenje vojnog roka u trajanju od četiri mjeseca putem osam-devet uprava/odjela za obranu na županijskoj i općinskoj razini. U tom periodu, ročnici se dva mjeseca obučavaju u jednom od šest središta za obuku (postoji pet središta za bošnjačku

komponentu i jedan za hrvatsku). U tijeku drugog dijela vojnog roka, ročnici se uglavnom koriste kao radna snaga i za stražarske dužnosti. Imaju samo temeljnu vojnu obuku, a zbog nepovoljne financijske situacije radni i životni uvjeti ne zadovoljavaju standarde (ročnici se šalju kući preko vikenda kako bi se smanjili troškovi). Zbog ovih ograničenja, nakon služenja vojnog roka se ne dobijaju obučene vojne snage. Osim toga, broj osoba koje su odslužile vojni rok i tako postale nominalni dio pričuvnog sastava (56,666 od 1999.g.) prelazi odobreni broj pričuve za Federaciju Bosne i Hercegovine (40,000), tako da nema potrebe za pozivanjem novih ročnika.

Izravni troškovi ročnog sastava u Federaciji Bosne i Hercegovine, koji podrazumijevaju troškove administracije, odjeće, ishrane, smještaja, osiguranja i obuke, procjenjuju se na 13,8 milijuna KM. Neizravni troškovi – osoblje u odjelima za obranu (623) i središtima za obuku (706) - procjenjuju se na 24,6 milijuna KM (11,1 milijun KM za odjele za odbranu i 13,5 milijuna za središta za obuku). Ove sume ne uključuju troškove potrebne za funkcioniranje središta za obuku (gorivo, održavanje, streljivo i drugo). Ukupni troškovi ročnog sastava u Federaciji Bosne i Hercegovine se procjenjuju na više od 38,4 milijuna KM, uključujući i gotovo 9% profesionalnog vojnog osoblja koje radi u središtima za obuku i 65% osoblja Ministarstva obrane koje radi u terenskim odjelima za obranu.

Za pričuvne snage koje proizvodi ovaj sustav potrebno je angažirati 379 profesionalnih osoba, a to iziskuje godišnji trošak od 7,5 milijuna KM. Ukupni troškovi ročnog i pričuvnog sastava u Federaciji su preko 46 milijuna KM. Ovi troškovi nisu opravdani sa sigurnosne točke gledišta jer je obuka ročnika loša, a pripadnici pričuve ne prolaze dodatnu obuku.

Republika Srpska

Ročnici se pozivaju dva puta godišnje na odsluženje vojnog roka u trajanju od četiri mjeseca, u kontingentima od oko 1,400 ljudi. Šezdeset regionalnih i općinskih ureda nadzire proces služenja vojnog roka. Ročnici se obučavaju u dva središta, ali je obuka nedovoljna i ročnici stižu samo minimum najosnovnijih vojnih vještina. Nakon temeljne obuke, ročnici uglavnom obavljaju stražarske

dužnosti ili se koriste kao radna snaga, a loši radni i životni uvjeti negativno utječu na njihov vojni učinak. U pismu od 17. ožujka 2005. godine, ministar obrane Republike Srpske je naveo da "tijekom četvoromjesečne obuke ročnici nisu obavljali nikakve dodatne dužnosti, osim obuke koja je izvedena sukladno Planu i programu obuke ročnika".

Izravni troškovi ročnog sastava u Republici Srpskoj, koji uključuju troškove obuke, administracije, odjeće, ishrane, smještaja i grijanja, se procjenjuju na 3 milijuna KM za 2005. godinu. Neizravni troškovi osoblja u regionalnim i općinskim odjelima (broj osoblja 312) i središtima za obuku (broj osoblja 144) su oko 5,9 milijuna KM. Dakle, ukupni troškovi ročnog sastava su najmanje 8,9 milijuna KM, što čini oko 13% proračuna za obranu Republike Srpske.

Pričuvni sastav Republike Srpske sastoji se od 658 profesionalnih vojnih osoba (16,5% djelatnog sastava) i 20,000 "papirnih" pripadnika pričuve. Obuka pričuvnih snaga se ne izvodi i njihova vojnička vrijednost je zanemarljiva. Troškovi personala samo za pričuvni sastav iznose 7,8 milijuna KM godišnje, a ukupni troškovi za ročni i pričuvni sastav se procjenjuju na 15 milijuna KM, što je 22% entitetskog proračuna za obranu za 2005. godinu. Tu nisu uključeni troškovi za objekte i opremu koji su potrebni za središta za obuku, regionalne i općinske odjele za obranu i pričuvne prostore.

Zaključak

Generalni i općeprihvaćeni princip u međunarodnoj zajednici je da su snage utemeljene na obveznom služenju vojnog roka pogodne uglavnom za teritorijalnu obranu. Niti jedna zemlja članica NATO-a ne šalje svoje vojne obveznike u inozemstvo, osim ako se oni nisu izričito prijavili na dobrovoljnoj osnovi. Ročni sastav bi bio gotovo beskoristan za većinu očekivanih budućih misija Oružanih snaga Bosne i Hercegovine zbog toga što postoji mala mogućnost da bi veliki kontigenti ročnika mogli sudjelovati u misijama potpore miru.

U vrijeme kada sve svoje napore usmjerava ka učlanjenju u Program NATO-a Partnerstvo za mir i, u konačnici, punopravnom članstvu u NATO-u, Bosna i Hercegovina nema puno koristi od staromodnog sustava općenarodne obrane.

Danas su Bosni i Hercegovini potrebne finansijski održive, sposobne, dobro opremljene i mobilne oružane snage, uključujući i male, sposobne pričuvne snage, koje su kompatibilne i interoperabilne sa NATO snagama. Obrana BiH treba se zasnivati na principu kolektivne sigurnosti, a to će se realizirati učlanjenjem u euroatlantske sigurnosne strukture.

4. Preporuke za izmjene i dopune zakona

4.1. Pravni temelji

Kao temeljno načelo državnosti, država mora imati sposobnost da izrazi i brani svoj suverenitet, teritorij, političku neovisnost i međunarodni subjektivitet. Važan aspekt ove sposobnosti su instrumenti opstojnosti i, što je još važnije, održavanja ovih čimbenika i izražavanja subjektiviteta države u kontaktima s drugim državama. Prema međunarodnom pravu, temeljna konsenkenca ovog principa je da država mora imati sposobnost uspostavljati odnose sa drugim državama. Stoga, ovo podrazumijeva da država mora imati sposobnost definirati inozemnu politiku koja utvrđuje njene odnose sa drugim državama. Prema tome, međunarodni subjektivitet, čini ključnu komponentu države. Integralni aspekt instrumenata očuvanja međunarodnog subjektiviteta je i zaštita teritorija, suvereniteta i političke neovisnosti. Ove pretpostavke su uključene u Ustav Bosne i Hercegovine. Na temelju njih, Ustav Bosne i Hercegovine osigurava pravni temelj za novi Zakon o obrani Bosne i Hercegovine i Zakon o službi u Oružanim snagama Bosne i Hercegovine. Ovaj je temelj eksplicitno i implicitno sadržan u njegovim odredbama.

Što se tiče eksplicitnog dijela, državni Ustav daje sljedeći temelj za zakonski prijedlog Povjerenstva za reformu obrane: članak III.5 predviđa nadležnost države za očuvanje suvereniteta, teritorijalnog integriteta, političke neovisnosti i međunarodnog subjektiviteta. Pored toga, ovaj članak propisuje da država može preuzeti one nadležnosti koje su neohodne da bi se ispunili ovi zadaci. Osim toga, članak III.5 također predviđa da, po potrebi, mogu biti uspostavljene dodatne institucije za vršenje ovih nadležnosti, što daje temelj za prijedlog da se prošire institucije na državnoj razini kako bi se zaključilo preuzimanje nadležnosti u oblasti obrane. Opredijeljenost za očuvanje suvereniteta, teritorijalnog integriteta i političke neovisnosti također je sadržana u preambuli Ustava.

Što se tiče implicitnog dijela, Ustav BiH navodi sljedeći temelj za zakonski prijedlog Povjerenstva: članak III.1 propisuje da je inozemna politika u nadležnosti institucija Bosne i Hercegovine. Provođenje inozemne politike

uključuje i sposobnost države da brani svoje granice i šalje snage izvan zemlje. Prema tome, i provođenje inozemne politike i potpuno zapovijedanje i nadzor nad Oružanim snagama su neophodne komponente za očuvanje suvereniteta, teritorijalnog integriteta i političke neovisnosti države Bosne i Hercegovine. Pored toga, jasno izraženi cilj sigurnosne politike Bosne i Hercegovine je kolektivna sigurnost – prvenstveno kroz euroatlantske organizacije. Sukladno tome, sastavni dio inozemne politike Bosne i Hercegovine je njeno nastojanje da se integrira u NATO, njegove procese i Europsku uniju. Oružane snage Bosne i Hercegovine su instrument države i stoga moraju biti sposobne podržavati i održavati tu politiku, a država, dakle, mora u potpunosti biti u stanju vršiti zapovijedanje i nadzor nad tim snagama.

Članak IV.4 osigurava ustavni temelj kojim se Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine, između ostalog, daje nadležnost da donosi zakone neophodne za provođenje odluka Predsjedništva Bosne i Hercegovine i nadležnost za druga pitanja neophodna za provođenje svojih dužnosti. Pored toga, u članku 36. važećeg Zakona o obrani Bosne i Hercegovine, Parlamentarnoj skupštini je data vrhovna ovlast za donošenje zakona koji se odnose na sva pitanja u svezi organizacije, financiranja, popune, obuke, opremanja, raspoređivanja i uporabe Oružanih snaga Bosne i Hercegovine.

Članci III.2 i III.5 izričito propisuju nadležnost entiteta za pružanje sve potrebne pomoći državi kako bi joj se omogućilo da ispoštuje međunarodne obveze. Ovo podrazumijeva da država mora preuzeti sve ovlasti i nadležnosti koje joj omogućavaju da ispoštuje međunarodne obveze. Ovo za Bosnu i Hercegovinu podrazumijeva obveze koje ona ima kao članica Organizacije za europsku sigurnost i suradnju, obveze prema Međunarodnom kaznenom sudu za bivšu Jugoslaviju, obveze koje ima u okviru europskih institucija i organizacija, kao što je Vijeće Europe, i druge obveze koje proizilaze iz širih međunarodnih sporazuma i konvencija čija je supotpisnica. Ove ustavne odredbe uključuju sposobnost uspostavljanja dodatnih institucija i nadležnosti neophodnih za zaštitu suvereniteta, teritorijalnog integriteta, političke neovisnosti i međunarodnog subjektiviteta Bosne i Hercegovine. Predloženi novi Zakon o

obrani Bosne i Hercegovine i Zakon o službi u Oružanim snagama Bosne i Hercegovine su prirodna posljedica ovog imperativa.

Dodatni pravni temelj leži u zakonodavnim djelatnostima poduzetim u 2003. godini. Izmjene entitetskih ustava donesene u to vrijeme odrazile su preuzimanje nadležnosti u pitanjima obrane od strane države. Daljnim izmjenama i dopunama entitetskih zakona o obrani i zakona o službi, entitetske su vojske stavljene čvrsto pod nadzor države, pod kišobran Oružanih snaga Bosne i Hercegovine. Djelatnosti entiteta u 2003. godini podržale su preuzimanje nadležnosti u oblasti obrane od strane države.

Nedvojbeno je da postoji dovoljan zakonski temelj za zakonske preporuke Povjerenstva za reformu obrane. Zakonske preporuke Povjerenstva iz 2003. godine donesene su prema istom pravnom načelu. Ustav Bosne i Hercegovine je u to vrijeme sadržavao dovoljno pravne utemeljenosti da država od entiteta preuzme nadležnosti u oblasti obrane. Preuzimanje preostalih nadležnosti u oblasti obrane je prirodni nastavak procesa iz 2003. godine i može se provesti sukladno tom istom načelu. Pravo države da brani svoj suverenitet, teritorijalni integritet, neovisnost i međunarodni subjektivitet, te preuzimanje nadležnosti koje bi osigurale instrumente da se ova zaštita ostvari, izričito su sadržani u Ustavu. Ovo su nedvojbeni prava i bitna načela međunarodnog prava. Ovo načelo osigurava temeljnu pravnu utemeljenost novog Zakona o obrani Bosne i Hercegovine i Zakona o službi u Oružanim snagama Bosne i Hercegovine.

4.2. Zakon o obrani Bosne i Hercegovine

4.2.1. Uvod

Iako Povjerenstvo za reformu obrane predlaže promjene na postojećem Zakonu o obrani Bosne i Hercegovine, Povjerenstvo je te promjene predstavilo kao nov zakon i time ispoštovalo Jedinstvena pravila za izradu zakona u institucijama Bosne i Hercegovine, usvojena početkom 2005. godine. Konkretno, članak 46.(3) ovih pravila propisuje pokretanje postupaka za usvajanje potpuno novog zakona kada se donose izmjene na više od polovine izvornog zakona. Prijedlog izmijenjenog Zakona o obrani Bosne i Hercegovine uključuje promjene na preko pedeset posto zakona. Kao rezultat toga, Povjerenstvo za reformu obrane se potrudilo da njegove preporuke za dopune i izmjene Zakona budu sukladne ovim pravilima, pa je prema tome Zakon o obrani Bosne i Hercegovine podnijelo kao novi zakon.

4.2.2. Obrazloženje

Predloženi novi Zakon o obrani Bosne i Hercegovine odražava preporuke Povjerenstva za reformu obrane za ostvarenje punog zapovijedanja i nadzora nad svim elementima Oružanih snaga Bosne i Hercegovine na državnoj razini i formiranje jedne vojne sile. Ovaj zakon ima za cilj integrirati postojeći operativni i administrativni lanac zapovijedanja kroz prijenos preostalih entitetskih nadležnosti u oblasti obrane na državnu razinu, istodobno stvarajući novi institucionalni okvir za izvršavanje ovih, isključivo državnih nadležnosti. Što je značajno, ovaj zakon propisuje proširene državne nadležnosti koje sada obuhvataju ranije administrativne zapovjedne funkcije entiteta. Nadalje, ovaj zakon daje državnim institucijama i zvaničnicima nadležnosti koje će im biti neophodne nakon dokidanja uloge entiteta u obrani.

Paket reformi Povjerenstva za reformu obrane, kao što je opisano u ovom izvješću, ima za cilj stvaranje modernog, efikasnog i priuštivog sustava obrane sukladno principima utvrđenim mandatom Povjerenstva za reformu obrane, kao što je propisano Odlukom Visokog predstavnika od 31. prosinca 2004. godine. Povjerenstvo za reformu obrane smatra da će predloženi Zakon o obrani

ostvariti te ciljeve, te ga preporučuje vladama i parlamentima Bosne i Hercegovine i njenih entiteta.

Primarni cilj novog Zakona o obrani Bosne i Hercegovine jeste stvoriti jednu vojnu silu i jedan obrambeni sustav koji utjelovljuje isključivu državnu nadležnost nad obranom. Ovaj zakon omogućava institucijama na državnoj razini vršenje svih funkcija obrane proisteklih iz prijenosa preostalih nadležnosti nad obranom sa entiteta na državu.

Ovaj zakon predviđa uspostavljanje nove strukture Oružanih snaga Bosne i Hercegovine, organiziranih u jednu vojnu silu. Nova struktura predviđa da se Oružane snage sastoje od rodova organiziranih na principu pukovnija. Ovakva struktura omogućila bi integraciju snaga na osnovu obrambenih i sigurnosnih zahtjeva države i bila usmjerena ka ispunjavanju misija i zadaća Oružanih snaga Bosne i Hercegovine.

Zakonom se uređuje uspostava Zapovjedništva za potporu na državnoj razini, čime bi se ojačali postojeći državni obrambeni kapaciteti u svrhu vršenja preuzetih funkcija. Zapovjedništvo za potporu čini integralni dio zakonskih preporuka. Uz dodijeljene joj nadležnosti za osoblje, logistiku, te obuku i doktrinu, Zapovjedništvo za potporu bi vršilo administrativne i logističke funkcije u pogledu oružanih snaga koje su se ranije vršile na entitetskoj razini. Osim toga, imalo bi primarnu odgovornost za realizaciju planova vezanih za upravljanje personalom, logistiku, te pokretanje obuke u svrhu pojedinačnog obrazovnog i profesionalnog razvoja i usavršavanja. Uspostava Zapovjedništva za potporu je novi element od suštinskog značaja koji će omogućiti državi da izvršava sve preuzete nadležnosti u oblasti obrane.

Pozicija zapovjednika novog Zapovjedništva za potporu uključena je u vertikalnu i horizontalnu distribuciju pozicija sukladno premisi naznačenoj još 2003. godine, kako se nijedan od naroda ne bi našao u nepovoljnoj poziciji i kako bi se njihovi interesi uzimali u obzir pri donošenju odluka. Sukladno tome, načelnik Zajedničkog stožera, zapovjednik Operativnog zapovjedništva i zapovjednik Zapovjedništva za potporu bi podliježali vertikalnoj distribuciji pozicija među konstitutivnim narodima Bosne i Hercegovine. Isto tako, na ove

visoke zvaničnike i njihove zamjenike bi se primjenjivala i horizontalna distribucija pozicija. Time bi se postigla odgovarajuća distribucija ovlasti među konstitutivnim narodima radi održavanja jednakosti i ravnoteže.

S druge strane, predloženi Zakon o obrani bi raskinuo vezu između imenovanja ministra obrane i generala na najvišim zapovjednim položajima. To bi značilo da promjene na položaju ministra obrane ne bi utjecale na trajanje dužnosti visokih vojnih zvaničnika i njihovih zamjenika na čelu državnih obrambenih institucija. Razlog za ovu preporuku je dvojak: prvo, ponuditi stabilnost i kontinuitet obrambenog sustava u situacijama do kojih bi prirodno moglo doći uslijed ustavnog položaja Bosne i Hercegovine kao parlamentarne demokracije, a drugo, time bi postalo izglednije da će generali izbjeći politizaciju tako što će se prekinuti veza između njihovih pozicija i političkih promjena na položaju ministra.

Osim toga, novi Zakon o obrani nastoji ojačati postojeće obrambene institucije na državnoj razini i tako im omogućiti izvršavanje novopreuzetih obrambenih funkcija. Posebno su proširene nadležnosti Ministarstva obrane Bosne i Hercegovine kako bi se obuhvatile i sve administrativne funkcije koje su ranije vršila entitetska ministarstva obrane.

Novi Zakon o obrani obuhvata koncept profesionalnih oružanih snaga i proces profesionalizacije i modernizacije. U tom smislu, ovaj zakon sadrži i potpuno novi koncept snaga pričuve koje će biti sasvim integrirane unutar Oružanih snaga Bosne i Hercegovine. Te bi snage pričuve bile aktivni element oružanih snaga i predstavljale bi pozitivan odmak od ranijeg koncepta pasivne pričuve koji je bio od male vojne ili finansijske vrijednosti. Isto tako, Povjerenstvo za reformu obrane se složilo da dokine novačenje kako bi omogućila razvoj oružanih snaga i obrambenih struktura koje će biti profesionalne u pravom smislu riječi. Ovo će značajno doprinijeti nastojanjima Bosne i Hercegovine da stvori oružane snage koje će omogućiti njeno stupanje u članstvo Partnerstva za mir i NATO-a u budućnosti.

Konačno, paralelno sa prijenosom novih nadležnosti oblasti obrane na državne institucije, iz teksta Zakona se brišu nadležnosti entiteta u oblasti obrane.

4.2.3. Analiza članka

Ovaj dio izvješća predstavlja analizu predloženog Zakona o obrani Bosne i Hercegovine. Ovaj metod analize je izabran kako bi se objasnio svaki članak posebno. U tekstu zakona iz 2003. godine promijenjeni su određeni termini i unesene pravne korekcije, uključujući i novi format i novu numeraciju članaka i odjeljaka. Ipak, ovaj komentar se neće baviti objašnjavanjem članaka koji su ostali isti ili su tek neznatno promijenjeni u odnosu na verziju zakona usvojenu u prosincu 2003. godine. Svrha većine ovih odredbi se nije promijenila. Nove politike i koncepti, kao i objašnjenja novih članaka, tema su komentara koji slijedi. Tekst zakona ubačen je u komentar.

ZAKON O OBRANI BOSNE I HERCEGOVINE

POGLAVLJE I.

OPĆE ODREDBE

Članak 1.

(Predmet zakona)

Ovaj zakon regulira jedinstven obrambeni sustav Bosne i Hercegovine, uspostavlja i definira lanac zapovjedanja i ulogu svih elemenata kako bi Bosna i Hercegovina imala pun kapacitet u civilnom nadzoru i zaštiti suvereniteta i teritorijalnog integriteta Bosne i Hercegovine. Zakon utvrđuje prava, dužnosti i postupke institucija Bosne i Hercegovine, entitetskih organa i Oružanih snaga Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Oružane snage) za obranu suvereniteta i teritorijalnog integriteta, političke neovisnosti i međunarodnog subjektiviteta Bosne i Hercegovine kao i pružanje pomoći civilnim vlastima.

Članak 2.

(Oružane snage)

(1) Oružane snage su profesionalna, jedna vojna sila koju organizira i kontrolira država Bosna i Hercegovina. Oružane snage imaju aktivnu i pričuvnu komponentu. Oružane snage, kao instituciju države Bosne i Hercegovine, čine pripadnici iz reda sva tri konstitutivna naroda i reda ostalih sukladno Ustavu i zakonima Bosne i Hercegovine.

(2) Oružane snage se sastoje iz rodova organiziranih po sustavu pukovnija. Postoje tri pješačke pukovnije koje su organizacije odgovorne za vojno nasljeđe i identitet postrojbi i naroda iz kojih potiču. Oni nemaju operativne niti administrativne ovlasti.

(3) Brigada je osnovna formacija Oružanih snaga. Zapovjedništva brigada sastoje se od pripadnika više pukovnija. Brigade se sastoje od bojni iz više od jedne pješačke pukovnije.

Članak 3.

(Vojne snage)

Vojnim snagama, u smislu ovog zakona, smatraju se sve formacije i postrojbe, borbene i za potporu, kopnenih, zračnih i snaga za protuzračnu obranu organiziranih od institucija Bosne i Hercegovine. Vojne snage ne mogu biti organizirane, obučavane, opremljene ili mobilizirane na teritoriji Bosne i Hercegovine osim sukladno ovom zakonu i Zakonu o službi u Oružanim snagama Bosne i Hercegovine (Službeni glasnik BiH __/05).

Članak 4.
(Zadaci Oružanih snaga)

Zadaci Oružanih snaga su:

- a) učešće u operacijama kolektivne sigurnosti, uključujući operacije za potporu miru,*
- b) pružanje vojne obrane državi i njenim državljanima u slučaju napada, uključujući i borbu protiv terorizma,*
- c) pomoć civilnim organima u reagiranju na prirodne i druge katastrofe i nesreće,*
- d) protuminsko djelovanje u Bosni i Hercegovini,*
- e) ispunjenje međunarodnih obveza Bosne i Hercegovine.*

Članak 5.
(Zabrana političkog angažiranja)

Oružane snage ne mogu se koristiti u političke svrhe niti za aktivnosti političkih stranaka.

Ovi članci donose temeljne definicije i definiraju Oružane snage Bosne i Hercegovine. Članci 1. i 3. se najvećim dijelom nisu promijenili u odnosu na 2003. godinu, osim manjih tehničkih promjena u članku 3. Članak 2. je suštinski izmijenjen da bi se uzele u obzir izmjene u strukturi i sastavu Oružanih snaga Bosne i Hercegovine. Ovim člankom, naime, uređuje se transformacija Oružanih snaga Bosne i Hercegovine u jednu vojnu silu. On sadržava razloge za transformaciju Oružanih snaga u profesionalne snage sa elementima djelatne pričuve čime se implicitno ukida bivša pasivna pričuva Oružanih snaga. Postojeći sustav i organizacija tri jednoetničke brigade spriječava Bosnu i Hercegovinu da bude kredibilan kandidat za članstvo u NATO-u, a ovaj članak omogućava takve Oružane snage čija struktura bi se slagala sa vanjskopolitičkim, obrambenim i sigurnosnim aspiracijama Bosne i Hercegovine da se priključi NATO-u. Struktura brigada ostala bi osnovna strukturalna i operativna formacija. Međutim, imajući u vidu heterogenu prirodu Bosne i Hercegovine, uspostavio bi se sustav pukovnija koji bi njegovao vojno naslijeđe i identitet. Sukladno tome, ovaj članak propisuje da bi se Oružane snage BiH sastojale od rodova organiziranih u pukovnije. Postojale bi tri pješačke pukovnije porijeklom iz bivše Vojske Federacije Bosne i Hercegovine i Vojske Republike Srpske. Ove pješačke pukovnije jedine bi bile odgovorne za njegovanje vojnog naslijeđa i identiteta postrojbi i naroda od kojih potiču, a ne bi imali nikave operativne ili administrativne nadležnosti. Drugi rodovi Oružanih snaga, kao što su topništvo, inženjerija, veza i ostali također bi

bili organizirani u pukovnije. Brigade bi se sastojale od bojni iz svake pješačke pukovnije. Dio 3.1 ovog izvješća detaljnije objašnjava sustav pukovnija i njegovu primjenu.

Članak 4. je prečišćen kako bi se odrazile premise obrambene i sigurnosne politike Bosne i Hercegovine i suvremeno sigurnosno okruženje. Ovaj članak sada odražava činjenicu da bi misije Oružanih snaga Bosne uključivale i učešće u operacijama kolektivne sigurnosti, uključujući i operacije potpore miru, i obranu države, uključujući i borbu protiv terorizma.

Članak 5. je neznatno izmijenjen. Ranije je tu bilo riječi o zabrani uporabe Oružanih snaga u stranačkim aktivnostima, što je sada prepravljeno kako bi se time obuhvatile sve opće političke aktivnosti, a ne samo one koje se tiču stranačkih politika. Time se podvlači princip prema kojem Oružane snage moraju biti apolitične i nepristrasne.

POGLAVLJE II – PRAVA I DUŽNOSTI INSTITUCIJA BOSNE I HERCEGOVINE

ODJELJAK A. – Nadležnosti Bosne i Hercegovine

Članak 6. (Ciljevi)

Bosna i Hercegovina organizira, razvija i održava vojni kapacitet i spremnost Oružanih snaga u cilju:

- a) osiguranja njenog suvereniteta, teritorijalne cjelovitosti, političke neovisnosti i međunarodnog subjektiviteta,*
- b) unapređenja ciljeva njene vanjske politike,*
- c) ispunjenja međunarodnih obveza Bosne i Hercegovine,*
- d) zaštite državljana Bosne i Hercegovine.*

Članak 7. (Civilna kontrola)

Bosna i Hercegovina osigurava transparentnu, demokratsku, civilnu kontrolu nad Oružanim snagama.

Članak 8. (Zapovjedanje i nadzor)

(1) Bosna i Hercegovina vrši zapovjedanje i nadzor nad Oružanim snagama.

(2) Lanac zapovjedanja i nadzora nad Oružanim snagama počinje od Predsjedništva Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Predsjedništvo) do ministra obrane Bosne i Hercegovine, zatim preko načelnika Zajedničkog stožera Oružanih snaga Bosne i Hercegovine, zapovjednika Operativnog zapovjedništva Oružanih snaga Bosne i Hercegovine i Zapovjedništva za potporu Oružanih snaga Bosne i Hercegovine do zapovjednika podređenih zapovjedništava i postrojbi.

Ovi članci propisuju nadležnosti Bosne i Hercegovine u svezi svrhe oružanih snaga, civilnog nadzora nad Oružanim snagama, te zapovijedanja i nadzora nad ovim snagama. Članci 6. i 7. ostaju nepromijenjeni u odnosu na Zakon o obrani iz 2003. godine. Ipak, članak 8. je značajno promijenjen kako bi se u obzir uzelo preuzimanje nadležnosti u oblasti obrane od entiteta i isključiva nadležnost države nad pitanjima obrane.

Zakon o obrani iz 2003. godine definirao je dva lanca zapovijedanja, operativni i administrativni. Entitetska ministarstva obrane su dobila samo odgovornosti unutar administrativnog lanca zapovijedanja. Sa dokidanjem entitetskih nadležnosti nad obranom nema više nikakve potrebe praviti razliku između operativnog i administrativnog lanca zapovijedanja. Kao rezultat toga, tekst članka 8. je izmijenjen u odnosu na Zakon o obrani iz 2003. godine, i to kako bi se definirao jedan lanac zapovijedanja koji počinje sa Predsjedništvom Bosne i Hercegovine i ide preko ministra obrane, načelnika Zajedničkog stožera i zapovjednika Operativnog zapovjedništva i Zapovjedništva za potporu, do podređenih vojnih zapovjedništava i postrojbi. I u drugim člancima iz Zakona o obrani iz 2003. godine su napravljene tehničke izmjene kako bi se odrazila ova promjena.

Članak 9.
(Vojnoobavještajni poslovi)

(1) Planiranje, nadzor i obavljanje svih vojnoobavještajnih poslova spada u nadležnost države. Vojno obavještavanje je rod Oružanih snaga koji prikuplja, obrađuje i distribuira informacije vezano za Oružane snage, u cilju potpore vojnih misija Oružanih snaga.

(2) Pored dužnosti propisanih u stavu (1) ovog članka Vojnoobavještajni rod Oružanih snaga će pružiti pomoć Obavještajno-sigurnosnoj agenciji Bosne i Hercegovine u prikupljanju strateških vojnih podataka i vršenju protuobavještajnih aktivnosti.

(3) Prikupljanje strateških vojnih podataka i vršenje protuobavještajnih aktivnosti iz stava (2) ovog članka koje zahtijeva posebne istražne aktivnosti i uporabu tehničkih sredstava za nadgledanje obavlja isključivo Obavještajno-sigurnosna agencija Bosne i Hercegovine sukladno Zakonu o Obavještajno-sigurnosnoj agenciji Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH“, broj 12/04 i 20/04).

(4) Koordinacija između Vojnoobavještajnog roda Oružanih snaga i Obavještajno-sigurnosne agencije Bosne i Hercegovine se detaljnije uređuje sporazumom koji će ministar obrane Bosne i Hercegovine i glavni direktor Obavještajno-sigurnosne agencije Bosne i Hercegovine potpisati najkasnije 30 dana nakon stupanja na snagu ovog zakona.

Ovaj članak propisuje nadležnost nad vojnoobavještajnim radom kao isključivo državnu funkciju. Zakon o obrani iz 2003. godine dodijelio je državi nadležnost nad strateškim i operativnim obavještajnim radom, dok je odgovornost za taktički obavještajni rad ostala na razini entiteta. Ukidanje entitetskih nadležnosti nad obranom nalaže da država preuzme sve vojnoobavještajne aktivnosti.

Osim toga, godine 2003., kada je ova nadležnost po prvi put dodijeljena državi, Obavještajno-sigurnosna agencija Bosne i Hercegovine još nije bila uspostavljena. Skupa sa ovim novim odredbama, usvajanje Zakona o Obavještajno-sigurnosnoj agenciji Bosne i Hercegovine stvorilo je mogućnost da se obavještajni rad stavi u jedan dinamičan pravni i organizacijski okvir. Kao takav, vojnoobavještajni rod oružanih snaga bi se angažirao samo u aktivnostima koje imaju za cilj potporu vojnim misijama Oružanih snaga Bosne i Hercegovine. Isto tako, vojnoobavještajni rod oružanih snaga sada ima obvezu pomagati Obavještajno-sigurnosnoj agenciji Bosne i Hercegovine u prikupljanju strateških vojnih obavještajnih podataka i u protuobavještajnim aktivnostima. Ovom odredbom se vojnoobavještajnom rodu zabranjuje angažman u posebnim istražnim aktivnostima i uporaba tehničkih sredstava nadzora. Ova je odredba posebno značajna za državnu kontrolu i nadzor, konkretno zato što se njome vojnoobavještajni rad smješta u pravni i organizacijski okvir koji podliježe demokratskom nadzoru i odgovornosti.

ODJELJAK B. – Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine

Članak 10.

(Nadležnost Parlamentarne skupštine)

Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Parlamentarna skupština) nadležna je:

- a) proglasiti ratno stanje na zahtjev Predsjedništva u slučaju direktnog napada na državu ili dio države,*
- b) proglasiti izvanredno stanje na zahtjev Predsjedništva kada postoji prijetnja postojanju države, prijetnja napada na državu ili bilo koji dio države ili neposredna ratna opasnost,*
- c) vršiti demokratsku parlamentarnu kontrolu nad Oružanim snagama i svim institucijama obrane na državnoj razini,*
- d) donositi zakone koji se odnose na organizaciju, financiranje, popunu, obuku, opremanje, razmještaj i uporabu Oružanih snaga,*
- e) potvrđivati postavljenja načelnika i zamjenike načelnika Zajedničkog stožera Oružanih snaga, zapovjednika i dozapovjednika Operativnog zapovjedništva Oružanih snaga, zapovjednika i dozapovjednika Zapovjedništva za potporu Oružanih snaga i svih časnika sa činom generala u Oružanim snagama,*

- f) nadzirati i istraživati sva pitanja koja se odnose na organizaciju, financiranje, popunu, obuku, opremanje, razmještaj i uporabu Oružanih snaga,
- g) donositi propise o čuvanju tajnih podataka tijekom istraga i razmatranja.

Ovaj članak propisuje nadležnosti Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine. Suština ovog članka ostala je ista u odnosu na Zakon o obrani iz 2003. godine, osim manjih tehničkih izmjena koje se tiču postavljenja visokorangiranih vojnih časnika. Osim toga, ove su odredbe sada objedinjene u jednom članku, za razliku od sedam koliko ih je bilo u Zakonu o obrani iz 2003. godine, a promijenjen mu je i redoslijed, te je prebačen na početak zakona kako bi se naglasio značaj ustavnog položaja Parlamentarne skupštine.

ODJELJAK C. - Predsjedništvo Bosne i Hercegovine

Članak 11.

(Zapovjedanje i nadzor)

Predsjedništvo, djelujući prema konsenzusu, ima vrhovno zapovjedništvo i nadzor nad Oružanim snagama.

Članak 12.

(Nadležnosti Predsjedništva)

Predsjedništvo donosi odluke konsenzusom i nadležno je:

- a) zahtijevati proglašenje ratnog stanja od Parlamentarne skupštine,
- b) zahtijevati proglašenje izvanrednog stanja od Parlamentarne skupštine,
- c) uputiti Oružane snage u operacije tijekom rata, izvanrednog stanja ili mirovnih operacija izvan zemlje sukladno zakonu,
- d) ovlastiti ministra obrane da naredi uporabu i razmještaj Oružanih snaga,
- e) obvezati vojne snage na pomoć civilnim organima u reagiranju na prirodne i druge katastrofe i nesreće,
- f) određivati i mijenjati veličinu i strukturu Oružanih snaga,
- g) utvrditi odgovarajuću nacionalnu zastupljenost unutar Oružanih snaga uzimajući u obzir posljednji popis stanovništva, operativnu gotovost, potrebe za popunom, moral i koheziju Oružanih snaga. Predsjedništvo će se posebno pobrinuti da se osim u pješastvu odgovarajuća nacionalna zastupljenost osigura i unutar postrojbi u drugim rodovima putem preciznog definiranja minimalne zastupljenosti osoba u tim postrojbama,
- h) odobriti organizaciju vojnih snaga za zadatke i misije,
- i) postavljati načelnika i zamjenike načelnika Zajedničkog stožera Oružanih snaga Bosne i Hercegovine, zapovjednika i dozapovjednike Operativnog zapovjedništva Oružanih snaga Bosne i Hercegovine i zapovjednika i dozapovjednike Zapovjedništva za potporu Oružanih snaga Bosne i Hercegovine,
- j) promicati profesionalne vojne osobe u činove generala u Oružanim snagama,
- k) postavljati i smijenjivati generale u Oružanim snagama,
- l) smijeniti načelnika ili zamjenike načelnika Zajedničkog stožera Oružanih snaga Bosne i Hercegovine, zapovjednika i dozapovjednike Operativnog zapovjedništva Oružanih snaga Bosne i Hercegovine i zapovjednika i dozapovjednike Zapovjedništva za potporu Oružanih snaga Bosne i Hercegovine, na prijedlog ministra obrane,

- m) imenovati i smijenjivati vojno-diplomatske predstavnike i vojne predstavnike u diplomatsko-konzularnim predstavništvima Bosne i Hercegovine i u međunarodnim organizacijama, kao i vojne predstavnike Bosne i Hercegovine u stranim, multinacionalnim ili međunarodnim vojnim zapovjedništvima i drugim stranim, multinacionalnim ili međunarodnim institucijama,
- n) informirati Parlamentarnu skupštinu o strateškim sigurnosnim i obrambenim pitanjima,
- o) usvojiti Sigurnosnu politiku i Obrambenu politiku Bosne i Hercegovine u cilju pružanja strateških smjernica u inozemnim poslovima i pitanjima obrane.

Članci 11. i 12. definiraju nadležnosti i odgovornosti Predsjedništva Bosne i Hercegovine. Spisak nadležnosti ostaje većim dijelom nepromijenjen u odnosu na verziju Zakona o obrani iz 2003. Najvažnija suštinska izmjena tiče se dodavanja Zapovjedništva za potporu u strukturu obrane Bosne i Hercegovine. Predsjedništvo Bosne i Hercegovine dobija nadležnost da postavlja i smjenjuje zapovjednika Zapovjedništva za potporu i zamjenike, slično nadležnostima za postavljenje i smjenu zapovjednika Operativnog zapovjedništva i njegovih zamjenika. Osim toga, Predsjedništvu BiH je sada dodijeljena i nadležnost da utvrdi odgovarajuću zastupljenost konstitutivnih naroda (i ostalih) u svim postrojbama i rodovima Oružanih snaga. Na kraju, načinjene su još neke manje izmjene s ciljem pojašnjenja i popravke teksta iz 2003. godine.

ODJELJAK D. - Ministarstvo obrane Bosne i Hercegovine

Članak 13.

(Nadležnosti Ministarstva obrane)

Ministarstvo obrane Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Ministarstvo obrane) nadležno je za:

- a) stvaranje i održavanje obrambenog kapaciteta kako bi se osigurala zaštita suvereniteta, teritorijalnog integriteta, političke neovisnosti i međunarodnog subjektiviteta Bosne i Hercegovine,
- b) predlaganje proračuna za obranu Bosne i Hercegovine i izdavanje odobrenja za rashode iz državnog proračuna za obranu,
- c) organizaciju, opremanje i snabdijevanje Oružanih snaga,
- d) reguliranje organizacije i vođenja pukovnija, njihovih zapovjedništava i osoblja,
- e) provođenje definiranih politika i smjernica i osiguranje provođenja zakona, ostalih propisa i općih akata iz oblasti obrane,
- f) izvršavanje obveza u svezi izgradnje i održavanja vojnih i drugih objekata, kao i objekata od posebnog značaja za obranu Bosne i Hercegovine,
- g) upravljanje i korištenje sredstava namijenjenih za potrebe Oružanih snaga,
- h) nabavljanje, čuvanje i obnavljanje pričuvnih proizvoda posebne namjene za potrebe Oružanih snaga,
- i) izrađivanje kriterija o uvjetima i načinu skladištenja, čuvanja i održavanja naoružanja i vojne opreme i stara se o zaštiti materijalnih sredstava i objekata u Oružanim snagama,

- j) ispitivanje, kontrola kvaliteta i verifikacija naoružanja i vojne opreme za potrebe Oružanih snaga,
 - k) planiranje, izvođenje geodetskih, fotogrametrijskih i kartografsko-reprodukcijских poslova od interesa za obranu, provođenje nadzora nad izvođenjem tih poslova i staranje o čuvanju, skladištenju i distribuciji geodetskih, fotogrametrijskih i kartografskih materijala i dokumenata značajnih za obranu,
 - l) organiziranje veze, protuelektronskog osiguranja i krypto-zaštite Oružanih snaga,
 - m) organiziranje i vršenje inspeksijskog nadzora nad Oružanim snagama,
 - n) organiziranje i provođenje mjera sigurnosti i zaštite obrambenog sustava, kao i tajnih podataka obrane,
 - o) izradu općih i osnovnih pravila za Oružane snage,
 - p) donosi propise o školovanju, odgoju i obrazovanju u Oružanim snagama,
 - q) donosi propise o vojnoj stezi,
 - r) predstavljanje Bosne i Hercegovine u međunarodnom odnosima vezanim za pitanje obrane,
 - s) nadzor nad svim subjektima Oružanih snaga,
 - t) Upućuje prijedlog Vijeću ministara Bosne i Hercegovine sa inicijativom o učešću u operacijama potpore miru kao i druge nadležnosti propisane Zakonom o učešću pripadnika Oružanih snaga Bosne i Hercegovine, policijskih djelatnika, državnih djelatnika i ostalih zaposlenika u operacijama potpore miru i drugim aktivnostima u inozemstvu („Službeni glasnik BiH“ 14/05),
 - u) izradu, pregled i ažuriranje Obrambene politike Bosne i Hercegovine koju odobrava Predsjedništvo, a usvaja Parlamentarna skupština,
 - v) izradu i odobravanje politika i propisa u pogledu organizacije, administracije, personala, obuke, opremanja i uporabe Oružanih snaga,
 - w) osiguravanje da Bosna i Hercegovina poštuje međunarodne obveze vezane za pitanja obrane,
 - x) uspostavu postupka za odobravanje vojne pomoći civilnim vlastima u slučaju prirodnih i drugih katastrofa i nesreća, po ovlaštenjima datim od Predsjedništva,
 - y) osiguravanje transparentnosti funkcija Ministarstva obrane,
 - z) utvrđivanje politike stambenog zbrinjavanja pripadnika Ministarstva obrane i Oružanih snaga,
 - aa) planiranje i organiziranje naučno-istraživačkog rada od značaja za obranu,
 - bb) davanje stručnih mišljenja o nastavnim programima koji se tiču isključivo vojnih aspekata civilne obrane, a na zahtjev nadležnih institucija,
 - cc) ostale nadležnosti definirane u zakonu.
- (2) Ministar obrane donosi propise za koje je nadležan i izdaje upute radi izvršavanja dužnosti navedenih u stavu (1) ovog članka.

Članak 14.

(Popunjavanje Ministarstva obrane)

Ministarstvo obrane popunjava se državnim službenicima, uposlenicima i profesionalnim vojnim osobama raspoređenim u Ministarstvo obrane sukladno važećim zakonima.

Ove odredbe određuju nadležnosti Ministarstva obrane Bosne i Hercegovine. Članak 13, koji navodi konkretne nadležnosti i funkcije, značajno je

preformuliran. Administrativne nadležnosti, kao što su one vezane za personal, obuku i opremanje entitetskih vojski, a koje su 2003. godine ostavljene entitetskim ministarstvima obrane, sada preuzima državno ministarstvo. U ovoj odredbi se sada ogleda prijenos obrambenih nadležnosti sa entiteta na državu, a posebno konkretne tehničke funkcije i odgovornosti propisane entitetskim zakonima o obrani koje su sada obuhvaćene nadležnostima državnog ministarstva. Osim toga, sada je ova odredba bolje usklađena sa načinom pisanja zakonske regulative u Bosni i Hercegovini tako što definira sveobuhvatniji i detaljniji spisak nadležnosti ministarstva.

Članak 14. propisuje sastav personala Ministarstva obrane Bosne i Hercegovine. Formulacija iz Zakona o obrani iz 2003. godine prema kojoj je Zajednički stožer postojao kao integralni dio ministarstva obrane je sad izbrisana. Svrha ove izmjene jeste dati Zajedničkom stožeru veću autonomiju u vršenju njegovih funkcija na strateškoj razini Oružanih snaga Bosne i Hercegovine. Mada je još uvijek podređen Ministarstvu obrane, novom formulacijom ovog članka se jasno propisuje da Ministarstvo obrane ne upravlja svakodnevnim zadaćama Zajedničkog stožera. Izmjene članka 24. ovog zakona [članak 28. Zakona o obrani iz 2003. godine] u svezi distribucije pozicija među konstitutivnim narodima Bosne i Hercegovine koje su opisane kasnije u ovim komentarima, a koje pravno razdvajaju Zajednički stožer od ministarstva, imaju za svrhu smanjiti mogućnost političkog utjecaja na rad Zajedničkog stožera.

ODJELJAK E. - Ministar obrane Bosne i Hercegovine

Članak 15.

(Organizazione i administrativne nadležnosti)

Ministar obrane Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: ministar obrane) ima sljedeće organizacione i administrativne nadležnosti, koje su predmet vrhovnog zapovjedanja i nadzora Predsjedništva:

- a) predlaže i donosi propise, izdaje direktive i naređenja, koja se odnose na organizaciju, administraciju, personal, obuku, opremanje, razmještaj i uporabu Oružanih snaga kako bi se osigurala maksimalna interoperabilnost unutar Oružanih snaga i interoperabilnost sa snagama NATO-a,*
- b) obavlja ulogu međunarodnog predstavnika Bosne i Hercegovine za pitanja obrane na ministarskoj razini,*
- c) daje preporuke Predsjedništvu vezano za veličinu i strukturu Oružanih snaga,*
- d) utvrđuje organizaciju i formaciju zapovjedništava i postrojbi Oružanih snaga na prijedlog načelnika Zajedničkog stožera Oružanih snaga,*
- e) daje preporuke Predsjedništvu vezano za organizaciju vojnih snaga za zadatke i misije,*

- f) uspostavlja strateško planiranje za oružane sukobe, operacije potpore miru i reagiranje u slučaju prirodnih i drugih katastrofa i nesreća,
- g) predlaže postavljenje, promicanje i smjenu generala sukladno odredbama ovog zakona,
- h) planira i vrši nadzor nad provođenjem svih vojnoobavještajnih aktivnosti za Oružane snage,
- i) daje preporuke Predsjedništvu vezano za postavljanje vojno-diplomatskih predstavnika i vojnih predstavnika,
- j) angažiranje profesionalnog vojnog osoblja na popuni odobrenih upražnjenih mjesta u Oružanim snagama,
- k) promicanja, postavljenja i razrješenja vojnih osoba ispod čina generala,
- l) regulira nabavku roba i usluga za Oružane snage koje su izuzete Zakonom o javnim nabavkama BiH („Službeni glasnik BiH“ 49/04 i 19/05),
- m) upravlja i donosi propise o korištenju pokretne i nepokretne imovine.

Članak 16.
(Zapovjedne nadležnosti)

Ministar obrane ima sljedeće zapovjedne nadležnosti, koje su predmet vrhovnog zapovjedanja i nadzora Predsjedništva:

- a) izdaje naređenje načelniku Zajedničkog stožera Oružanih snaga Bosne i Hercegovine za razmještaj ili uporabu bilo koje postrojbe Oružanih snaga u zemlji ili izvan zemlje da bi se omogućilo provođenje odluka Predsjedništva,
- b) izdaje naređenje načelniku Zajedničkog stožera Oružanih snaga Bosne i Hercegovine za aktiviranje pričuvnih postrojbi i kategorija pripadnika pričuve, sukladno ovom zakonu,
- c) izdaje upute za razmještaj ili uporabu bilo kojeg dijela Oružanih snaga u cilju pomoći civilnim organima u reagiranju na prirodne i druge katastrofe i nesreće sukladno članku 44. ovog zakona,
- d) vrši zapovjedanje i nadzor nad svim vojnoobavještajnim poslovima koje obavljaju Oružane snage.

Ovi članci definiraju organizacijske, administrativne i zapovjedne nadležnosti ministra obrane Bosne i Hercegovine. Oni su većim dijelom ostali isti kao u Zakonu o obrani iz 2003. Načinjene su manje tehničke izmjene u kojima se ogleda činjenica da neke od funkcija spadaju u nadležnosti Ministarstva obrane, a ne ministra. Kao rezultat toga, neke su nadležnosti prebačene iz ovog dijela zakona u prethodni. Ostale manje izmjene su načinjene sukladno prijenosu administrativnih nadležnosti nad obranom sa entiteta na državu. To se posebno odnosi na odredbe koje ministru omogućavaju da upravlja i donosi propise o korištenju pokretne i nepokretne imovine. Riječ je o važnoj odredbi sa administrativne točke gledišta i o važnom elementu za uspostavu kapaciteta za upravljanje i kontrolu nad obrambenim resursima na državnoj razini.

Članak 17.
(Nadzor i inspekcija)

(1) Ministar obrane ima ovlaštenje nadgledati, pratiti i vršiti inspekciju nad Oružanim snagama kako bi se osiguralo poštivanje ovog zakona, te njegovih naređenja, uputa i direktiva. Ministar obrane će imenovati osobe za vršenje inspekcija kako bi se potvrdilo takvo poštivanje i osigurala transparentnost.

(2) Ministar obrane bit će odgovoran Parlamentarnoj skupštini i njenim povjerenstvima za obranu i na njihov zahtjev će se pred njima pojaviti i podnijeti izvrješće o pitanjima koja su u nadležnosti Ministarstva obrane. Ministar obrane osigurat će učešće i pomoć osoblja Ministarstva obrane ako se bude tražila potpora parlamentarnim procesima.

Članak 18.
(Nemogućnost imenovanja)

Osoba ne može biti imenovana na dužnost ministra obrane ili doministra obrane u periodu od tri godine nakon prestanka profesionalne vojne službe u Oružanim snagama.

Članak 19.
(Odgovornosti doministra)

(1) Ministar obrane imat će dva doministra: doministra obrane za politiku i planiranje i doministra obrane za upravljanje resursima.

(2) Doministar obrane za politiku i planiranje odgovoran je za:

- a) politiku i planiranje,
- b) međunarodnu suradnju,
- c) vojnoobavještajne poslove i sigurnost,
- d) zapovjedanje, nadzor i komunikacije.

(3) Doministar obrane za upravljanje resursima odgovoran je za:

- a) upravljanje personalom,
- b) financije i proračun,
- c) nabavku i logistiku.

(4) Ministar obrane i njegova dva doministra neće biti iz istog konstitutivnog naroda.

Ovi članci uglavnom ostaju isti kao i u Zakonu o obrani iz 2003. godine, ali su napravljene manje izmjene kako bi se tekst pojasnio i poboljšao. Članak 19. je promijenjen kako bi se uzela u obzir nova organizacijska postrojba u Ministarstvu obrane. Shodno tome, doministar za politiku i planiranje bi sad bio odgovoran i za međunarodnu suradnju.

ODJELJAK F. - Zajednički stožer Oružanih snaga Bosne i Hercegovine

Članak 20.
(Nadležnosti)

(1) Zajednički stožer Oružanih snaga Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Zajednički stožer) je stručni stožerni organ potčinjen ministru obrane.

(2) Zajednički stožer odgovoran je za planiranje, organizovanje i sprovođenje direktiva i naredbi ministra obrane, uključujući sljedeće:

- a) pripremanje i nadgledanje izvršenja vojnih naredbi po uputi ministra obrane,

- b) izradu vojnih strategija za implementaciju Sigurnosne politike i Obrambene politike Bosne i Hercegovine, po uputi ministra obrane,
- c) planiranje i implementaciju angažiranja vojnih snaga sukladno zakonu,
- d) izradu politika kao potpore direktivama i naređenjima koje izda ministar obrane,
- e) pružanje pomoći u vojnom osoblju Ministarstvu obrane.

(3) Zajednički stožer čine načelnik Zajedničkog stožera, zamjenik načelnika za operacije, zamjenik načelnika za resurse i vojno osoblje iz Oružanih snaga.

Članak 21.

(Popunjavanje Zajedničkog stožera)

(1) Načelnik Zajedničkog stožera Oružanih snaga Bosne i Hercegovine predlaže ministru obrane popunu Zajedničkog stožera sukladno organizacijsko-formacijskom strukturi i procedurama koje uspostavi Predsjedništvo.

(2) Najviše dva najviša člana vojnog osoblja koji su direktno podređeni načelniku i zamjenicima načelnika Zajedničkog stožera bit će iz istog konstitutivnog naroda. Ostalo osoblje bira se na osnovu principa profesionalne stručnosti i prikladne zastupljenosti konstitutivnih naroda i reda ostalih sukladno posljednjem popisu.

Članak 22.

(Nadležnosti načelnika)

(1) Načelnik Zajedničkog stožera Oružanih snaga Bosne i Hercegovine ima sljedeće nadležnosti u okviru lanca zapovjedanja, pod vrhovnim zapovjedništvom i nadzorom Predsjedništva:

- a) vršiti dužnost vojnog savjetnika Predsjedništva i ministra obrane,
- b) osiguravati operativnu gotovost Oružanih snaga,
- c) izdavati naređenja sukladno nadležnostima Zajedničkog stožera,
- d) nadgledati i osiguravati izvršavanje direktiva i naredbi ministra obrane,
- e) davati preporuke i mišljenje ministru obrane u svezi promicanja i postavljati osobe u činu pukovnika, brigadira i generala,
- f) predstavljati Bosnu i Hercegovinu u pitanjima obrane u svim međunarodnim organizacijama i u svim zemljama na razini načelnika zajedničkog stožera-načelnika obrane,
- g) usmjeravati, nadgledati i odgovarati za aktivnosti osoblja Zajedničkog stožera.

(2) Načelnik Zajedničkog stožera Oružanih snaga, služeći u tom svojstvu, imat će čin general-pukovnika i bit će časnik s najvišim činom u Oružanim snagama.

Članak 23.

(Odgovornosti zamjenika načelnika)

(1) U okviru Zajedničkog stožera, zamjenik načelnika Zajedničkog stožera Oružanih snaga Bosne i Hercegovine za operacije odgovoran je za:

- a) vojnoobavještajne poslove, kontraobavještajne poslove i sigurnosne operacije,
- b) razvijanje kapaciteta za provođenje operativnih zapovijedi i planova, razvoj snaga i modernizaciju,
- c) održavanje odnosa između Oružanih snaga i civilnih vlasti.

(2) U okviru Zajedničkog stožera, zamjenik načelnika Zajedničkog stožera Oružanih snaga Bosne i Hercegovine za resurse odgovoran je za:

- a) ljudske resurse,
- b) snabdijevanje, održavanje, transport i usluge za stožer,
- c) tehnološke informativne sustave i komunikacije.

**Članak 24.
(Postavljenja)**

(1) Načelnika i zamjenike načelnika Zajedničkog stožera Oružanih snaga Bosne i Hercegovine predlaže ministar obrane, a postavlja Predsjedništvo uz savjetovanje sa Stalnim povjerenstvom za vojna pitanja. Parlamentarna skupština potvrđuje imenovanja u roku od 45 dana od dana kada joj Predsjedništvo dostavi svoju odluku o imenovanju.

(2) Predsjedništvo može smijeniti s dužnosti načelnika stožera i zamjenike načelnika stožera, na prijedlog ministra obrane.

(3) Načelnik Zajedničkog stožera Oružanih snaga Bosne i Hercegovine i njegova dva zamjenika ne mogu biti iz reda istog konstitutivnog naroda niti će načelnik Zajedničkog stožera Oružanih snaga Bosne i Hercegovine biti iz reda istog konstitutivnog naroda kao zapovjednik Operativnog zapovjedništva Oružanih snaga Bosne i Hercegovine i zapovjednik Zapovjedništva za potporu Oružanih snaga Bosne i Hercegovine.

Ovi članci propisuju nadležnosti i popunu Zajedničkog stožera Bosne i Hercegovine. Kao što je opisano u komentaru na članak 14. ranije u tekstu, napravljene su izmjene u nadležnostima Zajedničkog stožera i načelnika Zajedničkog stožera da bi se uzela u obzir njegova organizacijska odvojenost od Ministarstva obrane. Mada je, kako je propisano, Zajednički stožer i dalje podređen ministru obrane u sklopu lanca zapovijedanja, Zajednički stožer i njegov načelnik sada dobijaju odgovarajuće nadležnosti sukladno njegovoj proširenoj autonomiji. Štoviše, nadležnosti Zajedničkog stožera su proširene uzimajući u obzir njegovu stratešku ulogu u sustavu obrane, posebno u izradi vojnih strategija za sprovedbu sigurnosne i obrambene politike Bosne i Hercegovine.

Da bi se naglasilo da Zajedničkom stožeru nitko ne izdaje direktive za svakodnevno izvršavanje zadaća, odgovornosti načelnika Zajedničkog stožera su uvećane. Načelnik Zajedničkog stožera sada ima više izravnih ovlasti nad sebi podređenim vojnim osobljem. Člankom 21. se propisuje nadležnost za predlaganje sastava i članstva u stalnom osoblju, a članak 22. omogućava upravljanje i nadzor i dodjeljuje odgovornost za djelatnosti pripadnika Zajedničkog stožera. Izričito se spominje odgovornost načelnika Zajedničkog stožera za izdavanje naređenja kako bi se pojasnile zapovjedne odgovornosti osobe na tom položaju. Načelnik Zajedničkog stožera dobio je i novu ulogu, i to da savjetuje ministra obrane u svezi promaknuća i postavljenja pukovnika, brigadira i generala.

Članak 24. je izmijenjen kako bi ministar obrane bio izbrisan iz raspodjele visokih zapovjednih pozicija među konstitutivnim narodima Bosne i Hercegovine, a toj raspodjeli je pridodat zapovjednik Zapovjedništva za potporu. Zakon o obrani iz 2003. godine je propisao da ministar obrane, načelnik Zajedničkog stožera i zapovjednik Operativnog zapovjedništva Bosne i Hercegovine budu iz različitih konstitutivnih naroda [i *ostalih*]. Ovo je moglo dovesti do situacije u kojoj bi politička smjena na mjestu ministra obrane mogla povlačiti promjene na dvije najviše vojne pozicije. Uklanjanjem ministra obrane iz nacionalne distribucije zapovjednih pozicija eliminira se ta mogućnost i omogućava izolacija Oružanih snaga od uobičajenih političkih promjena u Vijeću ministara Bosne i Hercegovine, kao i onih do kojih bi moglo doći uslijed ustavnog položaja Bosne i Hercegovine kao parlamentarne demokracije.

Prednosti razdvajanja visokorangiranih vojnih zapovjednika od promjena na mjestu ministra obrane su dvojake: najprije, time se postiže veća stabilnost i kontinuitet u sustavu obrane i na ključnim generalskim pozicijama, a kao drugo, to znači da politika ima manje utjecaja na generale, što će reći da niti će biti uvučeni u stranačke politike u vlasti niti će djelovati kao glasnogovornici nacije koju predstavljaju u vertikalnoj distribuciji pozicija.

Nova pozicija zapovjednika Zapovjednika za potporu zamijenila je ministra obrane u novoj raspodjeli pozicija. Sada zakon propisuje da tri najviše vojne pozicije u oružanim snagama budu podijeljene između tri konstitutivna naroda Bosne i Hercegovine [i *ostalih*].

ODJELJAK G. - Operativno zapovjedništvo Oružanih snaga Bosne i Hercegovine

Članak 25.

(Zapovjednik Operativnog zapovjedništva)

(1) Zapovjednik Operativnog zapovjedništva Oružanih snaga Bosne i Hercegovine je:

- a) operativni zapovjednik za sve taktičke postrojbe u Oružanim snagama,
- b) operativni zapovjednik za sve misije koje zahtijevaju razmještaj i uporabu bilo kojeg operativnog dijela Oružanih snaga,
- c) zapovjednik za obuku i multinacionalne vježbe koje zahtijevaju razmještaj ili uporabu bilo kojeg dijela Oružanih snaga.

(2) Zapovjednik Operativnog zapovjedništva Oružanih snaga Bosne i Hercegovine podređen je načelniku Zajedničkog stožera Oružanih snaga Bosne i Hercegovine.

(3) Zapovjednik Operativnog zapovjedništva Oružanih snaga Bosne i Hercegovine ima dva dozapovjednika koji su mu podređeni u okviru operativnog zapovjedništva.

Članak 26.
(Nadležnosti)

(1) Zapovjednik Operativnog zapovjedništva Oružanih snaga Bosne i Hercegovine ima sljedeće nadležnosti u okviru lanca zapovjedanja, pod vrhovnim zapovjedništvom i nadzorom Predsjedništva:

- a) izdaje naređenja podređenim zapovjedništvima i snagama, neophodna za izvršavanje misija dodijeljenih zapovjedništvu,
- b) sprovodi politike Zajedničkog stožera,
- c) priprema operativne planove na osnovu naređenja načelnika Zajedničkog stožera Oružanih snaga Bosne i Hercegovine,
- d) propisuje rješenja taktičkog zapovjedništva i nadzora za zapovjedništva i snage u okviru operativnog zapovjedništva,
- e) organizira zapovjedništva i snage u okviru zapovjedništva na način koji on smatra neophodnim za izvršavanje misija dodijeljenih zapovjedništvima,
- f) angažira snage u okviru zapovjedništva na način koji on smatra neophodnim za izvršavanje misija dodijeljenih zapovjedništvima,
- g) postavlja zapovjednike privremenih sastava za izvršenje misija,
- h) koordinira i odobrava one aspekte uprave i potpore uključujući kontrolu resursa i opreme, internu organizaciju i obuku, i discipline neophodne za izvršavanje misija dodijeljenih zapovjedništvima,
- i) izvještava načelnika Zajedničkog stožera o operativnim potrebama,
- j) predlaže inicijative za poboljšanje interoperabilnosti Oružanih snaga s oružanim snagama država članica NATO-a.

(2) Zapovjednik Operativnog zapovjedništva Oružanih snaga Bosne i Hercegovine, vršeći tu dužnost, imat će čin general-bojnika.

Članak 27.
(Postavljenja)

(1) Ministar obrane predlaže zapovjednika Operativnog zapovjedništva Oružanih snaga Bosne i Hercegovine i njegova dva dozapovjednika, a postavlja ga Predsjedništvo uz savjetovanje sa Stalnim povjerenstvom za vojna pitanja. Parlamentarna skupština potvrđuje imenovanja u roku od 45 dana od dana kada joj Predsjedništvo dostavi svoju odluku o imenovanju.

(2) Zapovjednik Operativnog zapovjedništva Oružanih snaga Bosne i Hercegovine i njegova dva dozapovjednika ne mogu biti iz reda istog konstitutivnog naroda, niti će zapovjednik biti iz reda istog konstitutivnog naroda kao načelnik Zajedničkog stožera Oružanih snaga Bosne i Hercegovine ili zapovjednik Zapovjedništva za potporu Oružanih snaga Bosne i Hercegovine.

(3) Predsjedništvo, na preporuku ministra obrane, može smijeniti s dužnosti zapovjednika Operativnog zapovjedništva Oružanih snaga Bosne i Hercegovine i njegova dva dozapovjednika.

Ovi članci propisuju nadležnosti i odgovornosti Operativnog zapovjedništva i zapovjednika. Oni se nisu značajnije promijenili u odnosu na Zakon o obrani iz 2003. godine, ali su ipak unesene neke promjene koje pojašnjavaju i popravljaju tekst. Napravljene su i manje izmjene kojima se jasnije naznačavaju odgovornosti Operativnog zapovjedništva za izvršenje operativnih i taktičkih zaduženja unutar hijerarhije institucija obrane. U tu svrhu, Ministarstvo obrane definira politiku, a kako je opisano u prethodnom dijelu, Zajednički stožer

donosi strategiju za ostvarenje politike koju uspostavlja Ministarstvo, dok Operativno zapovjedništvo sprovodi strategiju Zajedničkog stožera na operativnoj razini. Članak 25.1(a) je neznatno izmijenjen u smislu da je zapovjednik Operativnog zapovjedništva operativni zapovjednik svih taktičkih postrojbi, dok je tekst iz 2003. propisivao odgovornost za operativne postrojbe. Ova izmjena je unesena kako bi se naglasila vojnotehnička činjenica da operativne postrojbe podrazumijevaju razinu zbora i naviše, a taktičke postrojbe sve postrojbe niže razine. Bez objašnjenja bi moglo izgledati kao da su nadležnosti zapovjednika smanjene, ali u stvari, sada tekst reflektira pune operativne nadležnosti predviđene za zapovjednika Operativnog zapovjedništva.

ODJELJAK H. – Zapovjedništvo za potporu

Članak 28.

(Zapovjednik zapovjedništva za potporu)

(1) Zapovjednik Zapovjedništva za potporu Oružanih snaga Bosne i Hercegovine je zapovjednik za:

- a) *personal,*
- b) *logistiku,*
- c) *obuku i doktrinu.*

(2) Zapovjednik Zapovjedništva za potporu Oružanih snaga Bosne i Hercegovine je podređen načelniku Zajedničkog stožera Oružanih snaga Bosne i Hercegovine.

(3) Zapovjednik Zapovjedništva za potporu Oružanih snaga Bosne i Hercegovine ima dva dozapovjednika koji su mu podređeni u okviru Zapovjedništva za potporu.

Članak 29.

(Nadležnosti zapovjednika Zapovjedništva za potporu)

(1) Zapovjednik Zapovjedništva za potporu Oružanih snaga Bosne i Hercegovine ima sljedeće nadležnosti u okviru lanca zapovjedanja, pod vrhovnim zapovjedništvom, uputama i nadzoru Predsjedništva:

- a) *izdaje naređenja i upute podređenim upravama i snagama, neophodna za izvršavanje misija dodijeljenih zapovjedništava, uključujući naređenja i upute nad svim aspektima individualne vojne obuke i logistike,*
- b) *provodi politike, propise i naredbe Ministarstva obrane i Zajedničkog stožera vezane za personal, logistiku i obuku,*
- c) *priprema planove za potporu operacijama na osnovu naređenja načelnika Zajedničkog stožera Oružanih snaga Bosne i Hercegovine,*
- d) *pruža potporu Operativnom zapovjedništvu na osnovu naređenja načelnika Zajedničkog stožera Oružanih snaga Bosne i Hercegovine,*
- e) *organizira uprave i snage u okviru Zapovjedništva na način koji on smatra neophodnim za izvršavanje misija dodijeljenih zapovjedništava,*
- f) *pruža potporu u razmještanju ili preraspoređivanju Oružanih snaga,*
- g) *koordinira i odobrava one aspekte uprave i potpore uključujući kontrolu resursa i opreme, internu organizaciju i obuku, i discipline neophodne za izvršavanje misija dodijeljenih Zapovjedništvu,*
- h) *izvještava i savjetuje načelnika Zajedničkog stožera o logističkim potrebama, te o standardima za obuku personala, opremanje i snabdijevanje Oružanih snaga,*

- i) utvrđuje potrebe za obukom Oružanih snaga, izrađuje nacrt Doktrine obuke, te organizuje izvođenje individualne obuke,
 - j) održava nepokretnu imovinu Oružanih snaga,
 - k) izrađuje i provodi planove za upravljanje lokacijama za skladištenje streljiva i lokacijama za skladištenje oružja sukladno međunarodnim obvezama, odgovarajućim zakonima i propisima koje izda Ministarstvo obrane i Zajednički stožer,
 - l) pruža savjete o nabavci roba i usluga za Oružane snage sukladno važećim zakonskim propisima,
 - m) predlaže inicijative za poboljšanje interoperabilnosti Oružanih snaga s oružanim snagama država članica NATO-a,
 - n) odgovoran za upravljanje evidencijama o personalu sukladno propisu koji donosi ministar obrane.
- (2) Zapovjednik Zapovjedništva za potporu Oružanih snaga Bosne i Hercegovine, vršeći tu dužnost, imat će čin general-bojnika.

Članak 30.
(Postavljenja i smjene)

- (1) Ministar obrane predlaže zapovjednika Zapovjedništva za potporu Oružanih snaga Bosne i Hercegovine i njegova dva dozapovjednika, a postavlja ga Predsjedništvo uz savjetovanje sa Stalnim povjerenstvom za vojna pitanja. Parlamentarna skupština potvrđuje imenovanja u roku od 45 dana od dana kada joj Predsjedništvo dostavi svoju odluku o imenovanju.
- (2) Zapovjednik Zapovjedništva za potporu Oružanih snaga Bosne i Hercegovine i njegova dva dozapovjednika ne mogu biti iz reda istog konstitutivnog naroda, niti će zapovjednik biti iz reda istog konstitutivnog naroda kao načelnik Zajedničkog stožera Oružanih snaga Bosne i Hercegovine ili zapovjednik Operativnog zapovjedništva Oružanih snaga Bosne i Hercegovine.
- (3) Predsjedništvo, na preporuku ministra obrane, može smijeniti s dužnosti zapovjednika Zapovjedništva za potporu Oružanih snaga Bosne i Hercegovine i njegova dva dozapovjednika.

Članak 31.
(Trajanje dužnosti)

Načelnik zajedničkog stožera Oružanih snaga Bosne i Hercegovine i njegovi donaćelnici, zapovjednici Operativnog zapovjedništva Oružanih snaga Bosne i Hercegovine i Zapovjedništva za potporu Oružanih snaga Bosne i Hercegovine i njihovi dozapovjednici postavljaju se na period do četiri godine na istoj dužnosti.

Ovi članci su novi dodaci Zakonu o obrani i bave se ključnim elementom sustava obrane i njegove sposobnosti da preuzme nove nadležnosti. Ove odredbe uspostavljaju Zapovjedništvo za potporu u Oružanim snagama Bosne i Hercegovine i definiraju njegove nadležnosti unutar lanca zapovijedanja. Zapovjedništvo za potporu bi preuzelo administrativne i logističke funkcije vezane za Oružane snage koje su se ranije obavljale na entitetskoj razini, a dodjeljuju mu se odgovornosti za pitanja ljudstva, logistike, obuke i doktrine. Imalo bi primarnu odgovornost za realizaciju politika, koje donosi ministar obrane i Zajednički stožer, a tiču se upravljanja personalom, logistike i pojedinačnog obrazovnog i profesionalnog razvoja i obuke.

Zapovjedništvo za potporu je podređeno načelniku Zajedničkog stožera na istoj razini kao i Operativno zapovjedništvo. Zapovjednik Zapovjedništva za potporu bi imao dva zamjenika. Kao i načelnik Zajedničkog stožera, zapovjednik Operativnog zapovjedništva, zapovjednik Zapovjedništva za potporu i njihovi zamjenici podliježu vertikalnoj i horizontalnoj raspodjeli pozicija među konstitutivnim narodima [i *ostalima*] Bosne i Hercegovine.

Članak 31. je pridodat kako bi se konkretno izrazilo da će načelnik Zajedničkog stožera i zapovjednici Operativnog zapovjedništva i Zapovjedništva za potporu i njihovi zamjenici služiti u trajanju do četiri godine. Ova nova odredba ima za cilj uspostaviti redovitu smjenu visokorangiranih časnika na najvišim zapovjednim pozicijama u Oružanim snagama Bosne i Hercegovine. Time se omogućava dotok svježe krvi i energije u najviše pozicije, a doprinijelo bi i dinamičnoj profesionalnoj radnoj etici.

ODJELJAK I. – Stalno povjerenstvo za vojna pitanja

**Članak 32.
(Dužnosti)**

Stalno povjerenstvo za vojna pitanja obavlja sljedeće dužnosti, ukoliko Predsjedništvo ne odluči drugačije:

- a) razmatra i pruža savjete o Sigurnosnoj politici i Obrambenoj politici Bosne i Hercegovine, koje se pripremaju po uputi ministra obrane,*
- b) pruža savjete Predsjedništvu o postavljenju načelnika i zamjenika načelnika Zajedničkog stožera Oružanih snaga Bosne i Hercegovine, zapovjednika i dozapovjednika Operativnog zapovjedništva i Zapovjedništva za potporu Oružanih snaga Bosne i Hercegovine,*
- c) kako svi članovi Stalnog povjerenstva za vojna pitanja s pravom glasa mogu podnijeti žalbu ukoliko Predsjedništvo ne odobri postavljenje ili smjenu časnika s činom generala, takve žalbe razmatra cijelo Stalno povjerenstvo za vojna pitanja i mogu se preinačiti sukladno Poslovniku Stalnog povjerenstva za vojna pitanja.*

Ova odredba većim dijelom ostaje ista kao i u Zakonu o obrani iz 2003. Stav (b) je promjenjen radi uvođenja Zapovjedništva za potporu, kao i da bi se naglasilo da Stalno povjerenstvo za vojna pitanja ima savjetodavnu ulogu kod postavljenja svih visokorangiranih vojnih zvaničnika u institucijama obrane Bosne i Hercegovine.

POGLAVLJE III - SASTAV ORUŽANIH SNAGA BOSNE I HERCEGOVINE

ODJELJAK A. - Opće odredbe

Članak 33.

(Sastav Oružanih snaga)

Oružane snage sastoje se od profesionalnog vojnog osoblja, pripadnika pričuvnog sastava koji su angažirani u vojnu službu, civilnih osoba i kadeta.

Članak 34.

(Dan Oružanih snaga)

(1) Dan Oružanih snaga je 1. prosinca.

(2) Ministar obrane propisom utvrđuje dan pukovnija u Oružanim snagama.

Članak 33. definira sastav ljudstva u Oružanim snagama Bosne i Hercegovine i najvećim dijelom ostaje neizmjenjen u odnosu na Zakon o obrani iz 2003. godine. Neznatne izmjene odnose se na kategoriju kadeta, kako bi njihov status u Oružanim snagama bio uzet u obzir.

Članak 34 propisuje da je dan Oružanih snaga Bosne i Hercegovine 1. prosinac, tj. dan usvajanja Zakona o obrani iz 2003.g. i formiranja Oružanih snaga Bosne i Hercegovine. Ovaj članak također propisuje nadležnost ministra obrane BiH da odredi dane pukovnija Oružanih snaga.

ODJELJAK B. – Pričuvni sastav

Članak 35

(Misija)

Oružane snage u svom sastavu imaju ljudstvo pričuvnog sastava čija je misija pružanje potpore aktivnim mirnodopskim snagama, održavanje operativne gotovosti, dopuna operativnim potencijalima i poboljšanje održivosti redovnih snaga.

Članak 36.

(Popuna pričuvnog sastava)

(1) Pripadnici pričuvnog sastava su vojnici, dočasnici i časnici kojima je prestala profesionalna vojna služba po ugovoru. Služba u pričuvnom sastavu definira se Zakonom o službi u Oružanim snagama Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH“ /05).

(2) Ministar obrane može regrutirati dodatne pripadnike pričuvnog sastava, koji mogu biti bez prijašnjeg vojnog iskustva, kako bi popunio formacijska mjesta za koja su potrebni stručnost i iskustvo. Obveza služenja u pričuvnom sastavu takvih stručnjaka definira se ugovorom.

Članak 37.

(Veličina i struktura)

Predsjedništvo, sukladno članku 12. ovog zakona određuje veličinu i strukturu pričuvnog sastava za Oružane snage, koja će biti 50% od odobrenog brojnog stanja profesionalnog vojnog sastava. Ministar obrane odgovoran je za organiziranje, opremanje i obuku snaga pričuvnog sastava.

**Članak 38.
(Obuka)**

Pripadnici pričuvnog sastava koji nemaju prethodnog vojnog iskustva moraju proći vojnu obuku sukladno dodijeljenoj vojno evidencijskoj specijalnosti, odnosno poziciji. Svi pripadnici pričuvnog sastava moraju prolaziti redovnu obuku, kako bi ispunili zakonske obveze.

**Članak 39.
(Prava i odgovornosti)**

Prava i odgovornosti pripadnika pričuvnog sastava reguliraju se sukladno odredbama Zakona o službi u Oružanim snagama Bosne i Hercegovine i drugim propisima.

Ovaj dio zakona koji se bavi pričuvom izmijenjen je u svrhu stvaranja manjih profesionalnih djelatnih pričuvnih snaga koje bi bile potpuno integrirane u Oružane snage Bosne i Hercegovine.

Članak 35. je dodat radi pojašnjavanja uloge snaga pričuve i preciznog definiranja te uloge, kao elementa koji upotpunjuje operativnu spremnost Oružanih snaga.

Članak 35. propisuje da će postojati dva tipa pričuve. Najveći dio snaga pričuve bi činile profesionalne vojna osobe koje okončaju svoju ugovornu obvezu u redovitoj vojnoj službi. Ovi potpuno obučeni profesionalci bi činili kičmu pričuvnih snaga. Predlaže se da ovi pojedinci čine opću pričuvu za popunjavanje planiranih i neplaniranih upražnjenih mjesta, na primjer upražnjenih mjesta koja se popunjavaju po potrebi, mjesta koja ostaju upražnjena uslijed bolesti ili drugih nepredviđenih događaja, ili vodova i satnija koje služe kao pojačanje djelatnim postrojbama (kao što su pješачke satnije za pješачke bojne).

Ovaj članak omogućava i novačenje drugog tipa pripadnika pričuve, osoba bez prethodne vojne obuke koja posjeduju posebne stručnosti kojih manjka u redovitim profesionalnim snagama. Predlaže se da ti pojedinci čine pričuvu za pojačanje koja bi po potrebi ustupala posebne kapacitete, na primjer sanitetske postrojbe i druge podređene postrojbe za popunu satnija, vodova i specijalnih postrojbi. Dio 3.2 ovog izvješća detaljnije opisuje kako bi pričuvni elementi Oružanih snaga BiH doprinosili profesionalnosti i održivosti vojnih kapaciteta.

Članak 37. je izmijenjen u odnosu na Zakon o obrani iz 2003. godine da bi se ograničila veličina pričuvnih snaga. Ovom odredbom se propisuje da snage pričuve ne mogu prelaziti pedeset posto veličine profesionalnih snaga Oružanih

snaga Bosne i Hercegovine. Omjer snaga pričuve i redovitih snaga sukladno je praksi u drugim zemljama članicama NATO-a i Partnerstva za mir. Ograničenom veličinom pričuve će se postići propisno obučavanje i opremanje snaga pričuve kako bi one mogle pružati potporu redovitim Oružanim snagama na financijski održiv način.

Članci 38. i 39. propisuju da sva pričuva mora proći redovitu obuku, a prava i odgovornosti pričuve će se urediti sukladno Zakonu o službi u Oružanim snagama Bosne i Hercegovine.

Ove odredbe su ključni elementi za stvaranje profesionalnih i sposobnih snaga. Ovaj koncept pričuve pomoći će u održavanju operativne spremnosti i dopunjavati operativne kapacitete, ali će i poboljšati održivost Oružanih snaga Bosne i Hercegovine. Ovo je suprotno postojećem sustavu pričuve koji nema vojne vrijednosti i nije priuštiv u kontekstu ograničenih resursa i proračunskih sredstava kojima raspolaže Bosna i Hercegovina.

POGLAVLJE IV - PROGLAŠENJE RATNOG STANJA ILI IZVANREDNOG STANJA

Članak 40.

(Proglašenje ratnog stanja)

(1) Predsjedništvo zahtijeva proglašenje ratnog stanja od Parlamentarne skupštine u slučaju direktnog napada na Bosnu i Hercegovinu. Vojni napad na bilo koji dio države putem bilo kakvih vojnih sredstava i u bilo kom obliku smatra se napadom na cijelu državu.

(2) U slučaju direktnog napada na Bosnu i Hercegovinu, Parlamentarna skupština sazvat će izvanrednu sjednicu što je prije moguće kako bi se razmotrio zahtjev za proglašenje ratnog stanja.

Članak 41.

(Zahtjev za proglašenje izvanrednog stanja)

Predsjedništvo zahtijeva proglašenje izvanrednog stanja od Parlamentarne skupštine kada postoji prijetnja postojanju države, prijetnja normalnom funkcioniranju ustavnih institucija ili neposredna ratna opasnost.

Članak 42.

(Proglašenje ratnog i izvanrednog stanja)

(1) Proglašenje ratnog ili izvanrednog stanja razmatra Parlamentarna skupština, na zahtjev Predsjedništva, ukoliko ona zasjeda u vrijeme zahtjeva.

(2) Ukoliko Parlamentarna skupština ne zasjeda u vrijeme zahtjeva za proglašenje ratnog ili izvanrednog stanja, Predsjedništvo može narediti angažiranje postrojbi Oružanih snaga ili njihovu uporabu.

Članak 43.

(Rokovi razmatranja)

(1) Ako postoje opravdani razlozi za proglašenje izvanrednog stanja, ili u slučajevima kada je Predsjedništvo, usljed hitnosti, naredilo angažiranje postrojbi Oružanih snaga za uklanjanje uzroka za objavu izvanrednog stanja, Parlamentarna skupština sazvat će specijalnu sjednicu u roku od 48 sati kako bi

razmotrila zahtjev za proglašenje izvanrednog stanja ili naredbu o uporabi Oružanih snaga.

(2) Ako Parlamentarna skupština ne proglasi izvanredno stanje u roku od 72 sata od zahtjeva Predsjedništva ili naredbe za angažiranje i uporabu Oružanih snaga, zahtjev će se smatrati odbijenim, a naredba van snage.

Ove odredbe reguliraju procedure za proglašenje ratnog stanja ili izvanrednog stanja i jasno navode da Predsjedništvo Bosne i Hercegovine može odrediti da li postoji prijetnja državi i podnijeti zahtjev Parlamentarnoj skupštini za proglašenje ratnog ili izvanrednog stanja. Parlamentarna skupština se mora sastati i donijeti proglašenje u roku od sedamdeset i dva sata od podnošenja zahtjeva. Ove odredbe ostaju nepromijenjene u odnosu na Zakon o obrani iz 2003. godine. Neke manje promjene su ipak napravljene radi pojašnjenja i popravljivanja teksta, uključujući spajanje ovih odredbi u manji broj članaka.

POGLAVLJE V – PRIRODNE I DRUGE KATASTROFE I NESREĆE

Članak 44. (Angažiranje)

(1) Ministar obrane, po ovlaštenju Predsjedništva, može angažirati Oružane snage u slučaju prirodnih i drugih katastrofa i nesreća, na zahtjev odgovarajućih civilnih organa iz države ili entiteta o čemu izvještava Parlamentarnu skupštinu.

(2) Postrojbe Oružanih snaga mogu se razmjestiti kao pomoć civilnim vlastima u slučaju prirodnih i drugih katastrofa i nesreća sukladno uputama koja donosi ministar obrane.

Članak 45. (Sadržaj misije)

Naredba kojom se razmještaju postrojbe Oružanih snaga za pomoć civilnim vlastima sadrži:

- a) konkretnu prirodu misije,*
- b) postrojbe i broj angažiranog ljudstva,*
- c) kome su postrojbe odgovorne,*
- d) trajanje misije.*

Ovi članci omogućavaju uporabu Oružanih snaga radi pružanja potpore civilnim vlastima u slučaju prirodnih katastrofa ili nesreća. Zakon o obrani iz 2003. godine davao je mogućnost entitetskim predsjednicima da odobre ograničenu uporabu entitetskih vojski radi potpore u slučaju katastrofa ili nesreća. Pošto država preuzima nadležnosti nad obranom, ovo je sada izbrisano. Osim toga, sadržaj ovih članaka ostaje isti kao i u zakonu iz 2003. godine, uz neke manje tehničke izmjene.

POGLAVLJE VI – SUKOB INTERESA I PROFESIONALIZAM

Članak 46. (Osoba na službi)

Osoba na službi u Oružanim snagama štiti i održava državnu imovinu i koristi je samo u ovlaštene svrhe. Dužnost osobe na službi je i iznijeti na vidjelo prevare i korupciju osoba u lancu zapovjedanja.

Članak 47. (Sukob interesa)

Profesionalne vojne osobe na službi u Oružanim snagama neće:

- a) imati financijski interes koji je u sukobu sa savjesnim obavljanjem njihovih dužnosti,
- b) imati zaposlenje izvan Oružanih snaga ili vršiti bilo koje druge aktivnosti koji su u sukobu sa zvaničnim dužnostima i odgovornostima.

Članak 48. (Političko i javno djelovanje)

(1) Pripadnici Oružanih snaga, uključujući generale, neutralni su u političkim pitanjima i neće se angažirati u bilo kojoj vrsti aktivnosti političkih stranaka niti biti izabrani ili imenovani na javnu dužnost.

(2) Ovaj članak ne spriječava pripadnike Oružanih snaga da se registriraju za glasovanje i glasuju ili se kandidiraju za izbore sukladno odredbama Izbornog zakona Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH“ br: 23/01, 7/02, 9/02, 20/02, 25/02, 4/04 i 20/04).

(3) Pripadnik pričuvnog sastava, koji je izabran ili imenovan na javnu dužnost, nije obavezan dati ostavku na dužnost ukoliko je angažiran na redovnoj obuci.

Članak 49. (Potpora Općem okvirnom sporazumu za mir u BiH)

Od vojnih osoba očekuje se potpora sprovedbi Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini. Aktivnosti protiv Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini i opstrukcija smatraju se osnovom za smjenu s dužnosti.

Članak 50. (Zabrana službe)

(1) Časnicima s bilo kojim činom nije dozvoljeno služiti u Oružanim snagama ili biti zaposleni u Ministarstvu obrane nakon službe u oružanim snagama druge države.

(2) Pripadnici Oružanih snaga ne mogu pripadati oružanim snagama drugih država niti bilo kojim drugim vojnim i paravojnim snagama i ne mogu ih regrutirati druge države.

(3) Odredbe stava (1) ovog članka ne odnose se na časnike s bilo kojim činom, koji su u profesionalnu vojnu službu vojski entiteta stupili do dana stupanja na snagu ovog zakona.

Članak 51. (Kodeks ponašanja)

Ministar obrane može propisati kodeks ponašanja za pripadnike Oružanih snaga.

Ovaj dio definira odgovornosti pripadnika Oružanih snaga Bosne i Hercegovine dok su u službi. Te odredbe se nisu suštinski promijenile u odnosu na Zakon o obrani iz 2003. godine. Napravljene su samo manje izmjene da bi tekst bio jasniji i bolji.

Članak 51. daje ministru obrane nadležnost da donese kodeks ponašanja za pripadnike oružanih snaga. Riječ je o važnom elementu profesionalizacije i upravljanja personalom. Obveza svih pripadnika Oružanih snaga da čuvaju integritet i ponašaju se sukladno vrijednostima i etici, detaljno je opisana u komentarima na Poglavlje osam Zakona o službi u Oružanim snagama Bosne i Hercegovine.

POGLAVLJE VII - GENERALNI INSPEKTORAT

Članak 52.

(Generalni inspektorat)

- (1) Generalni inspektorat je organizaciona postrojba Ministarstva obrane.
- (2) Generalnim inspektoratom rukovodi Generalni inspektor koji je profesionalna vojna osoba u činu generala i postavlja se na dužnost sukladno ovom zakonu.
- (3) Generalni inspektor može, po odobrenju ministra obrane i prema potrebi, angažirati dodatne inspektore u cilju obavljanja dužnosti Generalnog inspektorata.

Članak 53.

(Nadležnosti)

- (1) Generalni inspektorat osigurava upoznatost vojnih osoba u Ministarstvu obrane i Oružanim snagama i njihovo ponašanje sukladno Poglavlju VI ovog zakona, kao i bilo kojim drugim kodeksom ponašanja ili propisima koje usvoji ministar obrane, a koji se odnose na etičko ponašanje i profesionalizam.
- (2) Generalni inspektorat, u tom smislu, ima sljedeće nadležnosti:
 - a) Obuka i obrazovanje profesionalnih vojnih osoba u Ministarstvu obrane i Oružanim snagama u profesionalnom i etičkom smislu,
 - b) Iniciranje, sprovođenje, nadzor i nadgledanje ispitivanja i istraga tvrdnji o lošem vladanju profesionalnih vojnih lica u Ministarstvu obrane i Oružanim snagama,
 - c) Pružanje savjeta ministru obrane u svezi uklanjanja uvjeta koji štete moralu, djelotvornosti i reputaciji Oružanih snaga,
 - d) Pružanje preporuka za propise i koordinacija uspostave profesionalnih standarda i pravila moralnog rukovođenja, kako bi se poboljšala profesionalnost, etičko ponašanje i osobne sposobnosti vojnih osoba u Ministarstvu obrane i Oružanim snagama.

Članak 54.

(Žalbe i pomoć)

- (1) Bilo koja profesionalna vojna osoba Oružanih snaga, ili drugi državljani Bosne i Hercegovine, mogu uložiti žalbu ili zahtjev za pomoć Generalnom inspektoratu, a vezano za pitanja koja su u njegovoj nadležnosti.
- (2) Generalni inspektor predlaže ministru obrane donošenje uputa kojima se uspostavljaju odgovarajuće procedure za primjenu ovoga članka. Takve upute sačinjena su na način koji promovira povjerenje javnosti u etičko ponašanje i profesionalnost profesionalnih vojnih osoba u Ministarstvu obrane i Oružanim snagama.

Ovaj dio predstavlja novi dodatak u Zakonu o obrani i uspostavlja Generalni inspektorat kao organizacijsku postrojbu Ministarstva obrane i propisuje njegove nadležnosti i osnovu sustava ulaganja žalbi i pružanja pomoći. Ovaj

ured već postoji kao dio organizacije i sustava Ministarstva obrane Bosne i Hercegovine, ali njegovo uključivanje u zakon je važno jer se time stvara zakonski okvir za njegove nadležnosti.

Generalni inspektorat je integralni dio profesionalizacije. Članak 53. propisuje nadležnost za pružanje savjeta po svim aspektima rada koji se tiču etičkog ponašanja i profesionalizma pripadnika Oružanih snaga. To se posebno odnosi na nadležnost za preporučivanje propisa i koordinaciju uspostave profesionalnih standarda radi jačanja profesionalizma i osobnih sposobnosti vojnih osoba, koje čine integralni dio efikasnih i efektivnih Oružanih snaga.

Generalni inspektorat je neovisan, objektivna i organiziran tako da vodi i nadzire ispitivanja i istrage navoda o lošem vladanju i zlouporabi ovlasti u Ministarstvu obrane i Oružanim snagama Bosne i Hercegovine. Kao takav, on je važan element jačanja povjerenja javnosti u etičko ponašanje i profesionalizam svih vojnih osoba na službi.

POGLAVLJE VIII – ZAKLETVA

Članak 55. (Polaganje zakletve)

Osoba koja prvi put pristupa Oružanim snagama položiti će sljedeću zakletvu:

"Svečano se zaklinjem da ću braniti suverenitet, teritorijalni integritet, ustavni poredak i političku neovisnost Bosne i Hercegovine i odgovorno i savjesno obavljati sve dužnosti potrebne za njenu obranu."

Ovaj dio propisuje prisegu koju moraju položiti svi pripadnici Oružanih snaga Bosne i Hercegovine po prijemu u vojsku. Ovaj dio se nije promijenio u odnosu na Zakon o obrani iz 2003. godine.

POGLAVLJE IX – ZASTAVE, HIMNE I VOJNA OBILJEŽJA

Članak 56. (Zastava, himna i obilježja Oružanih snaga)

(1) Oružane snage imat će svoju zastavu, himnu i obilježja. Zastava i himna bit će zastava i državna himna Bosne i Hercegovine, a obilježje će biti zastava Bosne i Hercegovine.

(2) Obilježja će nositi svi pripadnici Oružanih snaga. Uporaba zastave i državne himne bit će obavezna za Oružane snage.

Članak 57. (Zastave i obilježja pukovnija, brigada, postrojbi i institucija Oružanih snaga)

(1) Pukovnije će imati svoje vlastite zastave i obilježja.

(2) Brigade, postrojbe i institucije Oružanih snaga mogu imati svoje vlastite zastave i obilježja.

(3) Časnici u činu generala ne mogu nositi obilježja pukovnija.

(4) Ministar obrane donosi propise o izgledu zastava i obilježja iz stava (1) i (2) ovog članka.

(5) Predsjedništvo je odgovorno za odobravanje zastava i obilježja iz stava (1) i (2) ovog članka na prijedlog ministra obrane.

**Članak 58.
(Zabrana)**

Nikome nije dozvoljeno reproducirati ili koristiti obilježja Oružanih snaga bez pisanog ovlaštenja ministra obrane.

Ovaj dio propisuje zastavu, himnu i vojna obilježja Oružanih snaga Bosne i Hercegovine. Nije se suštinski promijenio u odnosu na Zakon o obrani iz 2003. godine, osim nekih manjih tehničkih izmjena. Članak 57. je ipak izmijenjen kako bi odrazio stvaranje strukture pukovnija u Oružanim snagama i kako bi se omogućilo tim pukovnijama da imaju svoje zastave i obilježja. Brigade, postrojbe i institucije Oružanih snaga mogu imati svoje vlastite zastave i obilježja, a ministar obrane izdaje pravilnike o izgledu tih zastava i obilježja. Ovim člankom se, također, propisuje i to da generali neće nositi obilježja pukovnija: ovo je uobičajeno pravilo u velikom broju vojski u svijetu koje pokazuje da se smatra da su generali napustili redove pukovnija iz kojih potiču i prešli na višu funkciju i generalski zapovjedni položaj.

POGLAVLJE X – PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Ovo poglavlje sadrži prijelazne i završne odredbe, a posebno regulira prijenos nadležnosti nad obranom i ljudstvom sa entiteta na državu. Priroda i obim ovog prijenosa su takvi da je potrebno objašnjenje.

Tranzicija u jedan sustav obrane na državnoj razini zahtijeva zatvaranje entitetskih ministarstava i zapovjedništava. Ovo je izuzetno kompleksan proces koji za sobom povlači preuzimanje svih entitetskih funkcija u oblasti obrane od strane odgovarajućih institucija obrane na državnoj razini, kao i prelazak profesionalnog vojnog osoblja, državnih djelatnika i drugih civilnih zaposlenika, koji sada rade u entitetskim institucijama obrane i vojskama u radni odnos na državnoj razini.

Ovaj prijenos se mora izvesti bez smanjene funkcionalnosti, sa što manje smetnji i na način koji će sačuvati stručnost koja sada postoji u entitetskim vojskama i institucijama obrane. Prijenos ovog obima, sa kompleksnim i

međusobno povezanim personalnim, organizacijskim, operativnim, administrativnim, financijskim i političkim čimbenicima, očito je potrebno pozorno razmotriti kako bi se došlo do praktičnih metoda i procedura prijenosa koje je moguće propisati u zakonu. Nakon što je iscrpno razmotrilo ovo pitanje, Povjerenstvo za reformu obrane je došlo do nečega što smatra optimalnim modelom prijenosa, uzevši u obzir obim zadaće i potrebu da se prijenos izvrši sa minimumom smetnji, a da se postigne najviša razina funkcionalnosti.

Ovo poglavlje zakona uključuje političku odluku da se istoga datuma izvrši prijenos zakonske odgovornosti za sve državne djelatnike, vojne profesionalce, civilne zaposlenike i pripadnike entitetskih vojski, koji su sada zaposleni u entitetima, na državnu razinu. Ovo bi ljudstvo u početku ostalo na svojim sadašnjim pozicijama kako bi se omogućile opsežnije pripremne radnje, a kada se to okonča, oni bi pravno prešli u radni odnos na državnoj razini. Tijekom faze tranzicije, ovo bi ljudstvo bilo postavljeno na pozicije u reorganiziranim i proširenim institucijama obrane na državnoj razini putem internog odabira i procesa imenovanja. Skupa sa pravnim prelaskom ljudstva u radni odnos na državnoj razini, država bi preuzela i zakonsku odgovornost za sve funkcije obrane koje trenutno vrše entiteti. Sadašnja organizacija vršenja tih funkcija se ne bi mijenjala na početku procesa tranzicije. Kada se institucije na državnoj razini razviju, one će preuzeti vršenje tih funkcija.

Proces tranzicije počinje sljedećim koracima. Kada Parlamentarna skupština usvoji Zakon o obrani i Zakon o službi u Oružanim snagama Bosne i Hercegovine, te nakon što oni stupe na snagu osam dana nakon objavljivanja u Službenom glasniku, uslijedit će vremenski period prije prijenosa obrambenih nadležnosti, ljudstva i financijskih obveza na državu. Ovaj prijenos obavit će se 1. siječnja 2006. godine. Proces i period tranzicije počinju u tom trenutku.

Vremenski period nakon stupanja Zakona na snagu, a prije izvršenja prijenosa i početka procesa tranzicije, neophodan je iz više važnih razloga. On će omogućiti preduzimanje pripremnih mjera, kao što su izrada propisa, pravilnika, analiza, planova realizacije i rokova. Štoviše, sa stanovišta proračuna, ovako će se formalno preći iz tekuće proračunske godine u novu proračunsku godinu sa početkom u siječnju 2006. godine. Ovaj period je važan i sa organizacijskog,

administrativnog i proceduralnog stanovišta, jer ne treba potcijeniti obim potrebnih pripremih radnji.

Konačno, bit će uspostavljen Stručni tim za provođenje tranzicije pod rukovodstvom Ministarstva obrane Bosne i Hercegovine, koji će planirati, organizirati, pomagati i nadzirati proces prijenosa i tranzicije. Tako bi Ministarstvo obrane dobilo vrijedan namjenski resurs, a stručni tim bi se mogao baviti isključivo pitanjima vezanim za tranziciju.

ODJELJAK A. – Stručni tim za provođenje tranzicije

Članak 59.

(Uspostavljanje i poslovi stručnog tima)

(1) *Ministar obrane sukladno ovom zakonu uspostavlja Stručni tim za provođenje tranzicije (u daljem tekstu: Stručni tim) u roku od 15 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.*

(2) *Stručni tim je odgovoran ministru obrane i po njegovim naređenjima i uputama će obavljati sljedeće poslove:*

- a) planirati, organizirati, pružati pomoć i nadgledati proces preuzimanja funkcija iz članka 66. ovog zakona u oblasti obrane na državnu razinu,*
- b) dostavljati, u pisanoj formi, prijedloge i preporuke ministra obrane o svim pitanjima vezanim za proces tranzicije,*
- c) ostale dužnosti koje odredi ministar obrane.*

(3) *Ministar obrane će propisati dužnosti, zadatke, sastav i trajanje mandata.*

(4) *Stručni tim donosi Poslovník o radu.*

Članak 60.

(Izješćavanje o procesu tranzicije)

(1) *Stručni tim će o procesu tranzicije mjesečno i po potrebi izješćavati ministra obrane.*

(2) *Ministar obrane će na osnovu izješća iz stava (1) ovog članka izješćavati Predsjedništvo, Vijeće ministara Bosne i Hercegovine i nadležno povjerenstvo Parlamentarne skupštine.*

(3) *Svo ljudstvo iz Ministarstva obrane, Zajedničkog stožera, zapovjedništava i pripadnici Oružanih snaga će pružiti punu potporu Stručnom timu sukladno direktivama i uputama koje izda ministar obrane.*

Ovi članci se bave uspostavom Stručnog tima za provođenje tranzicije i propisuju njegove nadležnosti i sastav.

Članak 59. uspostavlja tim i definira njegove odgovornosti za planiranje, organizaciju, pomaganje i nadzor nad procesom prijenosa funkcija obrane na državnu razinu. Stručni tim za provođenje tranzicije bi dao osoblje koje ima stručnost i resurse potrebne za izradu i realizaciju izvodljivih planova, kao i iskustvo i potporu sa visoke razine potrebnu za rješavanje kompleksnih pitanja na fleksibilan, smišljen i pragmatičan način. U svrhu maksimalne fleksibilnosti,

ova odredba propisuje samo široko područje odgovornosti, dok će detaljan poslovnik, spisak zaduženja, trajanje mandata i procedure donijeti ministar obrane. Time će se postići da ovo tijelo zadovolji potrebe i izvršava ministrove upute.

Ovaj članak omogućava ministru obrane da definira sastav tima. Predloženo je da se tim sastoji od manjeg broja stručnih osoba sa osobljem za potporu. Bili bi uspostavljeni manji timovi za obavljanje konkretnih zadataka, a oni bi bili locirani na državnoj razini i u bivšim entitetskim ministarstvima obrane, gdje bi radili sukladno planovima koje izradi glavno osoblje i pružali potporu Ministarstvu obrane. Predlaže se da tim bude popunjen osobljem iz Ministarstva obrane, stručnjacima iz drugih institucija, te raspoloživim stručnjacima iz međunarodne zajednice. Razmotrilo bi se i učešće bivših entitetskih ministarstava obrane, zapovjedništava i vojnog osoblja. Ipak, ministar obrane bi imao isključivu nadležnost odlučiti o sastavu ovog tima.

Članak 60. uspostavlja obvezu tima za podnošenjem izvješća, kao i obvezu ministra obrane za izvještavanjem Predsjedništva, Vijeća ministara i Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine. Redovito podnošenje izvješća tima ministru će omogućiti da tim zadovolji potrebe Ministarstva, dok je mehanizam redovitog izvještavanja koje će vršiti ministar prema političkim institucijama najvažnija karakteristika demokratskog nadzora.

ODJELJAK B. – Status državih djelatnika i zaposlenika

Članak 61.

(Reguliranje statusa državih djelatnika i zaposlenika)

(1) Izuzetno od odredbi članka 19., stav (4) i članka 32a. Zakona o državnoj službi u institucijama Bosne i Hercegovine (Službeni glasnik BiH 19/02, 35/03, 14/04, 17/04, 26/04 i 37/04), 1. siječnja 2006. godine svi državni službenici iz ranijih Ministarstava obrane entiteta postaju državni službenici u Ministarstvu obrane, i na njih se primjenjuje Zakon o državnoj službi u institucijama Bosne i Hercegovine uz sljedeća izuzeća u primjeni:

- a) članak 15. stav (1) točke a) i d) ne primjenjuju se,*
- b) poglavlje IV se ne primjenjuje osim članaka 22., 30. i 31.,*
- c) poglavlje V se ne primjenjuje osim članaka 38., 39. i 41.,*
- d) članak 51. stavovi (1) i (2) ne primjenju se.*

(2) Izuzeća navedena u stavu (1) ovog članka primjenjuju se do donošenja konačne odluke o statusu državih djelatnika u Ministarstvu obrane od strane ministra, nakon procesa izbora predviđenog člankom 63. ovog zakona.

(3) Dana 1. siječnja 2006. godine namještenici/radnici iz ranijih ministarstava obrane entiteta postaju uposlenici u Ministarstvu obrane i na njih će se

primjenjivati Zakon o radu u institucijama Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH“ 26/04 i 7/05).

(4) Danom propisanim u stavu (1) i (3) ovog članka Pravilnici o unutarnjoj organizaciji i sustavizaciji ministarstava obrane entiteta postaju sastavni dio Pravilnika o unutarnjoj organizaciji i sustavizaciji Ministarstva obrane. Državni službenici i uposlenici iz stava (1) i (3) ovog članka nastavljaju obavljati prethodne poslove i zadatke u mjeri u kojoj to nije u suprotnosti sa ovim zakonom, dok ministar obrane Bosne i Hercegovine ne donese konačnu odluku o njihovom statusu u Ministarstvu obrane nakon procesa izbora iz članka 63. ovog zakona.

(5) Državni službenici i uposlenici iz stava (1) i (3) ovog članka zadržavaju svoju poziciju, platu i naknade sve dok ministar obrane ne donese konačnu odluku o njihovom statusu u Ministarstvu obrane nakon procesa izbora predviđenog u članku 63. ovog zakona.

(6) Državni službenici i uposlenici u Ministarstvu obrane koji su u slučaju razrješenja sa dužnosti nastalog usljed prekobrojnosti prema odluci ministra obrane iz članka 64. ovog zakona, donesenoj nakon okončanja procesa izbora iz članka 63. ovog zakona, imaju pravo na otpremninu u iznosu od šest mjesečnih plaća, ili na otpremninu od 12 mjesečnih plaća u slučaju državnih djelatnika sa najmanje 15 godina radnog iskustva.

Članak 61 uređuje status zaposlenih i omogućava njihov prelazak u radni odnos na državnoj razini. On propisuje prelazak svih entitetskih državnih djelatnika u status državnih djelatnika na državnoj razini u Ministarstvu obrane Bosne i Hercegovine, uključujući i privremena izuzeća od primjene Zakona o državnoj službi Bosne i Hercegovine potrebna za realizaciju prijenosa. Također omogućava i prelazak svog drugog osoblja u službi u entitetskim vojskama i drugog civilnog osoblja zaposlenog u entitetima. Pravni prelazak svih zaposlenih će se desiti 1. siječnja 2006. godine. Zaposleni će nastaviti izvršavati svoje sadašnje zadaće, a temelj će se stvoriti stapanjem postojećih entitetskih pravilnika o organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta u Pravilnik o unutarnjoj organizaciji i sistematizaciji Ministarstva obrane Bosne i Hercegovine. Ovaj pravilnik bi bio privremene prirode dok se ne izradi izmijenjeni pravilnik za reorganizirane institucije i radna mjesta, kao što je predviđeno člankom 65. ovog zakona. Svi zaposleni bi zadržali svoj status i radna mjesta, kao što je predviđeno privremenim pravilnikom, kao i plaće, sve do donošenja konačne odluke o njihovom statusu, uključujući postavljenja u reorganiziranim i preustrojenim institucijama. Od tog trenutka ne bi više bilo potrebno izuzimanje državnih djelatnika od primjene Zakona o državnoj službi Bosne i Hercegovine.

U periodu tranzicije, osoblje bi nastavilo obavljati svoje sadašnje poslove, sve do kraja procesa odabira i imenovanja (opisan ovdje niže, u komentaru članka 63)

koji bi se vršio interno unutar Ministarstva obrane Bosne i Hercegovine. Ovaj bi proces smjestio osoblje bivših entitetskih ministarstava obrane na odgovarajuće pozicije unutar preustrojenih i proširenih državnih institucija obrane.

Članak 62.

(Zabrana upošljavanja)

Od dana stupanja na snagu ovog zakona pa do dana preuzimanja državnih djelatnika i namještenika/radnika koji je propisan u članku 61., stav (1) i (3) ovog zakona, ministarstva obrane entiteta i Ministarstvo obrane neće moći primati nove državne službenike, namještenike/radnike i zaposlenike.

Članak 63.

(Proces izbora)

(1) Ministar obrane, na prijedlog Stručnog tima, imenuje jednu ili više povjerenstava za izbor. U tijeku imenovanja, ministar je dužan voditi računa o nacionalnoj strukturi, spolu, stupnju stručne spreme i stručnim sposobnostima osoba koje će biti imenovane u članstvo povjerenstva za izbor. U sastav svakog povjerenstva ulaze po tri člana. Ministar obrane donosi Odluku o radu Povjerenstva za izbor kojom će regulirati sastav povjerenstava za izbor, način rada, izborni kriteriji i postupak.

(2) Prije osnivanja Povjerenstva za izbor shodno stavu (1) ovog članka, ministar obrane vrši provjeru članova Povjerenstva kako bi utvrdio da oni ispunjavaju uvjete propisane u stavu (3) ovog članka.

(3) Povjerenstvo za izbor ima odgovornost da utvrdi da li državni službenici i uposlenici u Ministarstvu obrane ispunjavaju uvjete za obavljanje radnog odnosa u Ministarstvu obrane koji su utvrđeni relevantnim propisima, kao i druge kriterije koje je utvrdio ministar obrane, a odobrilo Vijeće ministara Bosne i Hercegovine.

(4) Ministar obrane može imenovati međunarodne eksperte kao pridružene članove Povjerenstva za izbor. Međunarodni eksperti će imati isključivo savjetodavnu ulogu u radu Povjerenstva i neće imati pravo glasa prilikom donošenja odluka.

(5) Povjerenstvo za izbor dostavlja prijedloge za sve državne službenike i zaposlene u Ministarstvu obrane, zajedno sa izvešćem, ministru obrane na razmatranje prije nego što ministar donese odluku iz članka 64. i članka 65. ovog zakona.

Članak 64.

(Odlučivanje o statusu državnih djelatnika i zaposlenika)

Nakon okončanja procesa izbora iz članka 63. ovog zakona, ministar obrane donosi odluke o statusu svih državnih djelatnika i zaposlenika u Ministarstvu obrane sukladno izvešću iz članka 63. stav (5) ovog zakona.

Članak 65.

(Donošenje Pravilnika o unutarnjoj organizaciji i sustavizaciji)

(1) Ministar obrane će pripremiti i podnijeti Vijeću ministara Bosne i Hercegovine na davanje suglasnosti novi Pravilnik o unutarnjoj organizaciji i sustavizaciji u roku od 30 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

(2) Nakon usvajanja pravilnika iz stava (1) ovog članka, ministar obrane vrši postavljenje na predviđena radna mjesta izabranih državnih djelatnika i zaposlenika.

Članak 62. propisuje zabranu upošljavanja novih državnih djelatnika i drugih zaposlenika od dana stupanja na snagu ovog zakona, pa do pravnog prelaska osoblja 1. siječnja 2006. godine. Ovim postupkom bi se omogućilo da uposlenici imenovani i odabrani za nove pozicije u preustrojenim institucijama dolaze iz

postojećeg stručnog fonda u entitetskim institucijama obrane. Osim toga, ovako se neće povećati broj ljudi koji prelaze u radni odnos na državnoj razini, što je značajno sa stanovišta proračuna i organizacije.

Članak 63. propisuje procedure procesa odabira, uspostavlja nadležnost ministra obrane za formiranje povjerenstava za izbor koje će razmatrati osoblje i podnositi svoje prijedloge ministru obrane radi donošenja konačne odluke o imenovanjima i odabiru osoblja koje će popuniti pozicije. Ministar obrane će donijeti poslovnik kojim se regulira sastav povjerenstava, njihov način rada, kriterije za izbor i procedure. Povjerenstva za izbor bi vršila procjenu svog osoblja u ministarstvu obrane na temelju kriterija i procedura definiranih u pomenutom poslovniku, a svoje prijedloge i izvješća bi podnosila ministru obrane. Preustrojene i proširene institucije obrane na državnoj razini bi se punile na osnovu ovih preporuka, a preostalo osoblje (ono koje nije izabrano) bi bilo proglašeno viškom i otpušteno. Otpušteno osoblje bi imalo pravo na otpremninu sukladno članku 61(6), do iznosa od šest ili dvanest mjesečnih plaća, ovisno o godinama profesionalnog iskustva.

Članak 64. dodatno propisuje da će, nakon što povjerenstva za izbor dostave svoje prijedloge za imenovanje i izbor osoblja, ministar obrane donijeti konačnu odluku o statusu svih državnih djelatnika i uposlenika Ministarstva obrane.

Članak 65. propisuje da će ministar obrane podnijeti izmjenjeni Pravilnik o unutarnjoj organizaciji i sistematizaciji Vijeću ministara Bosne i Hercegovine na odobrenje. U ovom pravilniku bi se nalazila konačna sistematizacija reorganiziranih i preustrojenih radnih mjesta u Ministarstvu obrane, Zajedničkom stožeru, Operativnom zapovjedništvu i Zapovjedništvu za potporu. Na osnovu toga bi se osoblje raspoređivalo na nove pozicije.

ODJELJAK C. – Prijenos funkcija

Članak 66.

(Plan preuzimanja funkcija)

(1) Ministar obrane, do 1. siječnja 2006. godine, na osnovu prijedloga Stručnog tima, donosi Plan preuzimanja funkcija.

(2) Nakon preuzimanja funkcija ministar obrane će, uz pomoć Stručnog tima, osigurati punu implementaciju Plana iz stava (1) ovog članka.

Članak 67.

(Lanac zapovjedanja u periodu tranzicije)

(1) Od 1. siječnja 2006. godine zapovjednik Zajedničkog zapovjedništva Vojske Federacije BiH i načelnik Generalstožera Vojske Republike Srpske direktno su odgovorni načelniku Zajedničkog stožera Oružanih snaga Bosne i Hercegovine do ukidanja Zajedničkog zapovjedništva Vojske Federacije BiH i Generalstožera Vojske Republike Srpske.

(2) Zapovjednik Zajedničkog zapovjedništva Vojske Federacije i načelnik Generalstožera Vojske Republike Srpske nemaju operativne zapovjedne ovlasti.

Članak 68.

(Privremeno upravljanje prijašnjim entitetskim ministarstvima obrane)

Ministar obrane, najkasnije do 1. siječnja 2006. godine, određuje po jednu osobu za svako ranije entitetsko ministarstvo obrane za obavljanje onih poslova i zadataka neophodnih za učinkovito upravljanje prijašnjim entitetskim ministarstvima do završetka procesa tranzicije.

Ovi članci propisuju prijenos nadležnosti nad obranom koje sada izvršavaju entitetske institucije obrane na državnu razinu.

Članak 66. propisuje da će Stručni tim za provođenje tranzicije izraditi prijedlog plana za preuzimanje funkcija koji će donijeti ministar obrane. Prijenos funkcija desit će se 1. siječnja 2006. godine, a ministar obrane će imati odgovornost da donese plan preuzimanja do tog datuma.

Kada država preuzme zakonsku odgovornost za vršenje funkcija, ministar obrane Bosne i Hercegovine mora odlučiti kako će se svaka od bivših entitetskih funkcija ubuduće vršiti. U međuvremenu, bivše entitetske institucije obrane bi nastavile vršiti funkcije na način na koji to sada rade. Ipak, budući da će se sve funkcije obrane i ljudstvo prebaciti na državnu razinu, od datuma ovog preuzimanja država će *de jure* i *de facto* vršiti ove funkcije.

Tijekom perioda tranzicije, država bi reorganizirala vršenje funkcija kroz preustrojene institucije obrane. Funkcije bi se i dalje preuzimale, sve dok se proces reorganizacije ne okonča, uključujući preraspodjelu osoblja i funkcija. Te institucije bi se popunjavale osobljem koje je već služilo na državnoj razini u vrijeme prelaska i osobljem koje je prebačeno sa entitetsku razinu i potom postavljeno na pozicije kroz proces odabira i imenovanja opisan u prethodnim komentarima članka 63. Zakona o obrani.

Članak 67. propisuje lanac zapovijedanja tijekom perioda tranzicije. Kao što je navedeno, 1. siječnja 2006. godine će država preuzeti svu zakonsku odgovornost

za sve funkcije i osoblje. To bi značilo da će organizacijske postrojbe entiteta, posebno entitetska ministarstva obrane, prestati postojati u pravnom smislu, pošto će postati dijelom državnog Ministarstva obrane. Sukladno tome, ovom se odredbom propisuje da će nekadašnji zapovjednik Zajedničkog zapovjedništva Vojske Federacije Bosne i Hercegovine i načelnik Generalštaba Vojske Republike Srpske odgovarati izravno načelniku Zajedničkog stožera Oružanih snaga Bosne i Hercegovine. Tako bi i ostalo sve dok se osoblje i funkcije ne rasporede kao dio preustrojenih i reorganiziranih državnih institucija, a Zajedničko zapovjedništvo i Generalštab ne budu organizacijski rasformirani i inkorporirani u preustrojene institucije.

Članak 68. opisuje upravljanje bivšim entitetskim ministarstvima obrane nakon pravnog prijenosa funkcija i osoblja. Dana 1. siječnja 2006. godine, pozicija entitetskog ministra obrane više ne bi postojala niti bi on imao ovlasti da djeluje po pitanjima obrane. Shodno tome, bili bi potrebni zamjenski upravnici kako bi se omogućilo kontinuirano upravljanje bivšim entitetskim ministarstvima obrane, kao organizacijskim postrojbama koje su dio Ministarstva obrane Bosne i Hercegovine. Ovim se člankom dopušta ministru obrane Bosne i Hercegovine imenovati privremenog upravitelja u bivšim entitetskim ministarstvima kojem će se prosljeđivati naredbe i upute. Ti privremeni upravitelji preuzeli bi administrativne funkcije bivših ministara, te bi izvješća podnosili i odgovarali ministarstvu obrane BiH po svim pitanjima. Ovi upravnici bi ostali na toj poziciji sve dok se funkcije i osoblje ne rasporede, kao dio preustrojenih i reorganiziranih državnih institucija.

ODJELJAK D. – Prijenos imovine, aktive i pismohrane

Članak 69.

(Prijenos pokretne imovine, pismohrane, spisa i drugih dokumenata)

(1) Ministarstvo obrane i ministarstva obrane entiteta će danom stupanja na snagu ovoga zakona, na osnovu svih podataka o pokretnoj imovini početi sačinjavanje sveobuhvatnog popisa pokretne imovine u svom posjedu koja služi za potrebe obrane, uključujući pored ostalog, pismohrane, spise i druge dokumente (u daljem tekstu: pokretna imovina). Sveobuhvatni popis dostavit će se Ministarstvu obrane u roku od 30 dana.

(2) U roku od 30 dana od dana prijema sveobuhvatnog popisa pokretne imovine, Stručni tim će Ministarstvu obrane predložiti plan za dalje postupanje svom pokretnom imovinom koja i dalje služi za potrebe obrane, koji će sadržavati prijedlog načina, metoda i vremenske dinamike za konačno raspoređivanje na svim pravima i obvezama u odnosu na pokretnu imovinu.

(3) Ministarstvo obrane će 1. siječnja 2006. godine preuzeti pravo posjeda nad svom pokretnom imovinom iz stava (2) ovog članka, uključujući pismohrane, spise i druga dokumenta, koja i dalje služe za potrebe obrane.

Članak 69. regulira prijenos pokretne imovine sa entiteta na državu, uključujući pismohrane, dokumente i spise. Ovaj članak propisuje da će, prije datuma prijenosa, tj. 1. siječnja 2006. godine, Ministarstvo obrane i entitetska ministarstva sastaviti sveobuhvatan popis pokretne imovine koja služi obrani, uključujući pismohrane, dokumente i spise. Stručni tim za provođenje tranzicije bi predložio plan za dalje postupanje sa svom pokretnom imovinom, uključujući način, metod i rokove za konačnu dodjelu svih. Dana 1. siječnja 2006. godine, Ministarstvo obrane Bosne i Hercegovine bi preuzelo pravo posjeda nad svom pokretnom imovinom, uključujući pismohrane, spise i druge dokumente koji služe u obrambene svrhe. Očito je da država mora preuzeti zakonsku nadležnost za upravljanje i korištenje sve pokretne imovine vezane za obranu kako bi mogla učinkovito obavljati svakodnevne poslove iz nadležnosti koje trenutno imaju entiteti unutar administrativnog lanca zapovijedanja. Ovo je važan čimbenik za stvaranje kapaciteta potrebnih za izvršavanje svih preuzetih nadležnosti.

Članak 70.

(Prijenos nepokretne imovine)

(1) Ministarstvo obrane i entitetska ministarstva obrane će danom stupanja na snagu ovog zakona, na osnovu svih podataka o nepokretnoj imovini početi sačinjavanje popisa nepokretne imovine koja služi za potrebe obrane, a na kojoj pravo upravljanja i raspolaganja, pravo korištenja ili pravo vlasništva ima Federacija BiH, Vlada Republike Srpske, Vlada Federacije BiH, ministarstva obrane, Vojska Republike Srpske, Vojska Federacije BiH ili neki drugi organ Bosne i Hercegovine ili bilo koje njene administrativne postrojbe (u daljem tekstu: nepokretna imovina) Nadležne institucije dužne su u roku od 60 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona dostaviti sveobuhvatne popise nepokretne imovine Ministarstvu obrane, ali u svakom slučaju najkasnije do 31. prosinca 2005. godine.

(2) Stručni tim u roku od 30 dana od prijema sveobuhvatnog popisa nepokretne imovine predlaže ministru obrane plan za konačno postupanje sa svom nepokretnom imovinom koja će i dalje služiti za potrebe obrane, sukladno važećim propisima.

(3) Ministarstvo obrane će 1. siječnja 2006. godine preuzeti na korištenje i ući u posjed nepokretne imovine iz stava (2) ovog članka.

Članak 70. regulira prijenos nepokretne imovine sa entiteta na državu. Ova odredba propisuje da će prije datuma prijenosa, tj. 1. siječnja 2006. godine, Ministarstvo obrane i entitetska ministarstva obrane sastaviti sveobuhvatan popis nepokretne imovine koja služi za obranu. Ta bi imovina obuhvatala svu nepokretnu imovinu nad kojom pravo upravljanja i raspolaganja, pravo

korištenja ili pravo vlasništva imaju entiteti i druga tijela. Na temelju ovog popisa, Stručni tim za provođenje tranzicije bi predložio plan u svezi konačnog statusa sve nepokretne imovine koja će i dalje služiti potrebama obrane. Taj popis treba navoditi titulare imovine, ovlasti potrebne za raspolaganje, korištenje i pravnu zaštitu te imovine. Prijedlog bi trebao obuhvatiti i procjenu neophodnosti sve nepokretne imovine. Dana 1. siječnja 2006. godine, Ministarstvo obrane Bosne i Hercegovine počelo bi koristiti i ušlo u posjed sve nepokretne imovine, kao što je predviđeno planom koji će izraditi Stručni tim za provođenje tranzicije. Pitanja vlasništva nad nepokretnom imovinom rješavat će se na temelju nalaza i preporuka Povjerenstva za državnu imovinu Bosne i Hercegovine. Planovi i procedure za preuzimanje posjeda nad imovinom mogu se izraditi sukladno nalazima Povjerenstva. Država mora preuzeti prava i vlasništvo nad nepokretnom imovinom kako bi učinkovito obavljala preuzete nadležnosti jer su nadzor, upravljanje i korištenje imovine, kao resursa obrane, važni za učinkovito funkcioniranje Ministarstva obrane Bosne i Hercegovine i drugih institucija obrane.

Članak 71.

(Prijenos drugih prava i obveza)

(1) Ministarstvo obrane i entitetska ministarstva obrane će u roku od 30 dana od dana stupanja na snagu ovoga zakona, sačiniti sveobuhvatan popis ostalih prava i obaveza ranijih entitetskih ministarstava obrane i predložiti plan o prijenosu ostalih prava i obaveza Ministarstvu obrane, sa 1. siječnjem 2006. godine.

(2) Osim ukoliko nije drugačije predviđeno u planu za prijenos ostalih prava i obveza iz stava (1) ovog članka odobrenog sukladno članku 72. ovog Zakona, vlade entiteta su i dalje odgovorne za dugove, zaduženja i ostale obveze ministarstava obrane entiteta nastalih do 1. siječnja 2006. godine.

(3) Vlade entiteta ne mogu tražiti odštetu, doprinos ili obeštećenje od Bosne i Hercegovine u pogledu prijenosa ostalih prava i obveza, osim u slučaju ako ih za to ne ovlasti Vijeće ministara Bosne i Hercegovine ili Parlamentarna skupština.

Članak 71. uređuje prijenos drugih prava i obveza koje podrazumijevaju one elemente koji ne spadaju u pokretnu ili nepokretnu imovinu. Ta prava i te obveze uključuju tekuće ugovore, pravo vlasništva i korištenja intelektualne imovine, kao i druge stvari koje se mogu pojaviti, a za sada nisu predviđene. Ova odredba propisuje da će, prije 1. siječnja 2006. godine, Ministarstvo obrane Bosne i Hercegovine sastaviti sveobuhvatan spisak drugih prava i obveza bivših entitetskih ministarstava obrane i predložiti plan za prijenos drugih prava i

obveza ministarstvu obrane. Dana 1. siječnja 2006. godine, država bi preuzela odgovornost za ta prava i obveze.

Ovaj članak navodi da će svi dugovi, zaduženja i druge obveze entiteta, nastali prije preuzimanja svih nadležnosti nad obranom od strane države dana 1. siječnja 2006. godine, ostati na entitetima i neće se prenijeti na državu. Entitetske vlade ne bi imale pravo na odštetu, doprinos ili obeštećenje od države Bosne i Hercegovine u svezi prijenosa ovih ostalih prava i obveza, osim onih izuzetaka koje odobri Vijeće ministara ili Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine.

Članak 72.

(Sporazum o prijenosu imovinskih prava)

(1) Ministarstvo obrane dostavlja plan o konačnom raspolaganju imovinom iz članka 69, stav (3), 70, stav (3) i 71. na odobrenje Vijeću ministara Bosne i Hercegovine.

(2) Nakon što Vijeće ministara Bosne i Hercegovine odobri plan, a u roku od 60 dana, ali u svakom slučaju najkasnije do 31. prosinca 2005. godine, Ministarstvo obrane podnosi Vijeću Ministara Bosne i Hercegovine, vladama Republike Srpske i Federacije BiH na potpis sporazume, odluke, rješenja ili ostale relevantne instrumente potrebne za okončanje raspolaganja svim pravima i obvezama nad pokretnom i nepokretnom imovinom.

Članak 73.

(Zabrana raspolaganja imovinom)

Od dana stupanja na snagu ovog zakona do dana stupanja na snagu sporazuma, odluke, rješenja ili drugog relevantnog instrumenta iz članka 72. ovog zakona kojim se okončava raspolaganje imovinskim pravima između ranijih ministarstava obrane entiteta i Ministarstva obrane, zabranjuje se bilo kakvo raspolaganje imovinom iz članka 69, stav (3), 70, stav (3) i 71. ovog zakona.

Ovi članci uspostavljaju mehanizam za prijenos imovinskih prava nad pokretnom i nepokretnom imovinom. Članak 72. propisuje da će Ministarstvo obrane Bosne i Hercegovine predstaviti plan Vijeću ministara Bosne i Hercegovine za konačno preuzimanje nepokretne i pokretne imovine, pismohrana, spisa i drugih dokumenata. Sukladno tome, kada Vijeće ministara odobri taj plan, Ministarstvo obrane bi podnijelo sporazume i odluke potrebne za konačno preuzimanje svih prava i obveza vezanih za svu imovinu. Sporazumi i odluke bi se podnijeli Vijeću ministara Bosne i Hercegovine i entitetskim vladama.

Članak 73. uvodi zabranu na raspolaganje pokretnom i nepokretnom imovinom, kao i ostala prava i obveze od dana stupanja na snagu ovog zakona, pa dok se ne

sačine sporazumi i odluke za finalizaciju prijenosa imovinskih prava sa bivših entitetskih ministarstava obrane na državu.

ODJELJAK E. – Proračun i financijska pitanja

Članak 74.

(Proračun za obranu za 2006. godinu)

(1) Počev od fiskalne 2006. godine, sve aktivnosti na pripremi proračuna, donošenju, izvršenju, računovodstvu, izvještavanju i nadzoru proračuna za Ministarstvo obrane i Oružane snage obavljaju se sukladno Zakonu o financiranju institucija Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine", br. 61/04)

(2) Sukladno odredbama članka 11. Zakona o financiranju institucija Bosne i Hercegovine, privremeno financiranje za fiskalnu 2006. godinu obračunavat će se na osnovu "ukupnog proračuna za obranu za Bosnu i Hercegovinu" za 2005. godinu kao što je to utvrđeno u članku 46. Zakona o obrani ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine", broj 43/03).

Članak 75.

(Entitetski proračuni za obranu za 2005. godinu)

(1) Obveze entiteta nastale i izvršene u proračun do 31. prosinca 2006. godine kao predviđeni troškovi entitetskih proračuna za obranu za 2005. godinu ostaju obveza odgovarajućeg entiteta i neće ih na sebe preuzeti Bosna i Hercegovina osim ako se izričito ne postigne dogovor između Vijeća ministara Bosne i Hercegovine i vlade relevantnog entiteta.

(2) Obveze entiteta nastale u 2005. godini, a koje nisu izvršene u proračun za 2005. godinu bit će izmirene od strane entitetskih vlada – entitetsko Ministarstvo financija. Ove obveze na osnovu obrađene dokumentacije od strane osoba iz članka 68. ovog zakona bit će dostavljene na knjiženje i realizaciju entitetskim Ministarstvima financija.

(3) Ministar obrane pružit će pomoć entitetskim organima vlasti koji će preuzeti odgovornost za zatvaranje entitetskih proračuna za obranu za fiskalnu 2005. godinu nakon 1. siječnja 2006. godine.

Članak 76.

(Zabrana preuzimanja obveza)

(1) Od dana usvajanja ovog zakona do 1. siječnja 2006. godine, entitetskim ministarstvima obrane se zabranjuje zaključivanje ugovora i preuzimanje obveza koje se ne mogu u potpunosti podmiriti iz sredstava proračuna za obranu za 2005. godinu.

(2) Izuzetno od odredbe stava (1) ovog članka, ministar obrane može, u izuzetnim slučajevima, i kada je potrebno osigurati kontinuirano funkcioniranje i rad Oružanih snaga, dozvoliti zaključivanje takvih ugovora.

Članak 77.

(Ostale financijske obveze)

Do 1. travnja 2006. godine, Stručni tim za provođenje tranzicije pripremit će analizu svih financijskih pitanja koja nisu obuhvaćena odredbama zakona i predati ministru obrane izvršće i prijedloge za rješavanje tih pitanja.

Ove odredbe opisuju proces kojim država preuzima financijske odgovornosti u svezi preuzetih odgovornosti za nadležnost i osoblje. Ministarstvo obrane Bosne i Hercegovine će imati uvećane troškove, financijske odgovornosti i zaduženja kao rezultat prijenosa funkcija i osoblja, što se mora uzeti u obzir kod planiranja proračuna obrane za 2006. godinu.

Članak 74. uspostavlja nadležnost države za pripremu i izvršenje proračunskih odgovornosti u svezi obrane, što bi se reguliralo člankom 11. Zakona o financiranju institucija Bosne i Hercegovine. Ovim se omogućava da, ukoliko Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine ne usvoji zakon o proračunu prije početka fiskalne godine, financiranje bude privremeno, sve dok Zakon o proračunu za 2006. ne stupi na snagu. Obračun bi se vršio na osnovu ukupnog proračuna obrane (država plus entiteti) za 2005. godinu.

Članak 75. propisuje da će zaduženja koja steknu entiteti do 31. siječnja 2006. godine, a koja su uvrštena kao predloženi izdaci iz proračuna obrane za 2005. godinu, ostati zaduženja entiteta i neće ih preuzimati država Bosna i Hercegovina, osim ako ne bude drugačije dogovoreno.

Iako bi država preuzela nadležnost nad svim funkcijama obrane i osoblja na dan 1. siječnja 2006. godine, bilo bi još stavki koje bi trebalo platiti iz proračuna prethodne godine, uključujući plaće i druge troškove. Bio bi potreban kraći vremenski period za realizaciju tih izdataka i zaključenje entitetskih proračuna iz 2005. godine. Zato je predložen 31. siječanj 2006. godine kako bi se ostavilo dovoljno vremena za to. Isto tako, sva zaduženja koja nisu uvrštena u proračun za 2005. godinu, a nastala su u entitetima, izmirili bi entiteti.

Od 1. siječnja 2006. godine, entitetska ministarstva obrane više ne bi postojala, a pošto bi gorespomenuta zaduženja ostala odgovornost entiteta, možda bi bilo neophodno da Ministarstvo obrane Bosne i Hercegovine pruži administrativnu ili organizacijsku pomoć entitetima u izvršenju tih isplata. Ministarstvo obrane bi bilo u dobroj poziciji za pružanje takve pomoći, pošto bi preuzelo stručno osoblje iz entitetskih ministarstava obrane koje je radilo na entitetskim proračunima za 2005. godinu.

Članak 76. propisuje zabranu entitetskim ministarstvima obrane sklapati bilo kakve ugovore ili preuzimanje zaduženja koja ne mogu u potpunosti izvršiti u okviru entitetskih proračuna obrane za 2005. godinu. Iz pragmatičnih razloga, ministar obrane Bosne i Hercegovine, ipak, može propisati izuzetke kojima se dopušta sklapanje takvih ugovora.

Članak 77. navodi potrebu da Stručni tim za provođenje tranzicije pripremi analizu svih financijskih pitanja koja nisu obrađena ovim zakonom, zajedno sa preporukama za rješavanje tih pitanja, te da sve to preda na razmatranje ministru obrane. To bi omogućilo fleksibilnost i pragmatičan pristup preuzimanju nadležnosti i osoblja, što bi moglo dovesti do nepredviđenih financijskih troškova i zaduženja.

ODJELJAK F. – Vojna obveza

Članak 78.

(Ukidanje vojne obveze)

Vojna obveza regulirana entitetskim zakonima se ukida na cijelom teritoriju Bosne i Hercegovine 1. siječnja 2006. godine.

Članak 79.

(Evidencije u svezi vojne obveze)

(1) Evidencije o osobama koje su regulirale vojnu obvezu u bilo kojem entitetu se prebacuju na odgovarajuće organe uprave u entitetima, kantonima ili općinama.

(2) Evidencije o profesionalnim vojnim osobama kojima je prestala služba u Vojsci Republike Srpske, odnosno Vojsci Federacije Bosne i Hercegovine nakon 1. siječnja 2002. godine se prebacuju u Ministarstvo obrane.

Članak 78. propisuje ukidanje vojne obveze koju su regulirali entitetski zakoni na cijeloj teritoriji Bosne i Hercegovine na dan 1. siječnja 2006. godine.

Članak 79. propisuje da će evidencije i registri svih osoba koja su izvršila vojnu obvezu u bilo kojem od entiteta biti prebačeni odgovarajućem upravnom tijelu u entitetima, županijama ili općinama. Evidencije profesionalnih vojnih osoba čija je služba prestala nakon 1. siječnja 2002. godine, bila bi prebačena Ministarstvu obrane Bosne i Hercegovine, gdje bi služila kao regrutna baza za novi djelatni pričuvni sastav.

ODJELJAK G. – Struktura i lokacije snaga

Članak 80.

(Struktura i lokacije snaga)

(1) Veličinu, strukturu i lokacije novih Oružanih snaga će predložiti ministar obrane, a usvojiti Predsjedništvo najkasnije 1. srpnja 2006. godine.

(2) Zapovjedništva brigada, te njima dodijeljene bojne će se formirati i razmjestiti najkasnije 1. srpnja 2007. godine.

(3) Pješачke pukovnije i njihova zapovjedništva će se formirati i razmjestiti najkasnije 1. srpnja 2007. godine.

(4) Sve ostale pukovnije i službe će se formirati i razmjestiti najkasnije 31. prosinca 2007. godine

Članak 80. predviđa da Predsjedništvo Bosne i Hercegovine do 1. srpnja 2006. g. mora usvojiti veličinu, strukturu i raspored Oružanih snaga BiH. On, također, propisuje i rokove u kojima bi zapovjedništva brigada, pješačke pukovnije i njihovi stožeri i sve druge pukovnije i rodovi morali biti formirani i locirani. Rokovi su takvi da prepoznaju obim i veličinu zadaće reorganizacije Oružanih snaga Bosne i Hercegovine u novu strukturu.

ODJELJAK H. – Pravni propisi

Članak 81.

(Stavljanje zakonskih propisa van snage)

(1) Dana 1. siječnja 2006. godine sukladno važećoj zakonskoj proceduri stavit će se van snage Zakon o obrani Republike Srpske (Službeni glasnik Republike Srpske 21/96, 46/01 i 33/04), Zakon o vojsci Republike Srpske (Službeni glasnik Republike Srpske 31/96, 46/01 i 33/04), Zakon o obrani Federacije BiH (Službene novine FBiH 34/04) i Zakon o službi u Vojsci FBiH (Službene novine FBiH 34/04).

(2) Drugi državni i entitetski zakoni i podzakonski akti koji zadiru u pitanja iz oblasti obrane uskladit će se s odredbama ovog zakona. U slučaju da je bilo koji entitetski zakon ili podzakonski akt u suprotnosti sa odredbama ovog zakona, odredbe ovog zakona imaju prednost, a nedosljedne odredbe entitetskog zakona ili podzakonskog akta neće biti pravosnažne niti važeće.

(3) Entitetski zakoni i podzakonski akti uskladit će se s odredbama ovog zakona u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Članak 82.

Vijeće ministara Bosne i Hercegovine i vlade dvaju entiteta nastavit će aktivnosti da se Sporazum o subregionalnoj kontroli naoružanja i Sporazum o mjerama za izgradnju povjerenja i sigurnosti u Bosni i Hercegovini, kao i svi drugi međunarodni sporazumi, usklade s principima ovlaštenja državne razine za zapovjedanje i nadzor nad Oružanim snagama Bosne i Hercegovine.

Članak 83.

Parlamentarna skupština, Vijeće ministara Bosne i Hercegovine, Predsjedništvo, te svi subjekti obrane, u okviru vlastite ustavne i zakonske nadležnosti, provest će potrebite aktivnosti za prijem Bosne i Hercegovine u članstvo NATO-a.

Članak 84.

(1) Početkom primjene ovog zakona stavlja se van snage Zakon o obrani Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH“ 43/03).

(2) Ovaj zakon stupa na snagu osam dana nakon objavljivanja u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“, a primjenjivat će se od 1. siječnja 2006. godine, osim ukoliko nije drugačije propisano ovim zakonom.

Članak 81. propisuje da će se entitetski zakoni vezani za obranu, a posebno Zakon o obrani Republike Srpske, Zakon o Vojsci Republike Srpske, Zakon o obrani Federacije Bosne i Hercegovine i Zakon o službi u Vojsci Federacije Bosne i Hercegovine prestati primjenjivati na dan 1. siječnja 2006. godine sukladno odgovarajućim zakonskim procedurama. To znači da će biti potrebno pokrenuti zakonodavni postupak u entitetima za opoziv ovih zakona. Ovo je detaljnije objašnjeno u Poglavlju 4.4 ovog izvješća.

Svi drugi državni i entitetski zakoni i podzakonski akti trebaju biti usklađeni sa odredbama ovog zakona. Ovaj članak propisuje primat ovog zakona ako bi se neki entitetski zakon ili podzakonski akt našao u kontradikciji sa odredbama ovog zakona. Isto tako, ovaj članak propisuje obvezu usklađivanja svih entitetskih zakona i podzakonskih akata sa odredbama ovog zakona u roku od šest mjeseci od stupanja ovog zakona na snagu.

Članak 82. propisuje da bi se Vijeće ministara Bosne i Hercegovine i entitetske vlade trebali potruditi uskladiti međunarodne sporazume sa principima državnog zapovijedanja i nadzora nad Oružanim snagama Bosne i Hercegovine. Ovaj članak se nije promijenio u odnosu na Zakon o obrani iz 2003. godine.

Članak 83. navodi da će državne političke institucije i institucije obrane obavljati aktivnosti u sklopu svojih nadležnosti s ciljem pristupanja Bosne i Hercegovine NATO-u. Ovaj članak se nije promijenio u odnosu na Zakon o obrani iz 2003. godine i sukladan je Sigurnosnoj politici i Orambenoj politici Bosne i Hercegovine i izjavi Predsjedništva Bosne i Hercegovine iz veljače ove godine.

Članak 84. je standardna zakonska odredba za sve zakone na državnoj razini i nije se promijenio u odnosu na Zakon o obrani iz 2003. godine.

4.3. Zakon o službi u Oružanim snagama Bosne i Hercegovine

4.3.1. Uvod

Zakon o obrani Bosne i Hercegovine iz 2003. godine propisao je zahtjev izrade plana uspostave jedinstvenog personalnog sustava. Sukladno članku 82, Zajedničko povjerenstvo za personal formirano je u lipnju 2004. godine sa zadaćom ispitati pitanje upravljanja personalom i dostaviti prijedloge za stvaranje jedinstvenog personalnog sustava za Bosnu i Hercegovinu. Nakon intenzivnog perioda od šest mjeseci, Povjerenstvo je na kraju godine dostavilo svoje nalaze ministru obrane Bosne i Hercegovine.

Nalazi Povjerenstva sadrže tri elementa: sveukupnu strategiju za upravljanje personalom, smjernice za upravljanje personalom i politike za upravljanje personalom. Strategija za upravljanje personalom je stvorila čvrst temelj za prijedloge, uspostavljajući sveobuhvatni okvir za razvoj sveobuhvatnog sustava za upravljanje personalom. Iz te strategije, Povjerenstvo je izradilo niz smjernica kao temelj za stvaranje detaljnih politika namijenjenih za osiguranje glavnih dijelova za izgradnju jedinstvenog sustava za personal. Te politike su se temeljile na postojećim entitetskim sustavima za personal i zakonima o službi u vojsci, ugrađujući, tamo gdje je bilo moguće, najbolje prakse iz oba sustava i zakona. Tamo gdje postojeći sustavi nisu bili dostatni – posebice vezano za profesionalizaciju i modernizaciju Oružanih snaga – iskorišteni su modeli Sjedinjenih Američkih Država, Velike Britanije, Irske i Slovenije kao temelj za izradu odgovarajućih sustava za Bosnu i Hercegovinu.

Prije odluke Visokog predstavnika o produženju mandata Povjerenstva za reformu obrane i na 2005. godinu, namjera je bila izdati politike o upravljanju personalom u vidu ministrovih direktiva. Međutim, odluka Visokog predstavnika je promijenila situaciju tako što je postavila uvjet postizanja interoperabilnosti i jednakih uvjeta službe u cijelim Oružanim snagama Bosne i Hercegovine, uključujući završetak izrade i primjenu sustava upravljanja plaćama, personalom i ljudskim resursima. Kao rezultat, donijeta je odluka da se u državni zakon ugradi strategija, smjernice i politike. Prijedlog Zakona o

službi u Oružanim snagama Bosne i Hercegovine je proizvod rada Povjerenstva za reformu obrane i njene Radne skupine za pravna pitanja.

4.3.2. Obrazloženje

U prijedlogu novog Zakona o službi u Oružanim snagama Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Zakon o službi) ugrađeni su prijedlozi Povjerenstva za reformu obrane. Ako se usvoji, ovaj zakon bi olakšao državno zapovijedanje i nadzor nad Oružanim snagama. On predstavlja ključni dodatak prijedlogu novog Zakona o obrani Bosne i Hercegovine budući da omogućava državi da od entiteta preuzme administrativne nadležnosti koje se tiču personala. On posebno omogućava Ministarstvu obrane Bosne i Hercegovine da preuzme odgovornost za izradu, uspostavu i održavanje odgovarajućih procedura i struktura za upravljanje Oružanim snagama. Nadalje, Zakon o službi osigurava sveobuhvatan okvir za izradu jedinstvenog sustava plaća, upravljanja ljudskim resursima i personalom.

Glavni cilj ovog Zakona je uređivanje profesionalne vojne službe, ljudstva pričuvnog sastava i civila na službi u Oružanim snagama Bosne i Hercegovine. Zakon bi definirao sastav Oružanih snaga i osigurao zajednički okvir za prava, obveze i status personala. Štaviše, on bi standardizirao klasifikaciju, ocjenjivanje, promicanje ljudstva, te evidencije o ljudstvu, kao i upravljanje karijerom vojnog personala. On bi propisao zajedničke činove i obilježja u Oružanim snagama, te osigurao jednoobrazne standarde ponašanja za osoblje na službi u Oružanim snagama Bosne i Hercegovine.

Zakon o službi je ključni zakonodavni dio sustava obrane. On osigurava ključnu povezanost između pojedinaca na službi i države. Baš kao što Oružane snage, u ime države, zahtijevaju određene profesionalne standarde i kodekse ponašanja, pojedinci na službi imaju pravo očekivati potporu za svoje potrebe i aspiracije. U tom smislu, Zakon o službi regulira obveze između vojnika i države i obratno. Zakon o službi naglašava značaj *ljudi* u postizanju operativne sposobnosti; on prepoznaje i naglašava značaj ljudi kao resursa. Bez dobro obučenog, dobro motiviranog i dobro vođenog osoblja Oružane snage ne mogu efikasno funkcionirati. Prema tome, ovaj zakon nije samo glavni temelj ovog procesa

profesionalizacije Oružanih snaga, već je i glavni element u postizanju sklada i interoperabilnosti unutar Oružanih snaga Bosne i Hercegovine kao jedne vojne sile. Budući da je Povjerenstvo za reformu obrane težilo da svi njegovi prijedlozi budu sukladni NATO standardima, u Zakonu o službi je prepoznata potreba da Oružane snage razviju sposobnosti i interoperabilnost, da njihovi pripadnici rade zajedno sa predstavnicima mnogih zemalja članica NATO-a i partnerskih zemalja kako bi Bosna i Hercegovina ispunila svoje ciljeve: članstvo u programu Partnerstvo za mir i na kraju u samom NATO-u. Sukladno tomu, Zakon o službi je integralni dio napora na uspostavi jedne vojne sile.

Zakon o službi omogućio bi Oružanim snagama Bosne i Hercegovine da angažira svo ljudstvo u svim rodovima i službama na osnovu čina i specijalnosti, što bi doprinijelo sveukupnoj održivosti i priuštivosti sustava obrane Bosne i Hercegovine. Oružane snage trebaju imati takvu strukturu ljudstva, uz odgovarajuću raspodjelu činova, kao i zastupljenost profesija i stručnjaka, koja bi osigurala djelotvornost i doprinijela održivosti. Prilivom i odlivom ljudstva se mora upravljati na korektan način kako bi se osigurala struktura ljudstva, koja je i održiva i izbalansirana. To podrazumijeva usklađivanje statusa ljudstva u smislu ukupnog broja časnika, dočasnika i vojnika u različitim rodovima i službama, a sukladno NATO standardima. Isto tako, ovim se zahtijeva uspostava jedinstvenih standarda za promicanje koji ne bi dozvolili vještačku iskrivljenu strukturu činova, a u svjetlu potreba strukture. U tom smislu bi Zakon o službi omogućio očuvanje i održivost Oružanih snaga Bosne i Hercegovine.

Zakon o službi daje okvir za glavne elemente upravljanja personalom. Ovaj zakon stvara temelj za progresivni sustav upravljanja karijerom, uključujući sveobuhvatne procedure za razvoj i promicanje, kao i ocjenjivanje vojnih osoba. Dodatak ovome je i paket odredbi koje se tiču standarda ponašanja i reguliranja službe. Na kraju, kao glavna komponenta usklađivanja postojećih dijelova Oružanih snaga, zakonom se predviđa zajednički sustav odlikovanja, pohvala i nagrada, kao i jednoobrazni činovi i obilježja Oružanih snaga Bosne i Hercegovine.

4.3.3. Analiza dio po dio

U sljedećem odjeljku ovog izvješća data je analiza Zakona o službi. Metod koji je izabran za analizu je davanje objašnjenja za svaki dio, odnosno poglavlje Zakona, umjesto analize pojedinačnih članaka. Za razliku od prethodnog poglavlja ovog izvješća u kojem su dati komentari na Zakon o obrani, ovaj metod je izabran zbog toga što mnoge od ovih odredbi predstavljaju spajanje postojećih odredbi i koncepata u postojećim entitetskim zakonima o službi i zahtijevaju minimalna objašnjenja. Nove politike i koncepti, posebno oni koji bi olakšali profesionalizaciju i modernizaciju Oružanih snaga Bosne i Hercegovine, obrađeni su u sljedećim komentarima. Integralni tekst zakona se nalazi u narednom odjeljku ovog izvješća.

I – Opće odredbe

U ovom odjeljku su date temeljne definicije, propisan sastav Oružanih snaga Bosne i Hercegovine i uvrđene kategorije osoba na službi u Oružanim snagama. U njemu se propisuje struktura Oružanih snaga unutar vidova, rodova, službi i pukovnija. Ovim se dijelom, naime, propisuje sastav i funkcije pukovnija i zapovjedništava/stožera pukovnija. Pukovnije su odgovorne za njegovanje identiteta i vojnog naslijeđa postrojbi i naroda od kojih potiču. Ovim se dijelom, također, propisuje i da pukovnije nemaju operativne ni administrativne nadležnosti, ali mogu imati male, neoperativne stožere pod zapovjedništvom zapovjednika najbliže brigade. Stožer pukovnije bio bi odgovoran za njegovanje naslijeđa i kulture datog pukovnije. Svaka pukovnija imala bi pravo imenovati počasnog pukovnika na čelo pukovnije. Učesće pukovnija na ceremonijama i paradama odobravalo bi se kroz lanac zapovijedanja, sukladno donesenom Pravilniku o ceremonijama. Na ministru obrane ostalo bi da donese dodatne propise kako bi se definirali organizacija i odgovornosti pukovnija, uključujući i imenovanje pukovnika pukovnije i osoblja stožera. Sastav pukovnija i njihova primjena u Oružanim snagama BiH detaljnije je opisan u dijelu 3.1 ovog izvješća.

II – Prijem u profesionalnu vojnu službu

U ovom odjeljku se propisuju uvjeti za početni angažman pojedinaca u Oružanim snagama Bosne i Hercegovine kao profesionalnih časnika, dočasnika, vojnika ili pripadnika pričuvnog sastava. U njemu se utvrđuju uvjeti prijema u službu, kao i metode i načini prijema za časnike, dočasnike i vojnike. U njemu se postavljaju i uvjeti stručne spremlje za sve osobe koje se angažiraju za konkretne kategorije Oružanih snaga.

Ove odredbe propisuju minimalne standarde koji se moraju zadovoljiti za prijem u Oružane snage. Osnovni kriterij je državljanstvo Bosne i Hercegovine; entitetski zakoni o službi su prethodno povezivali prijem sa teritorijem entiteta, a ta odredba više ne postoji. Od pojedinaca se očekuje da zadovolje standarde fizičke spremnosti za prijem u profesionalnu službu i te odredbe postavljaju uvjet prema kojem svo buduća profesionalno osoblje mora proći liječnički pregled kako bi se utvrdila njihova sposobnost i zdravstveno stanje. Nadalje, ove odredbe utvrđuju da profesionalno vojno osoblje nije osuđivano i da posjeduje potrebne kvalitete koji predstavljaju primjer najviših standarda vojne časti i discipline.

Sve osobe primale bi se u Oružane snage isključivo na temelju ugovora. To je veliki korak ka profesionalizaciji Oružanih snaga i pomak u odnosu na postojeći sustav prijema koji se vrši u entitetima po kojem se osoba prima u Oružane snage po oddluženju redovitog vojnog roka.

Oglasi za prazna mjesta bili bi objavljivani za svaku datu pukovniju, rod ili službu Oružanih snaga, uz točan opis postrojbe u kojoj treba popuniti mjesto i njenu lokaciju. Kandidati bi mogli podnositi prijave za pukovniju, lokaciju i postrojbu po svom izboru, i njihov će se izbor ispoštovati, ako u pukovniji i/ili službi po njihovom izboru postoji adekvatno mjesto. Ako takvo mjesto ne postoji u pukovniji i/ili službi po njihovom izboru, kandidatu bi se dala mogućnost prihvatiti drugo mjesto u Oružanim snagama. Ako kandidat takvo, alternativno mjesto odbije, bit će otpušten iz službe, bez ikakvih daljnjih obveza. Nijedan kandidat neće biti primoran služiti u pukovniji i/ili službi protiv svoje volje.

Osnovni metod za prijem časnika je po završetku vojne akademije ili nakon sticanja visoke stručne sprema nakon čega slijedi osnovna obuka za časnike. Časnici se primaju u Oružane snage u početnom časničkom činu, a to je čin poručnika. Te odredbe bi omogućile i zapovjednicima da odrede i predlože sposobne vojnike i dočasnike koji posjeduju izvanredne vještine rukovođenja i imaju potencijal za časnički čin.

Osnovni način na koji dočasnik može biti primljen u Oružane snage je po završetku školovanja u vojnoj, odnosno civilnoj školi. Kao alternativa, zapovjednici mogu odrediti i predložiti sposobne vojnike koji posjeduju izvanredne vještine rukovođenja i imaju potencijal za dočasnički čin.

Glavni cilj ovih odredbi je uspostava jednoobraznih standarda za proces prijema profesionalnih časnika, dočasnika i vojnika u Oružane snage Bosne i Hercegovine u cilju potpore jedinstvenom sustavu upravljanja personalom. Štoviše, svrha propisanog programa za prijem je doći do najboljih mogućih osoba od cjelokupnog raspoloživog osoblja u zemlji; odredbe koje se tiču minimalnih standarda zdravstvene sposobnosti, minimalnih standarda stručne sprema i starosne granice bi olakšale profesionalizaciju Oružanih snaga.

Adekvatnost programa prijema od ključnog je značaja za kapacitet i sposobnost cjelokupnih Oružanih snaga Bosne i Hercegovine. Iz perspektive upravljanja personalom, uspjeh u ostvarivanju ciljeva angažiranja je ključan u postizanju uravnotežene strukture osoblja, te učinkovitosti kapaciteta, a i uspješnosti sustava obrane Bosne i Hercegovine.

III – Prava, dužnosti i odgovornosti osoba na službi u Oružanim snagama Bosne i Hercegovine

U ovom odjeljku su prikazana prava, dužnosti i odgovornosti vojnih i civilnih osoba na službi u Oružanim snagama Bosne i Hercegovine. Ove odredbe propisuju obveze koje proizilaze iz službe. One daju osnovni okvir za izvršavanje dužnosti i temelj za uporabu sile i oružja, što se treba dopuniti propisima koje donosi ministar obrane Bosne i Hercegovine. Ovaj dio ne samo da uređuje dužnosti osoba u smislu izvršavanja naređenja, već propisuje i da su svi zapovjednici dužni poštivati zakon. Nadalje, ovaj dio propisuje obvezu po kojoj

vojnici nisu izuzeti od zakona kada im se kaže da izvrše naredbu koja je u suprotnosti sa međunarodnim, odnosno domaćim kaznenim odredbama.

Ove odredbe ustanovljuju standarde koji osiguravaju poštivanje svakog pojedinca, bez obzira na njegov spol, bračno stanje, raso, etničko podrijetlo ili vjersko uvjerenje. To je dio zakonskih obveza koje Oružane snage moraju ispuniti kao poslodavac. Te odredbe propisuju jednakost i jednake mogućnosti za sve. Jednake mogućnosti su ključni čimbenik u održavanju i postizanju potencijala ljudstva, pa su, prema tome, izravno povezane sa operativnom učinkovitošću cjelokupnih Oružanih snaga.

Jednake mogućnosti, te sustav vrijednosti i okruženje za te mogućnosti su ključna komponenta profesionalizacije. Te odredbe bi učvrstile okruženje koje privlači visoko kvalitetno ljudstvo i do maksimuma iskorištava potencijal i timski rad svih osoba na službi u Oružanim snagama. Osim toga, kao jedan od najvećih poslodavaca u javnom sektoru u Bosni i Hercegovini, Oružane snage su i dužne uspostaviti najviše standarde u upravljanju i zapošljavanju raznovrsnih pripadnika.

Odredbe ovog dijela koje se odnose na jednake mogućnosti i vjerske slobode su sukladne međunarodnim odredbama o ljudskim pravima. Zadovoljavanje vjerskih potreba uređeno je člankom 9 Europske konvencije o ljudskim pravima i temeljnim slobodama. Ove odredbe bi jamčile da obrambena struktura Bosne i Hercegovine može osigurati okruženje u kojem ni pojedinci ni skupine nisu ograničeni u pružanju maksimalnog doprinosa operativnoj spremnosti svojim potencijalom. Nadalje, ovakve odredbe bi pomogle da se Oružane snage Bosne i Hercegovine prihvate kao moderan, brižan poslodavac bez diskriminacije, maltretiranja i zastrašivanja. Kao takve, ove odredbe su ključni element u procesu usklađivanja, ujedinjavanja i postizanja interoperabilnosti Oružanih snaga Bosne i Hercegovine.

IV – Zdravstvena skrb i druga prava vojnih osoba

Ovaj dio je uglavnom usvojen na osnovu postojećih odredbi iz entitetskih zakona i propisuje prava osoba na službi na zdravstvenu skrb, kao i prava koja se tiču povrede na službi ili naknade u slučaju smrti. Tim člancima osigurava se i

zdravstvena skrb i druga prava za supružnike i članove obitelji osoba na službi. Ovim člancima se odražava specifičan karakter službe, pa oni trebaju izaći izvan okvira odredbi koje se tiču drugih uposlenika – prije svega zato što moguće opasnosti službe moraju biti izbalansirane sa pružanjem skrbi koja odgovara tim mogućim opasnostima.

Iako se te odredbe uglavnom podrazumijevaju, one su ipak ključni dio ugovora između vojnika i države. Odredbe poput ovih su uobičajene u mnogim zemljama i zalaze u suštinske vrijednosti, kako u izravnom tako i u neizravnom smislu, koje su ključne u funkcionalnim i profesionalnim oružanim snagama.

U izravnom smislu, te odredbe se fokusiraju na gotovost snaga kao ključni aspekt oružanih snaga, s obzirom na to da zdravstveno spremne i sposobne snage predstavljaju glavnu komponentu operativne gotovosti i uspjeha. Štoviše, odredba o adekvatnoj zdravstvenoj skrbi kao obnavljajućem i preventivnom čimbeniku znatno doprinosi spremnosti i sposobnosti snaga. Takve odredbe o zdravstvenoj skrbi na kraju povećavaju produktivnost i djelotvornost i pomažu u postizanju sposobne, zdrave i zaštićene oružane sile. Pored toga, one olakšavaju zadržavanje u službi i pojedinačni razvoj pripadnika.

U neizravnom smislu, te odredbe bi doprinijele moralu i kolektivnom karakteru Oružanih snaga – posebno u smislu zajedništva i obitelji, što je prisutno u mnogim etabliranim oružanim snagama, poput onih budućih NATO saveznika. Ne samo da su te odredbe ključni čimbenik koji doprinosi jedinstvu i lojalnosti, već doprinose i sveukupnom okruženju i sustavu vrijednosti procesa profesionalizacije i modernizacije.

V – Mirovinsko i invalidsko osiguranje vojnog osoblja

Ovaj dio uređuje pravo na mirovinu i osiguranje vojnog osoblja na službi u Oružanim snagama. On daje prikaz uvjeta koje je potrebno ispuniti za ostvarenja prava na mirovinu i broj godina provedenih u službi potrebnih za dobivanje osiguranja. Također, ovaj dio propisuje način na koji se obračunavaju mirovine osoba na službi.

Prelazak otprilike 12.000 vojnih osoba koja trenutno upošljavaju entiteti na državnu razinu zahtijeva uspostavu usklađenih propisa koji definiraju uvjete za

odlazak u mirovinu i odredbe o mirovinama profesionalnog vojnog osoblja. Mirovinsko osiguranje je trenutno u nadležnosti entiteta, a postojeće odredbe o mirovinama u entitetima znače da vojnici nemaju iste beneficije.

Povjerenstvo za reformu obrane je razmatralo dva pitanja: prvo, s obzirom na to da nema državnog mirovinskog fonda, da se osiguraju prava na mirovine za osobe na službi na državnoj razini; drugo, sustav koji bi predstavljao nagradu za teške uvjete koje podnose osobe na službi i koji bi premostio jaz između potrebnog mirovinskog staža i starosne granice za mirovinu za vojne osobe. Model sadržan u ovim odredbama se temelji na postojećem sustavu koji se koristi za državne policijske službenike. S obzirom na to da se vojno osoblje mora umiroviti u različitoj starosnoj dobi – na primjer časnici sa pedeset i pet godina života – a po zakonu starosna dob za mirovinu je šezdeset i pet, u ovom zakonu se predlaže da se jedna godina vojne službe za potrebe mirovinskog staža obračunava kao duži vremenski period.

Ovim člancima osiguralo bi se da svi pripadnici Oružanih snaga Bosne i Hercegovine imaju beneficije za mirovinski staž primjerene zahtjevima službe u Oružanim snagama.

VI – Radno vrijeme i godišnji odmor

Ovaj dio je u većem dijelu preuzet iz odredbi koje su sadržane u entitetskim zakonima i propisuje opća pravila za radno vrijeme i pravo na godišnji odmor i odsustvo, uključujući korištenje tih prava. U njemu su navedene okolnosti u kojima zapovjednik može izdati naredbu o dužem radnom vremenu, poput one kada se osoba koja je na službi nalazi na operativnim, odnosno specijalnim zadacima. Ovaj dio utvrđuje beneficije za osnovni godišnji odmor i odsustva, uključujući odredbu za poštivanje prava osoba na službi na vjerske i kulturne potrebe. On, pored toga, utvrđuje pravo na porodijsko odsustvo sukladno primjenjivim, važećim civilnim zakonima, te omogućava postojanje posebnih okolnosti u kojima osoba na službi može uzeti odsustvo. Osim toga, ove odredbe su sukladne člancima sadržanim u dijelu 'Prava, dužnosti i odgovornosti osoba na službi u Oružanim snagama Bosne i Hercegovine', posebno kad je u pitanju

namjera poštivanja europskih zakona i konvencija o ljudskim pravima koje se tiču zadovoljavanja i poštivanja vjerskih i kulturnih prava.

Namjera ovog dijela je uspostava programa odmora kako bi se pripadnicima Oružanih snaga Bosne i Hercegovine omogućilo koristiti svoj odobreni godišnji odmor u najvećoj mogućoj mjeri. Odmor je važan dio jedinstvenog personalnog sustava i pozitivno doprinosi moralu, razinu izvršavanja dužnosti i motivaciji u karijeri osoba na službi. Zato je odmor ključni čimbenik za gotovost i sposobnost snaga. Štoviše, osim što propisuju pravo pojedinaca na odmor, ovi članci ukazuju na to i da se odmor mora planirati kako bi se onemogućila njegova zlouporaba i osiguralo da on ne ograničava izvršenje zadataka, ne utječe na druge osobe niti na funkcionalnost Oružanih snaga.

VII – Plaće, dodaci i druge naknade

U ovom dijelu se utvrđuju propisi u svezi plaća i prava vojnih osoba na službi u zemlji i inozemstvu, te propisuje opći okvir za obračun i isplatu plaća, dodataka i naknada. Postupci su uglavnom preuzeti iz postojećih odredbi entitetskih zakona, ali osnovni aspekt koji se njima uvodi je jedinstvena plaća.

Ovaj dio uređuje okolnosti u karijeri s kojima bi se osobe na službi susrela, što je od posebnog značaja ako se uzmu u obzir zahtjevi službe u Oružanim snagama. Služba u Oružanim snagama često podrazumijeva odvojenost od obitelji i mjesta stalnog boravka, kao i službu u inozemstvu – radi izvršavanja dužnosti poput operacija potpore miru, diplomatske misije ili za potrebe obrazovanja, odnosno obuke. Ove odredbe prepoznaju složenost, odgovornosti i opasnosti službe i osiguravaju odgovarajuću naknadu za okolnosti koje proizilaze kao rezultat službe u Oružanim snagama.

Ove odredbe su ključni dio jedinstvenog personalnog sustava. Trenutno postoje dva različita sustava plaća i dodataka u entitetskim strukturama u oblasti obrane. Svaki od ovih sustava financira se iz posebnih proračuna koje odobravaju entitetski parlamenti. Kao takve, ove odredbe osiguravaju temelj za jedinstven, usklađen sustav plaća i dodataka za sve pripadnike Oružanih snaga Bosne i Hercegovine i predstavljaju veliki korak ka ujedinjenju Oružanih snaga. Štoviše, uspostava jedinstvenog računa i jedinstvenog proračuna za obranu,

predstavljala bi ključni dio uspostave finansijskog nadzora države nad plaćama i personalom Oružanih snaga.

Sustav Oružanih snaga Bosne i Hercegovine za plaće i dodatke mora biti uporediv sa plaćama i dodacima u državnom sektoru. Plaće moraju biti dovoljno visoke kako bi se pojedinci zadržali u službi, a sustav bi trebao biti dovoljno motivirajući da ljudi napreduju u službi i teže promaknuću. Sustav plaća koji je primjeren složenosti posla koji se obavlja, odgovornostima, i činu je ključni dio profesionalizacije Oružanih snaga Bosne i Hercegovine.

VIII – Standardi ponašanja

Ovaj dio ustanovljava temelj za standarde ponašanja za sve osobe iz Ministarstva obrane i vojne osobe bez obzira na dužnost, odnosno čin. Te odredbe bi dopunili propisi i detaljan kodeks ponašanja kojeg treba donijeti ministar obrane, a poštivanje kodeksa ponašanja bi nadzirao Generalni inspektorat.

U ovom dijelu su sadržane detaljne odredbe vezano za standarde ponašanja, dužnost poštivanja zakona, te zabrane određenih djelatnosti i ponašanja, kao i za sukob interesa. On bi regulirao ponašanje svih osoba i definirao minimalne potrebne standarde ponašanja koje trebaju zadovoljiti. Ti standardi su osmišljeni kako bi se omogućilo osobama da izbjegnu sukob interesa i percepciju postojanja sukoba interesa između njihovih privatnih interesa i službenih dužnosti. Ovaj dio se oslanja na princip po kojem svo vojno osoblje podliježe civilnim zakonima Bosne i Hercegovine koje su dužni poštivati.

Ove odredbe propisuju obvezu svih pripadnika Oružanih snaga težiti postizanju i održavanju najviših profesionalnih i personalnih standarda, čime se ojačava kako nadležnost tako i kohezija Oružanih snaga. One utvrđuju obvezu osoblja na službi izbjegavati sve djelatnosti zbog kojih bi u pitanje došla njihova profesionalna sposobnost, te svako ponašanje koje bi moglo narušiti moral i ugled Oružanih snaga, čime bi se ugrozilo povjerenje i poštivanje koje mora postojati između pojedinaca koji ovise jedan o drugome.

Svo osoblje Oružanih snaga dužno je samo rješavati svoje privatne stvari i ponašati se na takav način da izbjegnu postojanje ili stvaranje dojma o

postojanju bilo kakvog sukoba između njihovih javnih dužnosti i privatnih interesa, bilo da se radi o finansijskim ili političkim interesima. Ta obveza se primjenjuje na sve osobe, bez obzira na njihovu poziciju. Isto tako je svim osobama zabranjeno koristiti svoje službene pozicije u svrhu nagovaranja, vršenja pritiska ili bilo kakvog utjecaja na neku osobu u svrhu zadobijanja koristi za sebe ili druge.

Zbog dužnosti koju obavljaju, osobe su obvezne izbjegavati situacije sukoba interesa koje se pojavljuju kada se njihovi osobni, profesionalni ili finansijski interesi sukobljavaju sa njihovim zvaničnim odgovornostima, čime se stvara mogućnost da uposlenik ne poštuje ili zanemari svoju obvezu prema službi. Prema tome, te odredbe propisuju da osobama nije dozvoljeno imati finansijske interese koji su u sukobu sa savjesnim obavljanjem njihovih dužnosti – što uključuje angažman na drugim poslovima ili bilo kojim djelatnostima, poput članstva u nevladinim udrugama ili organizacijama koji je u suprotnosti sa zvaničnim državnim dužnostima i odgovornostima. Isto tako, ove odredbe uređuju primanje poklona i honorara, kako bi se izbjegle okolnosti gdje to može utjecati na objektivnu prosudbu uposlenika i ugroziti povjerenje javnosti u integritet vlasti i Oružanih snaga.

Glavni razlog za ove odredbe je da rad u Oružanim snagama zahtijeva i od vojnih i od civilnih osobe da čuvaju svoj integritet i poštuju vrijednosti i moralna načela mnogo više nego što se to očekuje od civilnog sektora. To je zbog toga što Oružane snage postoje kako bi branile Bosnu i Hercegovinu i njene interese i mogu primijeniti smrtonosno oružje u njeno ime prema ovlastima koja su im dodijeljena unutar lanca zapovijedanja. Te jedinstvene okolnosti zahtijevaju ponašanje i disciplinski okvir koji se primjenjuje na sve osobe, a Oružane snage moraju zauzeti poseban stav prema određenim vrstama ponašanja i odnosa koji bi se, u većini drugih profesija, mogli smatrati isključivo pitanjem osobnog izbora, odnosno moralnih principa. Unutar kohezivne vojne zajednice u kojoj se pripadnici međusobno pomažu, posljedice gubitka povjerenja su potencijalno velike, tako da takvo ponašanje ima dodatnu dimenziju. Ove odredbe su, prema tome, ključni dio procesa profesionalizacije, posebno budući da doprinose

sveukupnom okruženju i, što je još važnije, sustavu vrijednosti profesionalnih standarda i ponašanja.

IX – Upravljanje personalnom evidencijom

U ovom odjeljku dat je temelj za uspostavljanje sveobuhvatnog sustava upravljanja personalnom evidencijom. U njemu su propisane nadležnosti ministra obrane za uspostavljanje učinkovitog sustava kontrole pojedinačne evidencije personala i personalne evidencije o izvršavanju dužnosti, kako bi nadležni zapovjednici imali sve podatke potrebne za ispunjavanje odgovornosti Oružanih snaga. Ministarstvo obrane Bosne i Hercegovine imalo bi nadležnost za formiranje i održavanje glavnih evidencija personala za sve osobe uposlene u Oružanim snagama i institucijama u oblasti obrane. Ova nadležnost bi trebala uključiti planiranje, nadzor, usmjeravanje, organizaciju, obuku i unapređenje djelatnosti vezano za ažuriranje, održavanje, korištenje i raspolaganje evidencijom.

Ovim člancima se uspostavljaju pravila i smjernice za održavanje i upravljanje personalnom evidencijom, kao i za dokumente koje izrađuju postrojbe unutar Oružanih snaga. Ove odredbe primjenjuju se na sve vojno i civilno osoblje uposlano u Oružanim snagama Bosne i Hercegovine i institucijama u oblasti obrane.

Ove odredbe omogućavaju ministru obrane i Oružanim snagama stvoriti sistematičnu strukturu evidencije koja se odnosi na sve aspekte zaposlenja pojedinca na službi. Ta evidencija mogla bi uključiti dokumente o identifikaciji i kvalifikaciji, ugovore, dokumente o obrazovanju, ocjene o izvršavanju dužnosti, kao i druge podatke relevantne za zaposlenje u okviru sustava obrane. Odredbe ovih članaka također omogućavaju formiranje sustava pomoćne evidencije za uposlenike za potrebe upravljanja personalom i profesionalnog razvoja. To bi bila evidencija koja podržava odluke nadležnih osoba i organa vezano za školovanje, obuku, promicanje i predlaganje za nova postavljenja vojnog osoblja.

Ove odredbe su ključne za zahtjev da se uspostavi jedan sustav upravljanja plaćama, personalom i ljudskim resursima. One bi uveliko unaprijedile

usklađenost unutar Oružanih snaga i olakšale upravljanje uvjetima službe, kako bi se ostvarila ujednačenost. Pored toga, razvoj takvog sustava bio bi prilika da se modernizira sadašnji način upravljanja evidencijom, te predstavlja glavnu komponentu procesa modernizacije Oružanih snaga Bosne i Hercegovine.

X – Sustav za klasificiranje vojnih osoba

U ovom odjeljku propisuje se uspostavljanje i stvaranje jedinstvenih procedura klasificiranja i preklasificiranja za upravljanje karijerom časnika, dočasnika i vojnika u Oružanim snagama Bosne i Hercegovine. Sustav za klasificiranje bi se primijenjivao na sve pripadnike Oružanih snaga i pričuve. Ovaj sustav je glavna komponenta procesa modernizacije i ključni je dio profesionalizacije i razvoja Oružanih snaga Bosne i Hercegovine.

Ovim se odredbama, također, uspostavlja potreba za vođenjem evidencije o personalu i izvještavanju o jačini postrojbe, kako bi lanac zapovijedanja imao informacije o ukupnoj jačini postrojbe. Uspostavljanje sustava vođenja evidencije o personalu i izvještavanja o jačini postrojbe osigurava da vojno rukovodstvo u Oružanim snagama raspolaže sa dovoljno podataka o jačini i broju osoblja. Ovi podaci su ključni za provođenje administrativnih mjera i donošenje odluka, i predstavljaju bitan element efikasnog sustava upravljanja personalom. Od ključne je važnosti da svaka postrojba dostavi točne podatke o statusu svake osobe na službi u toj postrojbi. Ovi podaci bi služili kao temelj za odgovarajuću popunu upražnjenih mjesta sukladno odobrenoj strukturi. Stoga, oni predstavljaju ključni element osiguravanja pripravnosti i jačine.

Opći cilj ovih odredbi je stvoriti sustav koji omogućava efikasno upravljanje ljudstvom kako bi se uspješno ispunjavale misije Oružanih snaga Bosne i Hercegovine. Sustav za klasificiranje ljudstva ključna je komponenta upravljanja ljudstvom i koristi se za identificiranje i usklađivanje individualnih sposobnosti, ograničenja i sklonosti sa zahtjevima konkretnog radnog mjesta.

Cijeli sustav je zamišljen tako da se vojnim osobama upravlja na način kojim se postiže učinkovit rad. On predstavlja ključni instrument za postavljanje osoba na pozicije koje odgovaraju njihovim sposobnostima i kvalifikacijama i stoga je od ključnog značaja za zadovoljavanje potreba Oružanih snaga. Vojno-

evidencijska specijalnost osoba utvrđuje se prema potrebama Oružanih snaga, obrazovanju, obučenosti i iskustvu, osobnim preferencama i sposobnostima, kao i drugim kvalifikacijama. Kada se uspostavi, ovaj sustav će svim osobama na službi također stvoriti predstavu o njihovim profesionalnim mogućnostima i pomoći im u ostvarivanju ciljeva vezanih za karijeru. Ove odredbe su bitan dio procesa profesionalizacije i modernizacije i pomogle bi u stvaranju Oružanih snaga koje su u stanju obaviti misije i zadatke koje se od njih očekuju.

XI –Sustav upravljanja karijerom

U ovom odjeljku se predviđa uspostavljanje sustava upravljanja karijerom koji će omogućiti upravljanje pojedincima od njihovog stupanja na službu do odlaska u mirovinu ili prekida službe. Ovaj sustav se primjenjuje na svo profesionalno vojno osoblje u Oružanim snagama i institucijama u oblasti obrane. Ovo je novi koncept i predstavlja glavnu komponentu procesa profesionalizacije i modernizacije.

Ovim odredbama bi se osiguralo da se ugovori o prijemu u službu vojnih osoba produžavaju sukladno potrebama pojedinaca i zahtjevima Oružanih snaga. U ovim člancima se utvrđuju propisi vezano za vrijeme koje se provede u službi za profesionalna pripadnike i pripadnike pričuve, i uspostavljaju procedure za produženje ugovora za profesionalno vojno osoblje, uključujući nadležnosti povjerenstava za produženje ugovora, njihov sastav i procedure kojim se uređuje njihov rad.

Povjerenstva za produženje ugovora su bitan dio sustava i procesa upravljanja karijerom. Iako terenski zapovjednici najbolje mogu izvještavati o pojedincima pod njihovim izravnim zapovjedništvom, oni nisu u mogućnosti usporediti izvršavanje dužnosti njima neposredno podređenih osoba sa izvršavanjem dužnosti osoba podređenih drugim zapovjednicima. Ovu funkciju bi trebale provoditi neutralna povjerenstva za izbor, čime bi se osiguralo da je odluka u procesu produženja ugovora donesena nepristrasno i objektivno, kako bi se zadržalo najbolje osoblje. Ovo je od temeljne važnosti i predstavlja važan korak u razvoju personala profesionalnih Oružanih snaga.

Odredba da se povjerenstva sazivaju po odluci ministra obrane Bosne i Hercegovine, te da će postojati jedinstveno i središnje povjerenstvo od ogromne je važnosti za učinkovit sustav i pomoći će izbjeći stvaranje paralelnih sustava.

Sveobuhvatan sustav upravljanja karijerom je ključna komponenta jedinstvenog personalnog sustava. Uspješna popuna Oružanih snaga zavisi od učinkovitog nadzora nad strukturom osoblja. Upravljanje karijerom pojedinaca neophodno je kako bi se osiguralo da osobe na službi razviju svoj puni potencijal vezano za čin i sposobnosti, i osigurava da se pravi ljudi nađu na pravim mjestima, što je u najboljem interesu organizacije u cjelosti.

Nadalje, primarni proces upravljanja karijerom je razvoj punog pojedinačnog potencijala svakog časnika, dočasnika i vojnika. Ovaj bi sustav omogućio ispunjavanje potreba pojedinca radi ostvarivanja njegovih ambicija i dalje motiviranosti. Usklađivanje potreba Oružanih snaga s potrebama karijere pojedinca sastavni je dio nastojanja da se osigura operativna sposobnost Oružanih snaga. Prema tome, ovo je bitan dio procesa profesionalizacije i olakšava razvoj Oružanih snaga u cjelini pošto se postavljenja osoblja na pozicije vrši na osnovu njihovog iskustva, rezultata u radu i sposobnosti.

XII – Promicanje

U ovom odjeljku je regulirano promicanje vojnih osoba i pripadnika pričuve Oružanih snaga do čina pukovnika, bez obzira gdje su raspoređeni. Ovim odredbama bi se stvorio jedinstven sustav napredovanja i promicanja za Oružane snage Bosne i Hercegovine. Promicanje časnika u činu generala regulirano je sukladno Zakonu o obrani Bosne i Hercegovine i dio je nadležnosti Predsjedništva Bosne i Hercegovine. Promicanje na temelju sposobnosti je vrlo bitno za osiguranje operativne sposobnosti i gotovosti Oružanih snaga, i omogućavaju razvoj Oružanih snaga sukladno potrebama države i obavljanje misija i zadatka utvrđenih obrambenom i sigurnosnom politikom. Meritoran sustav unapređenja je također vrlo bitan element koji doprinosi moralu i ponašanju postrojbi i pojedinaca, i stoga je od primarnog značaja za koheziju i funkcioniranje postrojbi.

Ovim odredbama se utvrđuju procedure za promicanje vojnika, časnika, dočasnika i pripadnika pričuve. Ovim člancima je predviđeno uspostavljanje povjerenstava za promicanje, uključujući njihov sastav i procedure kojim se uređuje njihov rad. U njima je propisan najmanji vremenski period potreban za promicanje i potrebni uvjeti koji trebaju biti ispunjeni kako bi se razmatralo promaknuće. Pored toga, ovim odredbama se daje mogućnost privremenih unapređenja sukladno zahtjevima službe na posebnim zadacima, na prijedlog ministra obrane i uz odobrenje Predsjedništva Bosne i Hercegovine.

Odredba da se povjerenstva sazivaju po odluci ministra obrane i da će biti jedinstveno i središnje povjerenstvo od ogromne je važnosti za efikasan sustav i pomoći će da se izbjegne stvaranje paralelnih sustava.

Jedinstven sustav unapređenja je vrlo bitan element procesa profesionalizacije i sustava upravljanja personalom. Ovaj sustav mora poduprijeti razvoj karijere pojedinaca i standardizirati mogućnosti za napredovanje zaslužnih pripadnika u službi. Sveukupni ciljevi jedinstvenog sustava promicanja su da se formacijska mjesta popune kvalificiranim ljudstvom, da se osigura napredovanje u karijeri i proizvođenje u čino ve sukladno potencijalu pojedinaca i da se najkvalificiraniji pojedinci nagrađe. Ove odredbe bi pomogle osigurati da je sustav u potpunosti pravičan i transparentan i da se njime upravlja na pravedan i nepristrasan način, tako da se osigura promicanje samo najzaslužnijih vojnih osoba na temelju prethodnih rezultata u radu i budućeg potencijala da služe na pozicijama koje nose veću odgovornost.

XIII – Ocjenjivanje

Odredbe ovog odjeljka predviđaju uspostavljanje jedinstvenog sustava ocjenjivanja rezultata u izvršavanju dužnosti radi potpore jedinstvenom sustavu upravljanja personalom i primjenjuju se na sve profesionalno vojno osoblje u Oružanim snagama Bosne i Hercegovine.

Ovim člancima se utvrđuju detaljna pravila, principi i procedure za provođenje procesa ocjenjivanja, kao i procedure nakon dobivanja rezultata ocjenjivanja, uključujući odredbu kojom se predviđa ulaganje žalbi i prigovora na dobivenu ocjenu.

Proces ocjenjivanja je vrlo bitan dio sustava upravljanja personalom i razvoja karijere pojedinaca. Proces ocjenjivanja ima utjecaj na ciljeve karijere, kroz njega se mjeri kvalitet oružanih snaga i on velikim dijelom utječe na određivanje višeg rukovodstva i među dočasniciima i među časnicima. Izvješća s ocjenama, potrebe oružanih snaga i kvalifikacije pojedinca se onda mogu zajedno koristiti kao temelj za djelatnosti vezane za osoblje, kao što su promaknuće, izbor za edukaciju i obuku, raspoređivanje i kvalitativno upravljanje. Ovim odredbama bi se osiguralo da se ovim sustavom upravlja na nepristrasan način za sve osoblje. Ovakav sustav je ključni element za uspostavljanje profesionalnih oružanih snaga i glavni je instrument za očuvanje morala i visokih standarda ponašanja.

Pored toga, sveobuhvatan sustav ocjenjivanja je koristan instrument kontrole kvaliteta i pomaže osigurati da oružane snage zadovoljavaju potrebne standarde kako bi ispunile svoje misije i zadatke.

XIV – Odlikovanja, nagrade i pohvale

U ovom odjeljku utvrđene su procedure za dodjeljivanje odlikovanja, nagrada i pohvala osobama na službi u Oružanim snagama i građanima i drugim pravnim licima za doprinos Oružanim snagama Bosne i Hercegovine.

Ovim člancima propisano je da će se dodjeljivanje odlikovanja urediti posebnim zakonom, dok će nagrade i pohvale urediti pravilnici koje donese ministar obrane Bosne i Hercegovine.

XV – Status u službi

U ovom odjeljku se utvrđuju procedure prema kojima časnici, dočasnici i vojnici mogu biti postavljeni na dužnost kako bi se zadovoljile potrebe Oružanih snaga Bosne i Hercegovine, a odnose se na sve profesionalne vojne osobe i pripadnike pričuve. Ovdje se, također, utvrđuje mogućnost promjene roda ili službe profesionalnog dočasnika ili časnika, bilo na njegov zahtjev, bilo po potrebi službe ili Oružanih snaga. Odluke o promjeni roda ili službe donosi ministar obrane Bosne i Hercegovine. Ove odredbe su neophodne, pošto je mobilnost ljudstva unutar Oružanih snaga važan dio personalnog sustava i omogućuje

zapovjednicima i Ministarstvu obrane da uravnoteže ljudske resurse u odnosu na potrebe Oružanih snaga.

Ovaj odjeljak također uređuje situacije u kojima bi se vojne osobe birale za školovanje ili profesionalno usavršavanje i određuju propisi kojim se uređuje odsustvo u slučaju bolesti, stavljanja na raspolaganje ili udaljenja sa dužnosti, odnosno iz službe.

Odredbe koje se odnose na profesionalno vojno školovanje i pojedinačnu obuku od ključnog su značaja pošto su to presudni čimbenici za budući razvoj Oružanih snaga Bosne i Hercegovine. Profesionalno vojno školovanje i pojedinačna obuka su središnji dijelovi jedinstvenog sustava za ljudstvo pošto postoji neraskidiva veza između školovanja, promicanja, raspoređivanja, ostanka u službi, plaće, prekida službe i prekvalifikacije radi povratka u civilni život. Već etablirane oružane snage shvataju ovaj koncept i smatraju ga glavnim načelom upravljanja ljudstvom. Osnovni razlog za to je da je kvalificirano ljudstvo, a naročito rukovodeći kadar, veoma važno za održavanje profesionalnih vojnih snaga. Maksimalno povećanje mogućnosti za obuku je bitan dio procesa profesionalizacije, a razvijanje kapaciteta i sposobnosti pojedinaca na službi pridonosi ukupnim kapacitetima Oružanih snaga.

U ovom odjeljku predviđa se mogućnost da Ministarstvo obrane odobrava stipendije za studente kako bi se popunila formacijska mjesta, ili za upis kadeta na vojno-obrazovne institucije. U njemu su detaljno navedene obveze kadeta, profesionalnog vojnog osoblja i vojnih stipendista nakon završetka školovanja, te period obvezatne službe u Oružanim snagama.

XVI – Činovi i obilježja Oružanih snaga Bosne i Hercegovine

Ovim odjeljkom se utvrđuju standardni činovi, oznake činova i obilježja Oružanih snaga Bosne i Hercegovine. Ove odredbe primjenjuju se na sve pripadnike djelatnog i pričuvnog sastava Oružanih snaga i institucija u oblasti obrane. Utvrđeni su činovi generala, časnika, dočasnika i vojnika, kao i oznake činova i obilježja za generale, časnike i dočasnike. Ovim odredbama se također propisuje da su sve maskirne odore Oružanih snaga Bosne i Hercegovine od istog ili sličnog materijala sa istom maskirnom šarom. Ovim člancima bi se

osigurala da pripadnici Oružanih snaga budu ujedinjeni u okviru istog sustava činova, obilježja i odora, čime se osigurava ispunjenje bitnog elementa jedne vojne sile i postiže usklađenost unutar Oružanih snaga Bosne i Hercegovine.

XVII – Disciplinska odgovornost

U ovom odjeljku se uređuje pitanje vojne discipline i disciplinske odgovornosti. U njemu se lakše i teže povrede discipline utvrđuju kao disciplinski prekršaji i prestupi, i propisuju sankcije i odabir vrste i mjera disciplinskih sankcija i kazni. U njemu su date temeljne odredbe o disciplinskim postupcima i utvrđuju procedure i nadležnost nadležnih starješina da raspravljaju o učinjenim disciplinskim prekršajima i nadležnost disciplinskih povjerenstava raspravljati i odlučivati o povredama discipline.

Ovim odredbama se lancu zapovijedanja daje ovlast provoditi i izvršavati planove i odluke zapovjednika Oružanih snaga u cjelini. Disciplina je od temeljne važnosti za funkcioniranje oružanih snaga pošto je od glavnog značaja za koheziju oružanih snaga kao postrojbi i vrlo bitna za pravilno funkcioniranje lanca zapovijedanja kroz cijelu vojsku. Reguliranje vojne discipline sastavni je dio funkcionalnih i operativno sposobnih oružanih snaga i predstavlja temelj profesionalne oružane sile. Malo je profesija koje ovise od discipline kao vojska. Priroda oružanih snaga, kao skupa pojedinaca koji moraju ostaviti po strani svoje osobne interese, brige i strahove kako bi težili ostvarenju kolektivnih ciljeva skupine, zahtijeva strog režim koji može usmjeriti individualne želje i talente u jednom pravcu. Ovo oružanim snagama omogućava da se suoče sa izazovima i preprekama u ostvarivanju ciljeva koji se mogu ostvariti samo kroz kolektivne i usklađene napore. U osnovi, osjećaj kohezije koji potiče iz udruživanja pojedinaca daje jedinstvo svrhe. On čuva i interesi oružanih snaga i osoba u službi, i treba se provoditi tako da jamči ispravan proces i pravičnost.

XVIII – Prestanak vojne službe

U ovom odjeljku se utvrđuju pravila i smjernice za prestanak vojne službe profesionalnih časnika, dočasnika i vojnika u Oružanim snagama Bosne i Hercegovine. Ove odredbe se primjenjuju na sve profesionalno vojno osoblje i reguliraju prestanak vojne službe, dobrovoljni i nedobrovoljni prestanak službe,

časni i nečasni otpust i prestanak obveze službe u pričuvi. Ove odredbe se ne odnose na odlazak u mirovinu na kraju službe. Ministarstvo obrane Bosne i Hercegovine bi bilo nadležno za izradu uputa i održavanje politike i standarda za profesionalno vojno osoblje čija služba prestaje.

Ove odredbe se zasnivaju na pretpostavci da je karijera profesionalnog časnika, dočasnika i vojnika privilegija onih čije izvršavanje dužnosti, ponašanje, stavovi i potencijal za napredovanje zadovoljavaju najviše standarde. Odredbe o prekidu službe govore o povratku pojedinaca iz službe u Oružanim snagama u civilni život. Politika prekida službe je osmišljena tako da se zadržava i nagrađuje najkvalitetnije ljudstvo, a da se nastavak službe onemogući onima koji ne zadovoljavaju tražene standarde za Oružane snage.

Ove odredbe su neophodan dio personalnog sustava pošto postoji puno razloga zbog kojih profesionalnim pripadnicima snaga može bez njihove volje prestati služba u Oružanim snagama, a koji uključuju povredu dužnosti, izvršenje dužnosti ispod standardne razine (kvalitativno upravljanje), nepostojanje upražnjenih mjesta (kvantitativno upravljanje) ili nepodobnost. Iako su ovi razlozi uglavnom standardni, sa stanovišta upravljanja personalom, pitanja kvalitativnog i kvantitativnog upravljanja su bitna. Prekidi službe usljed kvalitativnog upravljanja zasnivaju se na upražnjenim mjestima narednog višeg čina. Oružane snage moraju donijeti odluku o tome na čemu će se zasnivati nastavak službe i dužina trajanja ugovora i uvjeti službe za njihovo profesionalno osoblje. Kvalitativno upravljanje osobljem izravno je povezano sa upravljanjem karijerom i potrebama oružanih snaga. Do prekida službe na osnovu kvantitativnog upravljanja može doći prilikom smanjivanja ukupnog broja ljudstva. U tim slučajevima se mora maksimalno nastojati da pravo ljudstvo, prave specijalnosti, bude zadržano kako bi se zadovoljile potrebe Oružanih snaga. Prema tome, do prekida službe može doći u nekim specijalnostima, a u nekim ne. U ovom slučaju, obično dolazi do smanjenja na osnovu kvalitativnih mjera na polju individualne karijere. Prema tome, ovi koncepti predstavljaju bitan dio procesa profesionalizacije Oružanih snaga Bosne i Hercegovine.

XIX – Ostale odredbe

U ovom poglavlju su sadržane odredbe koje se odnose na razna pitanja koja ne spadaju ni u jedno drugo poglavlje zakona. Ta pitanja uključuju prirodu naredbi, obvezu da se prijem akata koji sadrže tajne podatke potvrdi potpisivanjem, te druge postupke i propise.

XX – Prijelazne i završne odredbe

U ovom odjeljku sadržane su odredbe koje se odnose na prijenos funkcija u oblasti obrane i prelazak ljudstva sa entitetske na državnu razinu. U suštini, odredbama ovog odjeljka se premošćuje jaz između starog i novog sustava i regulira način i procedure za prelazak ljudstva na državnu razinu.

Preuzimanje nadležnosti za obranu od strane države znači da bi entitetske institucije u oblasti obrane pravno prestale postojati, što znači da sve osobe trenutno na službi u entitetima trebaju preći u službu na državnoj razini. Preuzeto osoblje zadržava prava i obveze stečene na temelju propisa koji su bili na snazi do dana stupanja na snagu ovog zakona. Procedura zaključivanja novih ugovora sa preuzetim osobljem obaviti će se u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Prelazak civilnog osoblja na službi u entitetima je regulirano prijelaznim i završnim odredbama Zakona o obrani Bosne i Hercegovine. Ovaj odjeljak Zakona o službi regulira prelazak osoba na službi u entitetskim vojskama.

Prelazak će se izvršiti na način da se odmah izvrši pravni prijenos nadležnosti za funkcije, ljudstvo i druge obveze u oblasti obrane. Kada Parlamentarna skupština BiH usvoji Zakon o obrani i Zakon o službi, ovi zakoni će zajedno stupiti na snagu osam dana nakon objavljivanja u Službenom glasniku Bosne i Hercegovine. Međutim, postojat će jedan vremenski period nakon njihovog stupanja na snagu i stvarnog pravnog prijenosa nadležnosti za funkcije, osoblje i druge obveze. Detalji vezani za ovaj prijenos nadležnosti detaljno su opisani u prethodnom poglavlju u dijelu u kojem su dati komentari na prijelazne i završne odredbe Zakona o obrani Bosne i Hercegovine. Prema tome, do konkretnog prijenosa nadležnosti i prelaska ljudstva bi došlo 1. siječnja 2006. godine – zbog

organizacijskih i proračunskih razloga objašnjenih u prethodnom poglavlju ovog izvješća.

U ovom poglavlju se posebno uređuju status i prava preuzetog vojnog osoblja, izdavanje i primjena propisa i zabrana da Ministarstvo obrane Bosne i Hercegovine i entitetska ministarstva obrane primaju nova osobe na službu. Zabrana prijema novih osoba na službu uvodi se imajući u vidu buduće potrebe za smanjenjem broja ljudstva i bit će na snazi dok se ne obavi prijenos nadležnosti i prelazak ljudstva 1. siječnja 2006. godine, sukladno odredbama Zakona o obrani i komentarima na taj zakon.

Ovim odredbama se, također, utvrđuje proces usklađivanja činova u Oružanim snagama Bosne i Hercegovine na temelju postojećih naziva činova.

4.3.4. Preporuke za izmjene i dopune zakona

ZAKON O SLUŽBI U ORUŽANIM SNAGAMA BOSNE I HERCEGOVINE

POGLAVLJE I – OPĆE ODREDBE

Članak 1.

(Predmet zakona)

Ovim zakonom uređuju se služba u Oružanim snagama Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Oružane snage), sastav Oružanih snaga, prijam u službu, prava i obveze osoba na službi u Oružanim snagama, status osoba tijekom službe, sustav klasificiranja ljudstva, ocjene, promaknuća, upravljanje evidencijom personala i karijerom vojnih osoba, činovi i oznake u Oružanim snagama, standardi ponašanja i druga statusna pitanja osoba na službi u Oružanim snagama.

Članak 2.

(Oružane snage Bosne i Hercegovine)

Oružane snage podrazumijevaju sve vojne snage u Bosni i Hercegovini na način utvrđen Zakonom o obrani Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine", broj /05), (u daljnjem tekstu: Zakon o obrani).

Članak 3.

(Osobe na službi u Oružanim snagama)

- (1) Na službi u Oružanim snagama mogu biti vojne osobe, civilne osobe i kadeti. Vojne osobe su profesionalne vojne osobe i osobe u pričuvnom sastavu dok su na službi.
- (2) Profesionalne vojne osobe su:
 - a) vojnici,
 - b) dočasnici,
 - c) časnici,
 - d) generali.
- (3) Civilne osobe na službi u Oružanim snagama su uposlenici na koje se primjenjuju odredbe Zakona o radu u institucijama Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine", broj 26/04)
- (4) Osobe u pričuvnom sastavu su:
 - a) pričuvni vojnici,
 - b) pričuvni dočasnici,

- c) pričuvni časnici,
- d) pričuvni generali.

(5) Pripadnici pričuvnog sastava za vrijeme vršenja vojne službe imaju ista prava i obveze kao i profesionalne vojne osobe, osim ukoliko ovim zakonom nije drugačije propisano.

(6) Pod vršenjem vojne službe u pričuvnom sastavu podrazumijeva se vrijeme provedeno na obuci, vježbama i izvršenju misija.

(7) Kadeti imaju prava i obveze koje su propisane ovim zakonom i propisima koje donosi ministar obrane.

Članak 4.

(Vidovi, rodovi i službe)

Oružane snage se sastoje iz vidova, rodova i službi.

a) Vidovi su:

- 1) Kopnena vojska,
- 2) Zrakoplovstvo i protuzračna obrana.

b) Rodovi su:

- 1) Pješništvo,
- 2) Topništvo,
- 3) Topničko-raketne postrojbe protuvazdušne obrane,
- 4) Oklopno-mehanizirane postrojbe,
- 5) Avijacija,
- 6) Inženjerija,
- 7) Veza,
- 8) Atomska biološka kemijska obrana,
- 9) Elektronsko izviđanje i protuelektronska borba,
- 10) Zračno osmatranje i javljanje,
- 11) Vojnoobavještajni.

c) Službe su:

- 1) Tehnička služba,
- 2) Zrakoplovna tehnička služba,
- 3) Služba vojne policije,
- 4) Prometna služba,
- 5) Intendanska služba,
- 6) Sanitetska služba,
- 7) Veterinarska služba,
- 8) Građevinska služba,
- 9) Financijska služba,
- 10) Pravna služba,
- 11) Geodetska služba,
- 12) Informatička služba,
- 13) Glazbena služba,
- 14) Vjerska služba.

Članak 5.

(Pukovnije)

- (1) Pješacke pukovnije baštine identitet i vojno nasljeđe postrojbi i naroda iz kojih potječu: ARBiH, HVO i VRS.
- (2) Pukovnije i zapovjedništva pukovnija nemaju operativne niti administrativne ovlasti.
- (3) Svaka pukovnija ima malo, neoperativno zapovjedništvo pukovnije i osoblje. Na čelu zapovjedništva pukovnije je časnik Oružanih snaga ispod čina OF-5. Broj dodatnog osoblja u zapovjedništvu pukovnije neće biti veći od 10 za svaku pukovnicu. Zapovjednici i osoblje pukovnija su pod zapovjedništvom zapovjednika najbliže brigade.
- (4) Ljudstvo u zapovjedništvima pukovnija su pripadnici Oružanih snaga i raspoređeni su u zapovjedništva pukovnija sukladno sustavu upravljanja ljudstvom.
- (5) Zapovjedništvima pukovnija administrativnu potporu pružaju zapovjedništva najbližih brigada.
- (6) Zastupljenost pukovnija u smotrama, svečanostima i posebnim događajima se odobrava kroz lanac zapovjedanja sukladno Pravilniku o svečanostima.
- (7) Zapovjedništva pukovnija mogu:
 - a) upravljati muzejom pukovnije,
 - b) kontrolirati finansijski fond pukovnije koji se prikuplja kroz dragovoljne članarine pripadnika i neprofitne djelatnosti, a što regulira Ministarstvo obrane,
 - c) pripremati, istraživati i njegovati povjest pukovnije,
 - d) objavljivati biltene pukovnije,
 - e) čuvati kulturno-povjesno nasljeđe pukovnije,
 - f) davati upute o održavanju posebnih svečanosti,
 - g) davati upute o običajima, odjeći i ponašanju pukovnije,
 - h) voditi časničke, dočasničke i vojničke klubove.
- (8) Pukovnije mogu u svome sastavu imati djelatnog, pričuvnog ili umirovljenog časnika koji služi kao "pukovnik" pukovnije. Pukovnik pukovnije je isključivo počasni položaj i nema operativnih niti administrativnih ovlasti.
- (9) Ministar obrane donosi propise koji dodatno definiraju organizaciju i odgovornosti pukovnija, uključujući imenovanje pukovnika pukovnija i drugog osoblja u zapovjedništvima pukovnija.
- (10) Ministar obrane imenuje pukovnike pukovnija na prijedlog i savjet zapovjednika pukovnije.

Članak 6.

(Primjenjivost akata)

- (1) Ukoliko nije drugačije određeno ovim zakonom, akti kojima se regulira status profesionalnih vojnih osoba, osoba u pričuvnom sastavu i civilnih osoba u Oružanim snagama, upravni su akti i donose se sukladno ovom zakonu, Zakonu o obrani, Zakonu o upravi BiH („Službeni glasnik BiH“ 32/02), Zakonu o državnoj službi u institucijama BiH („Službeni glasnik BiH“ 12/02, 8/03, 35/03, 4/04, 17/04, 26/04 i 37/04), Zakonu o radu u institucijama BiH („Službeni glasnik BiH“ 26/04 i 7/05), drugim važećim zakonima, kao i direktivama, propisima i naredbama ministra obrane Bosne i Hercegovine.
- (2) U postupku donošenja akata iz stavka (1) ovog članka, ako to nije zakonom drugačije uređeno, primjenjuju se propisi kojima se uređuje upravni postupak.
- (3) Protiv konačnih upravnih akata iz stavka (1) ovog članka, može se pokrenuti upravni spor pred nadležnim sudom, ako ovim zakonom nije drugačije uređeno.

Članak 7.

(Nadređeni i podređeni)

- (1) Profesionalne vojne osobe u službi Oružanih snaga, sukladno njihovoj službi, mogu biti nadređene i podređene. U odnosu na čin i službu, one mogu biti više i niže starješine.
- (2) Nadređena osoba je osoba koja, sukladno zakonu, ostalim propisima i nadležnošću za rukovođenje i zapovjedanje, rukovodi i zapovjeda vojnim zapovjedništvima, stožerima, postrojbama i ustanovama, kao i tijelima i osobljem unutar njih.

(3) Viši starješina je osoba sa višim činom. U slučaju da postoje dvije osobe istoga čina, viši starješina je osoba za čije je ustrojbeno mjesto utvrđen viši čin. U slučaju da postoje dvije osobe istoga ustrojenog čina, viši starješina je osoba koja je ranije promaknuta.

POGLAVLJE II – PRIJAM U PROFESIONALNU VOJNU SLUŽBU

Članak 8.

(Opći uvjeti prijma)

- (1) U profesionalnu vojnu službu može biti primljena osoba koja ispunjava opće uvjete:
- a) da je državljanin Bosne i Hercegovine,
 - b) da je zdravstveno sposobna za službu u Oružanim snagama,
 - c) da nije osuđivana na bezuvjetnu kaznu zatvora u trajanju duljem od šest mjeseci,
 - d) da nije ranije otpuštena iz državne službe ili pravne osobe zbog povrede službene dužnosti u zadnje tri godine,
 - e) da joj pravomoćnom presudom nije zabranjeno obnašanje određenih djelatnosti odnosno dužnosti za vrijeme trajanja takve zabrane,
 - f) da se protiv nje ne vodi krivični postupak za krivično djelo koje se goni po službenoj dužnosti,
 - g) da ima odgovarajuću stručnu spremu potrebnu za obnašanje određene dužnosti,
 - h) da nije mlađa od 18 godina niti starija od 27 godina u periodu prijma, izuzev ako gornja starosna granica nije zanemarena sukladno propisima koje donosi ministar obrane Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: ministar obrane),
 - i) da je odslužila vojni rok ili je na drugi način osposobljena za dužnost na koju se prima.
- (2) Pored općih uvjeta iz stavka (1) ovog članka, ministar obrane će utvrditi posebne uvjete.

Članak 9.

(Raspis natječaja i oglasa)

- (1) Prijam osoba u profesionalnu vojnu službu u Oružanim snagama vrši se na osnovu natječaja, odnosno oglasa, izuzev kadeta i stipendista po završenom školovanju.
- (2) Prijam osoba iz članka 11. ovog zakona u pričuvni sastav Oružanih snaga vrši se na osnovu natječaja, odnosno oglasa.
- (3) Natječaj za Oružane snage se raspisuje za određenu pukovniju, rod, odnosno službu, a naznačava se i konkretna postrojba i lokacija gdje u tom trenutku postoji upražnjeno mjesto.
- (4) U natječaju kandidati apliciraju preferencu za pukovnije, lokacije i postrojbe. Nakon svršetka osnovne vojne obuke, kandidatu će se izići u susret u vezi sa njegovom preferencom, ako je odgovarajuća pozicija u pukovniji po njegovu izboru, odnosno službi, upražnjena. Ako odgovarajuća pozicija u pukovniji po njegovu izboru, odnosno službi, nije upražnjena, kandidatu će biti ponuđena mogućnost da prihvati drugu poziciju unutar Oružanih snaga. Ako kandidat odbije alternativnu poziciju, oslobađa se službe bez ikakvih daljnjih obveza. Niti jednog kandidata se po svršetku osnovne vojne obuke neće tražiti da se protiv svoje volje priključi nekoj pukovniji, odnosno službi.
- (5) Za obavljanje određenih zadataka i poslova posebno značajnih za obranu, u profesionalnu vojnu službu može se primiti osoba i bez raspisivanja natječaja odnosno oglasa.
- (6) Poslove i zadatke iz stavka (5) ovog članka određuje ministar obrane.

Članak 10.

(Ugovori za profesionalne vojne osobe)

- (1) Državljanin Bosne i Hercegovine koji ispunjava uvjete iz članka 8. ovog zakona, može biti primljen u profesionalnu vojnu službu na određene dužnosti i na određeno vrijeme.
- (2) Prijam u službu vrši se na osnovu ugovora, a služba teče od dana stupanja na dužnost.
- (3) Osoba iz stavka (1) ovog članka prima se u profesionalnu vojnu službu na osnovu ugovora kojim se utvrđuju čin, vojno evidencijska specijalnost, pukovnija, plaća, dužnost, trajanje službe, obveza služenja u pričuvnom sastavu utvrđena člankom 101. ovog zakona, te ostala prava i obveze tijekom trajanja vojne službe.
- (4) Ugovor o prijmu u profesionalnu vojnu službu je na određeno vrijeme čije se trajanje regulira ugovorom. Ministar obrane potpisuje ugovor u ime Ministarstva obrane.

Članak 11.

(Ugovori za specijalnosti u pričuvnom sastavu)

- (1) Osobe bez ranijeg vojnog iskustva, ali sa posebnim zanimanjima, mogu se angažirati u pričuvni sastav.
- (2) Osobe iz stavka (1) ovog članka koje ispunjavaju uvjete iz članka 8. ovog zakona, primaju se u pričuvni sastav na osnovu ugovora.

Članak 12.

(Stručna sprema)

- (1) Odgovarajuća stručna sprema sukladno članku 8, stav (1) točka g) ovog zakona je:
- a) vojnici – srednja stručna sprema-III stupanj stečena u Bosni i Hercegovini,
 - b) dočasnici – od srednje stručne spreme IV stupanj do više stručne spreme VI stupanj stečene u Bosni i Hercegovini,
 - c) časnici – visoka stručna sprema-VII stupanj stečena u Bosni i Hercegovini,
- (2) Za potrebe točki (a), (b) i (c), stavka (1) ovog članka nadležni organ izdaje propise kojima se definiira nostrifikacija odnosno ekvivalentan stupanj stručne spreme stečene izvan Bosne i Hercegovine.

Članak 13.

(Metode i načini prijma)

- (1) Vojnik se prima u Oružane snage u čin vojnika.
- (2) Dočasnik se prima u Oružane snage u početnom činu dočasnika po svršetku školovanja u vojnoj ili civilnoj školi. Izuzetno, dočasnik može biti primljen u službu po preporuci svog zapovjednika, a na osnovu obavljanja vojničke dužnosti, ukoliko ispunjava uvjete iz članka 12, stav (1), točka b) ovog zakona.
- (3) Časnik se prima u Oružane snage u početnom činu časnika po završetku vojne akademije ili nakon stjecanja stručne spreme sukladno članku 12, stavak (1), točka (c) ovog zakona i svršetka osnovne časničke obuke. Izuzetno, časnik može biti primljen po preporuci svog zapovjednika, a na osnovu obavljanja vojničke ili dočasničke dužnosti i nakon svršetka osnovne časničke obuke, te ukoliko ispunjava uvjete iz članka 12, stav (1), točka c) ovog zakona.

POGLAVLJE III – PRAVA, DUŽNOSTI I ODGOVORNOSTI OSOBA NA SLUŽBI U ORUŽANIM SNAGAMA

Članak 14.

(Dužnosti)

Profesionalna vojna osoba u Oružanim snagama ima prava i dužnosti da:

- a) štiti suverenitet i teritorijalni integritet Bosne i Hercegovine sukladno Ustavu Bosne i Hercegovine i međunarodnom pravu,
- b) pridržava se Zakona o obrani, direktiva, propisa i naredbi ministra obrane i Sigurnosne politike i Obrambene politike Bosne i Hercegovine,
- c) pridržava se važećih propisa u Oružanim snagama i pravila službe Oružanih snaga kao i drugih pravila i propisa važećih u Oružanim snagama i jačaju vojnu stegu,
- d) izgrađuje pravilne međuljudske odnose u vojnim postrojbama i vojnim ustanovama i propagiraju humana etička načela,
- e) njeguje i jača patriotizam,
- f) stručno se usavršava i pomaže usavršavanju drugih pripadnika Oružanih snaga,
- g) čuva naoružanje i druga materijalna sredstva koja su mu povjerena u službi,
- h) profesionalno i besprijekorno obnaša dužnosti i izvršava dobivene naredbe,
- i) osobnim primjerom stege i hrabrosti i samopožrtvovanja utječe na druge pripadnike Oružanih snaga,
- j) iskazuje samoinicijativu i kreativnost u vršenju službe,
- k) posjeduje i nosi vojne iskaznice kojima dokazuje pripadnost Oružanim snagama i

- l) pridržava se i štuje sve norme ponašanja u službi i van službe.

Članak 15.

(Obveza obuke za osobe u pričuvnom sastavu)

- (1) Pripadnici pričuvnom sastavu su obvezni proći kroz planiranu obuku.
- (2) Osobe u pričuvnom sastavu neće se pozivati na obuku u roku od 12 mjeseci nakon svršetka svoje profesionalne vojne službe.
- (3) Ministar obrane će izdati propise koji reguliraju učestalost, dužinu i sadržaj obveze za obukom pripadnika rezepričuvnogrvnog sastava.

Članak 16.

(Dužnost poštivanja naredbi)

- (1) Vojne osobe dužne su izvršavati naredbe pretpostavljenih starješina koje su u svezi sa službom, osim naredbi koje imaju oznake krivičnog djela.
- (2) Kad prime naredbu koja ima oznake krivičnog djela, vojne osobe su dužne o tome odmah izvijestiti starješinu koji je pretpostavljen starješini koji je naredbu izdao.

Članak 17.

(Pravo nošenja i uporabe oružja)

- (1) Vojne osobe, suglasno pravilima službe, imaju pravo nositi i rabiti oružje.
- (2) Pravila službe u Oružanim snagama donosi ministar obrane kojim se uređuje postupak i uvjeti pod kojima vojne osobe mogu rabiti oružje u vršenju službe.
- (3) U izvršenju borbenih zadaća vojne osobe rabe oružje prema pravilima o borbenim djelstvima koja donosi ministar obrane.

Članak 18.

(Propisi o uporabi sile)

Ovlaštena vojna osoba na službi u vojnoj sigurnosti ili u vojnoj policiji rabi oružje ili druga sredstva sile sukladno propisima kojima se uređuje primjena ovih sredstava u službi u Oružanim snagama, a koje donosi ministar obrane.

Članak 19.

(Nošenje odore)

Vojna osoba je dužna nositi propisanu odoru za vrijeme izvršavanja službe sukladno propisu koji donosi ministar obrane.

Članak 20.

(Pravo podnošenja pritužbe)

- (1) Vojna osoba ima pravo pretpostavljenom podnositi pritužbe i izvješća u svezi svih pitanja iz rada i funkcioniranja vojne postrojbe odnosno ustanove u kojoj se nalazi na dužnosti.
- (2) Vojna osoba koja podnese pritužbu protiv pretpostavljenog zapovjednika nije oslobođena od obveze da izvrši dobivenu naredbu, izuzev iznimke iz članka 16. stavak (1) ovog zakona.
- (3) Na pismene zahtjeve, prigovor, pritužbe, žalbe i druge podneske u upravnom postupku, u svezi službe u Oružanim snagama, ne plaćaju se administrativne takse.

Članak 21.

(Udaljavanje u slučaju rata ili vanrednog stanja)

Vojna osoba se za vrijeme ratnog ili vanrednog stanja, mjera povišene bojne gotovosti i pripravnosti Oružanih snaga može udaljiti iz vojne postrojbe odnosno ustanove ili iz mjesta službovanja samo po odobrenju zapovjednika brigade, njemu ravnog ili višeg starješine.

Članak 22.

(Putovanje u inozemstvo tijekom ratnog ili vanrednog stanja)

U slučaju ratnog ili vanrednog stanja, profesionalna vojna osoba može putovati u inozemstvo samo po odobrenju ministra obrane.

Članak 23.

(Vojne legitimacije)

- (1) Vojne osobe posjeduju vojnu legitimaciju kojom dokazuju pripadnost Oružanim snagama.
- (2) Ovlaštene službene osobe na dužnosti u vojno-obavještajnom rodu i službi vojne policije, pored legitimacije iz stavka (1) ovog članka, posjeduju i legitimaciju ovlaštene službene osobe kojom dokazuju pripadnost nekom od ovih sastava.
- (3) Oblik, sadržaj i postupak izdavanja vojnih legitimacija i posebnih isprava koje su predviđene Ženevskim konvencijama o zaštiti žrtava rata od 12. kolovoza 1949. godine propisuje ministar obrane.

Članak 24.

(Strana odličja i priznanja)

- (1) Vojna osoba može primiti strano odličje i isto može nositi u svečanim i drugim prigodama samo po odobrenju Predsjedništva Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Predsjedništvo).
- (2) Ostala strana priznanja vojna osoba može primiti i isto može nositi u svečanim i drugim prigodama samo po odobrenju ministra obrane.

Članak 25.

(Sindikalno i političko organiziranje)

Profesionalnim vojnim osobama zabranjeno je sindikalno i političko organiziranje.

Članak 26.

(Javni istupi)

- (1) Vojnim osobama zabranjeno je javno istupanje u svezi stanja i odnosa u Oružanim snagama bez pisanog odobrenja ministra obrane.
- (2) Stavak (1) ovog članka se ne primjenjuje na vojne osobe kada se njih traži da daju izjavu parlamentarnom povjerenstvu ili na sudu.
- (3) Vojna osoba iz stavka (2) ovog članka se pridržava odredbi Zakona o zaštiti tajnih podataka („Službeni glasnik BiH“ /05).

Članak 27.

(Jednake mogućnosti)

- (1) Profesionalne vojne osobe i osobe koja žele biti primljene u Oružane snage se tretiraju sa punim štovanjem za načela transparentnosti, pravičnosti i jednakih mogućnosti. Neće biti diskriminacije niti po kojoj osnovi poput spolne, rasne, zbog boje kože, jezika, vjeroispovjesti, političkih ili drugih mišljenja, etničkog ili socijalnog podrijetla, povezanosti sa nacionalnim manjinama, imovnog stanja odnosno drugog statusa.
- (2) Ministar obrane osigurava da se u Oružanim snagama poštivaju obveze iz stavka (1) ovog članka.

Članak 28.

(Vjerske djelatnosti i slobode)

- (1) Vojna osoba ima pravo vršenja vjerskih djelatnosti u cilju ostvarenja vjerskih sloboda sukladno specifičnostima svake od vjera.
- (2) Organizacija i vršenje vjerskih djelatnosti iz stavka (1) ovog članka se zasnivaju na načelu pojedinačne slobode izražavanja i vršenja vjerske službe pripadnika Oružanih snaga.
- (3) Organizacija vjerskih djelatnosti u Oružanim snagama se prvenstveno zasniva na objektivnim vojnim potrebama.
- (4) Ministarstvo obrane, u suradnji sa zakonom priznatim crkvama i vjerskim zajednicama, propisuje organizaciju i način funkcioniranja vjerskih djelatnosti unutar Oružanih snaga i osigurava ostvarenje vjerskih sloboda kako je utvrđeno u stavku (1) ovog članka.

Članak 29.

(Krivična odgovornost)

- (1) Osone na službi u Oružanim snagama odgovaraju za krivična djela po odredbama krivičnog zakona.

- (2) Krivična odgovornost ne isključuje stegovnu odgovornost osobe u službi u Oružanim snagama, ako djelo predstavlja i kršenje vojne stege.
- (3) Oslobođenje od krivične odgovornosti ne podrazumijeva i oslobođenje od stegovne odgovornosti.
- (4) Stegovni postupak pokreće se i vodi bez obzira na tijek krivičnog postupka.

Članak 30.

(Ovlaštene službene osobe za obradu osoba u službi u Oružanim snagama)

Ovlaštene profesionalne vojne osobe u službi u vojnoj policiji djeluju kao ovlaštene službene osobe prema zakonima o krivičnom postupku u Bosni i Hercegovini u svezi operativne i kriminalističke obrade osoba u službi u Oružanim snagama za koja postoje osnovi sumnje da su u službi ili u svezi službe počinila krivično djelo.

Članak 31.

(Prekršajna odgovornost)

Osobe u službi u Oružanim snagama odgovaraju za prekršaje prema općim propisima o prekršajima.

Članak 32.

(Vojna stega i stegovna odgovornost)

- (1) Vojna stega je tačno, potpuno i pravovremeno vršenje vojne službe, odnosno obveza i zadaća vojnih osoba propisanih ovim zakonom i drugim propisima, naredbama nadležnih osoba, te poštivanje pravila i načela ponašanja u vojnoj službi i van nje.
- (2) Za povredu vojne stege vojne osobe podliježu stegovnoj odgovornosti, sukladno Poglavlju XVII ovog zakona.
- (3) Ministar obrane će donijeti provedbeni propis o vojnoj stezi i stegovnom postupku sukladno ovom zakonu.

Članak 33.

(Materijalna odgovornost)

- (1) Pripadnik Oružanih snaga dužan je nadomjestiti štetu koju u vezi sa vršenjem službe učini državi Bosni i Hercegovini, namjerno ili iz krajnje nepažnje.
- (2) Obveza osoba iz stavka (1) ovog članka i odgovornost Bosne i Hercegovine za štete koje pripadnici Oružanih snaga u vezi sa vršenjem službe pričinu trećim osobama utvrđuje se po općim propisima o naknadi štete, ako ovim zakonom nije drugačije određeno.

Članak 34.

(Postupak i naknada)

- (1) Naknada štete utvrđuje se prema propisu kojim se uređuju obligacijski odnosi.
- (2) Ministar obrane donosi propis kojim se regulira postupak i nadležnost za odlučivanje.

POGLAVLJE IV - ZDRAVSTVENA ZAŠTITA I DRUGA PRAVA VOJNIH OSOBA

Član 35.

(Pravo na zdravstvenu zaštitu i osiguranje)

- (1) Profesionalna vojna osoba kao i pripadnici njihovih obitelji, ostvaruju zdravstvenu zaštitu i zdravstveno osiguranje sukladno važećim propisima o zdravstvenoj zaštiti i zdravstvenom osiguranju.
- (2) Za vrijeme školovanja kadeti ostvaruju sve oblike zdravstvene zaštite na teret Ministarstva obrane.
- (3) Pripadnici pričuvnog sastava kao i pripadnici njihovih obitelji ostvaruju zdravstvenu zaštitu i zdravstveno osiguranje sukladno važećim propisima o zdravstvenoj zaštiti i zdravstvenom osiguranju na teret Ministarstva obrane, ukoliko to pravo ne ostvaruju po drugom osnovu.

Članak 36.

(Pravo na zdravstvenu skrb nakon otpuštanja)

- (1) Vojna osoba i nakon otpuštanja iz Oružanih snaga ima pravo na sve oblike zdravstvene zaštite na teret Ministarstva obrane zbog povrede ili bolesti koje je zadobilo za vrijeme vršenja službe u Oružanim snagama.

(2) Osobe iz stavka (1) ovog članka imaju pravo na besplatnu zdravstvenu zaštitu nakon otpusta iz Oružanih snaga ako:

- a) prijave bolest ili povredu nadležnom liječničkom povjerenstvu,
- b) je bolest ili povreda nastala za vrijeme vršenja službe u Oružanim snagama kao posljedica službe.

(3) Osobe iz stavka (2) ovog članka, kod kojih se bolest otkrije nakon otpuštanja iz Oružanih snaga, a nadležno liječničko povjerenstvo utvrdi da je bolest nastala za vrijeme službe u Oružanim snagama kao posljedica službe, imaju pravo na sve oblike zdravstvene zaštite na teret Ministarstva obrane do izlječenja ili do stabilizacije bolesti.

Članak 37.

(Zdravstvena skrb za otpuštene kadete)

(1) Kadeti koji se otpuste sa školovanja, koji zbog pogoršanja bolesti koje su imali prije stupanja na školovanje budu otpušteni sa školovanja imaju pravo na zdravstvenu zaštitu za tu bolest do izlječenja, odnosno stabilizacije bolesti, a najdulje dvije godine od dana otpuštanja sa školovanja ako pravo na zdravstvenu zaštitu ne ostvaruju po drugom osnovu.

(2) Kadeti nemaju pravo na zdravstvenu zaštitu iz stavka (1) ovog članka ako su namjerno prikrili, odnosno nisu otkrili podatke o zdravstvenom stanju prigodom stupanja u Oružane snage.

Članak 38.

(Prekid u školovanju)

(1) Kadet kojem se prekine školovanje zbog povrede ili bolesti koja je nastala za vrijeme školovanja, ima pravo na novčanu pomoć za nastavak redovitog školovanja u drugoj školi istog ranga.

(2) Iznos novčane pomoći utvrđuje se prema materijalnim mogućnostima kadeta i pripadnika obitelji sa kojima živi u zajedničkom kućanstvu, kao i visini troškova redovitog školovanja, što se detaljno uređuje propisom ministra obrane.

Članak 39.

(Prava u slučaju smrti)

(1) Pripadnici uže obitelji vojne osoba u službi u Oružanim snagama i kadeta u slučaju smrti imaju pravo naknade pogrebnih troškova.

(2) Pravo iz stavka (1) ovog članka pripada i pripadnicima uže obitelji umrle umirovljene profesionalne vojne osobe u Oružanim snagama, koja je pravo na mirovinu ostvarila neposredno nakon službe u Oružanim snagama.

(3) Naknada troškova iz stavka (1) ovog članka pripada i profesionalnim vojnim osobama u slučaju smrti pripadnika njene uže obitelji ili smrti drugog pripadnika obitelji kojeg je uzdržavala i sa kojim je živjela u zajedničkom kućanstvu.

(4) Pripadnicima uže obitelji smatraju se: bračni drug, djeca, roditelji, očuh, maćeha, posvojitelji i posvojenici.

(5) Prioritet u ostvarenju prava na naknadu pogrebnih troškova utvrđuje se prema propisima o nasljeđivanju. Ukoliko je jedan od pripadnika obitelji sam snosio pogrebne troškove, tada se njemu isplaćuje propisana naknada.

Članak 40.

(Naknada pogrebnih troškova)

(1) Naknada pogrebnih troškova obuhvaća:

- a) troškove prijevoza posmrtnih ostataka do mjesta sahrane,
- b) putne troškove za dva pratitelja,
- c) troškove grobnog mjesta, ukoliko obitelj nema takvo mjesto,
- d) ostali troškovi uobičajeni u mjestu u kojem se vrši sahrana.

(2) Uvjete, iznos i postupak za ostvarenje naknade pogrebnih troškova propisuje ministar obrane.

Članak 41.

(Jednokratna novčana pomoć)

(1) Profesionalne vojne osobe imaju pravo na jednokratnu novčanu pomoć:

- a) koja u miru, tijekom vršenja službe ili u svezi službe, bez svoje krivice, zadobiju ranu ili povredu zbog koje nastupi oštećenje organizma od najmanje 20%,
 - b) kojima bez njihove krivnje nastupi tjelesno oštećenje od najmanje 20% usljed bolesti koja je nastala ili se pogoršala kao izravna posljedica vršenja vojne službe,
- (2) Ako profesionalna vojna osoba iz stavka (1) ovog članka pogine ili umre usljed rane, povrede odnosno bolesti, jednokratna novčana pomoć pripada pripadnicima njene uže obitelji.
- (3) Krivnjom u smislu stavka (1) točka b) ovog članka ne smatra se radnja učinjena iz nehata.
- (4) Pravo na jednokratnu novčanu pomoć pripada pripadnicima uže obitelji osobe poginule prilikom odlaska ili dolaska na vojnu službu ili tijekom postupka prijma i otpusta iz Oružanih snaga.
- (5) Uvjete, iznos i postupak za ostvarenje jednokratne novčane pomoći propisuje ministar obrane.

Članak 42.

(Osposobljavanje bračnih drugova osoba poginulih tijekom službe)

- (1) Bračni drug profesionalne vojne osobe koja izgubi život pod uvjetima iz članka 41. ovog zakona, a koji nema uvjeta za obiteljsku mirovinu, može na osobni zahtjev biti upućen na osposobljavanje radi stjecanja IV stupnja stručne spreml ako u trenutku smrti nije imao nikakvu stručnu spremu niti je bio u radnom odnosu.
- (2) Profesionalna vojna osoba kod koje nastupi invalidnost tijekom obnašanja vojne službe, zbog čega joj je donijet akt o prestanku vojne službe, ako ne ispunjava uvjete za mirovinu može na osobni zahtjev biti upućena na osposobljavanje radi stjecanja odgovarajuće stručne spreml, ukoliko istu nije posjedovala.
- (3) Osposobljavanje iz stavka (1) i (2) ovog članka može trajati najdulje četiri godine.
- (4) Uvjete osposobljavanja osoba, te iznos naknade za osposobljavanje propisuje ministar obrane.

POGLAVLJE V – MIROVINSKO I INVALIDSKO OSIGURANJE VOJNIH OSOBA

Članak 43.

(Definicija vojnog osiguranika)

Vojnim osiguranikom smatra se profesionalna vojna osoba u Oružanim snagama koja ima to svojstvo sukladno ovom zakonu.

Članak 44.

(Staž sa uvećanim trajanjem)

- (1) Vojnim osiguranicima se svakih 12 mjeseci efektivno provedenih na službi računa kao 16 mjeseci staža osiguranja.
- (2) Vojnim osiguranicima se svakih 12 mjeseci efektivno provedenih u službi u činu generala računa kao 18 mjeseci staža osiguranja.
- (3) Vijeće ministara Bosne i Hercegovine će na prijedlog ministra obrane donijeti propis kojim će regulirati na kojima će ustrojbenim mjestima, zbog težine i složenosti posla, vojni osiguranik imati staž osiguranja sa uvećanim trajanjem većim od utvrđenog u stavku (1) ovog članka, ali ne veći od 18 mjeseci.

Članak 45.

(Starosna mirovina)

- (1) Vojni osiguranik stječe pravo na starosnu mirovinu kada navršši 55 godina života i najmanje 30 godina mirovinskog staža.
- (2) Vojni osiguranik stječe pravo na starosnu mirovinu kada navršši 40 godina mirovinskog staža, bez obzira na godine života.

Članak 46.

(Prijedobna starosna mirovina)

U slučaju racionalizacije i smanjenja brojčanog stanja Oružanih snaga, vojni osiguranik iz članka 43. ovog zakona stječe pravo na prijedobnu starosnu mirovinu kada navršši 45 godina života i najmanje 20 godina mirovinskog staža, na prijedlog Ministarstva obrane.

Članak 47.

(Mirovinski osnov i visina mirovine)

- (1) Izuzetno, na prijedlog Ministarstva obrane, osoba stječe uvjete za prijedobnu starosnu mirovinu, prema odluci Predsjedništva, ako ima najmanje 20 godina mirovinskog staža i čin brigadira, bez obzira na godine starosti.
- (2) Izuzetno, na prijedlog Ministarstva obrane, osoba stječe uvjete za starosnu mirovinu, prema odluci Predsjedništva, ako ima čin generala, bez obzira na godine starosti i godine mirovinskog staža.
- (3) Izuzetno, na prijedlog Ministarstva obrane, osoba stječe uvjete za starosnu mirovinu, prema odluci Predsjedništva, ako je u vrijeme rata vršila funkciju zapovjednika brigade-pukovnije ili funkciju zapovjednika višeg ranga najmanje 12 mjeseci.

Članak 48.

(Mirovinski osnov i visina mirovine)

- (1) Mirovinski osnov za stjecanje prava na mirovinu utvrđuje se od mjesečnog prosjeka nevaloriziranih plaća ostvarenih u posljednjih pet godina prije godine u kojoj ostvaruje pravo na mirovinu.
- (2) Visina mirovine ostvaruje se u procentu od mirovinskog osnova prema dužini mirovinskog staža i iznosi za 20 godina 55% od mirovinskog osnova, a za svaku narednu navršenu godinu uvećava se za 2%, s tim da ne može iznositi više od 75% od mirovinskog osnova.
- (3) Mirovina vojnog osiguranika (general) iz članka 47. stavak (3) ovog zakona iznosi 75% prosječne plaće tog vojnog osiguranika koju je ostvario u posljednjih pet godina prije godine u kojoj ostvaruje pravo na mirovinu.

Članak 49.

(Posebni uvjeti za ostvarivanje prava na starosnu mirovinu)

- (1) Vojni osiguranik mirovinu ostvaruje pod uvjetima utvrđenim ovim zakonom, ako ima neprekidno najmanje 10 godina staža osiguranja u svojstvu vojnog osiguranika, i ako ima svojstvo vojnog osiguranika u vrijeme stjecanja prava na mirovinu.
- (2) Vojnom osiguraniku koji je ostvario poseban staž sukladno važećim zakonskim propisima, a koji nema deset godina staža osiguranja u svojstvu vojnog osiguranika, za ostvarivanje prava na starosnu mirovinu uzet će se u obzir i poseban staž.

Članak 50.

(Mirovinski staž)

Mirovinski staž ostvaren u bivšim republikama Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije i u Zavodu za mirovinsko-invalidsko osiguranje vojnih osiguranika do 6. ožujka 1992. godine, odnosno 1. ožujka 2002. godine, uzet će se u obzir vojnim osiguranicima za ostvarivanje i utvrđivanje obima prava iz mirovinskog i invalidskog osiguranja.

Članak 51.

(Invalidska i obiteljska mirovina)

- (1) Vojni osiguranik koji je od ovlaštenog liječničkog povjerenstva proglašen nesposobnim za vojnu službu stječe pravo na invalidsku mirovinu prema uvjetima za stjecanje prava na invalidsku mirovinu sukladno entitetskim zakonima o mirovinskom i invalidskom osiguranju.
- (2) Obitelj umrlog ili poginulog vojnog osiguranika ima pravo na obiteljsku mirovinu prema uvjetima za stjecanje prava na obiteljsku mirovinu sukladno entitetskim zakonima o mirovinskom i invalidskom osiguranju.
- (3) Mirovinski osnov za mirovine iz staka (1) i (2) ovog članka utvrđuje se sukladno članku 48. ovog zakona.

Članak 52.

(Osiguranje financijskih sredstava)

Sredstva potrebna za ostvarivanje prava utvrđenih u ovom poglavlju ovog zakona osiguravaju se iz doprinosa za mirovinsko i invalidsko osiguranje vojnih osiguranika sukladno važećim zakonskim propisima i iz proračuna.

Članak 53.

(Rješavanje ostalih pitanja)

Na sva pitanja iz mirovinskog osiguranja koja nisu uređena ovim zakonom primjenjivat će se odredbe entitetskih zakona o mirovinskom i invalidskom osiguranju.

POGLAVLJE VI – RADNO VRIJEME I GODIŠNJI ODMOR

Članak 54.

(Opća pravila)

(1) Puno radno vrijeme je 40 sati tjedno.

(2) Pri raspoređivanju radnog vremena mora se osigurati odmor u tijeku rada u trajanju od 30 minuta za puno radno vrijeme, dnevni odmor od najmanje 12 sati neprekidno između dva uzastopna radna dana i tjedni odmor od najmanje 24 sata neprekidno.

Članak 55.

(Dulje radno vrijeme)

(1) Zapovjednik brigade, starješina istog ili višeg ranga može narediti da se radi dulje od punog radnog vremena u sljedećim situacijama:

- a) kada su naređene mjere pripravnosti,
- b) u slučaju uzbune u vojnoj postrojbi odnosno ustanovi,
- c) za vrijeme vojnih vježbi,
- d) kada je vojna postrojba angažirana na zadaćama saniranja posljedica elementarnih nepogoda i drugih opasnosti,
- e) za vrijeme dežurstva ili slične dužnosti,
- f) prigodom obavljanja zadaća čije bi obustavljanje ili prekidanje imalo štetne posljedice po bojnu gotovost ili bi nanijelo znatnu materijalnu štetu ili ugrozilo život i zdravlje vojnih i drugih osoba,
- g) kada je potrebno radi ispunjenja uvjeta direktiva, propisa i naredbi ministra obrane.

(2) Izuzetno, zapovjednik na položaju zapovjednika brigade ili višem položaju, može narediti rad dulji od punog radnog vremena i zbog drugih izvanrednih zadaća vojne postrojbe odnosno ustanove.

(3) Rad iz stavka (2) ovog članka može trajati najviše 30 dana tijekom jedne kalendarske godine, a naredba nadležnog zapovjednika za taj rad mora biti u pisanom obliku.

(4) Naredbe za rad nakon radnog vremena za profesionalne vojne osobe izvršavaju se sukladno direktivama, propisima i naredbama ministra obrane.

Članak 56.

(Osnovni godišnji odmor i odsustva)

(1) Profesionalne vojne osobe imaju pravo na godišnji odmor što odgovara vremenu mirovinskog staža:

- a) do 10 godina mirovinskog staža – 20 radnih dana
- b) od 10 do 20 godina mirovinskog staža – 25 radnih dana
- c) 20 i više godina mirovinskog staža – 30 radnih dana

(2) Tijekom jedne kalendarske godine profesionalna vojna osoba ima pravo na do sedam radnih dana plaćenog odsustva po svim osnovama.

(3) Profesionalna vojna osoba može u jednoj kalendarskoj godini odsustvovati četiri radna dana radi zadovoljavanja njenih vjerskih, odnosno tradicijskih potreba, s tim da se odsustvo od dva dana koristi uz naknadu plaće-plaćeno odsustvo.

(4) Profesionalne vojne osobe angažirane na posebnim dužnostima imaju pravo na dodatne dane odmora po odobrenju zapovjednika brigade, starješina istog ili višeg ranga, s tim da ukupan broj tih dodatnih dana ne može prijeći 36 radnih dana.

(5) Profesionalnoj vojnoj osobi se može odobriti do sedam radnih dana neplaćenog odsustva u slučaju izuzetnih događaja u obitelji, po odobrenju zapovjednika postrojbe.

- (6) Profesionalna vojna osoba ima pravo do pet radnih dana odsustva za preseljenje obitelji nakon premještanja u novo mjesto službe.
- (7) Profesionalna vojna osoba ima pravo na porodiljsko odsustvo sukladno važećim zakonima.
- (8) Profesionalnoj vojnoj osobi se može odobriti do 30 dana neplaćenog odsustva po odobrenju zapovjednika brigade, starješine istog ili višeg ranga.
- (9) Profesionalna vojna osoba ima pravo koristiti jedan dan godišnjeg odmora u vrijeme koje sama odredi, ali je dužna i o tome izvijestiti nadležnog starješinu najkasnije tri dana prije korištenja radi dobijanja odobrenja.

Članak 57.

(Korištenje godišnjeg odmora)

- (1) Godišnji odmor se u cjelosti koristi za vrijeme kalendarske godine.
- (2) Izuzetno od stavka (1) ovog članka, godišnji odmor se može koristiti u dva dijela na osnovu osobnog zahtjeva ili prema potrebama službe.
- (3) Ako profesionalna vojna osoba koristi odmor u dijelovima, prvi dio koristi bez prekida u trajanju od najmanje 10 radnih dana u tijeku kalendarske godine, a drugi dio najkasnije do 30. lipnja naredne godine.
- (4) Profesionalna vojna osoba se ne može odreći prava na godišnji odmor niti mu se isti može uskratiti, niti mu isplatiti naknadu umjesto neiskorištenog godišnjeg odmora.
- (5) Profesionalna vojna osoba koristi godišnji odmor sukladno Planu o korištenju godišnjih odmora.
- (6) Ukoliko profesionalna vojna osoba nije počela koristiti godišnji odmor u tijeku kalendarske godine dužna ga je u cjelosti iskoristiti do 30. lipnja naredne godine.

Članak 58.

(Prekid ili odgođeno korištenje odmora)

Profesionalnoj vojnoj osobi može biti prekinuto korištenje godišnjeg odmora ili odgođeno korištenje godišnjeg odmora ili joj može biti naloženo da se ne udaljava iz mjesta boravka, ako to zahtjeva neodloživo obavljanje posla obrane dok traju takvi razlozi, po odluci ministra obrane.

Članak 59.

(Dodatni propisi)

- (1) Ministar obrane donosi propise kojima se utvrđuje raspored, početak i svršetak radnog vremena tijekom dana ili za duži period, prema uvjetima rada i prirodi zadaća vojne postrojbe odnosno ustanove.
- (2) Ministar obrane donosi propise kojima se utvrđuju način i kriteriji za korištenje godišnjeg odmora i odgovarajuće administrativne procedure.

POGLAVLJE VII – PLAĆE, DODACI I DRUGE NAKNADE

Članak 60.

(Pravo na plaće, dodatke i druge naknade)

Profesionalna vojna osoba ima pravo na plaću, dodatke na plaću te druge naknade sukladno ovom zakonu.

Članak 61.

(Plaće i dodaci na plaću)

- (1) Plaće profesionalnih vojnih osoba sastoji se od osnovne plaće i dodatka na plaću.
- (2) Osnovna plaća profesionalne vojne osobe čini vrijednost kvocijenta osobnog čina umnožen sa osnovom za obračun plaće uvećan za 0,5% za svaku godinu navršenog ukupnog mirovinskog staža.
- (3) Profesionalnoj vojnoj osobi pripada uvećanje osnovne plaće u iznosu od 20% s tim da ne ostvaruje pravo na naknadu za rad duži od zakonom određenog redovnog radnog vremena, za rad noću, za rad u dane državnih blagdana, dežurstvo, kao i za obvezatnu nazočnost i pripravnost.
- (4) Profesionalnoj vojnoj osobi, zbog težine i složenosti poslova, pored plaće iz stavaka (2) i (3) ovog članka pripadaju i dodaci na plaću: posebni vojni dodatak (razminerski dodatak, letački dodatak, dodatak za službu na izdvojenim visinskim objektima, i drugim dužnostima na kojima su osobe izložene djelovanjima štetnim po zdravlje) i položajni dodatak.

(5) Ministar obrane će posebnim propisom utvrditi za koje dužnosti će pripadati dodaci na plaću iz stavka (4) ovog članka.

(6) Plaće i druga primanja profesionalnih vojnih osoba uređuju se propisima koje donosi ministar obrane.

(7) Osnov plaće utvrđuje Vijeće ministara Bosne i Hercegovine.

Članak 62.

(Početak primanja plaće)

(1) Profesionalnoj vojnoj osobi nakon svršetka vojne škole pripada plaća od dana prijma u profesionalnu vojnu službu.

(2) Profesionalnoj vojnoj osobi, koja se prima u Oružane snage po nekom drugom osnovu, pripada plaća od dana stupanja na dužnost.

Članak 63.

(Plaća obnašatelja dužnosti)

(1) Obnašatelju dužnosti pripada plaća i druga primanja prema ustrojbenom mjestu na koje je postavljen.

(2) Prava iz stavka (1) ovog članka imaju i profesionalne vojne osobe koje obnašaju dužnost odnosno zamjenjuju odsutnu vojnu osobu, ako obnašanje dužnosti odnosno zamjenjivanje traje više od 30 dana.

Članak 64.

(Naknada za vrijeme udaljenja iz službe odnosno pritvora)

(1) Profesionalnoj vojnoj osobi, dok se nalazi u pritvoru, odnosno udaljenoj od dužnosti, pripada naknada u visini 75% plaće, a ako izdržava obitelj 85% plaće koja bi mu pripadala da nije udaljen iz službe, odnosno u pritvoru.

(2) Puna plaća pripada profesionalnoj vojnoj osobi od dana vraćanja u službu, odnosno ako je uvažena žalba na rješenje o udaljenju od prvog dana udaljenja.

(3) Profesionalnoj vojnoj osobi se isplaćuje obustavljeni dio plaće i u sljedećim slučajevima:

a) ako je stegovna mjera ili kazna poništena rješenjem, ali ne i ako se odluka zasniva na zastarjelosti gonjenja,

b) ako je pravomoćnom presudom u kaznenom odnosno u stegovnom postupku oslobođen od odgovornosti ili je optužba odbijena ili odbačena, ali ne zbog nenadležnosti.

(4) Za vrijeme izdržavanja kazne zatvora profesionalnoj vojnoj osobi ne pripada pravo na plaću niti naknadu plaće.

Članak 65.

(Plaće za vrijeme privremenog raspoređivanja)

Profesionalna vojna osoba privremeno raspoređena na drugu dužnost u Oružanim snagama, Ministarstvu obrane ili u drugom organu državne uprave, državnoj agenciji, odnosno pravnoj osobi, ima pravo na plaću i druga novčana primanja na osnovu članka 61. ovog zakona, ako je to za nju povoljnije.

Članak 66.

(Plaće za vrijeme vršenja diplomatske dužnosti)

Profesionalnoj vojnoj osobi upućenoj na dužnost u vojno izaslanstvo u inozemstvu pripada plaća i druga primanja prema propisima po kojima se isplaćuju plaće i druga primanja osobama u diplomatskim i konzularnim predstavništvima Bosne i Hercegovine, sukladno zakonima Bosne i Hercegovine i propisima ministra obrane.

Članak 67.

(Dodatni propisi)

Ministar obrane donosi propis o plaćama, dodacima na plaću, naknadama i drugim pravima vojno-diplomatskih predstavništava, članova vojnih i mirovnih misija i drugih predstavnika u misijama koje imaju vojni i vojno-diplomatski karakter.

Članak 68.

(Druge dužnosti u inozemstvu)

Profesionalnoj vojnoj osobi i drugim pripadnicima Oružanih snaga koji budu upućeni u inozemstvo radi obnašanja dužnosti proisteklih iz međunarodnih ugovora, odnosno upućeni u vojne međunarodne misije, pripada plaća i druga primanja prema propisu kojeg će donijeti ministar obrane.

Članak 69.

(Plaće i stipendije za vrijeme školovanja i usavršavanja u inozemstvu)

(1) Profesionalnoj vojnoj osobi upućenoj u inozemstvo radi školovanja ili usavršavanja pripada stipendija čiji iznos utvrđuje ministar obrane.

(2) Osim stipendije, osobi iz stavka (1) ovog članka, kojoj obitelj ostaje u Bosni i Hercegovini, pripada osnovna plaća koja bi joj pripadala da nije upućena u inozemstvo.

Članak 70.

(Novčane nagrade za izniman rad)

Profesionalnoj vojnoj osobi može biti dodijeljena novčana nagrada za iznimne uspjehe u radu i djela važna za Oružane snage, a što će biti utvrđeno propisima ministra obrane.

Članak 71.

(Neopravdani izostanak sa dužnosti)

Profesionalnoj vojnoj osobi ne pripada plaća i druga primanja za sate i dane neopravdanog izostanka sa dužnosti.

Članak 72.

(Novčana primanja kadeta)

(1) Novčana i druga primanja kadeta vojnih škola urediće se propisom ministra obrane.

(2) Novčana primanja kadeta upućenih na školovanje izuzeta su od sudskih i upravnih izvršenja.

(3) Kadetima pripada besplatna vojna odora, osobna oprema, ishrana i smještaj.

Članak 73.

(Naknada troškova za službeno putovanje)

(1) Profesionalnoj vojnoj osobi pripada naknada troškova za službeno putovanje.

(2) Uvjete za ostvarenje prava i iznos naknade iz stavka (1) ovog članka propisat će ministar obrane.

Članak 74.

(Naknada troškova prijevoza za dolazak na posao i povratak sa posla)

Profesionalnoj vojnoj osobi pripada naknada troškova prijevoza za dolazak na posao i povratak sa posla. Uvjete za ostvarenje prava i iznos naknade iz ovog članka propisat će ministar obrane.

Članak 75.

(Naknada za regres za godišnji odmor)

Profesionalna vojna osoba ima pravo na naknadu na ime regresa za korištenje godišnjeg odmora u iznosu od najmanje 70% njegove plaće utvrđene rješenjem o plaći, odnosno najmanje u visini prosječne plaće isplaćene u Bosni i Hercegovini za prethodna tri mjeseca prije donošenja rješenja o regresu, ako je to za profesionalnu vojnu osobu pogodnije.

Članak 76.

(Otpremnina za odlazak u mirovinu)

Profesionalna vojna osoba ima pravo na otpremninu prilikom odlaska u mirovinu u iznosu od šest njenih plaća isplaćenih u prethodnih šest mjeseci ili šest prosječnih mjesečnih plaća isplaćenih u Bosni i Hercegovini prema posljednjem objavljenom podatku nadležnog statističkog zavoda, ukoliko je to za nju pogodnije.

Članak 77.

(Troškovi premještaja)

(1) Profesionalna vojna osoba premještena iz jednog mjesta službovanja u drugo, suglasno odredbama ovog zakona, ima pravo na naknadu selidbenih troškova.

(2) Pravo iz stavka (1) ovog članka ima profesionalna vojna osoba kojoj prestane služba zbog odlaska u mirovinu, ako se preseljava.

Članak 78.

(Naknada troškova zbog odvojenog života)

Premještena profesionalna vojna osoba, izuzev premještaja po molbi, koja uzdržava obitelj sa kojom živi u zajedničkom kućanstvu, ima pravo na naknadu troškova zbog odvojenog života od obitelji pod uvjetima i u iznosu, što će biti utvrđeno propisom ministra obrane.

Članak 79.

(Naknada za topli obrok)

Profesionalnim vojnim osobama za dane kada se nalaze na dužnosti pripada novčana naknada za troškove toplog obroka ukoliko nemaju besplatan obrok na radnom mjestu.

Članak 80.

(Naknada troškova za privremeni smještaj)

(1) Profesionalne vojne osobe, zbog specifičnosti službe imaju pravo na naknadu troškova privremenog smještaja od dana stupanja na dužnost, ako im je mjesto prebivališta udaljeno više od 60 km od mjesta službovanja.

(2) Način reguliranja naknade troškova smještaja iz stavka (1) ovog članka reguliraće ministar obrane posebnim propisom. Specifičnost službe nakon maksimalnog razdoblja kojeg definira Ministarstvo obrane smatrat će se trajnom promjenom mjesta službe, a ne privremenom službom. Kao takva, trajna promjena mjesta službe bit će predmet dodatnog propisa Ministarstva obrane.

Članak 81.

(Ostale naknade)

Osoba koja se prvi put prima u profesionalnu vojnu službu ima pravo na besplatnu vojnu odoru i jednokratnu novčanu naknadu za nabavku ostale osobne opreme, u iznosu koji utvrdi ministar obrane.

POGLAVLJE VIII – STANDARDI PONAŠANJA

Članak 82.

(Održavanje najviših standarda ponašanja)

(1) Sve profesionalne vojne osobe na službi u Oružanim snagama obvezne su postizati i održavati najviše profesionalne i osobne standarde utvrđene ovim zakonom, Zakonom o obrani i Kodeksom ponašanja za pripadnike Oružanih snaga.

(2) Nadzor nad primjenom Kodeksa ponašanja iz stavka (1) ovog članka vrši generalni inspektor.

Članak 83.

(Dužnost poštivanja zakona)

(1) Sve vojne osobe na službi u Oružanim snagama imaju dužnost podržavati i poštivati zakone Bosne i Hercegovine, entiteta i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine.

(2) Vojna osoba na službi u Oružanim snagama neće poduzimati, usmjeravati niti predlagati djelatnosti za koje se zna, odnosno vjeruje da predstavljaju kršenje postojećih zakona, politika i propisa.

(3) Kada su razmještene za vrijeme operacije, vojne osobe u Ministarstvu obrane i Oružanim snagama obvezne su se pridržavati Zakona o sudjelovanju pripadnika Oružanih snaga Bosne i Hercegovine, policijskih službenika, državnih službenika i ostalih uposlenika u operacijama potpore miru i drugim djelatnostima u inozemstvu ("Službeni glasnik BiH", broj 14/05) poštuju zakone zemlje u kojoj obnašaju svoju dužnost.

(4) Sve vojne osobe na službi u Oružanim snagama dužne su se pridržavati odredbi Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini.

Članak 84.

(Sukob interesa)

Sve profesionalne vojne osobe na službi u Oružanim snagama u obavljanju privatnih poslova dužne su se ponašati na takav način kojim će izbjeći stvarni, odnosno očiti sukob između njihovih profesionalnih dužnosti i privatnih, političkih i financijskih interesa.

Članak 85.

(Posebne zabrane)

Kako bi se izbjegli stvarni, odnosno očiti sukobi interesa, profesionalnim vojnim osobama na službi u Oružanim snagama se posebno zabranjuje:

- a) korištenje njihovog zvaničnog položaja u svrhu nagovaranja, vršenja pritiska ili bilo kakvog utjecaja na neku osobu kako bi ostvarile osobnu korist financijske ili druge prirode za sebe ili druge,
- b) imati financijskih interesa koji su u sukobu sa savjesnim obnašanjem njihovih dužnosti,
- c) angažman na drugim poslovima ili bilo kojim djelatnostima koji su u sukobu sa zvaničnim državnim dužnostima i odgovornostima,
- d) pokušaj utjecanja na javne dužnosnicima kako bi stekle osobnu korist,
- e) korištenje državnog vlasništva za stjecanje osobne koristi, ili za bilo koju drugu svrhu osim odobrene,
- f) primanje i navođenje nekoga da primi poklon ili bilo što drugo od materijalne vrijednosti od bilo koje osobe ili organizacije koja od Oružanih snaga traži poduzimanje neke službene mjere, sa njima ima poslovni odnos ili provodi neke djelatnosti, niti od onih na čije financijske, profesionalne ili osobne interese vršenje ili nevršenje dužnosti može imati znatan utjecaj.

Članak 86.

(Izuzeci na zabranu primanja poklona)

(1) Izuzetno od odredbi članka 85. stavka (1), točke f) ovog zakona profesionalne vojne osobe na službi u Oružanim snagama mogu prihvatiti:

- a) poklone ponuđene od zvaničnih predstavnika strane zemlje, a u ime države ili Oružanih snaga. Takvi pokloni postaju zvanično vlasništvo države i nisu vlasništvo pojedinca koji je primio poklon, osim u nekim ograničenim iznimkama utvrđenim propisom koji donese ministar obrane. Osobe će prijaviti dobijanje takvih poklona svome nadređenom,
- b) čašćenje ili pokloni primljeni od bilo kojeg pojedinca ili organizacije za izvršenje profesionalne dužnosti, sve dok ukupna vrijednost primljenih predmeta ili usluga ne prelazi iznos od 100 KM. "Čašćenje" ili "pokloni" uključuju hranu, usluge, pokretne predmete, te stvari koje nemaju veliku vrijednost,
- c) pokloni od ili za podređene u prigodama kao što su promaknuće, odlazak u mirovinu, promjene zapovjedne strukture ili druga profesionalna postignuća, sve dok ukupna vrijednost svih poklona zajedno ne prelazi iznos od 400 KM,
- d) pokloni od podređenih nadređenim u posebnim prilikama kao što su vjenčanja, rođendani, godišnjice i slični događaji, sve dok ukupna vrijednost ne prelazi ukupno 400 KM.

(2) Svi pokloni ili čašćenje primljeni sukladno ovom članku se prijavljuju nadređenom profesionalne vojne osobe, kada se to traži saglasno propisu koji donese ministar obrane.

Članak 87.

(Posebne obveze)

U cilju izbjegavanja stvarnih, odnosno očitih sukoba interesa, profesionalne vojne osobe na službi u Oružanim snagama:

- a) donose odluke koje su u najboljem interesu Ministarstva obrane i Oružanih snaga, bez obzira na osobna uvjerenja ili odnose,
- b) ispunjavaju sve zakonske i financijske obveze i plaćaju poreze,
- c) štite i čuvaju državno vlasništvo,
- d) prijavljuju prevaru i korupciju.

Članak 88.

(Članstvo u udrugama)

- (1) Profesionalne vojne osobe na službi u Oružanim snagama mogu se uključiti u djelatnosti udruga i nevladinih organizacija samo ako su te djelatnosti sukladne ovom zakonu.
- (2) Profesionalna vojna osoba može postati članom strane profesionalne udruge ili međunarodne organizacije samo po odobrenju ministra obrane.

Članak 89.

(Obuka o standardima ponašanja)

- (1) Generalni inspektorat upoznaje sa pitanjima vezanim za standarde ponašanja sve osobe koja se primaju prvi put na službu u Oružane snage.
- (2) Svaka postrojba jednom godišnje održava obuku o standardima ponašanja kako bi se sve profesionalne vojne osobe podsjetile na svoje odgovornosti.

POGLAVLJE IX – UPRAVLJANJE PERSONALNOM EVIDENCIJOM

Članak 90.

(Definicije)

- (1) "Glavna evidencija personala" predstavlja osnovnu evidenciju koja se odnosi na pojedinca uposlenog kao profesionalna vojna osoba u Oružanim snagama i osobe u pričuvnom sastavu. Ona obuhvata podatke i dokumenta o identifikaciji i kvalifikaciji, ugovor, dokumenta o obrazovanju, ocjene o njegovom izvršavanju dužnosti, kao i druga dokumenta bitna za angažiranje profesionalnih vojnih osoba na službi u Oružanim snagama.
- (2) "Vojna evidencija o izvršavanju dužnosti" predstavlja pomoćnu evidenciju za vojne osobe za potrebe upravljanja personalom i profesionalnog razvoja. Ona sadrži preslike dokumenata iz glavne evidencije personala i druga dokumenta koja mogu poslužiti za donošenje odluke od strane nadležnog organa vezano za školovanje, obuku, promaknuće i predlaganje za nova postavljenja vojnih osoba.
- (3) "Upravljanje evidencijom" predstavlja djelatnosti planiranja, kontrole, usmjeravanja, organizacije, obuke i promicanja, za ažuriranje, održavanje, korištenje i raspolaganje glavnom evidencijom personala i vojnom evidencijom o izvršavanju dužnosti.

Članak 91.

(Upravljanje i kontrola nadevidencijama)

- (1) Ministar obrane uspostavlja učinkovitu i sistematičnu kontrolu nad glavnim evidencijama personala i vojnim evidencijama o izvršavanju dužnosti kako bi se osiguralo da nadležni starješine imaju potrebne informacije.
- (2) Upravljanjem evidencijama vojnih osoba dokumentira se evidencija o službi vojnih osoba, od prijma do prekida službe, štiti se privatnost osoba te prava i interesi Oružanih snaga. Upravljanje evidencijom personala obuhvata:
 - a) formiranje pojedinačnih evidencija,
 - b) osiguranje da se sve formirane evidencije održavaju i pohranjuju na odgovarajući način, da ih koriste samo ovlaštene osobe i samo u službene svrhe,
 - c) osiguranje da se glavne evidencije personala čuvaju, a sve ostale uništavaju.

Članak 92.

(Odgovornost za glavne evidencije personala)

- (1) Ministarstvo obrane izrađuje propise i procedure za formiranje i održavanje glavnih evidencija personala za sve vojne osobe u Oružanim snagama.
- (2) Odjel za personal Zapovjedništva za potporu je odgovoran za formiranje i održavanje glavnih evidencija personala za sve osobe u Oružanim snagama sukladno propisima i procedurama koje donosi ministar obrane.

Članak 93.

(Odgovornost za vojne evidencija o izvršavanju dužnosti)

- (1) Vojne evidencije o izvršavanju dužnosti formiraju se i održavaju u bataljonu, brigadi, njima ravnim i višim postrojbama.
- (2) Ministarstvo obrane formira i održava vojne evidencija o izvršavanju dužnosti za profesionalne vojne osobe raspoređena u Ministarstvu obrane.

Članak 94.

(Dodatni propisi)

- (1) Ministar obrane donosi propise potrebne za implementaciju sustava upravljanja evidencijom personala kojima se reguliraju pitanja formiranja, održavanja, korištenja i čuvanja glavne evidencije personala i vojne evidencija o izvršavanju dužnosti.
- (2) Sustav upravljanja evidencijom personala obrađuje sljedeća pitanja:
 - a) dokumenta neophodna za formiranje personalnih evidencija i evidencija o izvršavanju dužnosti,
 - b) održavanje i korištenje personalnih evidencija i evidencija o izvršavanju dužnosti,
 - c) upute potčinjenim zapovjedništvima za dostavljanje dokumenata te održavanje i korištenje personalnih evidencija i evidencija o izvršavanju dužnosti,
 - d) mjere sigurnosti kako bi se osigurala zaštita privatnosti podataka o svakom pojedincu,
 - e) procedure za čuvanje evidencija,
 - f) prijenos dokumenata iz personalnih evidencija i evidencija o izvršavanju dužnosti u elektronske dosjee personala,
 - g) mjere pozitivne kontrole nad personalnim evidencijama i evidencijama o izvršavanju dužnosti za obavljanje svakodnevnih djelatnosti unutar Ministarstva obrane i Oružanih snaga.

POGLAVLJE X – SUSTAV ZA KLASIFICIRANJE VOJNIH OSOBA

Članak 95.

(Klasificiranje vojnih osoba)

- (1) Vojnim osobama prilikom pristupanja Oružanim snagama određuje se vojno-evidencijska specijalnost.
- (2) Kroz vojno-evidencijske specijalnosti određuju se skupine ustrojbenih radnih mjesta za koja su potrebne usko vezane sposobnosti. Profesionalne vojne osobe koje su kvalificirane za jedno radno mjesto u okviru neke vojno-evidencijske specijalnosti, mogu obavljati poslove u okviru bilo kojega drugog radnog mjesta koje je na istoj razini složenosti i težine.
- (3) Vojno-evidencijska specijalnost određuje se za svaku profesionalnu vojnu osobu na osnovu čimbenika navedenih u članku 96. ovog zakona i navodi se u pojedinačnim ugovorima o vojnoj službi.
- (4) Tijekom karijere u okviru Oružanih snaga, profesionalne vojne osobe mogu biti dodatno klasificirane kako bi se zadovoljile potrebe Oružanih snaga.

Članak 96.

(Čimbenici za klasificiranje)

Vojne osobe klasificiraju se u određene vojno-evidencijske specijalnosti na osnovu sljedećih čimbenika:

- a) potreba Oružanih snaga kao primarnog čimbenika,
- b) obrazovanja, obuke i iskustva pojedinca,
- c) želja pojedinca,
- d) tjelesnih sposobnosti i drugih kvalifikacija.

Članak 97.

(Uspostava Sustava za klasificiranje vojnih osoba)

- (1) Ministar obrane donosi propise potrebne za uspostavu Sustava za klasificiranje vojnih osoba, a kojim se regulira:
 - a) kriteriji i uvjeti klasifikacija,

- b) procedure pri klasifikaciji,
 - c) klasifikacija strukture vojnih osoba.
- (2) Propisima iz stavka (1) ovog članka regulira se:
- a) spisak vojnih specijalnosti u okviru Oružanih snaga, uključujući i nazive ustrojbenih mjesta,
 - b) definirane procedure za određivanje vojnih specijalnosti koje se koriste u tijeku procedure prijma vojnih osoba u Oružane snage,
 - c) uvjete za određivanje dodatnih vojnih specijalnosti,
 - d) procedure za vođenje evidencije o vojnim specijalnostima vojnih osoba.

Članak 98.

(Vođenje evidencije o personalu i izvještavanje o jačini postrojbe)

- (1) Svaka postrojba vodi preciznu evidenciju o statusu za sve časnike, dočasnike i vojnike koji se nalaze u toj postrojbi kako bi lanac zapovjedanja imao informacije o ukupnoj jačini postrojbe.
- (2) Sve postrojbe redovito izvještavaju o činu i specijalnosti ukupnog personala u datim postrojbama, a sukladno propisima koje donese ministar obrane.
- (3) Ministar obrane donosi za Oružane snage propise za vođenje evidencije o personalu i izvještavanje o jačini postrojbe.

POGLAVLJE XI - SUSTAV UPRAVLJANJA KARIJEROM

Članak 99.

(Definicija)

Sustav upravljanja karijerom pruža mogućnost da produženi ugovori o službi vojnih osoba budu sukladni pojedinačnim potrebama osoba i potrebama Oružanih snaga.

Članak 100.

(Dužina trajanja profesionalne vojne službe)

- (1) Maksimalna dužina trajanja službe profesionalnih vojnih osoba u Oružanim snagama je:
- a) časnici – 30 godina, ali najdulje do 55. godine života,
 - b) dočasnici (OR-5-9) – 30 godina, ali najdulje do 50. godine života, i
 - c) vojnici (OR-1-4) – 15 godina, ali najdulje do 35. godine života.
- (2) Ukoliko se javi potreba službe ministar obrane može časnicima i dočasnicima produžiti trajanje službe i nakon godina života predviđenih u stavku (1), taoka a) i b) ovog članka

Članak 101.

(Dužina trajanja službe u pričuvnom sastavu)

- (1) Služba u pričuvnom sastavu počinje nakon prestanka profesionalne vojne službe i traje:
- a) časnicima – 10 godina, ali najdulje do 55. godine života,
 - b) dočasnicima (OR-5-9) – 7 godina, ali najdulje do 50. godine života,
 - c) vojnicima (OR-1-4) – 4 godine, ali najdulje do 35. godine života,
- (2) Dužina trajanja službe za specijalnosti u pričuvnom sastavu angažirane sukladno članku 9. ovog zakona traje četiri godine, ali najdulje do 55. godine života.
- (3) Služba u pričuvnom sastavu iz stavka (1) i (2) ovog članka može se promijeniti odlukom ministra obrane sukladno potrebama Oružanih snaga.

Članak 102.

(Periodi za donošenje odluka o produženju službe)

- (1) Produženje ugovora o službi profesionalnih vojnih osoba razmatra se u sljedećim periodima:
- a) časnici – nakon 3, 6, 10, 15 i 20 godina službe,
 - b) dočasnici - nakon 3, 6, 10, 15 i 20 godina službe,

c) vojnici - nakon 3, 6 i 10 godina službe.

(2) Pripadnici pričuvnog sastava koji nemaju prethodno vojno iskustvo a posjeduju određena stručna znanja zaključuju poseban ugovor koji se može produžiti sukladno članku 100, stavak (2) ovog zakona.

Članak 103.

(Prinudno produženje ugovora)

U slučaju ratnog stanja, izvanrednog stanja ili da bi se spriječilo smanjenje operativne učinkovitosti postrojbe koja je na zadatku, ministar obrane može naložiti produženje ugovora jednog, odnosno više pripadnika na razdoblje potrebno kako bi se osigurala operativna učinkovitost i do onog trenutka dok se ne mogne naći pogodna zamjena za tog pripadnika, odnosno pripadnike.

Članak 104.

(Povjerenstva za produženje ugovora)

(1) Povjerenstva za produženje ugovora se sazivaju po odluci ministra obrane. Jedinstvena, središnja komisija za produženje ugovora se saziva kako bi donosila odluke o produženju ugovora za sve profesionalne vojne osobe, izuzev povjerenstava koja donose odluke o produženju ugovora za osobe u činovima OR-1 do OR-4 što se može uraditi na razini brigade.

(2) Nadnevak sazivanja povjerenstva za produženje ugovora se oglašava najmanje 6 mjeseci unaprijed, osim u slučaju produženja ugovora za osobe u činovima OR-1 – OR-5 kada se povjerenstva sazivaju 3 mjeseca unaprijed.

Članak 105.

(Sastav povjerenstava za produženje ugovora)

(1) Ministar obrane imenuje članove Povjerenstva za produženje ugovora.

(2) Povjerenstvo za produženje ugovora se sastoji od 5 članova. Predsjedatelj Povjerenstva je najmanje dva čina viši u odnosu na osobu koja se razmatra za produženje ugovora, a članovi Povjerenstva najmanje istog višeg čina. Povjerenstva se imenuju u sljedećem sastavu:

a) Povjerenstva za produženje ugovora za vojnike (OR-1-OR-4), u sastavu:

- 1) OF-4 (Predsjedatelj),
- 2) OF-3,
- 3) OF-2 (x 2),
- 4) OR-9.

b) Povjerenstva za produženje ugovora za dočasnike (OR-5-OR-9) u sastavu:

- 1) OF-4 (Predsjedatelj),
- 2) OF-3,
- 3) OF-2 (x 2),
- 4) OR-9.

c) Povjerenstva za produženje ugovora za časnike (OF-1-OF-3) u sastavu:

- 1) OF-5 (Predsjedatelj),
- 2) OF-4 (x 4).

d) Povjerenstva za produženje ugovora za časnike (OF-4-OF-5) u sastavu:

- 1) OF-7 (Predsjedatelj),
- 2) OF-6 (x 2),
- 3) OF-5 (x 2).

(3) Sva tri konstitutivna naroda su zastupljena u svakom povjerenstvu, a odluke svakog povjerenstva se donose jednoglasno

Članak 106.

(Procedura)

(1) Prilikom razmatranja kandidata za produženje ugovora, predsjedatelj povjerenstava za produženje ugovora mora imati uvid u dosije koji sadrži sljedeće podatke o svakom kandidatu:

- a) godišnje ocjene,
- b) certifikate o pohađanim i završenim tečajevima i školama,
- c) stegovne kartone,
- d) kratak opisak koji sadrži podatke o njegovim civilnim i vojnim kvalifikacijama,
- e) karton o njegovim postavljenjima, kao i dodijeljenim stimulativnim mjerama.

(2) Povjerenstvo za produženje ugovora razmatra svakog kandidata za produženje ugovora na osnovu dokumentacije koja im je dostavljena sukladno stavku (1) ovog članka i dostavlja ministru obrane rangirani spisak onih koji su predloženi za produženje ugovora.

(3) Ministar obrane odobrava produženje ugovora prema rangiranom spisku koji dostavi Povjerenstvo za produženje ugovora.

Članak 107.

(Rad povjerenstva)

Povjerenstva za produženje ugovora za dočasnike i časnike se sastaju onoliko često koliko je to potrebno i na osnovu odluke ministra obrane.

Članak 108.

(Uvjeti za produženje ugovora)

Uvjeti za produženje ugovora su sljedeći:

- a) odgovarajuća školska sprema,
- b) potrebno vrijeme provedeno u činu koji ima,
- c) završena potrebna vojna i civilna edukacija,
- d) prijedlog za produženje ugovora u zadnja dva ocjenjivanja.

Članak 109.

(Dodatni propisi)

Ministar obrane donosi propis koji određuje kriterije i procedure potrebne za djelotvorno funkcioniranje Sustava upravljanja karijerom.

POGLAVLJE XII - PROMAKNUĆE

Članak 110.

(Promaknuće)

(1) Postupak za promaknuće profesionalnih vojnih osoba u čin niži od čina generala provodi se na osnovu ovog zakona i drugih propisa koje donosi ministar obrane. Procedure za promaknuće profesionalnih vojnih osoba su transparentne i omogućavaju promaknuće profesionalnih vojnih osoba koje to najviše zaslužuju na osnovu dotadašnjeg rada i potencijala za buduće službe na pozicijama sa većom odgovornošću.

(2) Promaknuće časnika u činove generala provodi se sukladno Zakonu o obrani.

(3) Promaknuća u činove se obavljaju sukladno godišnjem planu promaknuća, broju i strukturi činova za promaknuće.

Članak 111.

(Povjerenstva za promaknuća)

(1) Povjerenstva za promaknuća odgovorna su za izbor profesionalne vojne osobe predviđene za promaknuće u sljedeći, viši čin.

(2) Povjerenstva za promaknuća sazivaju se po odluci ministra obrane. U cilju razmatranja svih kandidata za promaknuće u viši čin, saziva se jedinstveno, središnje povjerenstvo za promaknuće, a izuzetak su povjerenstva koja razmatraju promaknuće od OR1 do OR4, a koja se mogu izvršiti na razini brigade.

(3) Nadnevak sazivanja Povjerenstva za promaknuća oglašava se najmanje šest mjeseci unaprijed, osim kada su u pitanju povjerenstva koja rade na promaknućima od OR-1 do OR-5, kada se nadnevak oglašava najmanje tri mjeseca unaprijed.

Članak 112.

(Sastav Povjerenstva za promaknuće)

- (1) Članove Povjerenstva za promaknuće imenuje ministar obrane.
- (2) Povjerenstvo za promaknuće sastavljeno je od 5 članova. Predsjedatelj povjerenstva mora biti najmanje dva čina viši u odnosu na osobu koja se razmatra za promaknuće, a članovi povjerenstva za jedan čin viši.
- (3) Povjerenstva se imenuju u sljedećem sastavu:
 - a) Povjerenstva za promaknuće vojnika (OR-2-OR-4), u sastavu:
 - 1) OF-4 (Predsjedatelj),
 - 2) OF-3,
 - 3) OF-2 (x 2),
 - 4) OR-9.
 - b) Povjerenstva za promaknuće dočasnika (OR-5-OR-9) u sastavu:
 - 1) OF-4 (Predsjedatelj),
 - 2) OF-3,
 - 3) OF-2 (x 2),
 - 4) OR-9.
 - c) Povjerenstva za promaknuće časnika (OF-1/Poručnik-OF-3) u sastavu:
 - 1) OF-5 (Predsjedatelj),
 - 2) OF-4 (x 4).
 - d) Povjerenstva za promaknuće časnika (OF-4-OF-5) u sastavu:
 - 1) OF-7 (Predsjedatelj),
 - 2) OF-6,
 - 3) OF-5 (x 3).
- (4) Sva tri konstitutivna naroda su zastupljena u svakom povjerenstvu, a odluke svakog povjerenstva se donose jednoglasno.

Članak 113.

(Procedura)

- (1) Prilikom razmatranja kandidata za promaknuće, Povjerenstvo mora imati uvida u evidencije koje sadrže sljedeće podatke o kandidatu:
 - a) godišnje ocjene,
 - b) certifikate o pohađanim i završenim tečajevima i školama,
 - c) stegovne kartone,
 - d) kratak opisak koji sadrži podatke o njegovim civilnim i vojnim kvalifikacijama,
 - e) karton o njegovim postavljenjima, kao i dodijeljenim stimulativnim mjerama.
- (2) Povjerenstvo za promaknuće razmatra svakog kandidata za promaknuće na osnovu evidencije koja im je dostavljena sukladno stavku (1) ovog članka i dostavlja ministru obrane rangirani spisak onih koji se predlažu za promaknuće.
- (3) Ministar obrane promiče profesionalne vojne osobe na osnovu rangiranog spiska koji mu je dostavilo Povjerenstvo za promaknuća.

Članak 114.

(Rad povjerenstva)

(1) Povjerenstvo za promaknuća dočasnika i časnika sastaje se najmanje jednom godišnje.

(2) Povjerenstvo za promaknuće vojnika sastaje se po potrebi.

Članak 115.

(Uvjeti za promaknuće)

Uvjeti za promaknuće su sljedeći:

- a) odgovarajući stupanj školske spremne,
- b) potrebno vrijeme provedeno u činu koji ima,
- c) potrebno vojno i civilno školovanje i usavršavanje, prema propisu koji donosi ministar obrane,
- d) prijedlog za promaknuće u zadnja dva ocjenjivanja,
- e) postavljenje na ustrojbeno mjesto višeg čina ili postojanje upražnjenog ustrojbenog mjesta višeg čina,
- f) za promaknuće u čin OF-5 profesionalna vojna osoba sa osobnim činom OF-4 mora provesti na ustrojbenom mjestu OF-5 najmanje godinu dana.

Članak 116.

(Potrebna razdoblja za promaknuće)

Kako bi profesionalne vojne osobe razmatrale za promaknuće moraju provesti u osobnom činu:

- a) OF-1 -3 godine
- b) OF-1 -3 godine
- c) OF-2 -4 godine
- d) OF-3 -5 godina
- e) OF-4 -5 godina
- f) OF-5 -5 godina
- g) OR-5 -3 godine
- h) OR-6 -3 godine
- i) OR-7 -4 godine
- j) OR-8 -5 godine

Članak 117.

(Priredobno promaknuće)

Profesionalnoj vojnoj osobi koja je tri puta uzastopce ocijenjena ocjenom "odličan" vrijeme za promaknuće u viši čin skratit će se za jednu godinu u odnosu na vrijeme koje je potrebno provesti u činu.

Članak 118.

(Izvanredno promaknuće)

(1) Dočasnik odnosno časnik, koji postiže izvanredne uspjehe u radu i pokazuje izuzetnu sposobnost, može biti izvanredno promaknut u neposredno viši čin, ako je proveo dvije trećine vremena koje je ovim zakonom propisano za pojedine činove, te ako je proveo najmanje godinu dana na dužnostima višeg čina.

(2) Bliže uvjete i postupak za izvanredno promaknuće dočasnika odnosno časnika, do čina pukovnika, iz stavka (1) ovog članka, propisuje ministar obrane.

Članak 119.

(Promaknuće i služba van zemlje)

(1) U izuzetnim slučajevima profesionalne vojne osobe, na službi u operacijama potpore miru, diplomatskim misijama, multilateralnim vojnim organizacijama van zemlje ili na drugim privremenim posebnim zadacima, može, za razdoblje trajanja takve službe, promaći Predsjedništvo a na prijedlog ministra obrane, u čin koji je najviše jedan čin iznad njihovog osobnog čina.

(2) Profesionalne vojne osobe mogu u razdoblju trajanja takve službe, određene stavkom (1), ostvariti sva prava koja im daje njihov privremeni čin.

(3) Po svršetku službe u operacijama potpore miru, diplomatskim misijama, multilateralnim vojnim organizacijama van zemlje ili na drugim privremenim posebnim zadacima, profesionalnim vojnim osobama bit će zagwarantirana sva prava data kroz njihov osobni vojni čin sukladno ovom zakonu.

Članak 120.

(Promaknuća pripadnika pričuvnog sastava)

Promaknuće pripadnika pričuvnog sastava se obavlja sukladno odredbama ovog poglavlja ovog zakona.

POGLAVLJE XIII – OCJENJIVANJE

Članak 121.

(Osnovna pravila i načela)

(1) Ocjenjivanja profesionalnih vojnih osoba obavljaju se transparentno i nepristrano i koriste se kao osnov za promaknuće i odabir profesionalnih vojnih osoba za vojno obrazovanje.

(2) Pri ocjenjivanju cijeni se sposobnost, odgovornost, sposobnost rukovođenja, profesionalnost, obučenost i vojno vladanje.

(3) Ocjene su: „odličan“, „dobar“, „potrebno osposobljavanje“ i „loš“.

(4) Ocjenjivanje profesionalnih vojnih osoba obavlja se svake kalendarske godine ili na osnovu potreba službe.

(5) Pripadnici pričuvnog sastava se ocjenjuju nakon svakog vršenja djelatne vojne službe, uključujući i vježbe i operacije.

(6) Profesionalne vojne osobe koje su u kalendarskoj godini bile na dužnosti manje od šest mjeseci se ne ocjenjuju, bez obzira na razloge njihova odsustva sa dužnosti.

(7) Ocjene se potpisuju i ulažu u Glavnu evidenciju personala i Vojnu evidenciju o izvršavanju dužnosti. Potpisani primjerak svake ocjene mora se uručiti osobi koje je ocjenjeno.

Članak 122.

(Osnovne procedure)

(1) Svaka ocjena sastoji se iz dva dijela:

a) prethodne ocjene koju daje prvonadređeni, ili neka druga osoba koju odredi prvonadređeni kao osobu koja je najbolje upoznata sa dnevnim poslom koji obavlja osoba koja se ocjenjuje. U oba navedena slučaja, osoba koja ocjenjuje mora u trenutku ocjenjivanja biti u službi na trenutnom ustrojbenom mjestu najmanje 90 dana,

b) dodatnu ocjenu daje prvonadređeni osobe koja obavlja prvotno ocjenjivanje. Ova osoba mora u trenutku ocjenjivanja biti u službi na trenutnom ustrojbenom mjestu najmanje 60 dana.

(2) Prije svakog ocjenjivanja, osobe zadužene za ocjenjivanje objašnjeno u stavku (1) ovog članka će obaviti razgovor o ocjenjivanju i postići dogovor o sadržaju teksta iznesenog u ocjeni.

Članak 123.

(Posljedice ocjenjivanja)

(1) Profesionalnoj vojnoj osobi koja je ocjenjena ocjenom „loš“, ili je tri puta uzastopce ocjenjena ocjenom „potrebno osposobljavanje“ prestaje profesionalna vojna služba.

(2) Profesionalnoj vojnoj osobi koja je tri puta uzastopce ocjenjena ocjenom „odličan“ skraćuje se za godinu dana razdoblje potrebno za promicanje, sukladno članku 117. ovog zakona.

Članak 124.

(Pravo na prigovor i žalbu)

(1) Profesionalne vojne osobe imaju pravo uložiti prigovor na ocjenu.

(2) Rok za prigovor na ocjenu je 8 dana od dana primitka ocjene, a o njemu odlučuje osoba koja je obavila prvotno ocjenjivanje. Odluka o ovom prigovoru mora biti donesena u roku od 30 dana.

(3) Žalbu na odluku o prigovoru koja je pomenuta u stavku (2) ovoga članka potrebno je predati u roku od 15 dana, a o njoj odlučuje osoba prvonadređena osobi koja je obavila prvotno ocjenjivanje. Odluka o ovoj žalbi mora biti donesena u roku od 60 dana.

(4) Viši časnik za izvještavanje je odgovoran za osiguravanje da ukupna dužina procedure predaje prigovora, opisane u stavku (1) i stavku (2) ovoga članka, ne bude duža od 90 dana.

(5) Protiv konačne odluke o ocjeni nije moguće pokrenuti upravni spor.

Članak 125.

(Dodatni propisi)

Ministar obrane donosi propis o kriterijima za ocjenjivanje, administrativne procedure i procedure podnošenja prigovora.

POGLAVLJE XIV – ODLIČJA, NAGRADE I POHVALE

Članak 126.

(Dodjela)

(1) Odličja, nagrade i pohvale profesionalnim vojnim osobama mogu se dodjeljivati za izuzetnu hrabrost odnosno naročit uspjeh postignut u službi u postrojbama, zapovjedništvima i ustanovama.

(2) Građanima, stranim državljanima i drugim pravnim osobama mogu se dodjeljivati odličja, plakete i druga priznanja za doprinos Oružanim snagama.

Članak 127.

(Vrste pohvale)

Pohvala može biti usmena i pismena. Profesionalne vojne osobe pismeno pohvaljuje i nagrađuje zapovjednik na dužnosti zapovjednika brigade, istoj ili višoj dužnosti.

Članak 128.

(Propisi)

(1) Odličja se utvrđuju posebnim zakonom.

(2) Nagrade i pohvale utvrđuje propisom ministra obrane.

POGLAVLJE XV – STANJE U SLUŽBI

Članak 129.

(Stanje u tijeku službe)

U tijeku službe, profesionalne vojne osobe u Oružanim snagama mogu biti:

- a) na dužnosti,
- b) na pripravičkom stažu,
- c) na školovanju ili usavršavanju,
- d) na bolovanju,
- e) na raspolaganju,
- f) udaljena od dužnosti.

Članak 130.

(Dužnost u okviru ustanova)

Profesionalna vojna osoba može biti na dužnosti u stožerima, zapovjedništvima, postrojbama, ustanovama Oružanih snaga i Ministarstvu obrane.

Članak 131.

(Kriteriji za postavljenje)

(1) Profesionalne vojne osobe postavljaju se prema potrebi službe na odgovarajuća ustrojbenja mjesta:

- a) prema stručnoj spremi,
- b) prema činu,

- c) prema osobnoj vojno-evidencijskoj specijalnosti,
 - d) prema posebnim sposobnostima predviđenim za dato ustrojbeno mjesto.
- (2) Raspored na određeno ustrojbeno mjesto vojno-evidencijske specijalnosti smatra se postavljenjem prema osobnoj vojno-evidencijskoj specijalnosti.

Članak 132.

(Nadležnost za postavljenja)

- (1) Predsjedništvo postavlja sve profesionalne vojne osobe na ustrojbeno mjesto za koja je predviđen čin generala na osnovu prijedloga ministra obrane.
- (2) Sve ostale profesionalne vojne osobe postavlja ministar obrane.

Članak 133.

(Postavljenje na ustrojbeno mjesto)

- (1) Profesionalna vojna osoba se postavlja na ustrojbeno mjesto u pukovniji, odnosno službi prema osobnom činu i vojno-evidencijskoj specijalnosti.
- (2) Profesionalna vojna osoba koja pokazuje nadprosječnu sposobnost u vršenju dužnosti može biti raspoređena na ustrojbeno mjesto višeg čina.
- (3) U izuzetnim slučajevima, profesionalna vojna osoba se po potrebi službe i uz pismeni pristanak može postaviti na ustrojbeno mjesto nižeg čina do dvije godine.

Članak 134.

(Postavljenje na ustrojbeno mjesto nižih činova)

Profesionalna vojna osoba iz članka 133., stavak (3) ovog zakona može biti postavljena na ustrojbeno mjesto nižeg čina u sljedećim slučajevima:

- a) zbog ukidanja ustrojbenog mjesta ili zbog izmjene ustrojbenog čina u strukturi ustrojbenog mjesta,
- b) zbog premještanja na osnovu osobnog zahtjeva,
- c) kada je razriješena dužnosti, a nema mogućnost postavljenja na ustrojbeno mjesto osobnog čina,
- d) kada se pojedina ustrojbeno mjesto ne mogu popuniti, a interesi službe to nalažu,
- e) kada je ocjenom nadležnog liječničkog povjerenstva predložena promjena ustrojbenog mjesta, a nema mogućnosti za postavljenje na odgovarajuće ustrojbeno mjesto.

Članak 135.

(Natječaji i oglasi)

- (1) Upražnjena ustrojbeno mjesto u okviru Oružanih snaga utvrđuju se na osnovu sustava za vođenje evidencije o personalu i izvještavanja o jačini postrojbi iz članka 98. ovog zakona.
- (2) Popuna upražnjenih ustrojbenih mjesta u okviru Oružanih snaga profesionalnim vojnim osobama vrši se raspisivanjem natječaja odnosno oglasa, izuzev kadeta i stipendista po svršenu školovanju.
- (3) Odabir kandidata po raspisanu natječaju vrši povjerenstvo koje imenuje ministar obrane.

Članak 136.

(Postavljenje u drugi rod-službu)

Profesionalna vojna osoba može biti postavljena na ustrojbeno mjesto u okviru drugog roda odnosno službe, po potrebi službe, i to u slučaju:

- a) ukidanja ustrojbenog mjesta na koje je raspoređena ili zbog izmjene ustrojbenih elemenata u strukturi tog ustrojbenog mjesta,
- b) gubitka zdravstvene sposobnosti potrebne za obnašanje dužnosti ustrojbenog mjesta na koje je postavljena, pod uvjetom da ne postoji mogućnost postavljenja na odgovarajuće ustrojbeno mjesto.

Članak 137.

(Obnašatelj dužnosti)

- (1) Profesionalnoj vojnoj osobi koja je privremeno spriječena obnašati dužnost određuje se obnašatelj dužnosti.
- (2) Obnašatelj dužnosti se može odrediti i na upražnjeno ustrojbeno mjesto.
- (3) Obnašanje dužnosti može trajati najdulje godinu dana od dana stupanja na dužnost.
- (4) Ukoliko je to uvjet za promaknuće, vrijeme provedeno na dužnosti iz stavaka (1) i (2) ovog članka, računa se kao da je profesionalna vojna osoba postavljena na dato ustrojbeno mjesto.
- (5) Profesionalna vojna osoba koje je određena sukladno stavcima (1) i (2) ovog članka, zadržava status i sva prava njenog predhodnog ustrojbenog mjesta, ukoliko je za nju to pogodnije.

Članak 138.

(Vježbenički staž)

- (1) Radi stjecanja prakse potrebne za samostalno vršenje dužnosti, nakon svršetka školovanja, profesionalne vojne osobe (liječnici, ekonomisti, pravnici i druga slična zanimanja) primaju se u svojstvu pripravnika.
- (2) Vježbenički staž iz stavka (1) ovog članka može trajati najdulje godinu dana.
- (3) Vrijeme provedeno u svojstvu pripravnika računa se u vrijeme provedeno u činu.
- (4) Ministar obrane donosi propis za vježbenički staž iz ovog članka.

Članak 139.

(Školovanje i usavršavanje)

- (1) Profesionalna vojna osoba se odabire za školovanje ili usavršavanje.
- (2) Profesionalna vojna osoba upućena na školovanje ili usavršavanje razrješava se dužnosti ako školovanje ili usavršavanje traje dulje od godine dana.
- (3) Profesionalna vojna osoba upućena na školovanje ili usavršavanja radi promjene vojno-evidencijske specijalnosti razrješava se dužnosti bez obzira na trajanje školovanja ili usavršavanja.
- (4) Profesionalnoj vojnoj osobi se vrijeme provedeno na školovanju ili usavršavanju računa u vrijeme provedeno na službi, s pravom osobnog čina i dužnosti sa koje je upućen na školovanje ili usavršavanje, te se promiče uz uvjete propisane ovim zakonom.
- (5) Propisom ministra obrane uređuju se uvjeti, postupak i nadležnost za odabir i upućivanje na školovanje ili usavršavanje profesionalnih vojnih osoba.

Članak 140.

(Stipendiranje)

- (1) Ministarstvo obrane može dodijeliti stipendije studentima fakulteta i učenicima srednjih škola (u daljnjem tekstu: vojni stipendisti) kako bi popunilo ustrojbeno mjesto ili uključilo kadete u vojne obrazovne institucije.
- (2) U cilju popune ustrojbenih mjesta u Oružanim snagama, Profesionalne vojne osobe mogu biti upućena na fakultete, kao i druge vrste škola, kako u zemlji, tako i u inozemstvu.
- (3) Uvjete i način stipendiranja vojnih stipendista propisuje ministar obrane.

Članak 141.

(Obveze)

- (1) Kadeti, Profesionalne vojne osobe i vojni stipendisti koji pohađaju škole kako bi popunili ustrojbeno mjesto u vojsci raspoređuju se, nakon svršetka školovanja, na odgovarajuća ustrojbeno mjesto.
- (2) Vojni stipendisti iz stavka (1) ovog članka mogu svoje dužnosti obnašati u svojstvu civila, ako je tako regulirano ugovorom o stipendiranju.
- (3) Vojni stipendisti iz stavka (1) ovog članka koji svojom krivnjom nisu svršili školovanje, ili koji ne stupe u vojnu službu po svršetku školovanja, dužni su Ministarstvu obrane naknaditi troškove školovanja.
- (4) Ministar obrane određuje visinu troškova školovanja.

Članak 142.

(Razdoblje vojne službe nakon školovanja)

- (1) Kadeti i vojni stipendisti koji su svršili školovanje u srednjim školama i na fakultetima dužni su provesti u službi razdoblje koje je dvostruko dulje od razdoblja školovanja ili stipendiranja, ukoliko ugovorom nije regulirano drugačije.
- (2) Profesionalne vojne osobe upućene na školovanje i usavršavanje dužne su stupiti u vojnu službu na razdoblje koje je dvostruko dulje od razdoblja školovanja i usavršavanja, ukoliko ugovorom nije regulirano drugačije.
- (3) Iznimku od stavka (1) ovog članka čine kadeti koji završe zrakoplovne škole kao piloti, a koji su dužni stupiti u vojnu službu na razdoblje koje traje 10 godina od dana svršetka školovanja, ukoliko ugovorom nije regulirano dulje razdoblje.

Članak 143.

(Bolovanje)

- (1) Profesionalne vojne osobe, za vrijeme dok su spriječene obnašati službu iz zdravstvenih razloga, nalaze se na bolovanju.
- (2) Profesionalna vojna osoba koja zbog bolesti ne može obnašati dužnost na svom ustrojbenom mjestu bit će razriješena dužnosti ako nadležno liječničko povjerenstvo ocijeni da bi bolovanje moglo trajati dulje od šest mjeseci.
- (3) U slučaju iz stavka (1) ovog članka, profesionalna vojna osoba zadržava prava svog čina i promiče se uz uvjete propisane ovim zakonom.

Članak 144.

(Raspolaganje)

- (1) Raspolaganje nastaje isključivo kao posljedica reorganiziranja i smanjenja opsega poslova i ukidanjem ustrojbenih mjesta.
- (2) Profesionalna vojna osoba koje je na raspolaganju, može se:
 - a) rasporediti na novu dužnost,
 - b) ukoliko je ovo raspoređivanje nemoguće, profesionalnoj vojnoj osobi se nudi prijedobno umirovljenje, sukladno članku 46. ovog zakona, odnosno posebnom zakonu,
 - c) ukoliko je prijedobno umirovljenje nemoguće, profesionalna vojna osoba na raspolaganju bit će razriješena dužnosti i određen joj status raspolaganja u trajanju od šest mjeseci.
- (3) Razriješena profesionalna vojna osoba s radnim stažom duljim od šest godina ima pravo na jedan dodatni mjesec raspolaganja za svaku dodatnu godinu radnog staža, a najviše do 12 mjeseci.
- (4) Za vrijeme raspolaganja, profesionalna vojna osoba ima pravo na plaću u visini plaće u posljednjem mjesecu u kojem je radila.
- (5) Po isteku vremena raspolaganja iz stavka (3) ovog članka, profesionalnoj vojnoj osobi se prekida služba.
- (6) Osoba iz stavka (5) ovog članka ima pravo na otpremninu u visini iznosa njene šestomjesečne plaće.

Članak 145.

(Udaljenje od dužnosti)

- (1) Profesionalna vojna osoba udaljava se od dužnosti:
 - a) za vrijeme dok se nalazi u pritvoru,
 - b) za vrijeme izdržavanja kazne zatvora do šest mjeseci,
 - c) ako je zatečena u izvršenju krivičnog djela ili stegovnog prijestupa u svezi sa službom,
 - d) za vrijeme trajanja stegovnog odnosno krivičnog postupka, ukoliko bi njeno zadržavanje u službi bilo štetno po interese službe.
- (2) Po prestanku razloga udaljavanja od dužnosti, nadležni starješina dužan je odlučiti o daljnjem statusu vojnih osoba.
- (3) Protiv rješenja o udaljenju sa dužnosti dozvoljeno je uložiti žalbu starješini pretpostavljenom starješini koji je donio rješenje u roku od osam dana od dana prijma rješenja.

(4) Žalba ne zadržava izvršenje rješenja.

(5) Vrijeme udaljenja sa dužnosti ne računa se u vrijeme za promaknuće, osim ako se utvrdi da nije postojao razlog za udaljenje.

(6) Udaljenje od dužnosti će se dokumentirati u pisanom obliku i jedan primjerak se ulaže u personalni dosije i karton o radu profesionalne vojne osobe.

Članak 146.

(Privremeno upućivanje)

(1) Profesionalna vojna osoba, zbog potreba službe, može biti privremeno upućena u stožer, neko drugo zapovjedništvo, postrojbu, ustanovu Oružanih snaga i Ministarstvo obrane u istom ili drugom mjestu službovanja.

(2) Privremeno upućivanje iz stavka (1) ovog članka može trajati najdulje godinu dana u za trajanja jednog ugovora.

Članak 147.

(Premještaj)

(1) Profesionalne vojne osobe u tijeku službe mogu biti premještene prema potrebama službe.

(2) Ministar obrane donosi propis kojim se regulira postupak premještaja profesionalnih vojnih osoba.

(3) Premještajem, u smislu stavka (1) ovog članka, smatra se promjena mjesta službovanja zbog postavljanja na novu dužnost, ukoliko to zahtijeva promjenu boravišta.

(4) Premještaj se vrši iz sljedećih razloga:

- a) potrebe službe,
- b) zamjena profesionalne vojne osobe koje napušta službu ili odlazi u mirovinu,
- c) potreba profesionalnog usavršavanja profesionalne vojne osobe,
- d) uobičajena rotacija prema izmjenama u zapovjedanju,
- e) promaknuće,
- f) osobni zahtjev.

Članak 148.

(Nadležnost za premještaj)

(1) Predsjedništvo premješta generale na osnovu prijedloga ministra obrane.

(2) Ministar obrane premješta sve ostale profesionalne vojne osobe.

Članak 149.

(Pravo na izjašnjavanje)

Prije donošenja naredbe za premještaj i postavljenje, profesionalnoj vojnoj osobi omogućit će se izjašnjavanje o istom.

Članak 150.

(Vrijeme obnašanja zapovjedne dužnosti)

(1) Profesionalna vojna osoba može istu zapovjednu dužnost, zaključno sa dužnosti zapovjednika brigade i njoj ravnoj dužnosti, obnašati najdulje četiri godine.

(2) Izuzetno, zbog potreba službe, dužnosti iz stavka (1) ovog članka mogu se obnašati najdulje šest godina.

Članak 151.

(Premještaj iz zdravstvenih razloga)

Profesionalna vojna osoba može biti premještena zbog zdravstvenih razloga ako:

- a) nadležno liječničko povjerenstvo utvrdi da bi daljnji boravak u mjestu službe zbog prirode bolesti profesionalne vojne osobe ili pripadnika njene uže obitelji, bio štetan,
- b) u mjestu službe ne postoji odgovarajuće ustrojbeno mjesto,

- c) prihvati postavljenje na niže ustrojbeno mjesto.

Članak 152.

(Upućivanje u druge ustanove ili pravne osobe)

- (1) Profesionalna vojna osoba može po potrebi službe biti upućena u drugi organ državne uprave, ustanovu, agenciju ili pravnu osobu.
- (2) Prava i dužnosti profesionalnih vojnih osoba iz stavka (1) ovog članka reguliraju se ovim zakonom, važećim zakonima koji reguliraju rad tijela iz stavka (1), kao i propisima i naredbama koje izda ministar obrane.
- (3) Profesionalna vojna osoba iz stavka (1) ovog članka ima sva prava i obveze profesionalne vojne obveze, ako zakonom nije drugačije određeno.

Članak 153.

(Promjena roda ili službe)

- (1) Profesionalnom časniku ili dočasniku može biti promjenjen rod ili služba na osobni zahtjev ili zbog potreba službe.
- (2) Osobi iz stavka (1) ovog članka može se promijeniti rod odnosno služba na osobni zahtjev ako ima potrebne kvalifikacije i ako to dozvoljavaju potrebe popune. Osobi iz stavka (1) ovog članka mijenja se rod ili služba na osnovu potreba Oružanih snaga, u slučaju ukidanja ustrojbenog mjesta na kojem je osoba bila u službi ili raspoređena, ili radi popune slobodnih mjesta u drugom rodu odnosno službi, ako navedena osoba ima potrebnu stručnu spremu i da svoj pristanak na promjenu roda ili službe.
- (3) Akt o promjeni roda ili službe za osobe iz stavka (1) ovog članka donosi ministar obrane.

POGLAVLJE XVI - ČINOVI I OZNAKE ORUŽANIH SNAGA

Članak 154.

(Činovi)

- (1) Činovi generala, časnika, dočasnika i vojnika u Oružanim snagama su sljedeći:

a) Činovi generala

1)	Čin:	General pukovnik
	NATO oznaka:	OF-8
	Način obraćanja:	General
	kratica:	Gen. puk.
2)	Čin:	General major
	NATO oznaka:	OF-7
	Način obraćanja:	General
	kratica:	Gen. boj.
3)	Čin:	Brigadni general
	NATO oznaka:	OF-6
	Način obraćanja:	General
	Kratica:	Brig.gen.

b) Činovi časnika

1)	Čin:	Brigadir
	NATO oznaka:	OF-5

	Način obraćanja:	Brigadir
	Kratika:	Brig.
2)	Čin:	Pukovnik
	NATO oznaka:	OF-4
	Način obraćanja:	Pukovnik
	Kratika:	Puk.
3)	Čin:	Major
	NATO oznaka:	OF-3
	Način obraćanja:	Major
	Kratika:	maj.
4)	Čin:	Kapetan
	NATO oznaka:	OF-2
	Način obraćanja:	Kapetan
	Kratika:	Kap.
5)	Čin:	Poručnik
	NATO oznaka:	OF-1
	Način obraćanja:	Poručnik
	Kratika:	Por.
6)	Čin:	Potporučnik
	NATO oznaka:	OF-1
	Način obraćanja:	Potporučnik
	Kratika:	P. por.

c) Dočasnički činovi

1)	Čin:	Zastavnik I klase
	NATO oznaka:	OR-9
	Način obraćanja:	Zastavnik
	Kratika:	Zast. I kl
2)	Čin:	Zastavnik
	NATO oznaka:	OR-8
	Način obraćanja:	Zastavnik
	Kratika:	Zast..
3)	Čin:	Stariji vodnik I klase

NATO oznaka: OR-7
Način obraćanja: Stariji vodnik
Kratika: St. vod I kl

4) **Čin:** Stariji vodnik
NATO oznaka: OR-6
Način obraćanja: Stariji vodnik
Kratika: St. vod

5) **Čin:** Vodnik
NATO oznaka: OR-5
Način obraćanja: Vodnik
Kratika: Vod.

d) Vojnički činovi

1) **Čin:** Kaplar
NATO oznaka: OR-3/4
Način obraćanja: Kaplar
Kratika: Kpl.

2) **Čin:** Vojnik prve klase
NATO oznaka: OR-2
Način obraćanja: Vojnik
Kratika: Voj. I kl.

3) **Čin:** Vojnik
NATO oznaka: OR-1
Način obraćanja: Vojnik
Kratika: Voj.

Članak 155.

(Oznake činova)

(1) Oznake časnika u činu generala sastoje se od grba Bosne i Hercegovine sa mačevima okruženim zlatnim vijencem od hrastovih listova i zlatnim zvijezdama sa 7 krakova na poletu oivičenoj zlatnom prugom.

(2) Oznake časnika (OF-1 – OF-2) sastoje se od srebrnih pruga na početku epolete (na ramenu) i srebrnih zvijezda, kako slijedi:

(a) potporučnik (OF-1) – 1 zvijezda,

(b) poručnik (OF-1) – 2 zvijezde,

(c) satnik (OF-2) – 3 zvijezde.

(3) Oznake časnika (OF-3 – OF-5) sastoje se od mačeva na početku epolete oivičenih srebrnom prugom i srebrnih zvijezda, kako slijedi:

(a) bojničnik (OF-3) – 1 zvijezda,

- (b) pukovnik (OF-4) – 2 zvijezde,
- (c) brigadir (OF-5) – 3 zvijezde.
- (4) Oznake dočasničkih činova (OR-5 – OR-9) sastoje se od oznake u obliku slova „V“ i žute pruge na početku epolete, kako slijedi:
 - (a) vodnik (OR-5) – 1 uska pruga,
 - (b) stariji vodnik (OR-6) – 2 uske pruge,
 - (c) stariji vodnik I klase (OR-7) – 3 uske pruge,
 - (d) zastavnik (OR-8) – 1 debela pruga i 1 uska pruga,
 - (e) zastavnik I klase (OR-9) – 1 debela pruga i 2 uske pruge.

Članak 156.

(Maskirne odore)

Sve maskirne odore u Oružanim snagama su od istog ili sličnog materijala sa istom maskirnom šarom.

Članak 157.

(Oznake)

- (1) Oznake se trebaju nalaziti na kapi/beretci, desnom ramenu i, u slučaju kad je to odobreno, na lijevom ramenu odore svih pripadnika Oružanih snaga.
- (2) Svi osim časnika u činu generala na kapi/beretci nose bedževe Kopnene vojske ili Zrakoplovstva i protuzračne obrane Oružanih snaga. Na kapi/beretci časnika u činu generala nalazi se bedž grba BiH sa mačevima i zlatnim vijencem.
- (3) Oznaka na desnom ramenu svih pripadnika Oružanih snaga je zastava BiH.
- (4) Pripadnici pješačkih pukovnija na lijevom ramenu nose oznake koje predstavljaju njihovu pukovniju.
- (5) Dodatne oznake brigade, druge ustanove, odnosno postrojbe, nosit će se ispod oznaka pješačke pukovnije na lijevom ramenu, ako to odobri ministar obrane.
- (6) Pripadnici svih ostalih pukovnija, ustanova, odnosno postrojbi će nositi oznake brigade, druge ustanove, odnosno postrojbe, na lijevom ramenu, ako to odobri ministar obrane.
- (7) Svi osim časnika u činu generala mogu nositi najviše dvije oznake na lijevom ramenu.
- (8) Časnici u činu generala koji zapovjedaju brigadama, odnosno ustanovama, nosit će oznake brigade, odnosno ustanove na lijevom ramenu. Časnici u činu generala ne mogu nositi nikakvu drugu oznaku na lijevom ramenu.

POGLAVLJE XVII - STEGOVNA ODGOVORNOST

Članak 158.

(Povreda vojne stege i stegovna odgovornost)

- (1) Povreda vojne stege je svako ponašanje suprotno odredbi članka 32., stavka (1) ovog zakona.
- (2) Povreda vojne stege može biti lakša i teža.
- (3) Lakša povreda vojne stege je stegovna pogreška. Teža povreda vojne stege je stegovni prijestup.
- (4) Za povredu vojne stege odgovaraju profesionalne vojne osobe, osobe u pričuvnom sastavu i kadeti u vojnoj školi, ako su u tijeku obnašanja službe ili izvan nje vojnu stegu povrijedili s umišljajem ili iz nehata.
- (5) Profesionalne vojne osobe, osobe u pričuvnom sastavu i kadeti u vojnoj školi odgovaraju za povredu vojne stege dok su u službi u Oružanim snagama.

Članak 159.

(Stegovne pogreške)

Stegovne pogreške su:

- a) nepravodobno ili nepotpuno izvršenje zapovijedi, odluka ili naredbi nadređenoga,
- b) učestalo kašnjenje u službu ili na dužnost ili raniji odlasci iz službe ili s dužnosti,

- c) neopravdani izostanak iz službe ili s dužnosti u trajanju od jednog dana,
- d) neizvješćivanje nadređenog o spriječenosti dolaska u službu ili na dužnost u roku od 24 sata,
- e) povreda propisa o nošenju vojne odore, vojničkom izgledu i osobnoj higijeni,
- f) neuljudan odnos prema suradnicima, podređenima i nadređenima,
- g) povreda propisa o pozdravljanju, obraćanju, predstavljanju i javljanju,
- h) konzumiranje alkohola tijekom službujućeg vremena ili tijekom dužnosti,
- i) spavanje na dužnosti,
- j) prikrivanje ili neprijavljivanje počinitelja stegovnih pogreški,
- k) drugo postupanje suprotno propisima iz područja obrane, kojima se ne nanosi šteta imovini Bosne i Hercegovine ili drugih javnopravnih tijela.

Članak 160.
(Stegovni prijestupi)

Stegovni prijestupi su:

- a) neizvršenje ili odbijanje izvršenja zapovijedi, odluka ili naredbi nadređenoga,
- b) samovoljno napuštanje formacije ili ustanove,
- c) samovolja u obnašanju službe ili dužnosti,
- d) nesavjesno ili nemarno obnašanje službe,
- e) zloraba položaja ili prekoračenje službenih ovlasti,
- f) uporaba sile ili vatrenog oružja suprotno ovome zakonu i propisima donijetim na temelju ovoga zakona,
- g) povreda propisa o stražarskoj službi,
- h) opijenost ili stanje pod utjecajem alkohola, narkotika ili opijata prilikom dolaska na službu ili dužnost ili tijekom službujućeg vremena ili vremena na dužnosti,
- i) neovlaštena uporaba sredstava dodijeljenih ili povjerenih radi izvršavanja zadataka ili dužnosti,
- j) nanošenje štete vojnoj imovini ili drugoj imovini u svezi s obavljanjem službe,
- k) nepoduzimanje ili nedovoljno poduzimanje mjera iz okvira vlastite dužnosti, nužnih za sigurnost postrojenja, sredstava, osoba ili povjerenih ili dodijeljenih predmeta,
- l) prikrivanje od ovlaštenih vojnih osoba činjenica o načinu izvršenja službene radnje ili uporabe sile,
- m) povreda propisa o tajnim ili povjerljivim podacima ili informacijama,
- n) neopravdani izostanak iz službe ili s dužnosti u trajanju duljem od jednog dana,
- o) zloraba bolovanja,
- p) krivotvorenje izvješća ili podnošenje lažnih izvješća,
- q) krivotvorenje, uništenje ili prikrivanje službenih dokumenata, službenih knjiga ili predmeta,
- r) nepoduzimanje propisanih, zapovjedenih, naređenih ili drugih mjera potrebnih za očuvanje života i zdravlja ljudi, ili za očuvanje ispravnosti postrojenja, objekata i tehnike te sredstava rada,
- s) postupak kojim se vrijeđa dostojanstvo podređenih ili mlađih ili koje je diskriminirajuće po spolu, rasi, boji kože, vjeri ili nacionalnosti, a osobito seksualno zlostavljanje ili uznemiravanje, odnosno bilo koji postupak kojim se krše prava koja im po propisima pripadaju,
- t) nedolično ponašanje koje nanosi štetu ugledu Ministarstva obrane ili Oružanim snagama, poglavito narušavanje javnog reda i mira, posebice nepristojnim ponašanjem ili sukobljavanjem na javnom mjestu, ili bilo koji drugi postupak koji remeti javni red i mir, bez obzira na mjesto i vrijeme događaja,
- u) sprječavanje, izbjegavanje ili odgađanje internog postupka prema sebi,
- v) prikrivanje ili neprijavljivanje počinitelja stegovnih prijestupa,

- w) obnašanje djelatnosti suprotno odredbama ovog zakona i Zakona o obrani ili bez prethodnog odobrenja ministra obrane
- x) povreda propisa o političkoj djelatnosti ili sindikalnom organiziranju u Oružanim snagama,
- y) ponavljanje stegovnih pogreški, počinjenjem najmanje dvije stegovne pogreške tijekom jedne kalendarske godine,
- z) počinjenje krivičnog djela ili postojanje osnovane sumnje da je krivično djelo počinjeno,
- aa) ostali postupci suprotni propisima iz područja obrane, kojima se nanosi šteta imovini Bosne i Hercegovine ili drugih javnopravnih tijela.

Članak 161.

(Stegovne sankcije)

- (1) Za povredu vojne stege počiniteljima se izriču sljedeće stegovne sankcije:
 - a) stegovne mjere;
 - b) stegovne kazne.
- (2) Za stegovne pogreške izriču se stegovne mjere, a za stegovne prijestupe stegovne kazne.
- (3) Iznimno od odredbe stavka (2) ovoga članka, za stegovne prijestupe kadeta i pričuvnih vojnika izriču se stegovne mjere.
- (4) Za jednu ili više povreda vojne stege o kojima se istodobno odlučuje izriče se samo jedna stegovna mjera ili jedna stegovna kazna.

Članak 162.

(Odabir vrste i mjere stegovne sankcije)

- (1) Pri odabiru vrste i mjere stegovne sankcije uzima se u obzir: vrsta povrede vojne stege, posljedice povrede vojne stege, stupanj krivnje osobe protiv koje se vodi postupak, pobude iz kojih je povrijeđena vojna stega, okolnosti u kojima je povrijeđena vojna stega, dotadašnje službovanje i ponašanje osobe protiv koje se vodi postupak, narav njezine službe i dužnosti, njezin odnos prema oštećeniku i naknadi štete prouzročene povredom vojne stege te druge olakotne i otegotne okolnosti.
- (2) Načelnik Zajedničkog stožera Oružanih snaga Bosne i Hercegovine najmanje jednom godišnje predlaže ministru obrane donošenje obvezujućih uputa radi utvrđivanja jedinstvene stegovne politike u provođenju stegovnih postupaka.

Članak 163.

(Stegovne mjere)

- (1) Stegovne mjere su:
 - a) opomena,
 - b) ukor,
 - c) prekoredna služba u trajanju do tri smjene,
 - d) zabrana izlaska iz vojarne u trajanju do 10 dana,
 - e) smanjenje plaće od 5% do 20% u trajanju od jednog do tri mjeseca,
 - f) vojnički pritvor u trajanju do 15 dana.
- (2) Stegovna mjera prekoredne službe iz stavka (1), točke c) ovog članka može se izreći samo kadetima i pričuvnim vojnicima.
- (3) Stegovne mjere zabrane izlaska iz vojarne iz stavka (1), točke d) i vojničkog pritvora iz stavka (1), točke f) ovog članka mogu se izreći samo kadetima, pričuvnim vojnicima i profesionalnim vojnicima.
- (4) Stegovna mjera smanjenja plaće iz stavka (1), točke e) ovog članka ne može se izreći kadetima ni osobama u pričuvnom sastavu.

Članak 164.

(Stegovne kazne)

- (1) Stegovne kazne su:
 - a) zaustavljanje u napredovanju u službi i promaknuću u trajanju od jedne do četiri godine,

- b) smanjenje plaće od 21% do 33% u trajanju od četiri do 12 mjeseci,
- c) vojnički pritvor u trajanju do 30 dana,
- d) prevođenje čina u neposredno niži čin,
- e) oduzimanje čina,
- f) smjenjivanje s dužnosti uz raspored na ustrojbeno mjesto neposredno nižeg čina u trajanju od jedne do tri godine,
- g) smjenjivanje sa zapovjedne odnosno voditeljske dužnosti uz zabranu imenovanja na takvu dužnost u trajanju od jedne do pet godina,
- h) gubitak profesionalne službe.

(2) Stegovna kazna zaustavljanja u napredovanju u službi i promaknuću iz stavka (1), točke a) ovog članka može se izreći samo profesionalnim vojnim osobama, pričuvnim časnicima i dočasniciima.

(3) Stegovne kazne smanjenja plaće iz stavka (1), točke b) i vojničkog pritvora iz stavka (1), točke c) ovog članka mogu se izreći samo profesionalnim vojnim osobama.

(4) Stegovne kazne prevođenja u neposredno niži čin iz stavka (1), točke d) i oduzimanja čina iz stavka (1), točke e) ovog članka mogu se izreći samo vojnim osobama.

(5) Stegovna kazna smjenjivanja s dužnosti uz raspored na ustrojbeno mjesto neposredno nižeg čina iz stavka (1), točke f) ovog članka može se izreći svim osobama na službi u Oružanim snagama, s tim da se časnika ne može rasporediti na ustrojbeno mjesto dočasnika, a dočasnika na ustrojbeno mjesto vojnika.

(6) Stegovna kazna smjenjivanja sa zapovjedne, odnosno voditeljske dužnosti, uz zabranu imenovanja na takvu dužnost iz stavka (1), točke g) ovog članka, može se izreći svim osobama na službi u Oružanim snagama raspoređenima na zapovjedne odnosno voditeljske dužnosti.

(7) Stegovna kazna gubitka profesionalne službe iz stavka (1), točke h) ovog članka može se izreći profesionalnim vojnim osobama.

Članak 165.

(Zastara pokretanja i vođenja stegovnog postupka)

(1) Pokretanje stegovnog postupka zbog stegovne pogreške zastarijeva nakon proteka tri mjeseca od dana kad je nadređena osoba postavljena na dužnost zapovjednika čete, njoj ravne ili više razine dužnosti, saznala za izvršenu povredu i počinitelja, ali najkasnije u roku od šest mjeseci od dana izvršenja povrede, a postupak se mora završiti u roku od šest mjeseci od dana pokretanja.

(2) Pokretanje stegovnog postupka zbog stegovnog prijestupa zastarijeva nakon proteka 12 mjeseci od dana kad je nadređena osoba postavljena na dužnost zapovjednika brigade, njoj ravne ili više razine dužnosti saznala za stegovni prijestup, ali najkasnije u roku od dvije godine od izvršenog prijestupa, a postupak se mora završiti u roku od dvije godine od dana pokretanja.

(3) Zastara pokretanja i vođenja stegovnog postupka zbog stegovnog prijestupa koji ima obilježja krivičnog djela, te je u povodu toga krivičnog djela u tijeku postupak pred nadležnim tužiteljem ili sudom ili je krivični postupak već okončan pravomoćnom osuđujućom presudom, nastupa istodobno kad i zastara krivičnog progona.

Članak 166.

(Zastara izvršenja stegovne sankcije)

(1) Zastara izvršenja stegovne mjere nastupa nakon proteka dva mjeseca od dana kad je odluka o stegovnoj mjeri postala izvršna, a zastara izvršenja stegovne kazne nakon proteka četiri mjeseca od dana kad je odluka o stegovnoj kazni postala izvršna.

(2) Iznimno od odredbe stavka (1) ovog članka, zastara izvršenja stegovne kazne prestanka profesionalne službe nastupa nakon proteka šest mjeseci od dana kad je odluka o kazni postala izvršna.

(3) Zastara izvršenja stegovne kazne prekida se svakom radnjom usmjerenom na izvršenje kazne.

(4) Zastara izvršenja stegovne kazne nastupa u svakome slučaju kada protekne dvaput onoliko vremena koliko je propisano u stavcima (1) i (2) ovog članka.

Članak 167.

(Pomilovanje za vojnostegovne sankcije)

(1) Pomilovanje za vojnostegovnu sankciju izrečenu pojedinoj profesionalnoj vojnoj osobi, osobi u pričuvnom sastavu ili kadetu u vojnoj školi, može dati ministar obrane uz suglasnost Predsjedništva.

- (2) Pomilovanjem se može odrediti potpuno ili djelomično oslobođenje od izvršenja stegovne sankcije ili zamijeniti izrečena stegovna sankcija blažom stegovnom sankcijom.
- (3) Pomilovanje se može dati samo povodom molbe za pomilovanje.
- (4) Pomilovanje nema utjecaja na prava trećih osoba.
- (5) Predsjedništvo obavještava Parlamentarnu skupštinu Bosne i Hercegovine do 31. ožujka svake godine o suglasnostima za pomilovanjima za vojnostegovne sankcije danim tijekom prethodne kalendarske godine.

Članak 168.

(Brisanje iz vojnostegovne evidencije)

- (1) Stegovna mjera briše se iz vojnostegovne evidencije po proteku dvije godine od dana kada je stegovna mjera izvršena, pod uvjetom da osoba nije počinila novu povredu vojne stege u roku od jedne godine od dana kad je stegovna mjera izvršena.
- (2) Stegovna kazna briše se iz vojnostegovne evidencije po proteku četiri godine od dana kada je stegovna kazna izvršena, pod uvjetom da osoba nije počinila novu povredu vojne stege u roku od dvije godine od dana kada je stegovna kazna izvršena.
- (3) Brisanje iz vojnostegovne evidencije obavlja se po službenoj dužnosti.

Članak 169.

(Osnovne odredbe o stegovnom postupku)

- (1) Vojnostegovni postupak provodi se sukladno odredbama ovog zakona i propisa iz članka 32, stavak (3) ovog zakona.
- (2) Svatko može podnijeti stegovnu prijavu za povredu vojne stege. Nadležna tijela mogu i po službenoj dužnosti pokrenuti stegovni postupak.
- (3) Stegovni postupak mora biti fer i transparentan. Osoba koja odgovara u stegovnom postupku ima sljedeća osnovna prava:
 - a) pravo da bude na vrijeme izvještena o navodima optužbe za povredu vojne stege i o dokazima kojima se navodi optužbe potkrijepljuju te pravo da pisano odgovori na navode optužbe ili da se njezina usmena izjava zapiše,
 - b) pravo na fer i javno saslušanje u razumnom roku,
 - c) pravo da ne iskazuje protiv sebe, pravo nazočnosti svakom saslušanju i pravo obrane protiv navoda optužbe uz stručnu pomoć branitelja po svom izboru,
 - d) pravo na javno izricanje odluke,
 - e) pravo na žalbu protiv odluke.
- (4) Iznimno od stavka (1), točke b) ovog članka, javnost može biti potpuno ili djelomično isključena sa saslušanja ako to zahtijevaju interesi službe ili dužnosti, javnog reda i državne sigurnosti demokratskog društva, ili ako je to u interesu malodobne osobe ili zaštite privatnog života. Javnost također može biti isključena do nužne mjere u okolnostima kad bi javnost ometala interese pravde prema mišljenju tijela koje vodi stegovni postupak.
- (5) Branitelj iz stavka (3), točka c) ovog članka može biti svaka osoba na službi u Oružanim snagama, a ukoliko nije na službi, branitelj može biti samo odvjetnik ili odvjetnički pripravnik.

Članak 170.

(Nadležnost u stegovnom postupku)

- (1) Opomenu, ukor, prekovrednu službu u trajanju do tri smjene i zabranu izlaska iz vojarne u trajanju do pet dana izriče nadređeni starješina na položaju komandira voda, njemu jednakog ili višeg položaja.
- (2) Ostale stegovne mjere izriču:
 - a) zapovjednik čete – zabranu izlaska iz vojarne u trajanju od deset dana i vojnički pritvor u trajanju do tri dana,
 - b) zapovjednik bataljona i zapovjednik samostalne čete - zabranu izlaska iz vojarne u trajanju od deset dana i vojnički pritvor u trajanju od deset dana,
 - c) zapovjednik brigade, samostalnog bataljona i starješine njemu ravnog ili višeg položaja - zabranu izlaska iz vojarne u trajanju od deset dana i vojnički pritvor u trajanju od 15 dana i smanjenje plaće od 5% do 20% u trajanju od jednog do tri mjeseca.

(3) Nadležni starješine raspravljaju i odlučuju o stegovnoj odgovornosti za učinjene stegovne greške i izriču stegovne mjere.

(4) Vojnostegovna vijeća raspravljaju i odlučuju o stegovnoj odgovornosti za učinjene stegovne greške i izriču stegovne kazne.

Članak 171.

(Vojnostegovna vijeća)

(1) U Oružanim snagama za raspravljanje i odlučivanje o stegovnim prijestupima vojnih osoba u prvom i drugom stupnju osnivaju se vojnostegovna vijeća.

(2) Prvostupanjska vojnostegovna vijeća imenuje zapovjednik brigade ili starješina istog ili višeg ranga i sastoje se od triju članova od kojih je jedan predsjednik vijeća.

(3) Drugostupanjsko vojnostegovno vijeće rješava po žalbama na odluke prvostupanjskih vojnostegovnih vijeća i imenuje ga ministar obrane i sastoji se od tri člana od kojih je jedan predsjednik vijeća.

POGLAVLJE XVIII – PRESTANAK VOJNE SLUŽBE

Članak 172.

(Prestanak vojne službe)

(1) Profesionalnoj vojnoj osobi služba prestaje:

- a) istekom ugovornog roka o prijmu u službu, ako se ugovor ne produži,
- b) zbog trajne zdravstvene nesposobnosti za vojnu službu,
- c) zbog ograničene sposobnosti, kada profesionalna vojna osoba ne prihvati premještaj nastao zbog izmjenjenih sposobnosti,
- d) istekom vremena raspolaganja sukladno članku 144. ovog zakona,
- e) ako pet dana uzastopce neopravdano izostane sa dužnosti ili sedam dana u tijeku godine sa prekidima,
- f) ako je ocijenjena konačnom ocijenom "loš",
- g) ako je tri puta uzastopce ocijenjena ocijenom "potrebno osposobljavanje",
- h) zbog stegovne kazne oduzimanja čina,
- i) zbog stegovne kazne gubitka službe,
- j) ako je pravomoćno osuđena na bezuvjetnu kaznu zatvora u trajanju duljem od šest mjeseci,
- k) sporazumno,
- l) na osnovu osobnog zahtjeva,
- m) ako je u vrijeme prijma u službu postojala smetnja za prijam, koju je profesionalna vojna osoba prikrivala,
- n) stjecanjem uvjeta za mirovinu,
- o) smrću.

(2) Propise za uspostavljanje procedura za prekid službe profesionalnih vojnih osoba donosi ministar obrane.

Članak 173.

(Ocjena zdravstvene sposobnosti)

(1) Ocjenju zdravstvene sposobnosti za vojnu službu utvrđuje nadležno liječničko povjerenstvo, a na zahtjev profesionalne vojne osobe ili po zahtjevu starješine ranga zapovjednika samostalnog bataljona ili višeg starješine.

(2) Ukoliko se profesionalna vojna osoba nalazi na bolovanju šest mjeseci neprekidno, odnosno 12 mjeseci sa prekidima u posljednje dvije godine, nadležni zapovjednik iz stavka (1) ovog članka je obavezan takvu osobu uputiti na ocjenju zdravstvene sposobnosti za vojnu službu, a koju daje nadležno liječničko povjerenstvo.

Članak 174.

(Postupak za prestanak službe)

- (1) Prijedlog za prestanak službe profesionalne vojne osobe podnosi nadležni starješina ministru obrane u roku od osam dana po nastupanju razloga za prestanak službe.
- (2) Ministar obrane donosi naredbu o prestanku službe u roku od 30 dana po prijmu osnovanog prijedloga za prestanak službe.
- (3) Naredba o prestanku službe po zahtjevu profesionalne vojne osobe donosi se najkasnije u roku od 30 dana od dana podnošenja pismenog zahtjeva.
- (4) Profesionalna vojna osoba se razriješava dužnosti najkasnije u roku od sedam dana od dana donošenja naredbe o prestanku službe.

Članak 175.

(Častan i nečastan otpust)

- (1) Profesionalnoj vojnoj osobi se u aktu o prestanku službe naznačava da je otpuštena uz "častan otpust" ili "nečastan otpust".
- (2) "Nečastan otpust" dobijaju profesionalne vojne osobe kojima je služba prestala zbog:
 - a) neopravdanog izostanka sa posla,
 - b) službene ocjene "loš", ili ocjene "potrebno osposobljavanje" date tri puta uzastopce,
 - c) odbijanja premještaja i rasporeda,
 - d) stegovne odgovornosti sukladno pravilima o vojnoj stezi,
 - e) činjenice da je pravomoćno osuđena na bezuvjetnu kaznu zatvora u trajanju duljem od šest mjeseci za krivično djelo,
 - f) prikrivanja činjenica prilikom stupanja u službu od kojih je ovisila odluka o prijmu.
- (3) U svim drugim slučajevima prestanka službe, profesionalne vojne osobe otpuštaju se uz "častan otpust".

Članak 176.

(Posljedice "časnog otpusta" i "nečasnog otpusta")

- (1) Profesionalne vojne osobe koje su iz službe otpuštena uz "častan otpust" zadržavaju pravo na službeni naziv čina, te pravo na nošenje vojne odore u svečanim prilikama.
- (2) „Nečastan otpust“ ima za posljedicu gubitak svih prava i povlastica koje bi profesionalna vojna osoba imala nakon prestanka profesionalne vojne službe, kao što su:
 - a) pravo na ponovni prijam u profesionalnu vojnu službu,
 - b) pravo na nošenje vojne odore u svečanim prilikama,
 - c) pravo na oslovljavanje činom.

Članak 177.

(Prestanak obveze službe u pričuvnom sastavu)

- (1) Pripadniku pričuvnog sastava služba prestaje:
 - a) na osnovu osobnog zahtjeva,
 - b) zbog trajne zdravstvene nesposobnosti za vojnu službu,
 - c) zbog ograničene sposobnosti, ukoliko ne postoji mogućnost rasporeda,
 - d) ako je ocjenjen konačnom ocijenom "loš",
 - e) ako je tri puta uzastopce ocijenjen ocijenom "potrebno osposobljavanje",
 - f) zbog stegovne kazne oduzimanje čina,
 - g) zbog stegovne kazne gubitka službe,
 - h) ako je pravomoćno osuđen na bezuvjetnu kaznu zatvora u trajanju duljem od šest mjeseci,
 - i) sporazumno,

- j) istekom ugovornog roka o prijmu u službu, ako se ugovor ne produži,
- k) ako je u vrijeme prijma u službu postojala smetnja za prijam koju je pripadnik pričuvnog sastava prikrivao,
- l) smrću.

(2) Propise za uspostavljanje procedura za prekid službe pripadnika pričuvnog sastava donosi ministar obrane.

POGLAVLJE XIX – OSTALE ODREDBE

Članak 178.

(Priroda naredbi)

- (1) Akt o promaknuću, premještanju i raspoređivanju časnika i dočasnika ne zahtijeva obrazloženje. Obrazloženje se daje samo u slučaju kada je zahtjev za redovito promaknuće odbijen.
- (2) Žalba koju uloži profesionalna vojna osoba na akt o postavljenju na dužnost, premještanju ili udaljavanju sa dužnosti, ne odlaže izvršenje istog.
- (3) Upravni spor se ne može pokrenuti protiv akta koji se odnosi na premještaj, promaknuće, postavljenje i prestanak službe profesionalne vojne osobe.

Članak 179.

(Pravna akta)

Akta koja se odnose na službu profesionalnih vojnih osoba u Oružanim snagama, a koja sadrže tajne podatke, bit će priopćena takvim osobama nakon potpisivanja potvrde o prijmu. Nadnevak potpisivanja se smatra nadnevkom dostave.

Članak 180.

(Nadležnosti)

- (1) U slučaju da zakonom ili propisom donesenim na osnovu ovog zakona, nije određena nadležnost drugog tijela, za rješavanje u upravnim stvarima u prvom stupnju nadležan je časnik na položaju zapovjednika samostalnog bataljona, odnosno postrojbe iste ili više razine.
- (2) U slučaju žalbe na prvostupanjsku odluku iz stavka (1) ovoga članka, o žalbi rješava starješina postrojbe direktno nadređen starješini koji je donio prvostupanjsku odluku.

Članak 181.

(Upravni postupci)

- (1) Za donošenje rješenja u upravnom postupku nadležan je zapovjednik postrojbe u kojoj se osoba, o čijem se pravu odnosno obvezi rješava, nalazi u službi.
- (2) Ako se rješava o pravu odnosno obvezi zapovjednika iz stavka (1) ovog članka ili ako taj zapovjednik po zakonu treba biti izuzet od rješavanja iz drugih razloga, za donošenje rješenja mjesno je nadležan zapovjednik koji mu je neposredno nadređen.

Članak 182.

(Dodatni propisi)

Ministar obrane, posebnim propisom, odredit će nadležnost starješina za donošenje upravnih i drugih akata, sukladno Zakonu o obrani i ovom zakonu.

POGLAVLJE XX – PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 183.

(Preuzimanje)

- (1) Osobe na službi u entitetskim vojskama postaju osobe na službi u Oružanim snagama dana 1. siječnja 2006. godine u činu i položaju na kojem su se zatekli 31. prosinca 2005. godine.
- (2) Ministar obrane je dužan, u roku od godinu dana od stupanja na snagu ovog zakona, zaključiti ugovore sa osobama iz stavka (1) ovog članka sukladno i po proceduri propisanoj u Poglavlju XI ovog zakona.

Članak 184.

(Statusna prava)

- (1) Sva prava i obveze stečene na osnovu propisa koji su važili do dana stupanja na snagu ovog zakona, ostaju na snazi do rješavanja stanja u službi po ovom zakonu.
- (2) Časnici koji ne ispunjavaju uvjete školske spreme po ovom zakonu, dužni su u roku od četiri godine od dana stupanja na snagu ovog zakona, steći odgovarajuću stručnu spremu sukladno ovom zakonu.
- (3) Dočasnici koji ne ispunjavaju uvjete školske spreme po ovom zakonu, dužni su u roku od dvije godine od dana stupanja na snagu ovog zakona, steći odgovarajuću stručnu spremu sukladno ovom zakonu.
- (4) Osobe iz stavaka (2) i (3) obvezne su svake godine dostaviti dokaz iz kojeg se vidi da se školuju po sustavu godina za godinu.

Članak 185.

(Usklađivanje činova)

- (1) Sva profesionalne vojne osobe će 1. siječnja 2006. godine preuzeti NATO činove na način utvrđen u članku 154. ovog zakona.
- (2) U slučaju da prijašnji čin nema ekvivalentan čin u činovima NATO-a, primjenjuje se sljedeće:
 - a) Osobe koje su odslužile dvije trećine ili više na dužnosti u svom sadašnjem činu, zaključno sa 31. prosincem 2005. godine, ispunjavaju uvjete za promaknuće u sljedeći viši čin,
 - b) Osobe koje su odslužile manje od dvije trećine na dužnosti u svom sadašnjem činu, zaključno sa 31. prosincem 2005. godine, postavljaju se na prvi niži čin, ali će im se služba u trenutnom činu uzimati u obzir prilikom promaknuća na sljedeći viši čin.
- (3) Nijedna osoba neće primati manju plaću usljed postavljenja sukladno stavom (2), točka b) ovog članka.

Članak 186.

(Donošenje propisa)

Nadležni organi u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona dužni su donijeti propise iz svoje nadležnosti sukladno ovom zakonu.

Članak 187.

(Primjena propisa)

Propisi koji su bili na snazi do dana stupanja na snagu ovog zakona, ukoliko nisu u suprotnosti sa ovim zakonom, primjenjuju se do donošenja novih.

Članak 188.

(Zabrana prijma na službu)

Od dana stupanja na snagu ovog zakona pa do dana preuzimanja osoba na službi u entitetskim vojskama koji je propisan u članku 183. ovog zakona, Ministarstvo obrane, Ministarstvo obrane Republike Srpske i Federalno Ministarstvo obrane neće vršiti prijam novih osoba na službu, izuzev kadeta i stipendista zatečenih na školovanju.

Članak 189.

(Stupanje na snagu)

Ovaj Zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku Bosne i Hercegovine", a primjenjivat će se od 1. siječnja 2006. godine, osim ukoliko nije drugačije propisano ovim zakonom.

4.4. Ostale preporuke za izmjene i dopune zakona

4.4.1. Amandmani na ustave i zakone entiteta

U ovom dijelu izvješća daje se pregled potrebnih amandmana na zakone na entitetskoj razini kako bi država lakše preuzela sve nadležnosti u oblasti obrane. Preuzimanje tih nadležnosti i ukidanje nadležnosti entiteta u oblasti obrane zahtijevat će stavljanje postojećih entitetskih zakona o obrani i zakona o službi u vojsci van snage, kao i amandmane na entitetske zakone o ministarstvima, te neke manje amandmane na ustave entiteta. Proces daljnjeg usklađivanja postojećih entitetskih zakona sa odredbama Zakona o obrani i Zakona o službi u Oružanim snagama Bosne i Hercegovine se mora obaviti kako bi se osigurala usklađenost sa novim odredbama i rješenjima u oblasti obrane.

U ovom dijelu prikazane su oblasti zakona koje zahtijevaju dopunu, stavljanje van snage, odnosno usklađivanje. Zakonski prijedlozi za amandmane na ustave entiteta, stavljanje van snage zakona o obrani i zakona o službi u vojsci, kao i amandmani na zakone o ministarstvima slijede u narednom dijelu ovog izvješća.

Amandmani na ustave

Bit će potrebni amandmani na ustave entiteta kako bi se ukinule sve nadležnosti, odnosno pozivanje na obranu. Ti amandmani su sadržani u narednom dijelu ovog izvješća.

Amandmanima na Ustav Republike Srpske iz 2003. godine nisu u potpunosti ukinute nadležnosti, odnosno pozivanje na obranu. Prema tome, potrebno je završiti posao na ukidanju nadležnosti i pozivanja u zakonu. Ustav bi trebao biti izmijenjen u sljedećim dijelovima: nadležnosti Republike; nadležnosti Narodne skupštine Republike Srpske; nadležnosti predsjednika Republike Srpske; i poglavlje o obrani.

Ustav Federacije Bosne i Hercegovine se ne bi trebao puno mijenjati. Amandmanima usvojenim 2003. godine ukinuto je skoro svako pozivanje na obranu kao nadležnost entiteta. Preostalo pozivanje na obranu sadržano je u nadležnosti Federacije Bosne i Hercegovine za sklapanje vojnih sporazuma.

Stavljanje entitetskih zakona o obrani i službi (u vojsci) van snage

Kako bi država preuzela nadležnosti u oblasti obrane i kako bi se te nadležnosti u potpunosti uključile u državne zakone potrebno je staviti postojeće entitetske zakone u oblasti obrane van snage. Prema tome, Narodna skupština Republike Srpske bi trebala staviti van snage Zakon o obrani i Zakon o službi u Vojsci Republike Srpske. Isto tako, Zakon o obrani i Zakon o službi u Vojsci Federacije Bosne i Hercegovine trebala bi staviti van snage Parlamentarna skupština ovog entiteta.

Ukidanje entitetskih ministarstava obrane

Kako bi se završilo ukidanje entitetskih ministarstava obrane, bilo bi neophodno izmijeniti entitetske zakone o ministarstvima kako bi se isključila ministarstva obrane iz sastava vlade. Prema tome, Zakon o ministarstvima Republike Srpske i Zakon o federalnim ministarstvima i drugim tijelima federalne uprave se moraju izmijeniti.

Usklađivanje ostalih zakona

Preuzimanje nadležnosti u oblasti obrane od države i potpuna i učinkovita provedba Zakona o obrani i Zakona o službi u Oružanim snagama Bosne i Hercegovine zahtijeva proces usklađivanja entitetskih zakona sa ovim novim odredbama na državnoj razini. U Zakonu o obrani, kako u verziji iz 2003. godine tako i u ovoj novoj verziji, člankom 81. se utvrđuje da će se svi entitetski zakonski i podzakonski akti uskladiti sa njegovim odredbama. Odredbe novih državnih zakona odrazit će se na više entitetskih zakona.

Početna analiza zakona na koje će uticati Zakon o obrani i Zakon o službi u Oružanim snagama Bosne i Hercegovine otkrila je da će možda biti potrebno izmijeniti dole navedene dodatne zakone.

U Republici Srpskoj bilo bi neophodno uskladiti Zakon o civilnoj zaštiti, budući da Ministarstvo obrane Republike Srpske više ne bi postojalo. Isto tako će možda biti potrebno izmijeniti Zakon o mirovinskom i invalidskom osiguranju kako bi odražavao odredbe iz Zakona o službi u Oružanim snagama Bosne i Hercegovine vezano za odredbe o mirovinama. Pored toga, možda će trebati

izmijeniti Zakon o lokalnoj samoupravi kako bi se omogućio prijenos vojnih evidencija.

U Federaciji Bosne i Hercegovine Zakon o zaštiti i spašavanju ljudi i dobara od prirodnih i drugih katastrofa trebao bi se uskladiti s obzirom na to da entitetsko ministarstvo obrane ne bi više postojalo. Možda će biti potrebno izmijeniti Zakon o mirovinskom i invalidskom osiguranju kako bi se uzele u obzir odredbe iz Zakona o službi u Oružanim snagama Bosne i Hercegovine vezano za odredbe o mirovinama. Također će možda biti potrebno izmijeniti Zakon o javnom pravobranilaštvu kako bi se omogućilo ukidanje pozicije vojnog pravobranitelja i prenos neriješenih sporova sa entitetskog ministarstva obrane na Javno pravobranilaštvo. Isto tako, kao što je slučaj u Republici Srpskoj, možda će biti potrebno izmijeniti Zakon o lokalnoj samoupravi kako bi se omogućio prijenos vojnih evidencija.

Međutim, Povjerenstvo za reformu obrane shvata da će možda biti potrebna dodatna analiza i amandmani. Povjerenstvo shvata da su mnoga od ovih pitanja izvan djelokruga i nadležnosti njegovoga mandata, te poziva na daljnje razmatranje tokom i nakon parlamentarne faze usvajanja ovih amandmana. Zakon o obrani Bosne i Hercegovine predviđa ovaj proces i ostavlja period od šest mjeseci kako bi se izvršilo usklađivanje entitetskih zakona i podzakonskih akata sa njegovim odredbama.

4.4.2. Preporuke za izmjene i dopune zakona

Federacija Bosne i Hercegovine

Amandmani na Ustav Federacije Bosne i Hercegovine

Proglašavaju se amandmani CVI, CVII i CVIII koje je donio Parlament Federacije BiH na sjednici Zastupničkog doma, održanoj _____ 2005. godine i na sjednici Doma naroda, održanoj _____ 2005. godine.

AMANDMANI CVI, CVII I CVIII NA USTAV FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE

I AMANDMAN CVI

Članak III.1 a) se briše.

AMANDMAN CVII

Članak IV.A.7.20(1)(i) se briše.

AMANDMAN CVIII

U članku IV.B.3.7 a) (I). riječi "časnika u armiji" brišu se.

II

Amandmani CVI, CVII i CVIII na Ustav Federacije Bosne i Hercegovine stupaju na snagu u ponoć 31. prosinca 2005. godine.

Zakon o prestanku važenja Zakona o obrani Federacije Bosne i Hercegovine

Z A K O N **O PRESTANKU VAŽENJA ZAKONA O OBRANI** **FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE**

Članak 1.

Zakon o obrani Federacije BiH ("Službene novine Federacije BiH" broj 34/04) prestaje važiti dana 1. siječnja 2006. godine.

Članak 2.

(1) Izuzetno od odredaba članka 19. stavak 4. i članka 32.a. Zakona o državnoj službi u institucijama Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH" 19/02, 35/03, 14/04, 17/04, 26/04 i 37/04), dana 1. siječnja 2006. godine svi državni službenici Ministarstva obrane Federacije BiH postaju državni službenici u Ministarstvu obrane Bosne i Hercegovine, i na njih se primjenjuje Zakon o državnoj službi u institucijama Bosne i Hercegovine sukladno Zakonu o obrani Bosne i Hercegovine.

(2) Dana 1. siječnja 2006. godine, namještenici iz Ministarstva obrane Federacije BiH postaju zaposlenici u Ministarstvu obrane Bosne i Hercegovine i na njih će se primjenjivati Zakon o radu u institucijama Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH" 26/04 i 7/05).

(3) Danom propisanim u stavku 1. i 2. ovog članka, Pravilnik o unutarnjoj organizaciji i sistematizaciji Ministarstva obrane Federacije BiH postaje sastavnim dijelom Pravilnika o unutarnjoj organizaciji i sistematizaciji Ministarstva obrane Bosne i Hercegovine sukladno Zakonu o obrani Bosne i Hercegovine. Državni službenici i namještenici iz stavka 1. i 2. ovog članka nastavljaju obavljati prethodne poslove i zadatke u mjeri u kojoj to nije u suprotnosti sa Zakonom o obrani Bosne i Hercegovine, dok ministar obrane Bosne i Hercegovine ne donese konačnu odluku o njihovom statusu u Ministarstvu obrane Bosne i Hercegovine sukladno Zakonu o obrani Bosne i Hercegovine.

(4) Državni službenici i zaposlenici iz stavka 1. i 2. ovog članka zadržavaju svoju poziciju, plaću i naknade sve dok ministar obrane Bosne i Hercegovine ne

doneše konačnu odluku o njihovom statusu u Ministarstvu obrane Bosne i Hercegovine sukladno Zakonu o obrani Bosne i Hercegovine.

(5) Državni službenici i zaposlenici u Ministarstvu obrane Bosne i Hercegovine u slučaju razrješenja s dužnosti nastalog usljed prekobrojnosti prema odluci ministra obrane Bosne i Hercegovine sukladno Zakonu o obrani Bosne i Hercegovine imaju pravo na otpremninu sukladno Zakonu o obrani Bosne i Hercegovine.

Članak 3.

(1) Od 1. siječnja 2006. godine zapovjednik Zajedničkog zapovjedništva Vojske Federacije BiH izravno je odgovoran načelniku Zajedničkog stožera Oružanih snaga Bosne i Hercegovine do ukidanja Zajedničkog zapovjedništva Vojske Federacije BiH sukladno Zakonu o obrani Bosne i Hercegovine.

(2) Zapovjednik Zajedničkog zapovjedništva Vojske Federacije BiH nema operativne zapovjedne ovlasti.

Članak 4.

Ministar obrane Bosne i Hercegovine će sukladno Zakonu o obrani Bosne i Hercegovine, najkasnije do 1. siječnja 2006. godine odrediti osobu za Ministarstvo obrane Federacije BiH za obavljanje onih poslova i zadataka neophodnih za učinkovito upravljanje prijašnjim Ministarstvom obrane Federacije BiH do završetka procesa tranzicije.

Članak 5.

(1) Ministarstvo obrane Bosne i Hercegovine i Ministarstvo obrane Federacije BiH izvršit će popise nepokretne i pokretne imovine, pismohrane, spisa i drugih dokumenata sukladno Zakonu o obrani Bosne i Hercegovine.

(2) Popis nepokretne imovine bit će dostavljen Ministarstvu obrane Bosne i Hercegovine u roku od 60 dana od dana stupanja na snagu Zakona o obrani Bosne i Hercegovine. Popis pokretne imovine, pismohrane, spisa i drugih dokumenata bit će dostavljen u roku od 30. dana od dana stupanja na snagu Zakona o obrani Bosne i Hercegovine.

(3) Ministarstvo obrane Bosne i Hercegovine će sukladno Zakonu o obrani Bosne i Hercegovine utvrditi imovinu koja će i dalje služiti za potrebe obrane.

(4) Nepokretna imovina za koju se sukladno Zakonu o obrani Bosne i Hercegovine utvrdi da neće služiti za potrebe obrane ostaje i dalje u vlasništvu Federacije BiH.

(5) Pokretna imovina za koju se sukladno Zakonu o obrani Bosne i Hercegovine utvrdi da neće služiti za potrebe obrane ostaje i dalje u vlasništvu Federacije BiH i odluku o postupanju s istom donijet će Vlada Federacije BiH.

Članak 6.

(1) Ministarstvo obrane Bosne i Hercegovine i Ministarstvo obrane Federacije BiH će u roku od 30 dana od dana stupanja na snagu Zakona o obrani Bosne i Hercegovine sačiniti sveobuhvatan popis ostalih prava i obveza Ministarstva obrane Federacije BiH i predložiti plan o prijenosu ostalih prava i obveza Ministarstvu obrane Bosne i Hercegovine.

(2) Osim ukoliko nije drukčije predviđeno u planu za prijenos ostalih prava i obveza iz stavka 1. ovog članka odobrenog sukladno Zakonu o obrani Bosne i Hercegovine, Vlada Federacije BiH je i dalje odgovorna za dugove, zaduženja i ostale obveze Ministarstva obrane Federacije BiH nastalih do 1. siječnja 2006. godine.

Članak 7.

Na temelju Plana o konačnom raspolaganju imovinom koji odobrava Vijeće ministara Bosne i Hercegovine, Vlada Federacije BiH sa Vijećem ministara Bosne i Hercegovine potpisuje sporazume, odluke, rješenja ili ostale relevantne instrumente potrebne za okončanje raspolaganja svim pravima i obvezama nad pokretnom i nepokretnom imovinom.

Članak 8.

Proračunska i sva ostala finacijska pitanja vezana za Ministarstvo obrane Federacije BiH i Vojsku Federacije BiH rješavaju se sukladno Zakonu o obrani Bosne i Hercegovine.

Članak 9.

(1) Sukladno Zakonu o temeljima lokalne samouprave ("Službene novine Federacije BiH" broj: 6/95) i Zakonu o obrani Bosne i Hercegovine, evidencije o osobama koje su regulirale vojnu obvezu u Federaciji BiH prebacuju se na općine u Federaciji BiH.

(2) Vlada Federacije BiH će u roku od 60 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona donijeti uredbu kojom će detaljnije regulirati pitanja iz stavka 1. ovog članka.

(3) Pri prijenosu evidencija iz stavka 1. ovog članka Vlada Federacije BiH vodit će računa o zaštiti osobnih podataka sukladno Zakonu o zaštiti osobnih podataka ("Službeni glasnik BiH" 32/01).

Članak 10.

Sva ostala pitanja vezana za Ministarstvo obrane Federacije BiH i Vojsku Federacije BiH rješavat će se sukladno Zakonu o obrani Bosne i Hercegovine.

Članak 11.

Ovaj zakon stupa na snagu osam dana od dana objavljivanja u "Službenim novinama Federacije BiH".

Zakon o prestanku važenja Zakona o službi u vojsci Federacije Bosne i Hercegovine

Z A K O N O PRESTANKU VAŽENJA ZAKONA O SLUŽBI U VOJSCI FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE

Članak 1

Zakon o službi u Vojski Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH" broj 34/04) prestaje važiti dana 1. siječnja 2006. godine.

Članak 2

Osobe na službi u Vojski Federacije BiH postaju, sukladno Zakonu o obrani Bosne i Hercegovine, osobe na službi u Oružanim snagama Bosne i Hercegovine dana 1. siječnja 2006. godine u činu i položaju na kojem su se zatekli 31. prosinca 2005. godine.

Članak 3

Sva prava i obveze stečene na temelju propisa koji su važili do dana stupanja na snagu ovog zakona ostaju na snazi do rješavanja stanja u službi osoba iz članka 2. ovog zakona sukladno Zakonu o obrani Bosne i Hercegovine i Zakonom o službi u Oružanim snagama Bosne i Hercegovine.

Članak 4

Ovaj zakon stupa na snagu osam dana od dana objavljivanja u "Službenim novinama Federacije BiH".

Zakon o izmjenama Zakona o federalnim ministarstvima i drugim tijelima federalne uprave

ZAKON

O IZMJENAMA ZAKONA O FEDERALNIM MINISTARSTVIMA I DRUGIM TIJELIMA FEDERALNE UPRAVE

Članak 1.

U Zakonu o federalnim ministarstvima i drugim tijelima federalne uprave ("Službene novine Federacije BiH", br. 19/03 i 38/05), u članku 4. briše se točka 1.

Članak 2.

Članak 5. briše se.

Članak 3.

U članku 22. u osamnaestom redu riječi: "izradu i donošenje svog plana obrane;" se brišu.

Članak 4.

U članku 23. u šestom redu riječi: "geodetsko-kartografske poslove od značaja za obranu;" se brišu.

Članak 5.

Ovaj zakon stupa na snagu osam dana od dana objave u "Službenim novinama Federacije BiH", a primjenjivat će se od 1. siječnja 2006. godine.

Republika Srpska

Amandmani na Ustav Republike Srpske

AMANDMANI CXIV i CXVIII NA USTAV REPUBLIKE SRPSKE

Ovi amandmani čine sastavni dio Ustava Republike Srpske i stupaju na snagu danom njihovog proglašenja, a primjenjuju se od ponoći 31. prosinca 2005. godine.

I

AMANDMAN CXIV (114)

U članku 68. zamijenjenim Amandmanom XXXII i izmijenjenim Amandmanom CVI u točki 2. riječi "obranu i" brišu se.

II

AMANDMAN CXV (115)

U članku 80. stavak 2. točka 1. tekst dopunjen Amandmanom XL, a izmijenjen Amandmanom CVIII riječi "obrane," brišu se.

U istom članku stavak 2. dopunjen Amandmanom XL, a izmijenjen Amandmanom CVIII briše se.

III

AMANDMAN CXVI (116)

U članku 104. izmijenjenom Amandmanom CX stavak 2. briše se.

IV

AMANDMAN CXVII (117)

Članak 105. izmijenjen Amandmanom CXI briše se.

V

AMANDMAN CXVIII (118)

Članak 106. izmijenjen Amandmanom CXII briše se.

Zakon o prestanku važenja Zakona o obrani Republike Srpske

Z A K O N O PRESTANKU VAŽENJA ZAKONA O OBRANI REPUBLIKE SRPSKE

Članak 1.

Zakon o obrani Republike Srpske ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 21/96, 46/01, 31/03, 33/04 i 40/04) prestaje važiti dana 1. siječnja 2006. godine.

Članak 2.

(1) Izuzetno od odredbi članka 19., stavak (4) i članka 32 a. Zakona o državnoj službi u institucijama Bosne i Hercegovine (Službeni glasnik BiH 19/02, 35/03, 14/04, 17/04, 26/04 i 37/04), 1. siječnja 2006. godine svi državni službenici Ministarstva obrane Republike Srpske postaju državni službenici u Ministarstvu obrane Bosne i Hercegovine, i na njih se primjenjuje Zakon o državnoj službi u institucijama Bosne i Hercegovine sukladno Zakonu o obrani Bosne i Hercegovine.

(2) Dana 1. siječnja 2006. godine radnici iz Ministarstva obrane Republike Srpske postaju zaposlenici u Ministarstvu obrane Bosne i Hercegovine i na njih će se primjenjivati Zakon o radu u institucijama Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH“ 26/04 i 7/05).

(3) Danom propisanim u stavku (1) i (2) ovog članka Pravilnik o unutarnjem ustroju i sistematizaciji Ministarstva obrane Republike Srpske postaje sastavni dio Pravilnika o unutarnjem ustroju i sistematizaciji Ministarstva obrane Bosne i Hercegovine sukladno Zakonu o obrani Bosne i Hercegovine. Državni službenici i radnici iz stavka (1) i (2) ovog članka nastavljaju obavljati prethodne poslove i zadaće u mjeri u kojoj to nije u suprotnosti sa Zakonom o obrani Bosne i Hercegovine, dok ministar obrane Bosne i Hercegovine ne donese konačnu odluku o njihovom statusu u Ministarstvu obrane Bosne i Hercegovine sukladno Zakonu o obrani Bosne i Hercegovine.

(4) Državni službenici i zaposlenici iz stavka (1) i (2) ovog članka zadržavaju svoju poziciju, plaću i naknade sve dok ministar obrane Bosne i Hercegovine ne donese konačnu odluku o njihovom statusu u Ministarstvu obrane Bosne i Hercegovine sukladno Zakonu o obrani Bosne i Hercegovine.

(5) Državni službenici i zaposlenici u Ministarstvu obrane Bosne i Hercegovine u slučaju razrješenja sa dužnosti nastalog uslijed prekobrojnosti prema odluci ministra obrane Bosne i Hercegovine sukladno Zakonu o obrani Bosne i Hercegovine imaju pravo na otpremninu sukladno Zakonu o obrani Bosne i Hercegovine.

Članak 3.

(1) Od 1. siječnja 2006. godine načelnik Generalštaba Vojske Republike Srpske izravno je odgovoran načelniku Zajedničkog stožera Oružanih snaga Bosne i Hercegovine do ukidanja Generalštaba Vojske Republike Srpske sukladno Zakonu o obrani Bosne i Hercegovine.

(2) Načelnik Generalštaba Vojske Republike Srpske nema operativne zapovjedne ovlasti.

Članak 4.

Ministar obrane Bosne i Hercegovine će sukladno Zakonu o obrani Bosne i Hercegovine, najkasnije do 1. siječnja 2006. godine odrediti osobu za Ministarstvo obrane Republike Srpske da obavlja one poslove i zadaće nužne za efikasno upravljanje prijašnjim Ministarstvom obrane Republike Srpske do završetka procesa tranzicije.

Članak 5.

- (1) Ministarstvo obrane Bosne i Hercegovine i Ministarstvo obrane Republike Srpske će izvršiti popise nepokretne i pokretne imovine, pismohrane, spisa i drugih dokumenata sukladno Zakonu o obrani Bosne i Hercegovine.
- (2) Popis nepokretne imovine dostavit će se Ministarstvu obrane Bosne i Hercegovine u roku od 60 dana od dana stupanja na snagu Zakona o obrani Bosne i Hercegovine. Popis pokretne imovine, pismohrane, spisa i drugih dokumenata dostavit će se u roku od 30 dana od dana stupanja na snagu Zakona o obrani Bosne i Hercegovine.
- (3) Ministarstvo obrane Bosne i Hercegovine će sukladno Zakonu o obrani Bosne i Hercegovine utvrditi imovinu koja će i dalje služiti za potrebe obrane.
- (4) Nepokretna imovina za koju se sukladno Zakonu o obrani Bosne i Hercegovine utvrdi da neće služiti za potrebe obrane ostaje i dalje u vlasništvu Republike Srpske.
- (5) Pokretna imovina za koju se sukladno Zakonu o obrani Bosne i Hercegovine utvrdi da neće služiti za potrebe obrane ostaje i dalje u vlasništvu Republike Srpske i odluku o postupanju sa istom će donijeti Vlada Republike Srpske.

Članak 6.

- (1) Ministarstvo obrane Bosne i Hercegovine i Ministarstvo obrane Republike Srpske će u roku od 30 dana od dana stupanja na snagu Zakona o obrani Bosne i Hercegovine sačiniti sveobuhvatan popis ostalih prava i obveza Ministarstva obrane Republike Srpske i predložiti plan o prijenosu ostalih prava i obveza Ministarstvu obrane Bosne i Hercegovine.
- (2) Osim ukoliko nije drugačije predviđeno u planu za prijenos ostalih prava i obveza iz stavka (1) ovog članka odobrenog sukladno Zakonu o obrani Bosne i Hercegovine, Vlada Republike Srpske je i dalje odgovorna za dugove, zaduženja i ostale obveze Ministarstva obrane Republike Srpske nastalih do 1. siječnja 2006. godine.

Članak 7.

Na temelju Plana o konačnom raspolaganju imovinom koji odobrava Vijeće ministara Bosne i Hercegovine, Vlada Republike Srpske sa Vijećem ministara Bosne i Hercegovine potpisuje sporazume, odluke, rješenja ili ostale relevantne instrumente potrebne za okončanje raspolaganja svim pravima i obvezama nad pokretnom i nepokretnom imovinom.

Članak 8.

Proračunska i sva ostala financijska pitanja vezana za Ministarstvo obrane Republike Srpske i Vojsku Republike Srpske rješavaju se sukladno Zakonu o obrani Bosne i Hercegovine.

Članak 9.

- (1) Sukladno Zakonu o lokalnoj samoupravi ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj: 101/04) i Zakonom o obrani Bosne i Hercegovine evidencije o osobama koje su regulirale vojnu obvezu u Republici Srpskoj se prebacuju na općine u Republici Srpskoj.

(2) Vlada Republike Srpske će u roku od 60 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona donijeti Uredbu kojom će detaljnije regulirati pitanja iz stavka (1) ovog članka.

(3) Pri prenosu evidencija iz stavka (1) ovog članka Vlada Republike Srpske će voditi računa o zaštiti osobnih podataka sukladno Zakonu o zaštiti osobnih podataka („Službeni glasnik BiH“ 32/01).

Članak 10.

Sva ostala pitanja vezana za Ministarstvo obrane Republike Srpske i Vojsku Republike Srpske će se rješavati sukladno Zakonu o obrani Bosne i Hercegovine.

Članak 11.

Ovaj zakon stupa na snagu osam dana od dana objavljivanja u “Službenom glasniku Republike Srpske”.

Zakon o prestanku važenja Zakona o vojsci Republike Srpske

Z A K O N

O PRESTANKU VAŽENJA ZAKONA O VOJSCI REPUBLIKE SRPSKE

Članak 1

Zakon o Vojsci Republike Srpske ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 31/96, 46/01, 31/03, 33/04 i 40/04) prestaje važiti dana 1. siječnja 2006. godine.

Članak 2

Osobe na službi u Vojsci Republike Srpske postaju, sukladno Zakonu o obrani Bosne i Hercegovine, osobe na službi u Oružanim snagama Bosne i Hercegovine dana 1. siječnja 2006. godine u činu i položaju na kojem su se zatekli 31. prosinca 2005. godine.

Članak 3

Sva prava i obveze stečene na temelju propisa koji su važili do dana stupanja na snagu ovog zakona ostaju na snazi do rješavanja stanja u službi osoba iz članka 2. ovoga zakona sukladno Zakonu o obrani Bosne i Hercegovine i Zakonu o službi u Oružanim snagama Bosne i Hercegovine.

Članak 4

Ovaj zakon stupa na snagu osam dana od dana objavljivanja u “Službenom glasniku Republike Srpske”.

Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o ministarstvima

Na temelju članka 70. stavak 1. točka 2. i članka 97. Ustava Republike Srpske, Amandmana XXXII točka 5., 10. i 11. na Ustav Republike Srpske, te članka 201. Poslovnika Narodne skupštine Republike Srpske ("Službeni glasnik RS", broj 50/01), Narodna skupština Republike Srpske na sjednici održanoj dana ____ 2005. godine, donijela je

Z A K O N
O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O MINISTARSTVIMA

Zakonu o ministarstvima ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 70/02) mijenja se kako slijedi:

Članak 1.

U članku 3., stav (1) briše se točka 5.

Članak 2.

Članak 8. se briše.

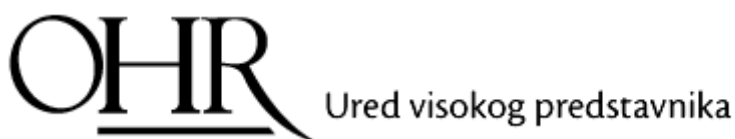
Članak 3.

U članku 49. riječi "promet i nabavka naoružanja i vojne opreme za potrebe vojske" brišu se.

Članak 4.

Ovaj Zakon stupa na snagu osam dana od dana objave u "Službenom glasniku Republike Srpske", a primjenjivat će se od 1. siječnja 2006. godine.

5.1. Odluka Visokog predstavnika od 31. prosinca 2004.

Odluka kojom se produljava mandate Povjerenstva za reformu u oblasti obrane

Koristeći se ovlastima koje su visokom predstavniku date člankom V Aneksa 10 (Sporazum o provedbi civilnog dijela Mirovnog ugovora) Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini prema kojemu je visoki predstavnik konačni autoritet u zemlji u svezi s tumačenjem gorenarečenog Sporazuma o provedbi civilnog dijela Mirovnog ugovora; i posebno uzevši u obzir članak II 1. (d) istog Sporazuma prema kojemu visoki predstavnik “pomaže, kada visoki predstavnik to ocijeni neophodnim, u rješavanju svih problema koji se pojave u svezi s provedbom civilnog dijela Mirovnog ugovora”;

Pozivajući se na stavak XI.2 Zaključaka sa konferencije Vijeća za provedbu mira održane u Bonu 9. i 10. prosinca 1997. godine, u kojima je Vijeće za provedbu mira pozdravilo namjeru visokog predstavnika da iskoristi svoj konačni autoritet u zemlji u svezi s tumačenjem Sporazuma o provedbi civilnog dijela Mirovnog ugovora, kako bi pomogao u iznalaženju rješenja za probleme sukladno gorenarečenim “donošenjem obvezujućih odluka, kada to ocijeni neophodnim”, o određenim pitanjima, uključujući i (prema podstavku (c) stavka XI.2) “mjere kojima se osigurava provedba Mirovnog sporazuma na cijelom području Bosne i Hercegovine i njenih entiteta”;

Pozivajući se na članak V.5(a) Ustava Bosne i Hercegovine, u kojem se navodi, između ostalog, da “svaki član Predsjedništva ima, po službenoj dužnosti, ovlast za civilno zapovjedništvo nad oružanim snagama” i da “Sve oružane snage u Bosni i Hercegovini djeluju sukladno suverenitetu i teritorijalnom integritetu Bosne i Hercegovine”;

Uzimajući u obzir članak V.5(b) narečenog Ustava, u kojemu se navodi da “članovi Predsjedništva biraju Stalno povjerenstvo za vojna pitanja s ciljem koordiniranja aktivnosti oružanih snaga u Bosni i Hercegovini”;

Svjesni obveza Bosne i Hercegovine sukladno Kodeksu ponašanja o političko-vojnim aspektima sigurnosti Organizacije za sigurnost i suradnju u Europi, uključujući i obveze koje se odnose na demokratsko-političku kontrolu oružanih snaga;

Imajući na umu obveze u oblasti obrane koje su organi vlasti Bosne i Hercegovine preuzeli 28. siječnja 2003. godine u nazočstvu političkih direktora

Upravnog odbora Vijeća za provedbu mira, naročito obveze da “se provedu reforme u oblasti obrane koje će ubrzati integraciju BiH u europsku obitelj država, te zemlju kao i širi region učiniti stabilnijim u dugoročnom periodu” te da “se ojačaju one institucije na državnoj razini koje vrše civilno zapovjedništvo i kontrolu nad vojnim snagama u BiH, sukladno najvišim međunarodnim standardima”;

Svjesni činjenice da je Povjerenstvo za reformu u oblasti obrane, koja je uspostavljeno 9. svibnja 2003. godine Odlukom visokog predstavnika, intenzivno i na profesionalan način radilo kako bi izradilo Zakon o obrani BiH i izmjene i dopune na entitetske ustave koje je potom usvojila Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine, te zakonodavna tijela Federacije Bosne i Hercegovine i Republike Srpske;

Svjesni također činjenice da je Povjerenstvo za reformu obrane načinilo važne korake u daljnjoj provedbi reforme u oblasti obrane u 2004. godini;

Uzimajući u obzir činjenicu da je na sastanku zemalja članica Sjevernoatlantskog vijeća na ministarskoj razini održanom 9. prosinca 2004. godine konstatirano da je Bosna i Hercegovina “u oblasti reforme obrane ostvarila neke pomake od Istanbulskeg samita” ali da se “zahtijevaju poboljšanja u sigurnosnim strukturama i strukturama za provedbu zakona u Bosni i Hercegovini, sukladno zahtjevima iz Istanbula”.

Uzimajući dalje u obzir da su šefovi zemalja i vlada članica Sjevernoatlantskog vijeća, na samitu 28. lipnja 2004. godine, apelirali na Bosnu i Hercegovinu da ostvari “stalan napredak prema uspostavi jedinstvenih vojnih snaga”;

Dalje konstatirajući da je generalni tajnik NATO-a uputio pismo Predsjedništvu Bosne i Hercegovine 16. prosinca 2004. godine u kojemu je apelirao da se poduzmu sustavne reforme koje će Bosni i Hercegovini omogućiti da u potpunosti surađuje sa Haškim tribunalom uključujući i to da brže počne jačati državnu razinu zapovjedništva i kontrole time što će nadležnost entitetskih ministarstava obrane i zapovjedništva prenijeti na odgovarajuće državne obrambene institucije;

Imajući u vidu Kominike od 3. prosinca 2004. godine, kojim je Upravni odbor Vijeća za provedbu mira pružio potporu “produljenju mandata Povjerenstva za reformu u oblasti obrane do kraja 2005. godine, pod kopredsjedavanjem ministra Radovanovića i dr. Raffija Gregoriana, pod operativnom odgovornošću stožera NATO-a u Sarajevu”;

Imajući dalje u vidu da bi ovo produljenje mandata trebalo da se realizira u kontekstu sistematskog prijenosa odgovornosti sa Povjerenstva za reformu u oblasti obrane na Ministarstvo obrane Bosne i Hercegovine kada to Ministarstvo postane u potpunosti operativno. U tom pogledu, Upravni odbor je apelirao na ministra Radovanovića da kao prioritet završi aktivnosti na kadrovskom popunjavanju Ministarstva obrane Bosne i Hercegovine.

Imajući dalje u vidu da je Upravni odbor naglasio potrebu da se na temelju već postignutog naprave daljnji pomaci te pozvao organe vlasti Bosne i Hercego-

vine da pojačaju svoje aktivnosti u osiguranju potrebnih sredstava kojima bi Država Bosna i Hercegovina vršila puno i učinkovito zapovjedništvo i kontrolu nad Oružanim snagama Bosne i Hercegovine putem operativnih i administrativnih lanaca zapovijedanja;

Prihvatajući da će biti potrebna pomoć organima Bosne i Hercegovine i njenim entitetima kao i koordiniranje između njih ukoliko Bosna i Hercegovina želi realizirati NATO-ove uvjete za pristup u Partnerstvo za mir i uspostaviti jedinstvene vojne snage, te da bi Povjerenstvo za reformu u oblasti obrane trebalo nastaviti sa koordiniranjem međunarodnih i domaćih napora u oblasti reforme obrane;

Uzevši u obzir, konstatirajući, te imajući na umu sve prethodno pomenuto, visoki predstavnik donosi sljedeću:

ODLUKU

KOJOM SE PRODULJAVA MANDAT

POVJERENSTVA ZA REFORMU U OBLASTI OBRANE

Članak 1.

Mandat Povjerenstva za reformu u oblasti obrane Bosne i Hercegovine (Odluke Visokog predstavnika br. 139/03, br. 188/04 i br. 212/04, Službeni glasnik BiH, 14/03, 4/04 i 26/04, u daljnjem tekstu: "Povjerenstvo"), u sastavu kako je to definirano u članu 3. ove Odluke, ovom Odlukom se produljava i definira sukladno istoj.

Mandat Povjerenstva, između ostalog, uključuje pomoć Bosni i Hercegovini glede daljnje provedbe njenih preporuka i nadzor nad realiziranjem zahtjeva Organizacije Sjevernoatlantskog saveza (u daljnjem tekstu NATO-a) glede pristupa u Partnerstvo za mir i pomaka prema uspostavi jedinstvenih vojnih snaga za Bosnu i Hercegovinu.

Članak 2.

Povjerenstvo će ispitati i predložiti zakonske i institucionalne mjere koje su potrebne da bi se unaprijedila kontrola i zapovjedništvo na državnoj razini, promovirala suradnja sa Međunarodnim krivičnim tribunalom za bivšu Jugoslaviju (u daljnjem tekstu Tribunal u Hagu), postigla fiskalna stabilnost, ojačao parlamentarni nadzor i promovirala uspostava jedinstvenih vojnih snaga putem prijenosa nadležnosti entitetskih ministarstava obrane na Ministarstvo obrane Bosne i Hercegovine, te provele daljnje preporuke Povjerenstva tako što će, *između ostalog*:

1. Donijeti mjere za jačanje zapovijedanja i kontrole nad Oružanim snagama i institucijama obrane Bosne i Hercegovine na državnoj razini.
2. Donijeti mjere da se osigura suradnja institucija obrane i Oružanih snaga Bosne i Hercegovine sa Međunarodnim tribunalom.
3. Pratiti pravovremeno imenovanje osoblja na sve pozicije u Ministarstvu

obrane Bosne i Hercegovine, Zajedničkom stožeru Oružanih snaga Bosne i Hercegovine, Operativnom zapovjedništvu Oružanih snaga Bosne i Hercegovine, i zajedničkim jedinicama Bosne i Hercegovine, uključujući vojnu obavještajnu djelatnost i strukture za deminiranje.

4. Pružati potporu daljnjoj uspostavi novih institucionalnih struktura koje će stvoriti funkcionalan i suvremen obrambeni sustav. Ovo uključuje prenos nadležnosti sa entitetskih ministarstava obrane, Glavnog stožera Vojske Republike Srpske i Zajedničkog zapovjedništva Vojske Federacije na razinu Bosne i Hercegovine, te, sukladno tome, i raspuštanje entitetskih ministarstava obrane i zapovjedništva na razini entiteta.

5. Pružati pomoć u izradi, usvajanju i provedbi jedinstvenog proračuna za obrambenu strukturu Bosne i Hercegovine, čime će se omogućiti pravovremena provedba preporuka Povjerenstva i standarda za program Partnerstvo za mir na razini Države Bosne i Hercegovine i entiteta, uključujući mjere koje će se usvojiti sukladno uvođenju poreza na dodatu vrijednost i jedinstvenog državnog računa.

6. Pružati pomoć organima vlasti Bosne i Hercegovine i entiteta u reorganiziranju nove strukture oružanih snaga BiH, uključujući utvrđivanje i eliminiranje materijalnih, institucionalnih i kadrovskih viškova između entiteta i između entiteta i Države Bosne i Hercegovine, razmatranje održivosti, svrhe i strukture rezervnih snaga i novaka, racionaliziranje institucija obrane Bosne i Hercegovine na ekonomičnu razinu sukladno standardima NATO saveza i izradu dugoročnog financijskog plana koji će osigurati sustav za državni i entitetski proračun za obranu i zajednički sustav upravljanja obrambenim resursima.

7. Pružati potporu organima vlasti Bosne i Hercegovine i entiteta u ostvarivanju interoperabilnosti i jednakih uvjeta služenja unutar cjelokupnih Oružanih snaga Bosne i Hercegovine, uključujući kompletno uvođenje i provedbu sustava za upravljanje kadrovima i ljudskim resursima za Oružane snage Bosne i Hercegovine.

8. Pomagati u uspostavi i provedbi operativnih standarda za Oružane snage Bosne i Hercegovine u izvršenju vojnih misija i operacija, uključujući i zajedničku politiku obuke, te program za rješavanje potreba kolektivne obuke (uključujući kako obuku osoblja i obuku jedinica tako i vježbe) sukladno standardima NATO-a.

9. Pružati pomoć u aktivnostima na ažuriranju Sigurnosne politike Bosne i Hercegovine i Obrambene politike Bosne i Hercegovine sukladno reformama koje su poduzete ili odobrene.

10. Ustanoviti dodatne reforme potrebne za daljnju uspostavu jedinstvenih vojnih snaga i stabiliziranje sveukupne sigurnosne situacije, uključujući i utvrđivanje buduće reforme za prijenos vojnih potencijala i nadležnosti na državnu razinu.

Članak 3.

Povjerenstvo će se sastojati od dva kopredsjedatelja, jednog potpredsjedatelja, te

sljedećih članova:

1. Predsjedatelj i dva dopredsjedatelja Zajedničkog povjerenstva za sigurnost i obranu

Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine;

2. Ministri obrane Republike Srpske i Federacije Bosne i Hercegovine.

NATO, Europska unija, vojna misija Europske unije (EUFOR) se također pozivaju da imenuju po jednog predstavnika u Povjerenstvo.

Kopredsjedatelji mogu imenovati nove članove u Povjerenstvo nakon što zahtjev koji se u tu svrhu podnese visokom predstavniku bude odobren.

Članak 4.

Ruska Federacija, Sjedinjene Američke Države i Turska, kao predstavnik Organizacije islamske konferencije, mogu imenovati po jednog stalnog promatrača u Povjerenstvo.

Kopredsjedatelji mogu također pozvati eksperte da pruže stručno mišljenje i dokaze na sastancima Povjerenstva, ukoliko to budu smatrali neophodnim u cilju ispunjenja mandata Povjerenstva kako je to predviđeno ovom Odlukom.

Članak 5.

Načelnik Zajedničkog stožera Oružanih snaga Bosne i Hercegovine će biti glavni vojni savjetnik Povjerenstva. Kopredsjedatelji mogu pozvati druge visoke vojne časnike da nazoče sastancima Povjerenstva kao savjetnici.

Europski centar za sigurnosne studije George C. Marshall će biti pozvan da u Povjerenstvo imenuje člana sa statusom promatrača.

Kopredsjedatelji mogu imenovati i druge savjetnike/promatrače kako budu ocijenili potrebnim u svrhu ispunjenja mandata Povjerenstva navedenog u ovoj Odluci.

Članak 6.

Visoki predstavnik će imenovati kopredsjedatelja povjerenstva iz reda predstavnika NATO-a. Ministar obrane Bosne i Hercegovine će biti drugi kopredsjedatelj Povjerenstva. Direktor Odjela za sigurnost i suradnju Organizacije za sigurnost i suradnju u Europi će vršiti dužnost potpredsjedatelja Povjerenstva.

Članak 7.

Kopredsjedatelji će biti odgovorni za rukovođenje radom Povjerenstva. Oni pripremaju raspored rada i procedure rada, te sazivaju sastanke Povjerenstva, koji se mogu održavati kako to bude potrebno na lokacijama na cijelom teritoriju Bosne i Hercegovine. Neće biti potreban nikakav određen kvorum da bi se održao sastanak Povjerenstva.

Potpredsjedatelj će vršiti funkciju predsjedatelja u odsustvu kopredsjedatelja.

Članak 8.

Kopredsjedatelji mogu osnovati Komitet pomoćnika čija će zadaća biti koordiniranje potpore i pomoći Povjerenstvu u svezi sa pitanjima koja se odnose na provedbu ove Odluke.

U slučaju da se Komitet pomoćnika osnuje sukladno stavku 1. ovog članka potpredsjedatelj Povjerenstva za reformu u oblasti obrane će vršiti dužnost predsjedatelja Komiteta pomoćnika. Kopredsjedavajući mogu imenovati dopredsjedatelja ili dopredsjedatelje Komiteta pomoćnika, po potrebi.

Članove u Komitet pomoćnika imenuju kopredsjedatelji Povjerenstva za reformu u oblasti obrane.

Nije potreban nikakav određen kvorum da bi se održao sastanak Komiteta pomoćnika.

Članak 9.

Kopredsjedatelji Povjerenstva za reformu u oblasti obrane mogu zatražiti formiranje radnih skupina i podskupina kako budu ocijenili potrebnim u cilju ispunjenja mandata Povjerenstva koji se navodi u ovoj Odluci.

Članak 10.

Potrebe Povjerenstva za pomoćnim osobljem i tehničkom pomoći utvrdiće se naknadno.

Članak 11.

Povjerenstvo će nastaviti sa radom do kraja 2005. godine osim ako visoki predstavnik ne odluči drugačije.

Članak 12.

Ova Odluka stupa na snagu odmah i biće odmah objavljena u Službenom glasniku Bosne i Hercegovine.

Sarajevo, 31. prosinca 2004. godine

Paddy Ashdown

Visoki predstavnik

5.2. Izjava Visokog predstavnika od 16. prosinca 2004. g

Izjava visokog predstavnika, Paddy Ashdowna na današnjoj konferenciji za medije

OHR SARAJEVO | THURSDAY, DECEMBER 16, 2004

Hvala što ste došli.

Ovo je konferencija za novinare za koju sam se nadao da je neću morati sazvati.

Jer danas smo ovdje, kao što smo bili i poslije istambulskog samita u lipnju, da konstatiramo činjenicu da je NATO još jednom rekao “NE” prilikama ove zemlje da uđe u članstvo u Partnerstvu za mir zbog upornog odbijanja da surađuje s Hagom.

Kažem da sam se nadao da neću morati biti ovdje zato što, usprkos tri mjeseca potrošena na blagdanе i izbore, zaista smatram da, u posljednje vrijeme, na nekim visokim položajima, postoje dokazi da je došlo do promjene stava – da neki u RS konačno počinju ovom pitanju pridavati ozbiljnu pažnju koju ono zaslužuje. Bolje ikad nego nikad.

Nakon istambulskog samita u lipnju, došlo je do nekih pozitivnih događanja.

Objavljivanje izvještaja o Srebrenici – i isprika tijelâ RS koja je uslijedila – počeli su mijenjati stav javnosti u Republici Srpskoj.

Također smo bili svjedoci nedavnog uhićenja osam osoba optuženih za ratne zločine u BiH sukladno procedurama iz tzv. Pravila puta haškog suda. Uhićenje ovih osoba, i njihovo prebacivanje u Kantonalni sud u Sarajevu, tijelima vlasti Republike Srpske nije bilo lako izvesti, a nekim ljudima u RS prihvatiti. To je mali korak – ali je korak u pravom smjeru. I za taj korak oni zaslužuju pohvale.

Također smo bili svjedoci pojačanih aktivnosti tijelâ vlasti RS u svezi s pronalaženjem i uhićenjem haških optuženika. To je također dobrodošlo, i to sam uzeo u obzir kada sam odlučivao o mjerama koje danas objavljujem.

No ništa od toga do sada nije promijenilo činjenicu da Republika Srpska za devet godina nije uhitila nijednu osobu koju je haški sud optužio za ratne zločine. Špekulira se o tome da bi se ovo uskoro moglo promijeniti: no, to ćemo još vidjeti. Nadajmo se da će tako i biti. Ali za sada je situacija takva. Stvari stoje tako i nikako drugačije.

To je ta nepobitna činjenica koja stoji između ove zemlje i njezine europske budućnosti. Sumorna nepobitna činjenica zbog koje RS – kao što je istakla Vlada SAD, bitno krši odredbe Daytonskog sporazuma, i u svezi s kojom, još jednom, nemam druge mogućnosti nego reagirati.

Uz to, i Carla Del Ponte, i Upravni odbor Vijeća za provedbu mira, i NATO, na-

glasili su da postoje opstrukcije pojedinaca i sustavne slabosti u sigurnosnim i strukturama za provedbu zakona Republike Srpske.

Suočen s tim, nemam druge mogućnosti nego reagirati.

Osobito zato što, sa svakim tjednom koji prođe, na svjetlo dana izlazi sve više uznemiravajućih primjera takvih opstrukcija pojedinaca i sustavnih problema.

Prije dva tjedna, otkriveno je da se u osobnom dosjeu Ratka Mladića navodi da je on bio pripadnik VRS sve do 2002. godine, kada je otpušten po naredbi tadašnjeg predsjednika RS, Mirka Šarovića. Vlasti RS su devet godina tvrdile da tragaju za Mladićem. Pa ipak tijekom sedam od tih devet godina, oni su ustvari bili njegov poslodavac.

Onda su pouzdani izvori otkrili da je VRS, još ovoga ljeta, ustvari skrivala i štitila Mladića, u izoliranom vojnom skloništu u blizini Han Pijeska. I dok su ti-
jelâ u Banjoj Luci govorila svakome tko je htio slušati o svojim naporima u uhićenju ratnih zločinaca, pripadnici njihove vlastite vojske su sjedili u njihovoj vlastitoj vojnoj bazi, i slavili Dan VRS s Ratkom Mladićem.

Onda je uslijedio slučaj Gojka Jankovića, haškog optuženika kojeg je policija RS pokušala uhititi u Foči u subotu, 30. listopada ove godine. Ili smo mi tako mislili. Naknadno se pokazalo da su Jankovića upozorili viši dužnosnici MUP-a RS. Zato se on osjetio dovoljno opušteno da se pojavi u Foči dan prije racije i ponovo dan poslije racije, kada je prisustvovao jednome pokopu sa svojom suprugom i sinom.

Svaki od ovih događaja sam po sebi predstavlja šokantan primjer institucionalnog sudjelovanja RS u nastojanjima haških bjegunaca da izbjegnu pravdu.

U nekim dijelovima Republike Srpske možda dolazi do promjene stava, ali tu promjenu ometaju opstrukcija pojedinaca i sustavne slabosti na drugim mjestima.

Karadžić, drugi haški optuženici i svi oni u RS koji im u posljednjih devet godina pomažu da izbjegnu pravdu, računali su s tim da će pritisak slabiti kako vrijeme prolazi. Pročitao sam pisma Karadžića upućena njegovim suradnicima, u kojima se upravo o tome govori.

Međutim, mi smo danas ovdje da istaknemo, kao što smo to uradili i u lipnju mjesecu, u kojoj su mjeri pogriješili oni koji su mislili da će do toga doći.

Što duže bude trajala nesuradnja RS s Haškim sudom, to će duže građani BiH čekati da počnu uživati u prosperitetu i sigurnosti koje će im donijeti pridruživanje EU i NATO.

Što duže vlasti RS ne surađuju s Hagom, više će ugrožavati ne samo svoju karijeru nego i imovinu i nadležnosti same RS.

Dakle, ono što najavljujem danas nije događaj, nego proces – taj proces trebate promatrati u cjelini – ne samo na osnovu mjera koje ću izložiti za nekoliko trenutaka, već i na temelju onoga što će uslijediti u tjednima koji slijede.

To je proces koji je osmišljen tako da riješi sustavne slabosti sigurnosnih institucija RS. Odvijat će se tijekom sljedeća četiri mjeseca.

Preporučit ću NATO-u da u travnju ponovo razmotre ovo pitanje.

Ukoliko do tada BiH po treći put dobije odbijenicu, preporučit ću načelo 'tri puta precrtan – ispadaš' – ili drugim riječima, preporučit ću NATO-o da više **ne** razmatra prijam BiH sve dok ne budu ispunjeni svi uvjeti koji se odnose na suradnju s Haškim sudom.

Međutim, ako se to dogodi – ako RS, a zbog nje i BiH, i treći put ne uspije, – onda moram jasno staviti do znanja da neću oklijevati da poduzmem mjere koje će direktno i snažno uticati na imovinu i institucije RS. A mogu vam već sada reći – nijedna opcija nije trenutno isključena ukoliko dođe do toga.

Što se tiče današnjeg dana, mjere koje najavljujem namijenjene su da onima za koje se čini da postaju ozbiljniji u pitanju hvatanja osumnjičenih za ratne zločine osiguraju vrijeme i sredstva i prostor da uspiju, djelimično uklanjanjem opstrukcionista koji rade protiv njih i dijelom rješavanjem sustavnih problema s kojima se trenutno susreću.

Dakle mjere su sljedeće. Podijeljene su u dvije kategorije i ukupno ih je devet. Prva grupa je usmjerena protiv pojedinaca a druga protiv sustavnih slabosti u RS.

1. U okviru prve kategorije uslijedit će nekoliko smjena koje su usmjerene protiv onih za koje imam dobre razloge da vjerujem da su pomagali osumnjičenima za ratne zločine i njihovim mrežama, odnosno koji u obavljanju svojih dužnosti nisu poduzeli aktivne korake u cilju hvatanja osumnjičenih za ratne zločine.

To su:

- 1. Milorad Marić** načelnik Centra javne sigurnosti Zvornik
- 2. Milomir Mališ** zapovjednik Stanice javne sigurnosti Foča
- 3. Zoran Ostojić** zamjenik zapovjednika Stanice javne sigurnosti Foča
- 4. Predrag Jovičić** službenik u Centru javne sigurnosti Pale
- 5. Mrkša Skočajić** načelnik Centra javne sigurnosti Trebinje
- 6. Petko Pavlović** zapovjednik jedinice Državne granične službe Zvornik
- 7. Nade Radović** predsjedik Općinskog odbora SDS- Foča, član Glavnog odbora SDS-a, izaslanik u Domu naroda BiH
- 8. Milorad Bilbija** zamjenik načelnika operativne uprave Obavještajno sigurnosne agencije, Centrala Banja Luka
- 9. Čedomir Popović** voditelj Odjeljenja boračko-invalidske zaštite, Bileća u Ministarstvu rada i boračko-invalidske zaštite RS

2. Također sam, po istoj osnovi, poduzeo mjere na blokiranju bankovnih računa sljedećih osoba:

Miroslav Bralo

Ljubiša Beara

Vlastimir Đorđević

Sreten Lukić

Vladimir Lazarević

Goran Hadžić

Također ću od premijera Mikerevića tražiti da osnuje skupinu, pod nadzorom Policijske misije EU, koja će analizirati dokumentaciju koju je prikupilo Povjerenstvo za Srebrenicu, i identificirati sve dužnosnike, s naglaskom na onima koji su još uposleni u tijelima vlasti RS, čija imena se spominju u povjerljivim aneksima. Očekujem da se to završi, te podnese izvještaj tužitelju BiH i meni do kraja veljače. Ja ću tada odlučiti koje korake treba poduzeti kako bi integritet institucija RS i BiH bio zaštićen. Moje pismo premijeru Mikereviću će vam biti dostupno nakon ove konferencije za novinare.

Sve ove mjere su takve da se njima iz institucija RS – a pogotovo iz sigurnosnih struktura RS – uklanjaju oni koji snose pojedinačnu odgovornost za nesuradnju RS s Haškim sudom.

Druga kategorija mjera se bavi sustavnim slabostima u RS.

Ako se prve mjere tiču zločina i kazne, ove mjere se tiču problema i rješenja. Ova rješenja, koja se u većini slučajeva predviđaju za naredne godine, su prijeko potrebna – da naglasim, sama po sebi, a u svakom slučaju su i zahtjev koji BiH mora ispuniti ukoliko se želi pridružiti Europskoj uniji i NATO-u.

Prva se tiče sustavnih problema u VRS.

Već sam ranije spomenuo Han Pijesak. On je samo jedan simptom nedostatka kontrole države nad oružanim snagama. EUFOR je danas počeo proces stavljanja izvan uporabe ovih i drugih sličnih objekata. Zapovjednik EUFOR-a će uskoro iznijeti pojedinosti o ovim operacijama.

Što se mene tiče, tražit ću da se vlasništvo nad ovim vojnim lokacijama, tamo gdje treba, prenese na državu BiH.

Danas sam i ministru obrane BiH uputio pismo o pomoći koju su neki u VRS pružali bjeguncima koji su na slobodi. Do sada su zapovjedništvo i kontrola nad svim snagama u BiH trebale biti na državnoj razini. Incident u Han Pijesku jasno pokazuje da to nije slučaj sa RS. Stoga sam zatražio od ministra Radovanovića da utvrdi slabosti, istakne pojedinačne propuste i predloži mjere za jačanje državne kontrole i spriječi da se ovo ponovi. On će mi do 14. veljače podnijeti izvještaj o tome. Pismo gospodinu Radovanoviću možete dobiti nakon ove

konferencije za novinare.

No, ovo su samo kratkoročne mjere. Stoga ću sada od vlasti BiH zatražiti da bez odugovlačenja krenu u sljedeću fazu reforme obrane, što će zahtijevati prijenos funkcija koje sada obavljaju entitetska ministarstva obrane na Ministarstvo obrane BiH. Ovo se u svakom slučaju trebalo dogoditi u sljedeće tri godine. Sada će se to dogoditi tijekom 2005. godine. Ovaj proces će nadgledati Povjerenstvo za reforme u području obrane, čiji će prvi zadatak biti priprema potrebnih zakona koje će razmatrati Parlament BiH i entitetski parlamenti. Očekujemo da se ti zakoni usvoje do 1. srpnja i provedu do jeseni 2005.

To će značiti da će do kraja sljedeće godine oba entitetska ministarstva obrane prestati postojati, a njihove funkcije će vršiti država.

Ali sustavni problemi koji su optuženima omogućili da izbjegnu pravdi nisu ograničeni samo na vojsku. Oni se odnose i na policiju. Sada imamo rješenje – rješenje koje je pripremilo Povjerenstvo za reformu policije kao odgovor na poziv NATO-a za sustavne promjene u području provođenja zakona. Vidio sam sažetak prijedloga Povjerenstva. Njime se preporučuje jedinstven policijski sustav, gdje će odgovornost za provođenje zakona biti na državnoj razini, a policijske regije napravljene na temelju onoga šta je najbolje za hvatanje kriminalaca. Ovo su načela na kojima se mora organizirati restrukturiranje policije, kako je Europska komisija naglašavala nekoliko puta. Poznato vam je da je restrukturiranje policije jedan od 16 preduvjeta iz Studije izvedivosti Europske komisije. Europska komisija je bila jasna u stavu da se mora ostvariti značajan progres sukladno ovim načelima ukoliko se BiH želi dalje kretati naprijed unutar procesa stabilizacije i pridruživanja. Prema tome, oni koji ovome stoje na putu, stoje na putu europske budućnosti ove zemlje. Očekujem da se ove reforme usvoje početkom sljedeće godine.

Dalje, danas sam donio Odluke o izmjenama i dopunama Zakona o kaznenom postupku BiH i kaznenih zakona oba entiteta u kojima su sada izbrisane odredbe na temelju kojih veliki dio rodbine haških optuženika nije bio obvezan pružiti pomoć policiji u provođenju istrage ili pružiti dokaze u suđenjima za počinjene ratne zločine. Ova odredba se s pravom treba odnositi na supružnike, roditelje i djecu. Međutim ona se ne bi trebala odnositi, kao što je to do sada bio slučaj, na dalje srodnike.

Konačno, uvest ću nove zahtjeve za javna strateška poduzeća u Republici Srpskoj. Niz revizija, uključujući i najnoviju reviziju u Srpskim šumama, pokazale su potpuni nedostatak transparentnosti i pravilne procedure, što otvara vrata kriminalu, korupciji i financiranju mreža ratnih zločinaca na širokoj osnovi. Samo u posljednjih nekoliko mjeseci započete su 24 kaznene istrage i kaznena postupka u svezi sa Srpskim šumama, a možda će ih biti još.

Rješavanje ovog problema zahtijeva ne samo kaznene postupke protiv pojedinaца, nego i sustavne promjene.

Stoga sam donio i izmjene i dopune Zakona o reviziji RS kojima se od svih strateških poduzeća u RS traži da izvrše, plate i objave rezultate godišnje revizije koju će provesti glavni revizor RS. Već smo odredili prvih šest poduzeća u ko-

jima će se provesti revizija.

Ovo je bila duga izjava, s dugom listom mjera. Nadam se, kao što sam rekao na početku, da će ovo biti posljednja konferencija za novinare na kojoj ću najaviti mjere koje sam poduzeo da bih rješavao problem neuspjeha tijelâ vlasti Republike Srpske da, tijekom devet dugih godina, ispune svoje obaveze vezane za ostvarivanje potpune suradnje sa Sudom u Hagu.

Nadam se da ću sljedeće godine, kada se obilježava deseta godišnjica od potpisivanja Daytonskog sporazuma i, ne zaboravimo, deset godina od masakra u Srebrenici, moći sve vas pozvati da pozdravimo činjenicu da se optuženi za ratne zločine više ne skrivaju, nego šalju u Hag.

Kažem da se nadam da ću to moći uraditi. Međutim, ne bih želio da bilo tko od vas ima bilo kakvih sumnji u pogledu načina na koji ću reagirati ukoliko se to ne ostvari.

Ovo je početak procesa. Ukoliko ovo ne bude ostvareno, ovaj proces će prouzročiti posljedice po nadležnosti i imovinu Republike Srpske.

NATO Glavni tajnik
Jaap de Hoop Scheffer

SG(2004)1325
godine

16. prosinca 2004.

Štovani gospodine Predsjedniče,

Bilo mi je zadovoljstvo prisustvovati svečanosti obilježavanja okončanja SFOR-ove misije i početka misije EUFOR-a početkom ovog mjeseca. Lagani prelazak sa SFOR-a na EUFOR je za mene bio glavni prioritet i vjerujem da smo u tome i uspjeli. NATO-ova posvećenost je nesmanjena i ostat će i dalje takva. Ministri vanjskih poslova su prošlog tjedna razmatrali nastojanja Vaše zemlje da stupi u Partnerstvo za mir. Saveznici su zabrinuti jer izgleda da je usporen raniji bitan napredak Bosne i Hercegovine u ispunjenju NATO-vih standarda za ulazak u Partnerstvo za mir i čini se da je neophodan novi poticaj.

Kao što znate, NATO je spreman pomoći Vam i drago mi je da je NATO preuzeo mjesto dopredsjedatelja Povjerenstva za reformu obrane. NATO stožer u Sarajevu osigurat će vodeću ulogu u pitanjima reforme obrane na svakodnevnoj osnovi, a pored toga sam imenovao i pomoćnika glavnog tajnika za obrambeno planiranje i politiku, gospodina Johna P. Colstona, kako bih osigurao da ja i saveznici možemo izbliza pratiti razvoj dešavanja.

Predloženo je mnogo dobrih ideja za daljni napredak, ali vaša potpora, kao Predsjedništva i vrhovnog zapovjednika Oružanih snaga Bosne i Hercegovine, bit će od ključne važnosti u najosjetljivijim pitanjima. Puna suradnja s Međunarodnim kaznenim sudom za bivšu Jugoslaviju bila je i ostaje presudna. Pozivam Vas da izvršite neophodne sustavne reforme potrebite kako bi Bosna i Hercegovina mogla pokazati punu suradnju.

Vjerujem da će to značiti pružanje potpore daljnjim mjerama na ubrzanim aktivnostima jačanja zapovijedanja i nadzora na državnoj razini putem prenošenja nadležnosti entitetskih ministarstava obrane i zapovjedništva na odgovarajuće institucije Bosne i Hercegovine u oblasti obrane, eliminiranja postojećeg viška osoblja, usvajanja jednog proračuna financiranog na razini Vlade Bosne i Hercegovine i preuzimanja entitetskog osoblja, obuke i logistike od strane zapovjedništva na razini Bosne i Hercegovine. Entitetske oružane snage postojat će i dalje, po potrebi. Smatram da će ove promjene također staviti BiH u bolju poziciju za svladavanje otpora u određenim strukturama tako da se ispune svi utvrđeni uvjeti za članstvo u Partnerstvu za mir.

Sa štovanjem,

/Potpis/
Jaap de Hoop Scheffer

G. Borislav Paravac
Predsjedavajući Predsjedništva BiH

5.4. Izviješće BiH MO Visokom predstavniku – Sažetak preporuka

- Na temelju Pisma Visokog predstavnika od 16. prosinca 2004. godine, Ministarstvo obrane BiH je provelo sveobuhvatnu istragu radi utvrđivanja sistemskih slabosti zapovijedanja i nadzora nad Oružanim snagama BiH i izviješće o istom je dostavljeno Uredu Visokog predstavnika 14.02.2005. godine.
- Istraga se fokusirala na identificiranje potrebitih mjera koje će omogućiti efektivno zapovijedanje i nadzor nad OS u BiH sa državne razine i koje će otkloniti mogućnost da dijelovi obrambenog establišmenta pružaju pomoć osobama optuženim za ratne zločine pred Međunarodnim kaznenim tribunalom za bivšu Jugoslaviju.
- Istraga se, također, koncentrirala na utvrđivanje slabosti i osoba uključenih u nezakonite aktivnosti pružanja potpore Ratku Mladiću.

Zaključna razmatranja

- Provedene istrage nedvojbeno su potvrdile da su u sustavu obrane BiH provedene krupne reforme čija je provedba u tijeku. Zapovijedanje i nadzor nad Oružanim snagama BiH se od državne razine proteže putem administrativnog i operativnog lanca zapovijedanja do svih jedinica u OS. Nizak stupanj popunjenosti i funkcionalna neizgrađenost Ministarstva obrane BiH, Zajedničkog stožera BiH i Operativnog zapovjedništva krupan su limitirajući faktor punom kapacitetu i efikasnosti zapovijedanja i nadzora nad OS BiH sa državne razine.
- Tijekom provedbe reformskih rješenja, izrađeni su brojni sustavni dokumenti (doktrine, standardi, politike i smjernice). Za zapovijedanje i nadzor od suštinske važnosti je usvajanje Politike za zapovijedanje, nadzor i komunikacije, kao i reforma vojnog obavještano-sigurnosnog sustava.
- Tijekom 2004. godine broj profesionalnih osoba u vojskama entiteta je smanjen za 30%. Međutim, tempo smanjenja broja personala nije pratilo odgovarajuće smanjenje broja vojnih lokacija. Za daljnje smanjenje vojnih lokacija i primjenu Sustava upravljanja obrambenim resursima bit će potrebna dodatna sredstva.
- Događaj iz pisma Visokog predstavnika koji se odnosi na otpust Ratka Mladića iz VRS od strane RS u 2002. godini provedenom istragom nije u

potpunosti potvrđen. Nepobitno je potvrđeno da su na njegovo ime vršene isplate razlika plaća u periodu 01.07.1999. do 31.12.2002. godine. Ovaj događaj se desio prije provedenih reformi u oblasti obrane i prije uspostavljanja Ministarstva obrane BiH. Spajanjem proračuna MO RS i VRS i usvajanjem Zakona o trezoru RS ove nezakonite radnje su prekinute.

- Boravak i skrivanje Ratka Mladića u vojnom objektu kod Han Pijeska u ljeto 2004. godine istraga nije mogla potvrditi i nije bilo moguće povezati bilo koju osobu iz vojnog establišmenta RS i sa lokacije vojnog objekta kod Han Pijeska sa pružanjem takove potpore.
- Angažirana tijela za istragu imala su nesmetan pristup potrebitim dokumentima, objektima i osobama. Suradnja u tijeku istrage bila je korektna, a posebnu pomoć su pružili OHR, OESS i zapovjedništvo EUFOR-a angažiranjem u tijela svojih stručnjaka i savjetnika.

Mjere koja će biti poduzete

Npr. neke od njih:

1. Mjere za sprječavanje pružanja pomoći osobama optuženim za ratne zločine od strane vojnog establišmenta RS:

- Izvršiti pregled vojnog personala koje je u službi VRS da bi se potvrdilo da se osobe koja su vezane za pružanje pomoći osobama optuženim za ratne zločine ili vršenje protudejtonskih aktivnosti ne nalaze u službi VRS.
- Provoditi temeljne sigurnosne provjere personala uključenog u osiguranje osjetljivih lokacija.
- Ubrzano razmotriti potrebu za svim vojnim lokacijama, zapečatiti nepotrebne.

2. Mjere da se zapovijedanje i nadzor na državnoj razini učini stvarnim i djelotvornim koje se mogu preduzeti odmah:

- Izvršiti potpunu personalnu popunu Ministarstva obrane BiH, Zajedničkog stožera BiH i Operativnog zapovjedništva BiH.
- Završiti popis infrastrukture (Tim 5 Povjerenstva za reformu obrane).

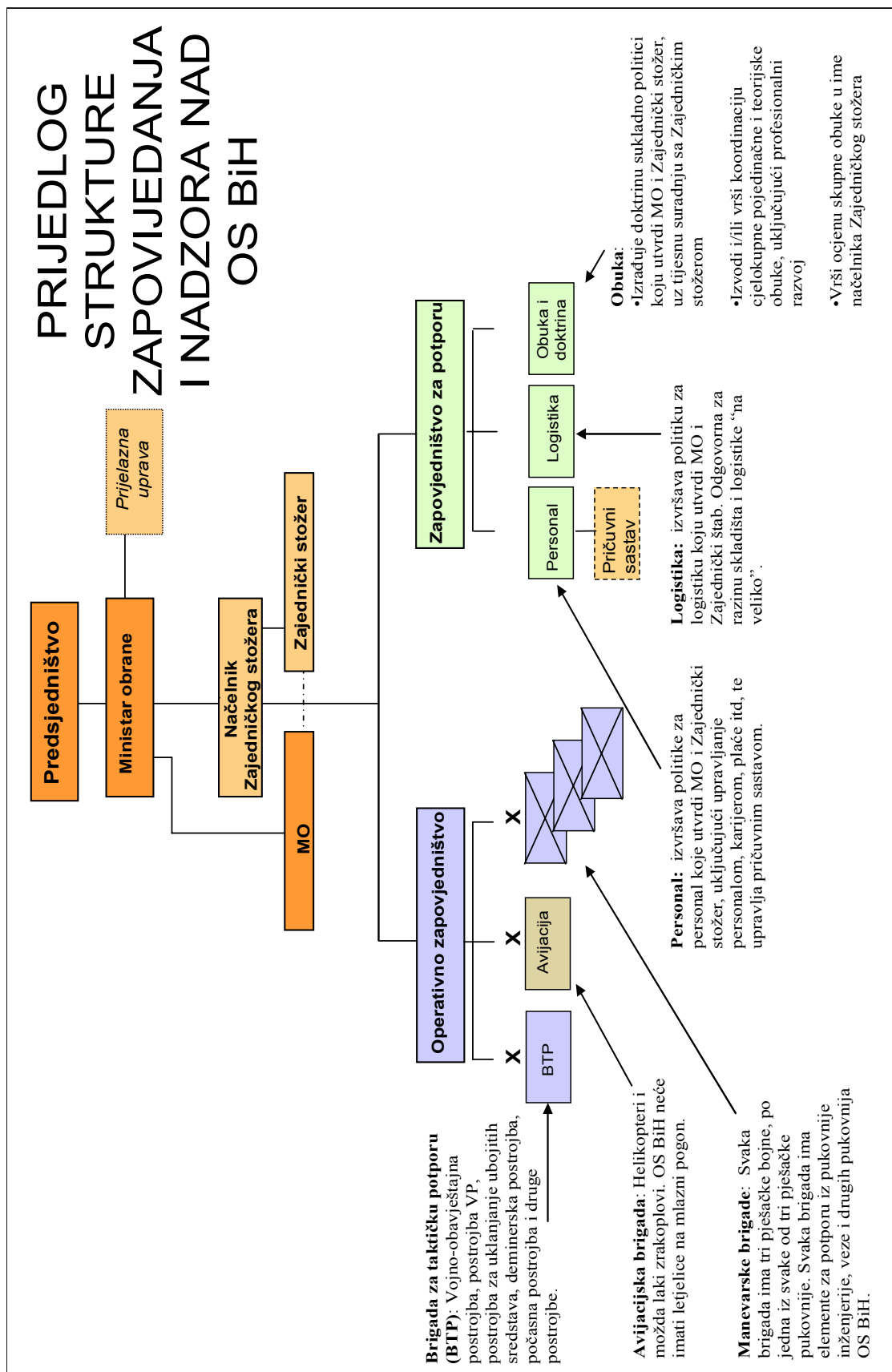
3. Mjere da se zapovijedanje i nadzor na državnoj razini učini stvarnim i djelotvornim koje zahtijevaju dodatna financijska sredstva:

- Implementirati koncept vojno-obavještajnih poslova po prijedlogu Povjerenstva za reformu obrane iz 2004. godine (Tim 9 Povjerenstva za reformu obrane).
- Uspostaviti financijsku reviziju u Ministarstvu obrane BiH koja je izravno odgovorna ministru obrane BiH, po članku 18. Zakona o obrani BiH.
- Osposobiti sektor za financiranje i proračun MO BiH po pitanju planiranja, programiranja, evidentiranja i izvršenja proračuna sustava obrane BiH.

4. Mjere da se zapovijedanje i nadzor na državnoj razini učini stvarnim i djelotvornim koje zahtijevaju izmjenu zakonskih propisa:

- Profesionalizirati vojsku kako bi se vojnicima omogućilo da imaju ugovore sukladno usvojenim politikama u cilju profesionalnog usavršavanja.
- Prebaciti sve ovlasti za strateške i operativne vojno-obavještajne poslove na državnu razinu i uspostaviti postrojbu na državnoj razini kako je predložilo Povjerenstvo za reformu obrane u 2004. godini.
- Utvrditi koncept vojne policije.
- Razmotriti izradu nacrtu Zakona o službi u OS BiH.

5.5. Dijagram lanca komandovanja

5.6. Prijedlog lokacija brigada i pješadijskih pukova u BiH

Prijedlog lokacija brigada i pješadijskih bojni

